

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

مجموعه بخشنامه های
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی

سال ۱۴۰۱

به نام خدا

پیشگفتار

مجموعه پیشرو که مجموعه‌ای منسجم و یکپارچه از بخشنامه‌های ابلاغی مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی «سال ۱۴۰۱» می‌باشد، به سیاق سنوات قبل، گردآوری شده و در ادامه تقدیم حضور می‌گردد.

امید است انتشار این مجموعه، تسهیلگر دسترسی عموم به مقررات، ضوابط و پژوهش‌های ناظر بر شبکه بانکی کشور باشد.

حمیدرضا غنی‌آبادی

مدیر کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فهرست

شماره صفحه

عنوان

- بخش اول: بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی ۸
- ۱- بخشنامه شماره ۰۱/۷۹۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۷؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص نحوه تحصیل سهام خزانه توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۹
- ۲- بخشنامه شماره ۰۱/۱۶۵۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۱؛ ابلاغ ویرایش ششم صورت‌های مالی (نمونه) موسسات اعتباری ۱۰
- ۳- بخشنامه شماره ۰۱/۱۴۳۰۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۳؛ ابلاغ جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ۱۲
- ۴- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۶۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۴؛ ابلاغ صلاحیه «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی ۱۳
- ۵- بخشنامه شماره ۰۱/۱۶۰۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۵؛ ابلاغ نحوه اعطای گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری برای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در موسسات اعتباری ۲۷
- ۶- بخشنامه شماره ۰۱/۲۴۷۹۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۴؛ ابلاغ «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» ۳۰
- ۷- بخشنامه شماره ۰۱/۳۰۱۱۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۸؛ ابلاغ ترجمه سند منتشره با عنوان: «ساز و کار مداخله زود هنگام در بانک‌های ضعیف- گزینه‌های سیاستی» از انتشارات مؤسسه ثبات مالی وابسته به کمیته نظارت بانکی بال ۳۵
- ۸- بخشنامه شماره ۰۱/۵۰۸۳۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۱؛ ابلاغ احکام و تکالیف مرتبط با شبکه بانکی کشور مقرر در قانون بودجه سال ۱۴۰۱؛ پیرو بخشنامه مربوط به ابلاغ جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ۹۵

- ۹- بخشنامه شماره ۰۱/۷۷۶۷۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۳۰؛ ابلاغ بند (ب) ماده (۴) قانون جهش تولید دانش بنیان و بند (ب) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر ۹۷
- ۱۰- بخشنامه شماره ۰۱/۷۷۷۸۶ مورخ ۱۴۰۲/۳/۳۰؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص ماهیت و کاربرد "مراجعه نقدی"؛ پیرو بخشنامه مربوط به ابلاغ «دستورالعمل اجرایی عقد مراجعه ۹۸
- ۱۱- بخشنامه شماره ۰۱/۷۹۷۰۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۱؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» ۹۹
- ۱۲- بخشنامه شماره ۰۱/۱۰۸۴۹۵ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۲؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» ۱۰۵
- ۱۳- بخشنامه شماره ۰۱/۱۱۷۵۳۳ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۱؛ ابلاغ "نحوه مواجهه بانک‌ها با چک‌های ثبت نشده در سامانه صیاد" ۱۲۱
- ۱۴- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۱۶۴۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۶؛ ابلاغ "نامه سازمان امور مالیاتی کشور پیرامون مستثنی شدن تسهیلات کمک ودیعه مسکن از شمول حکم قانونی تبصره یک ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم" ۱۲۳
- ۱۵- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۱۷۲۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۶؛ ابلاغ «ضوابط ناظر بر نظارت و تطبیق شرعی در موسسات اعتباری» ۱۲۵
- ۱۶- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۲۹۵۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۹؛ ابلاغ «دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی» ۱۲۹
- ۱۷- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۳۰۶۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۹؛ ابلاغ «شیوه‌نامه اخذ وثیقه از موسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» ۱۳۳
- ۱۸- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۰۶۶۸ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲؛ تمدید مهلت اجرای مصوبه شورای پول و اعتبار در خصوص تعیین تکلیف بدهی غیرجاری واحدهای تولیدی تا پایان شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۴۲

- ۱۹- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۰۶۷۹ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲؛ متضمن ابلاغ دادنامه قطعی شماره ۳۱۷۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مفاد آیین‌نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) ۱۴۳
- ۲۰- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۱۹۸۳ مورخ ۱۴۰۱/۸/۳؛ تاکید بر لزوم اخذ تاییدیه‌های لازم پیش از ایجاد هرگونه تعهد به اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی جدید از طرقی نظیر انعقاد تفاهم‌نامه ۱۵۲
- ۲۱- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۸۸۷۲ مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۰؛ ابلاغ برگزاری دوره آموزشی تحت عنوان «زبان گزارش‌گری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL) و کاربردهای آن در بانکداری ۱۵۳
- ۲۲- بخشنامه شماره ۰۱/۲۳۹۰۱۷ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» ۱۵۴
- ۲۳- بخشنامه شماره ۰۱/۲۳۹۰۱۹ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳؛ ابلاغ مصوبه هیأت عامل بانک مرکزی در خصوص «ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»، «صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان» توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» موضوع تبصره (۳) ماده (۲) «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار ۱۶۱
- ۲۴- بخشنامه شماره ۰۱/۲۳۹۰۲۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری ۱۷۰
- ۲۵- بخشنامه شماره ۰۱/۲۵۰۵۳۹ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۷؛ ابلاغ «ضوابط اجرایی ناظر بر رسیدگی به درخواست انتشار اوراق مالی اسلامی توسط مؤسسات اعتباری» ۱۷۴
- ۲۶- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۰۳۷۳ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۰؛ ابلاغ مصوبه شورای پول و اعتبار در خصوص "نرخ‌های سود تسهیلات و سود علی‌الحساب انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار" ۱۷۸
- ۲۷- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۳۱۴۴ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۳؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» ۱۸۳

- ۲۸- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۷۸۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۹؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری..... ۱۹۲
- ۲۹- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۸۵۸۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۰؛ ابلاغ اصلاحیه «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیر دولتی» و «اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری غیر بانکی..... ۲۱۲
- ۳۰- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۸۵۸۳ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۰؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد..... ۲۷۹
- ۳۱- بخشنامه شماره ۰۱/۳۰۳۳۳۱ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۸؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص "نحوه محاسبه یارانه سهم سود دولت در تسهیلات اعطایی مشمول یارانه سود در عقود مبادله‌ای..... ۲۸۴
- ۳۲- بخشنامه شماره ۰۱/۳۱۹۶۱۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۵؛ ابلاغ نرخ تسعیر ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در گزارشگری مالی منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱..... ۲۸۵
- بخش دوم: بخشنامه‌های اداره مجوزهای بانکی..... ۲۸۶
- ۱- بخشنامه شماره ۰۱/۱۱۹۱۷۴ مورخ ۱۴۰۱/۵/۱۲؛ تاکید بر لزوم اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری برای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری..... ۲۸۷
- بخش سوم: بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم..... ۲۸۹
- ۱- بخشنامه شماره ۰۱/۱۷۰۰۷ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۷ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت‌اجراهای مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی..... ۲۹۰
- ۲- بخشنامه شماره ۰۱/۳۹۶۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم..... ۲۹۴

- ۳- بخشنامه شماره ۰۱/۴۹۷۱۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۳۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی .. ۳۰۲
- ۴- بخشنامه شماره ۰۱/۵۴۷۸۵ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال ۳۱۲
- ۵- بخشنامه شماره ۰۱/۹۹۲۷۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ موضوع افتتاح هرگونه حساب سپرده بانکی به صورت گروهی ۳۳۱
- ۶- بخشنامه شماره ۰۱/۱۴۸۸۴۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن» ۳۲۲
- ۷- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۵۳۰۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۳۳۰
- ۸- بخشنامه شماره ۰۱/۲۶۴۰۸۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی ماده (۷۷) و تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین نامه ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه ۱۴۰۱/۰۹/۲۶ هیات عامل محترم بانک مرکزی ۳۳۷
- ۹- بخشنامه شماره ۰۱/۳۲۱۴۸۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۸ موضوع ابلاغ تمدید اعتبار کارت‌های ملی هو شمند اشخاصی که مهلت اعتبار کارت‌های ملی آنها منقضی شده ۳۴۱

بخش اول: بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی

۱- بخشنامه شماره ۰۱/۷۹۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۷؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک

مرکزی درخصوص نحوه تحصیل سهام خزانه توسط بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله مفاد مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی درخصوص نحوه تحصیل سهام خزانه توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، به شرح زیر جهت استحضار ایفاد می‌شود:

۱- بازارگردانی سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی موضوع بند (ب) ماده (۲۸) «قانون رفع موانع تولید

رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» صرفاً از طریق همان بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی یا صندوق

سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی متعلق به همان بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی امکان‌پذیر می‌باشد.

۲- تحصیل سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی از طریق صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی متعلق

به بانکها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی به عنوان سهام خزانه محسوب می‌شود.

۳- سهام بانکها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی که در تملک شرکت‌های زیرمجموعه آن بانک یا مؤسسه اعتباری

غیربانکی می‌باشد، باید به صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی متعلق به همان بانک یا مؤسسه اعتباری

غیربانکی واگذار شود.

۴- هرگونه تحصیل سهام بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی توسط شرکت‌های زیرمجموعه ممنوع بوده و آن

دسته از بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که بیش از حد مقرر در بند (ب) ماده (۲۸) «قانون رفع موانع تولید

رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» (۱۰ درصد)، سهام خزانه از طریق شرکت‌های زیرمجموعه یا صندوق

اختصاصی سرمایه‌گذاری بازارگردانی متعلق به خود، تملک نموده‌اند، موظفند حداکثر ظرف مهلت شش (۶) ماه پس

از ابلاغ این بخشنامه، سهام مازاد بر سقف مذکور را واگذار نمایند.»

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶

به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۲- بخشنامه شماره ۱۱۶۵۴/۱ مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۱؛ ابلاغ ویرایش ششم صورت‌های مالی (نمونه) موسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به بخشنامه شماره ۲۱۳۹۵۴/۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۷ موضوع «صورت‌های مالی (نمونه) مؤسسه اعتباری»، بدین وسیله «ویرایش ششم صورت‌های مالی نمونه مؤسسه اعتباری» به شرح پیوست که براساس استانداردهای حسابداری شماره ۱، ۲، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷ به ترتیب تحت عناوین «ارایه صورت‌های مالی»، «صورت جریان‌های نقدی»، «دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش و عملیات متوقف شده»، «رویه‌های حسابداری، تغییر در برآوردهای حسابداری و اشیاء باهات»، «مالیات بر درآمد»، «بازارهای مالی - ارایه» و «بازارهای مالی - افشا» به روزرسانی شده، ایفاد می‌گردد. مزید استحضار، برخی از مهم‌ترین تغییرات در ویرایش جدید به شرح ذیل است:

❖ ارایه «صورت سود و زیان» و «صورت سود و زیان جامع» به عنوان اولین صورت‌های مالی و قبل از «صورت وضعیت مالی»؛

❖ اعمال تغییراتی در نحوه ارایه و افشا صورت‌های مالی اساسی نمونه و یادداشت‌های توضیحی آن؛

❖ افزودن طبقه «دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش» و بدهی‌های مرتبط با آن به «صورت وضعیت مالی»؛

❖ انعکاس «اموال تملیکی» به عنوان یکی از اقلام طبقه «دارایی‌های غیرجاری نگهداری شده برای فروش» در «صورت وضعیت مالی» و ارایه جریان‌های نقدی ناشی از آن در طبقه «جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری» در «صورت جریان‌های نقدی»؛

❖ انتقال اقلام طبقه «حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری» به طبقه «سپرده‌های مشتریان»؛

در خاتمه، ضمن اعلام این که، تهیه صورت‌های مالی (اصلی و تلفیقی) برای گزارشگری مالی میان‌دوره‌ای منتهی به شهریورماه سال ۱۴۰۱ و پس از آن باید در چارچوب ویرایش جدید و با رعایت سایر ضوابط و مقررات ابلاغی، تهیه شود، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲ ۳۸۱۶

پاکس مرکزی جمهوری اسلامی ایران

صورت‌های مالی نمونه مؤسسات اعتباری

سال مالی ۱۳۸۲

اسفند ۱۴۰۰

ویرایش ششم

۳- بخشنامه شماره ۸/۱۴۳۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۳؛ ابلاغ جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال

۱۴۰۱

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله مفاد جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به شرح ذیل
برای استحضار ایفاد می‌شود:

«اعطای اعتبار جدید به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بدون دریافت وثیقه در قالب خط اعتباری یا اضافه
برداشت، توسط بانک مرکزی ممنوع است. نوع و میزان وثایق قابل پذیرش موضوع این بند توسط شورای پول و اعتبار
تعیین می‌شود.»

با عنایت به حکم قانونی مذکور، موارد ذیل را شایان ذکر می‌داند:

- ❖ از این پس، اعطای خط اعتباری یا اضافه برداشت، صرفاً با اخذ وثیقه امکان‌پذیر خواهد بود.
- ❖ مقتضی است بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که در حال حاضر دارای اضافه برداشت می‌باشند،
نسبت به تودیع وثیقه مطابق "دستورالعمل اجرایی انجام عملیات بازار باز و اعطای اعتبار در قبال اخذ
وثیقه توسط بانک مرکزی" م صوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۷ و اصلاحات بعدی آن از جمله ارز، طلا و
اوراق بهادار نزد بانک مرکزی اقدام نمایند.
- ❖ بدیهی است در صورت عدم تسویه به موقع اضافه برداشت بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی ظرف
مهلت مشخص که در ضوابط اجرایی ناظر ذکر خواهد شد، بانک مرکزی در چهارچوب سازوکاری مدون و
مستمر، نسبت به فروش وثایق و استیفای مطالبات خود اقدام خواهد نمود.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی
واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲ ۳۸۱۶

۴- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۶۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۴؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات

سندیکایی

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۶۶۶ مورخ ۱۳۹۳/۸/۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، بدینوسیله اصلاحیه دستورالعمل مذکور متضمن اصلاحاتی به شرح ذیل که در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورد تأیید واقع شده، برای استحضار ایفاد می‌شود:

۱- ماده (۲۶) دستورالعمل، به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۲۶ — تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی از محل تأمین مالی خارجی (فاینانس)، از شمول ضوابط سپرده‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل وفق مفاد این دستورالعمل مستثنی بوده و مؤسسه اعتباری عامل می‌تواند در صورت عدم ایفای تعهدات اعضای سندیکا در سررسید مقرر، حسب ترتیبات مندرج در متن مشارکت‌نامه، جهت برداشت از حساب اعضای بدهکار سندیکا اقدام نماید.

۲- تبصره (۲) ذیل ماده (۲۶) دستورالعمل، حذف شد:

تبصره ۲ — بانک مرکزی موظف است حداکثر دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی موضوع این ماده را تهیه و به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

۳- عبارت "تبصره" جایگزین عبارت "تبصره ۱" ذیل ماده (۲۶) دستورالعمل، گردید.

با عنایت به مراتب مذکور، ضمن ایفاد اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۰۱/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان
۳۸۱۶ ۳۲۱۵-۰۲

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی»

به استناد «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و ماده (۸) «آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ هیأت محترم وزیران و با هدف تسهیل تأمین مالی منابع مورد نیاز بنگاه‌های اقتصادی و نیز توزیع ریسک اعتباری مؤسسات اعتباری و شعب بانک‌های خارجی، «دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تصویب می‌گردد.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد. شعبه بانک خارجی نیز در این دستورالعمل در گستره شمول این تعریف قرار می‌گیرد؛
- ۳-۱- شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که در چارچوب آیین‌نامه اجرایی «نحوه تأسیس و عملیات شعب بانک‌های خارجی در ایران» مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۸ هیأت وزیران، در جمهوری اسلامی ایران فعالیت دارد؛
- ۴-۱- تسهیلات سندیکایی: تسهیلات ریالی و ارزی که در چارچوب عقود مندرج در «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحیه‌های پس از آن، با مشارکت چند مؤسسه اعتباری و مطابق با مفاد این دستورالعمل، به مشتری پرداخت می‌شود؛
- ۵-۱- تعهدات سندیکایی: تعهدات ریالی و ارزی نظیر ضمانت‌نامه و اعتبار اسنادی که در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط، با مشارکت چند مؤسسه اعتباری و مطابق با مفاد این دستورالعمل، ایجاد می‌شود؛
- ۶-۱- مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی که متقاضی تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی می‌باشد و یا از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی استفاده نموده است؛
- ۷-۱- ذی‌نفع: شخص حقیقی یا حقوقی که تعهدات سندیکایی به نفع وی ایجاد می‌شود؛

۸-۱- مؤسسه اعتباری پیشگام: مؤسسه اعتباری که درخواست کتبی مشتری مبنی بر اخذ تسهیلات و یا ایجاد تعهدات را دریافت نموده و هماهنگی‌های لازم را با مؤسسات اعتباری مایل به مشارکت در اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی انجام می‌دهد؛

۹-۱- سندیکا: مجموعه‌ای از چند مؤسسه اعتباری که بر اساس مفاد مشارکت‌نامه جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی شکل می‌گیرد؛

۱۰-۱- اعضای سندیکا: مؤسسه اعتباری پیشگام و سایر مؤسسات اعتباری که با پذیرش دعوت مؤسسه اعتباری پیشگام و در چارچوب مشارکت‌نامه، در اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی مشارکت می‌نمایند؛

۱۱-۱- کمیته سندیکایی: کمیته‌ای که متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار اعضای سندیکا می‌باشد؛

۱۲-۱- مشارکت‌نامه: قراردادی که بین اعضای سندیکا منعقد شده و متضمن حقوق، وظایف و مسئولیت‌های اعضای سندیکا و نیز دیگر موارد حائز اهمیت می‌باشد؛

۱۳-۱- مؤسسه اعتباری عامل: مؤسسه اعتباری که از بین اعضای سندیکا انتخاب می‌شود و انجام امور اجرایی مشارکت‌نامه، انعقاد قرارداد سندیکایی و انجام امور اجرایی قرارداد سندیکایی را برعهده دارد؛

۱۴-۱- قرارداد سندیکایی: قراردادی است که بین مشتری و مؤسسه اعتباری عامل جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی منعقد می‌گردد و متضمن حقوق، وظایف و مسئولیت‌های هر یک از طرف‌های قرارداد می‌باشد.

ماده ۲- مؤسسات اعتباری می‌توانند در چارچوب مفاد این دستورالعمل و پس از اخذ موافقت بالاترین رکن اعتباری خود، در اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی مشارکت نمایند.

تبصره — مشارکت هر یک از مؤسسات اعتباری در سندیکا منوط به داشتن اجازه فعالیت موضوع تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی مربوط می‌باشد.

ماده ۳- کلیه توافقات و مکاتبات فی‌مابین اعضای سندیکا در تمامی مراحل سندیکا نظیر تشکیل سندیکا، اعطا/ایجاد، وصول و تسویه تسهیلات/تعهدات سندیکایی باید با امضای مدیرعامل یا نماینده تام‌الاختیار مؤسسه اعتباری صورت پذیرد.

تبصره — نماینده تام‌الاختیار مؤسسه اعتباری مایل به مشارکت در سندیکا باید با امضای مدیرعامل مؤسسه اعتباری مزبور به کمیته سندیکایی معرفی گردد.

ماده ۴- شناسایی مشتری باید مطابق با قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط، از جمله دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی انجام شود.

ماده ۵- قبل از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی لازم است وضعیت تسهیلات غیرجاری و چک برگشتی مشتری از «سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام شود. اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی به مشتری که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا تسهیلات غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور است، مجاز نمی‌باشد.

تبصره — در خصوص اشخاص حقوقی، مفاد این ماده، علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص (اعم از اشخاص حقیقی، حقوقی و نمایندگان اشخاص حقوقی) نیز می‌گردد.

ماده ۶- اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی باید بر اساس اعتبار سنجی دقیق مشتری و متناسب با توان و ظرفیت اعتباری وی صورت گیرد. اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی بیش از ظرفیت اعتباری مشتری مجاز نیست.

ماده ۷- قبل از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی لازم است با توجه به اهلیت و توان اعتباری مشتری، وثایق لازم و کافی از وی اخذ گردد. وثائق مأخوذه باید معتبر، سهولت‌البیع، قابل نقل و انتقال قانونی، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی مشتری، حقوق اعضای سندیکا در حداقل زمان، استیفاء شود.

ماده ۸- اعضای سندیکا موظف می‌باشند تمامی اطلاعات لازم در خصوص وضعیت مالی، فعالیت، صنعت و تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی مربوط به مشتری را با یکدیگر و کمیته سندیکایی تبادل نمایند.

تبصره — تبادل اطلاعات موضوع این ماده باید با اخذ رضایت کتبی مشتری، از طریق درج آن در درخواست وی به مؤسسه اعتباری پیشگام مبني بر اخذ تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی و نیز قرارداد سندیکایی باشد.

ماده ۹- میزان نفع و ضرر هر یک از اعضای سندیکا از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی متناسب با سهم‌الشرکه آن‌ها می‌باشد، مگر آن‌که در مشارکت‌نامه به نحو دیگری توافق گردد.

ماده ۱۰- هر یک از مؤسسات اعتباری عضو سندیکا موظف می‌باشند متناسب با سهم‌الشرکه خود از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، عملیات حسابداری مربوط را در دفاتر خود ثبت و ترتیبات لازم را برای منظور نمودن ذخایر و محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک اتخاذ نمایند.

تبصره — بانک مرکزی موظف است حداکثر پس از مدت ۳ ماه از ابلاغ این دستورالعمل، عملیات حسابداری مربوط را تهیه و ابلاغ نماید.

فصل دوم: ضوابط ناظر بر اقدامات اولیه تشکیل سندیکا

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری پیشگام پس از دریافت تقاضای کتبی مشتری مبني بر اخذ تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، مبادرت به شناسایی و اعتبارسنجی مقدماتی وی نموده و پیشنهاد تشکیل سندیکا را به سایر مؤسسات اعتباری مورد نظر ارایه می‌نماید.

تبصره — شناسایی و اعتبارسنجی مقدماتی مذکور در این ماده شامل تشکیل پرونده، اعتبارسنجی و تهیه گزارش اطلاعات اعتباری به صورت مقدماتی می‌باشد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری پیشگام موظف است؛ درخواست واصله را به انضمام گزارشی که حداقل حاوی مشخصات مشتری، نوع و مبلغ تسهیلات/تعهدات، وثایق و تضامین پیشنهادی، مانده و وضعیت تسهیلات و تعهدات مشتری نزد شبکه بانکی کشور و سایر موارد با اهمیت است، به سایر اعضای احتمالی عضو سندیکا ارسال و طی آن درخواست نماید که نماینده تام‌الاختیار خود را ظرف مهلت زمانی مشخص برای تشکیل کمیته سندیکایی معرفی نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری پیشگام مکلف است؛ پس از وصول پاسخ‌های ارسالی از مؤسسات اعتباری که آمادگی خود را برای مشارکت در سندیکا اعلام نموده‌اند، بلافاصله اقدامات لازم را جهت تشکیل اولین جلسه کمیته سندیکایی انجام دهد.

فصل سوم: ضوابط ناظر بر کمیته سندیکایی

ماده ۱۴- کمیته سندیکایی دارای حداقل تکالیف زیر می‌باشد:

- ۱-۱۴- تعیین و تصویب سازوکار تشکیل و اداره جلسات کمیته سندیکایی، با رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل؛
- ۲-۱۴- تأیید گزارش‌های ارزیابی و امکان‌سنجی درخواست مشتری؛
- ۳-۱۴- تأیید گزارش شناسایی کامل مشتری؛

- ۱۴-۴- تأیید گزارش اعتبارسنجی دقیق مشتری؛
- ۱۴-۵- تعیین و تصویب انواع و میزان وثایق مورد نیاز جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی؛
- ۱۴-۶- تعیین سهم هر یک از اعضای سندیکا در خصوص تأمین منابع لازم جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی؛
- ۱۴-۷- انتخاب مؤسسه اعتباری عامل و تغییر آن؛
- ۱۴-۸- رسیدگی به تخلفات اعضای سندیکا؛
- ۱۴-۹- تدوین، تصویب و اجرای مفاد مشارکتنامه و هر گونه تغییر در آن؛
- ۱۴-۱۰- تصمیم‌گیری در خصوص نحوه برخورد با عدم واریز وجه سهم‌الشرکه توسط هر یک از اعضای سندیکا؛
- ۱۴-۱۱- تصویب متن پیش‌نویس قرارداد سندیکایی؛
- تبصره — قرارداد سندیکایی باید در چارچوب قوانین و مقررات جاری از جمله قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، آیین‌نامه‌های ذیل قانون یادشده، دستورالعمل‌های مربوط و سایر ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی تدوین گردد.
- ۱۴-۱۲- نظارت بر فرآیند اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی؛
- ۱۴-۱۳- نظارت بر نحوه اجرای قرارداد سندیکایی، از جمله محل مصرف وجوه مربوط به قرارداد سندیکایی؛
- ۱۴-۱۴- بررسی ادواری وضعیت مالی مشتری بر اساس گزارش‌های واصله و اتخاذ تصمیمات اصلاحی در مواقعی که مشتری در شرایط مخاطره‌آمیز قرار می‌گیرد و اجرای آن از طریق مؤسسه اعتباری عامل؛
- ۱۴-۱۵- نظارت بر پیگیری به موقع و وصول مطالبات توسط مؤسسه اعتباری عامل؛
- ۱۴-۱۶- اتخاذ تصمیم در رابطه با ورود عضو جدید یا خروج اعضای فعلی سندیکا؛
- ۱۴-۱۷- اتخاذ تصمیم در خصوص انحلال سندیکا؛
- ۱۴-۱۸- حصول اطمینان از رعایت تمامی قوانین و مقررات جاری در فرآیند اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی؛
- ۱۴-۱۹- اتخاذ تصمیم در خصوص تمدید، استمهال، فسخ و هرگونه تغییر در شرایط قرارداد سندیکایی؛
- ۱۴-۲۰- حصول اطمینان از صحت، اعتبار و کامل بودن کلیه اطلاعات مأخوذه؛
- ۱۴-۲۱- اتخاذ تصمیم در رابطه با سایر مواردی که صراحتاً در حیطه وظایف مؤسسه اعتباری پیشگام و مؤسسه اعتباری عامل نمی‌باشد.

تبصره — کمیته سندیکایی می‌تواند هر یک از وظایف موضوع این ماده را مشروط به تصویب و تأیید نهایی آن توسط کمیته مزبور، به هریک از اعضای سندیکا تفویض نماید.

ماده ۱۵- وظیفه هماهنگی و برگزاری جلسات کمیته سندیکایی قبل و پس از انعقاد مشارکتنامه، به ترتیب بر عهده مؤسسه اعتباری پیشگام و مؤسسه اعتباری عامل می‌باشد.

ماده ۱۶- جلسات کمیته سندیکایی با حضور حداقل دو نماینده تام‌الاختیار اعضای سندیکا، مشروط بر اینکه حداقل سه چهارم مبلغ تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی را تأمین و یا تعهد نموده باشند، رسمیت می‌یابد.

تبصره — در جلسات کمیته سندیکایی جهت رسیدگی به تخلفات اعضای سندیکا، سهم‌الشرکه عضو متخلف در محاسبه حد نصاب جلسات منظور نمی‌گردد. همچنین عضو متخلف حق شرکت در رأی‌گیری را ندارد.

ماده ۱۷- تصمیمات متخذه در جلسات کمیته سندیکایی، به استثنای موارد مذکور در مواد (۱۹) و (۴۰) این دستورالعمل، با رأی موافق حداقل چهار پنجم مجموع آرای متخذه حاضرین جلسه، متناسب با مبلغ سهم‌الشرکه هر یک از اعضای حاضر در جلسه، معتبر و برای تمامی اعضای سندیکا لازم‌الاتباع است.

فصل چهارم: حداقل الزامات ناظر بر مشارکتنامه

ماده ۱۸- اعضای سندیکا موظفند قبل از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی، در چارچوب مفاد این دستورالعمل اقدام به انعقاد مشارکتنامه نمایند.

ماده ۱۹- تصویب و تغییر در مفاد مشارکتنامه منوط به توافق تمامی اعضای سندیکا می‌باشد.

ماده ۲۰- مشارکتنامه باید دارای حداقل الزامات زیر باشد:

- ۱- ۲۰-۱- مشخصات و تابعیت اعضای سندیکا؛
- ۲- ۲۰-۲- میزان سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا؛
- ۳- ۲۰-۳- مدت اعتبار مشارکتنامه؛
- ۴- ۲۰-۴- مشخصات و مسئولیت‌های مؤسسه اعتباری عامل؛
- ۵- ۲۰-۵- شرایط و نرخ سود علی‌الحساب حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل؛

۶-۲۰- اجازه برداشت مؤسسه اعتباری عامل از حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار اعضای سندیکا نزد خود، تحت شرایط مذکور در این دستورالعمل؛

۷-۲۰- شرایط و نحوه اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات سندیکایی از محل منابع صندوق توسعه ملی و تأمین مالی خارجی (فاینانس)؛

۸-۲۰- کارمزد عاملیت و سهم هر یک از اعضای سندیکا برای تأمین آن و نحوه و زمان پرداخت آن؛

۹-۲۰- سازوکار ورود اعضای جدید به سندیکا، خروج اعضای فعلی از سندیکا و نحوه انحلال سندیکا؛

۱۰-۲۰- سازوکار تغییر مؤسسه اعتباری عامل؛

۱۱-۲۰- رویه‌های برگزاری جلسات کمیته سندیکایی؛

۱۲-۲۰- تمامی مسئولیت‌های کمیته سندیکایی و هر یک از اعضای سندیکا؛

۱۳-۲۰- نحوه توزیع عواید حاصل از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی (سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزدها)؛

۱۴-۲۰- شرایط و نحوه برخورد با تخلفات مؤسسه اعتباری عامل، از جمله نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص عدم واریز به موقع وجوه وصولی از مشتری به حساب اعضای سندیکا؛

۱۵-۲۰- شرایط و نحوه برخورد با تخلفات اعضای سندیکا، از جمله نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص عدم واریز به موقع وجوه موضوع این دستورالعمل به حساب مؤسسه اعتباری عامل؛

۱۶-۲۰- رویه برخورد در شرایط صدور اجرائیه و تملیک وثایق مشتری؛

۱۷-۲۰- تعیین قانون حاکم در مواردی که یک و یا تعدادی از اعضای سندیکا شعبه بانک خارجی باشد؛

۱۸-۲۰- نحوه و چگونگی حل و فصل اختلافات؛

۱۹-۲۰- سایر موضوعات لازم‌الرعا به موجب قوانین و مقررات و یا ملاحظات خاص اعضای سندیکا.

ماده ۲۱- اعضای سندیکا می‌توانند نسبت به ثبت مشارکت‌نامه در دفاتر اسناد رسمی اقدام نمایند.

ماده ۲۲- سندیکا با امضای مشارکت‌نامه توسط تمامی اعضای سندیکا تشکیل می‌گردد.

فصل پنجم: تکالیف مؤسسه اعتباری عامل

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری عامل موظف است پس از تصویب پیش‌نویس قرارداد سندیکایی و قبل از انعقاد آن، برای هر یک از اعضای سندیکا نزد خود یک حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار (به تفکیک ریالی و ارزی)

به منظور دریافت وجه سهم‌الشرکه تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی و یک حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری (به تفکیک ریالی و ارزی) جهت واریز وجوه دریافتی از مشتری بابت منظور نمودن سهم هر یک از اعضای سندیکا از اصل، سود، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین و سایر عواید وصول شده، افتتاح نماید.

تبصره ۱ — شرایط و نرخ سود علی‌الحساب حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار موضوع این ماده، مطابق با توافق مندرج در مشارکت‌نامه و در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص بازار بین‌بانکی، می‌باشد.

تبصره ۲ — برداشت از حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار موضوع این ماده توسط هر یک از اعضای سندیکا قبل از اعطای تسهیلات، انقضای مدت ضمانت‌نامه یا سررسید اعتبار اسنادی یا ابطال قبل از سررسید هر یک از موارد مذکور، امکان‌پذیر نمی‌باشد.

ماده ۲۴- اعضای سندیکا مکلفند پس از تصویب پیش‌نویس قرارداد سندیکایی در کمیته سندیکایی، با اعلام مؤسسه اعتباری عامل، به منظور فراهم شدن زمینه امضا و اجرای قرارداد سندیکایی، در اسرع وقت وجه سهم‌الشرکه خود را بابت تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار تعیین شده واریز نمایند.

تبصره — در خصوص تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی ارزی، اعضای سندیکا مکلفند حسب توافقات مندرج در مشارکت‌نامه، معادل ریالی یا ارزی سهم‌الشرکه خود بابت تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی را به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار تعیین شده واریز نمایند.

ماده ۲۵- تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی از محل منابع صندوق توسعه ملی، از شمول ضوابط سپرده‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل وفق مفاد این دستورالعمل مستثنی بوده و تابع ضوابط و مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده ۲۶- تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی از محل تأمین مالی خارجی (فاینانس)، از شمول ضوابط سپرده‌گذاری اعضای سندیکا نزد مؤسسه اعتباری عامل وفق مفاد این دستورالعمل مستثنی بوده و مؤسسه اعتباری عامل می‌تواند در صورت عدم ایفای تعهدات اعضای سندیکا در سررسید مقرر، حسب ترتیبات مندرج در متن مشارکت‌نامه، جهت برداشت از حساب اعضای بدهکار سندیکا اقدام نماید.^۱

^۱ طی مصوبه چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری اصلاح گردید.

تبصره — اعضاي سندیکا موظف می‌باشند، موضوع این ماده را به نحو مقتضي در متن مشارکت‌نامه درج نمایند.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری عامل موظف است تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت سپرده نقدي ضمانت‌نامه، پیش‌دریافت و میان‌دریافت را متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضاي سندیکا به حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار موضوع ماده (۲۳) واریز نماید.

ماده ۲۸- در صورت عدم واریز وجه سهم‌الشرکه به حساب تعیین شده در مهلت مقرر توسط هر یک از اعضاي سندیکا، مؤسسه اعتباری عامل مجاز به انعقاد قرارداد سندیکایی نمی‌باشد. در این صورت، مؤسسه اعتباری عامل موظف است مراتب را جهت اتخاذ تصمیم در رابطه با تأمین منابع توسط سایر اعضاي سندیکا، ورود عضو جدید، عنداللزوم انحلال سندیکا و یا اتخاذ سایر تصمیمات مقتضي به اطلاع کمیته سندیکایی برساند.

ماده ۲۹- مؤسسه اعتباری عامل موظف است، برای هر یک از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، یک حساب واسط تحت عنوان «حساب مشترک سندیکایی» افتتاح نماید.

ماده ۳۰- مؤسسه اعتباری عامل مکلف است، هنگام پرداخت تمام/بخشی از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی، متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضاي سندیکا، از حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار آن‌ها نزد خود برداشت و به بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» منظور و در همان روز از حساب اخیرالذکر، حسب مورد به مشتری یا ذی‌نفع پرداخت نماید.

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری عامل موظف است، تمامی وجوه دریافتی از مشتری بابت اصل، سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد را ابتدا در بستانکار «حساب مشترک سندیکایی» ثبت و در همان روز متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضاي سندیکا، به حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری آن‌ها نزد خود واریز نماید.

ماده ۳۲- مؤسسه اعتباری عامل موظف است، حسب تقاضای هر یک از اعضاي سندیکا، گردش «حساب مشترک سندیکایی» را در مقطع مورد درخواست به عضو مربوط ارائه نماید.

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری عامل موظف است، پس از انقضای مدت ضمانت‌نامه، سررسید اعتبار اسنادی یا ابطال قبل از سررسید آن‌ها، در صورت عدم استفاده از تعهدات مزبور و نیز عدم تمدید مدت آن‌ها و یا در صورت عدم پرداخت تمام/بخشی از تسهیلات، تمامی وجوه باقیمانده در حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار اعضاي سندیکا را در اسرع وقت به حساب قرض‌الحسنه جاری آن‌ها نزد خود منتقل نماید.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری عامل موظف است، در صورت واریز هر گونه وجه به حساب قرض الحسنه جاری اعضای سندیکا، در اسرع وقت صورت حساب هر یک از اعضای یاد شده که حداقل شامل کل مبلغ وصول شده از مشتری، سهم اصل، سود، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و کارمزد از مبلغ وصولی و نیز سهم هر یک از اعضای سندیکا از ارقام مزبور می باشد را جهت اطلاع اعضای سندیکا ارسال نماید.

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری عامل موظف به طراحی، ایجاد و پیاده سازی ساختار کنترل داخلی مالی و عملیاتی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از رعایت مفاد قوانین، مقررات و دستورالعملها، تفکیک صحیح وظایف ناسازگار، تصویب درست معاملات، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و نیز جابجایی کارکنان در مقاطع زمانی مناسب مطابق با «رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری»، در مراحل مختلف اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات سندیکایی می باشد.

ماده ۳۶- سایر تکالیف مؤسسه اعتباری عامل به شرح زیر می باشد:

۱-۳۶- انجام تشریفات رسمی و قانونی مربوط به اخذ وثایق و تضمین های تعیین شده از مشتری؛

۲-۳۶- امضای قرارداد سندیکایی؛

۳-۳۶- نگهداری تمامی اسناد، مدارک و مستندات مرتبط با تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی؛

۴-۳۶- ارائه هرگونه اطلاعات، اسناد و مدارک مرتبط با تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی به سایر اعضای سندیکا، حسب درخواست آنها؛

۵-۳۶- مدیریت و نظارت بر اجرای قرارداد سندیکایی و ارائه گزارش های ادواری به کمیته سندیکایی در این خصوص؛

۶-۳۶- بررسی مستمر وضعیت مالی مشتری به ویژه هنگام وقوع بحران های اقتصادی و همچنین رویدادهای مهمی مثل ادغام، تملیک و بطور کلی هر رخدادی که تا زمان تسویه نهایی تسهیلات و یا تعهدات ممکن است بر ایفای تعهدات توسط مشتری اثرگذار باشد و تهیه گزارش مربوط در اسرع وقت جهت ارسال به کمیته سندیکایی؛

۷-۳۶- اطلاع رسانی سریع و به موقع به کمیته سندیکایی، در صورت وقوع و اطلاع از هرگونه نقض مفاد قرارداد سندیکایی توسط مشتری؛

۸-۳۶- پی گیری و وصول مطالبات، انجام اقدامات مناسب و به موقع جهت تسویه.

ماده ۳۷- در صورت تخطی مؤسسه اعتباری عامل مبنی بر واریز به موقع وجوه موضوع این دستورالعمل به حساب اعضای سندیکا، مؤسسه اعتباری عامل موظف است بر مبنای نرخ توافق شده در مشارکتنامه، متناسب

با مبلغ و مدت تأخیر، وجه التزام تأخیر تأدیه دین به سایر اعضای سندیکا پرداخت نماید.

ماده ۳۸- تغییر مؤسسه اعتباری عامل صرفاً در دوره زمانی بین امضای مشارکتنامه و قبل از انعقاد قرارداد سندیکایی، منوط به موافقت کمیته سندیکایی، مجاز میباشد.

ماده ۳۹- در صورت تغییر مؤسسه اعتباری عامل، تمامی تکالیف آن به مؤسسه اعتباری عامل جدید منتقل میشود. چنانچه اعضای سندیکا در راستای مفاد این دستورالعمل، مبالغی را نزد مؤسسه اعتباری عامل پیشین سپرده‌گذاری نموده باشند، وی موظف است در اسرع وقت نسبت به انتقال مانده حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار بعلاوه سود متعلقه به حساب قرض‌الحسنه جاری اعضای سندیکا اقدام نماید.

فصل ششم: سازوکار ورود عضو جدید و خروج اعضای سندیکا و انحلال سندیکا
ماده ۴۰- ورود عضو جدید و خروج اعضای سندیکا و انحلال سندیکا صرفاً در دوره زمانی بین امضای مشارکتنامه و قبل از انعقاد قرارداد سندیکایی، منوط به موافقت تمامی اعضای سندیکا، مجاز میباشد. تبصره — کمیته سندیکایی میتواند ورود عضو جدید و خروج اختیاری اعضای سندیکا در دوره مقرر را با درج در مشارکتنامه ممنوع نماید.

ماده ۴۱- در صورت خروج هر یک از اعضای سندیکا، چنانچه عضو مزبور در راستای مفاد این دستورالعمل مبالغی را نزد مؤسسه اعتباری عامل سپرده‌گذاری نموده باشد، مؤسسه اعتباری عامل موظف است در اسرع وقت نسبت به انتقال مانده حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار بعلاوه سود متعلقه را به حساب قرض‌الحسنه جاری عضو خارج شده از سندیکا اقدام نماید.

ماده ۴۲- سایر موارد مربوط به ورود عضو جدید و خروج اعضای سندیکا و انحلال سندیکا در چارچوب مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات جاری، تابع توافقاتی میباشد که در مشارکتنامه قید گردیده است.

فصل هفتم: کارمزدها

ماده ۴۳- مؤسسه اعتباری پیشگام میتواند بابت ارائه خدمات مربوط به شناسایی و اعتبارسنجی مقدماتی مشتری، وفق شرایط و مبالغ مندرج در ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، صرف‌نظر از تشکیل نهایی سندیکا، مبالغی را تحت عنوان کارمزد از مشتری دریافت و به حساب درآمدهای خود منظور نماید.

تبصره - به استثنای مبالغ مذکور در این ماده، مطالبه هرگونه وجه دیگری توسط مؤسسه اعتباری پدشگام از مشتری و یا سایر اعضای سندیکا، بابت اقدامات اولیه جهت تشکیل سندیکا، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۴۴- تمامی هزینه‌های مترتب بر موضوع فعالیت سندیکا، نظیر شناسایی کامل و اعتبارسنجی نهایی مشتری، کارشناسی طرح، ارزیابی وثایق، اعطا/ایجاد و وصول و تسویه تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی که بر عهده مشتری یا ذینفع می‌باشد، وفق شرایط و مبالغ مندرج در ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، توسط مؤسسه اعتباری عامل اخذ و به ترتیبات مقرر در این دستورالعمل، متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضا و یا عضو سندیکایی که خدمت مزبور را حسب توافقات فی‌مابین انجام داده است، پرداخت می‌گردد.

ماده ۴۵- اعضای سندیکا موظفند بابت خدماتی که مؤسسه اعتباری عامل ارائه می‌دهد، کارمزدی را تحت عنوان «کارمزد عاملیت»، وفق شرایط، توافقات و ترتیباتی که در مشارکت‌نامه قید می‌گردد، به مؤسسه اعتباری عامل پرداخت نمایند.

ماده ۴۶- مطالبه هرگونه وجه دیگری از مشتری یا ذینفع در فرآیند ایجاد تعهدات و یا اعطای تسهیلات سندیکایی، به استثنای مبالغ مذکور در این دستورالعمل، تحت هر عنوان مجاز نمی‌باشد.

فصل هشتم: الزامات احتیاطی و سایر موارد

ماده ۴۷- هر یک از اعضای سندیکا موظفند قبل از امضای مشارکت‌نامه، حدود احتیاطی مندرج در ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی نظیر «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان»، «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» و «دستورالعمل سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری» را بررسی و از رعایت آن‌ها در تعیین میزان سهم‌الشرکه خود، اطمینان کامل حاصل نمایند.

ماده ۴۸- حداقل و حداکثر میزان مشارکت هر یک از اعضای سندیکا، ۱۰ و ۴۵ درصد مبلغ کل تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی تعیین می‌گردد.

ماده ۴۹- هر یک از اعضای سندیکا موظف می‌باشند در صورت اطلاع از وقوع هرگونه رخداد مؤثر بر اجرای صحیح مفاد قرارداد سندیکایی، مراتب را در اسرع وقت به مؤسسه اعتباری عامل و سایر اعضای سندیکا منعکس نمایند. مؤسسه اعتباری عامل موظف است پس از دریافت اطلاعات فوق، عنداللزوم و یا بنا به درخواست اعضای سندیکایی که حداقل یک سوم مبلغ تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی را تقبل

نموده‌اند، در اسرع وقت از اعضای سندیکا جهت تشکیل جلسه کمیته سندیکایی دعوت به عمل آورد.

ماده ۵۰- تمامی پرداخت‌هایی که مؤسسه اعتباری عامل جهت وصول مطالبات در فرآیند قضایی متحمل می‌گردد، باید متناسب با سهم‌الشرکه هر یک از اعضای سندیکا، بین آن‌ها تقسیم گردد.

تبصره — اعضای سندیکا موظف می‌باشند، وجوه موضوع این ماده را به محض اعلام مؤسسه اعتباری عامل، به وی پرداخت نمایند.

ماده ۵۱- هر یک از اعضای سندیکا موظفند، سهم خود از تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی را در قالب فرم‌های ۲۸/خ به بانک مرکزی ارسال نمایند.

ماده ۵۲- به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد ناظر بر فرآیند تسهیلات و یا تعهدات سندیکایی تابع قوانین موضوعه، آیین‌نامه‌ها و ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵۳- سندیکا می‌تواند بین دو مؤسسه اعتباری نیز تشکیل شود. در این صورت منوط به رعایت ضوابط کلی حاکم بر تسهیلات و تعهدات، سایر موارد مربوط به سندیکا، تابع توافقات فی‌مابین بوده و از شمول مفاد این دستورالعمل خارج می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی تسهیلات و تعهدات سندیکایی» که در (۵۳) ماده و (۱۷) تبصره در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۶ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسیده در چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن اصلاح گردید.

۵- بخشنامه شماره ۰۱/۱۶۰۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۵؛ ابلاغ نحوه اعطای گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری برای داوطلبان

تصدی سمت‌های مدیریتی در موسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند مطابق با بند (۵-۵) «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۹/۲۲۸۱۹ مورخ ۱۳۹۹/۲/۴ و بند (۵-۶) «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۳۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲، یکی از شرایط احراز صلاحیت داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی مقرر در ضوابط یاد شده، برخورداری از گواهینامه‌های حرفه‌ای مربوط می‌باشد. بر این اساس، طراحی گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری در دستور کار این بانک قرار گرفت و اقدامات لازم برای صدور گواهینامه‌های حرفه‌ای مذکور انجام پذیرفت. لذا در حال حاضر شش گواهینامه «اصول بانکداری ۱»، «اصول بانکداری ۲»، «حسابرسی داخلی مؤسسات اعتباری»، «مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری»، «مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری» و «گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اسلامی»، طراحی شده و گواهینامه‌های لازم برای برررسی صلاحیت داوطلبان تصدی هر یک از سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری در قالب فایل پیوست تعیین گردیده است. ضمناً خاطرنشان می‌سازد سرفصل گواهینامه‌های شش‌گانه صدرالذکر به تأیید «کمیته گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری بانک مرکزی» رسیده است و سایر اقدامات لازم در این خصوص نیز در دستور کار قرار دارد که به محض حصول نتیجه، متعاقباً اعلام خواهد شد. بدیهی است از این پس، برررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی موکول به شرکت در آزمون‌های مربوط و اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای مرتبط خواهد بود. لذا انجام مصاحبه تخصصی به ویژه برای داوطلبان تصدی سمت عضو هیأت مدیره، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل مؤسسات اعتباری از تاریخ زمانی مشخصی که متعاقباً اعلام خواهد شد، منوط به ارایه گواهینامه‌های حرفه‌ای مربوط می‌باشد.

شایان ذکر است اعطای گواهینامه‌های حرفه‌ای یاد شده به داوطلبان صرفاً منوط به کسب حد نصاب امتیاز در آزمون استاندارد متمرکز در این خصوص می‌باشد. البته داوطلبان می‌توانند برای کسب آمادگی شرکت در آزمون مربوط و بنا به شرایط و صلاحدید خود از دوره‌های آموزشی نیز بهره‌برداری نمایند.

با توجه به فراهم شدن امکان برگزاری اولین دوره آزمون‌های مربوط به داوطلبان عضویت در کمیته ریسک و همچنین داوطلبان تصدی سمت مدیر ارشد واحد ریسک بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی، مقتضی است دستور

فرمایند مدارک و مستندات مربوط به داوطلبان مذکور به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به عنوان دبیرخانه کمیسیونهای مسئول در این خصوص ارسال گردد. زمان برگزاری آزمون گواهینامه‌های حرفه‌ای مرتبط با داوطلبان عضویت در کمیته ریسک و تصدی سمت مدیر ارشد واحد ریسک متعاقباً به نحو مقتضی اطلاع‌رسانی خواهد شد.

ضمن تأکید بر این که پس از برگزاری هر آزمون، امکان بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی مرتبط با آزمون مذکور، بدون گواهینامه مربوط وجود نخواهد داشت، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲ ۳۸۱۶

جدول گواهینامه‌های حرفه‌ای الزامی برای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی

سمت / عنوان گواهینامه	گواهینامه اصول بانکداری ۱	گواهینامه اصول بانکداری ۲	گواهینامه حسابرسی داخلی مؤسسات اعتباری	گواهینامه مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری	گواهینامه مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری	گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اسلامی
اعضای هیأت مدیره	****	****		****	****	
مدیر عامل	****	****		****	****	
قائم مقام مدیر عامل	****	****		****	****	
اعضای کمیته حسابرسی و عضو هیأت مدیره مسئول کمیته	****	****	****			
اعضای کمیته ریسک (به استثنای افراد عضو هیأت مدیره)	****	****		****		
اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات (به استثنای افراد عضو هیأت مدیره)	****	****		****		الزامی برای عضو دارای مسئولیت نظارت و تطبیق ترکی موضوع تبصره‌های ۷، ۸ و ۹ دستورالعمل ^۱
مدیر ارشد حسابرسی داخلی	****	****	****		****	
مدیر ارشد ریسک	****	****		****	****	
مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات	****	****		****		

^۱ «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه ۰۰/۳۷۴۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲

۶- بخشنامه شماره ۰۱/۲۴۷۹۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۴؛ ابلاغ «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که پیشتر نیز به استحضار رسید، از جمله برنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سال جاری، تسهیل دسترسی آحاد جامعه به خدمات پولی و بانکی و به تعبیر دیگر توسعه شمول مالی می‌باشد. بدین منظور، اقدامات مختلفی تاکنون انجام پذیرفته است. از جمله با ابلاغ "دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" طی بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۶۹۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲۴، شرایط لازم برای "ارایه خدمات غیرحضوری" توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به اشخاص فراهم شد. همچنین با هدف افزایش امنیت در تبادل اطلاعات بانکی و تسهیل امکان استفاده آحاد جامعه از گواهی امضای الکترونیک، بخشنامه ناظر بر "گواهی امضاء الکترونیک" نیز در اواخر سال گذشته ابلاغ گردید که به موجب آن بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز گردیدند علاوه بر پذیرش گواهی‌های امضای الکترونیک صادره توسط مراکز میانی تحت نظارت مرکز ریشه دولتی، به دارندگان گواهی‌های مو صوف، خدمات بانکی ارایه نمایند. علاوه بر این، با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، طرح "سفته الکترونیک" در بانک‌های منتخب هم مورد بهره‌برداری قرار گرفت که از طریق آن تمامی مراحل خرید، صدور و ظهرنویسی سفته بدون مراجعه حضوری و به صورت برخط در سامانه مدیریت یکپارچه سفته و برات الکترونیک قابل انجام است.

در همین راستا و با هدف تمهید شرایط لازم برای تسهیل بهره‌مندی متقاضیان از تسهیلات خرد بانکی از رهگذر "استقرار نظام وثیقه‌گیری مبتنی بر اعتبار سنجی"، ضوابطی در این بانک تهیه گردید که پس از طرح و بررسی در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۸ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، مورد تأیید واقع شد. در ضوابط مذکور که نسخه‌ای از آن با عنوان «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»، به شرح پیوست ایفاد است، سقف مبلغ تسهیلات خرد معادل دو میلیارد ریال تعیین گردیده است. همچنین در دستورالعمل یاد شده ضمن احصای فهرستی از تضامین و وثایق قابل اخذ از متقاضیان دریافت تسهیلات خرد، مقرر شده اعطای تسهیلات خرد به متقاضیان دارای سابقه و امتیاز اعتباری بر اساس اعتبارسنجی، در قبال اخذ حداکثر دو مورد وثیقه انجام پذیرد.

با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲
۳۸۱۶

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»

در راستای تسهیل دسترسی اقشار مختلف جامعه به تسهیلات خرد قابل اعطا توسط شبکه بانکی کشور، «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- ۳-۱- تسهیلات خرد: تسهیلات ریالی با مقاصد غیرتجاری و به منظور رفع نیازهای ضروری اشخاص که در چارچوب شرایط مقرر در این دستورالعمل به مشتری اعطاء می‌شود.
- ۴-۱- مشتری: شخص حقیقی متقاضی دریافت تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری؛
- ۵-۱- اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی؛
- ۶-۱- امتیاز اعتباری: شاخص کمی که مبتنی بر روش‌شناسی مشخص و مورد تأیید کمیته ریسک مؤسسه اعتباری و مصوب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری محاسبه می‌شود و بیانگر احتمال عدم بازپرداخت به موقع (نکول) توسط اشخاص است.
- ۷-۱- رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی مؤسسه اعتباری که بیانگر اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.
- ۸-۱- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری در قالب تسهیلات خرد به مشتری تخصیص می‌دهد.

فصل دوم: حدود و نحوه اعطای تسهیلات خرد

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است، تسهیلات خرد اعطایی را بر اساس شرایط، امتیاز اعتباری، رتبه اعتباری داخلی و سقف اعتبار مشتری در قالب قراردادهای فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه، جعاله و قرض الحسنه به مشتری پرداخت نماید.

ماده ۳- حداکثر مجموع اصل تسهیلات ریالی خرد قابل پرداخت به هر مشتری در سطح تمامی مؤسسات اعتباری مبلغ دو میلیارد ریال (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال) می‌باشد.

ماده ۴- ضوابط، شرایط و سایر جزئیات اجرایی مربوط به نحوه اعطای تسهیلات خرد از قبیل دوره و شیوه بازپرداخت اقساط یا تسویه تسهیلات، شیوه محاسبه سود، کارمزد، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، حسب مورد تابع مقررات ابلاغی مربوط از جمله مفاد دستورالعمل‌های اجرایی عقود و الزامات مقرر در فرم‌های یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی می‌باشد.

فصل سوم: اعتبارسنجی و تضامین

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از اعطای تسهیلات، نسبت به استعلام سابقه چک برگشتی و بدهی غیرجاری مشتری اقدام نماید.

تبدیر — اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای چک برگشتی رفع سوء اثر نشده یا بدهی غیرجاری تا زمان رفع سوء اثر از چک برگشتی و تعیین تکلیف بدهی غیرجاری مطابق ضوابط ابلاغی مربوط ممنوع است.

ماده ۶- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت تکالیف قانونی و مقررات مرتبط و همچنین شرایط مندرج در این دستورالعمل، متناسب با امتیاز اعتباری مشتری، میزان تسهیلات خرد اعطایی و درجه نقدشوندگی وثایق و تضامین ارایه شده، حداکثر دو مورد از تضامین و وثایق به شرح مصادیق ذیل از تسهیلات‌گیرنده یا ضامن دریافت نماید.

- ۱-۶- اوراق تجاری از قبیل چک یا سفته مشتری؛
- ۲-۶- اوراق بدهی اعم از اوراق پذیرفته شده در بازار سرمایه و غیر آن؛
- ۳-۶- سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از جمله سهام عدالت؛

- ۴-۶- واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس؛
- ۵-۶- چک یا سفته توسط ضامن؛
- ۶-۶- اموال عینی با ارزش عرفی از قبیل خودرو، مسکوکات یا مصنوعات طلا؛
- ۷-۶- حساب یارانه اشخاص؛
- ۸-۶- گواهی کسر از حقوق توسط مشتری یا ضامن؛
- ۹-۶- ضمانت یک نفر کاسب دارای پروانه کسب که در زمان اعطای تسهیلات دارای فعالیت اقتصادی دایر باشد؛
- ۱۰-۶- در مناطق روستایی ضمانت یک نفر ساکن روستا که اهلیت و صلاحیت وی توسط شورای اسلامی روستا مورد تأیید واقع گردد مهمور به مهر شورای اسلامی روستا؛
- ۱۱-۶- سیم کارت دائمی ثبت شده تحت مالکیت مشتری؛
- ۱۲-۶- برای روستائیان، کشاورزان، دامداران سنتی و عشایر، پروانه چرای دام، پروانه چاه کشاورزی، سند مالکیت اراضی کشاورزی، ضمانت زنجیره‌ای؛
- ۱۳-۶- ضمانت صادره توسط بنگاه محل اشتغال مشتری، متضمن تضمین دیون تسهیلات‌گیرنده؛
- ۱۴-۶- قرارداد لازم‌الاجرا؛
- ۱۵-۶- سایر تضامین متناسب با امتیاز اعتباری مشتری و تشخیص مؤسسه اعتباری.

ماده ۷- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری فاقد سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند متناسب با سطح درآمد مشتری و توان بازپرداخت اقساط توسط وی، با اخذ حداکثر دو مورد از وثایق و تضامین مقرر در ماده (۶) برای بار نخست تا سقف یک میلیارد ریال در سطح تمامی مؤسسات اعتباری تسهیلات خرد اعطا نماید.

فصل چهارم: سایر الزامات

- ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به الکترونیکی کردن قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی در چارچوب اعلام شده توسط بانک مرکزی اقدام نموده و نسخه‌ای از آن را در اختیار مشتری قرار دهد.
- ماده ۹- مفاد این دستورالعمل به منظور تسهیل و ایجاد وحدت رویه در فرآیند اعطای تسهیلات خرد تدوین شده است و مورد حق و تعهد برای مشتری و مؤسسه اعتباری نمی‌باشد و اعطای تسهیلات

براساس شرایط، منابع و اولویتهای مؤسسه اعتباری صورت میپذیرد.

ماده ۱۰- دریافت وثیقه نقدی از مشتری در اعطای تسهیلات خرد، در قالب انواع سپردهها ممنوع است.

ماده ۱۱- استفاده از سایر قراردادهای تسهیلاتی به استثنای موارد مندرج در این دستورالعمل به منظور اعطای تسهیلات خرد ممنوع می باشد. مؤسسه اعتباری موظف است محدودیتهای مقرر در این دستورالعمل را به نحو مقتضی در سامانه های کنترلی و نظارتی مربوط اعمال نماید.

ماده ۱۲- تسهیلات قرض الحسنه ازدواج تابع احکام مقرر در قوانین و مقررات مربوط می باشد.

ماده ۱۳- تسهیلات خرید و جعاله مسکن مشمول احکام و ضوابط خاص خود می باشد.

ماده ۱۴- سایر الزامات ناظر بر اعطای تسهیلات خرد، به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد.

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» مشتمل بر ۱۴ ماده و یک تبصره در دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۸

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

۷- بخشنامه شماره ۱۱۰/۳۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۸؛ ابلاغ ترجمه سند منتشره با عنوان: «ساز و کار مداخله

زود هنگام در بانک‌های ضعیف- گزینه‌های سیاستی» از انتشارات مؤسسه ثبات مالی وابسته به کمیته نظارت بانکی بال

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، مراجع نظارت بانکی پیوسته برآند تا با ابزارها و شیوه‌های مختلف از جمله تعیین حدود احتیاطی، از بروز چالش‌های بانکی جلوگیری و بدین طریق از منافع سپرده‌گذاران و سایر ذینفعان محافظت نمایند. لیکن در مواقعی که به هر دلیل ادامه فعالیت بانک با مشکلات و موانعی روبه‌رو شود و منافع سپرده‌گذاران و سایر ذینفعان در معرض خطر قرار گیرد، باید با اتخاذ برخی اقدامات اصلاحی و نظارتی مانند «مداخلات نظارتی زود هنگام»، تلاش شود مشکلات بانک حل و فصل گردیده و از سرایت آسیب‌ها و چالش‌های آن به سایر بانک‌ها ممانعت به عمل آید.

با عنایت به اهمیت وافر مقوله مداخلات نظارتی زود هنگام توسط مراجع نظارت بانکی، مؤسسه ثبات مالی کمیته نظارت بانکی بال، سندی را تحت عنوان "سازوکار مداخله زود هنگام در بانک‌های ضعیف- گزینه‌های سیاستی" در آوریل سال ۲۰۱۸ منتشر نموده است. این سند در بردارنده راهکارهای مهمی در زمینه پایش شاخص‌های مداخله و میزان و نحوه مداخله می‌باشد که با توجه به اهمیت، به روز بودن و جامعیت آن، در این بانک مورد ترجمه واقع شد که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست ایفاد می‌گردد.

به طور کلی مداخلات نظارتی توسط مقام ناظر در دو دسته مداخله نظارتی معمول و مداخله زود هنگام رسمی صورت می‌گیرد و به بانک‌ها کمک می‌کند که به سرعت نسبت به از بین بردن ضعف‌های خود اقدام نمایند. در مداخله نظارتی معمول، اقدامات نظارتی بر پایه ارزیابی‌ها و نتایج حاصل از نظارت‌های معمول حضوری و غیرحضوری انجام می‌شود که غالباً شاخص‌های متداول صنعت بانکداری در کشورهای مختلف نظیر کفایت سرمایه، منابع در معرض ریسک اعتباری، انواع ریسک‌های بازارهای مالی و حاکمیت شرکتی را می‌سنجد. این گونه از اقدامات مداخله‌ای شامل طیف گسترده‌ای از اقدامات است که به اصلاح نقایص مدیریتی بانک مشکل‌دار کمک می‌نماید و از این جهت این گونه مداخلات بر اساس وضعیت بانک قابل انعطاف هستند و از سطح و عمق کمتری برخوردار می‌باشند. این در حالی است که مداخله زود هنگام رسمی، با شاخص‌های متفاوت، فرآیند مداخله را آغاز می‌کند و اقدامات آن بر اساس چارچوب‌های قانونی و نظارتی می‌باشد. سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده و اقدامات مداخله زود هنگام در اتحادیه اروپا دو مثال از سازوکارهای مداخله زود هنگام رسمی می‌باشند. از دیگر ویژگی‌های ساز و کارهای مداخله رسمی زود هنگام می‌توان از اختیارات فراتر از مداخله معمول، امکان اجرای طیف وسیعی از اقدامات متناسب با ویژگی‌ها و شرایط بانک ضعیف و

مداخله جویانه تر بودن اقدامات نام برد. همانطور که ذکر شد این سازوکار در کشورهای مختلف با توجه به تعریف آستانه های مداخله، گستره اقدامات پیش بینی شده و میزان صلاحدید در انتخاب اقدامات در خصوص بانک های مشکل دار دارای تفاوت هایی هستند، لیکن به طور کلی اقدامات از پیش تعیین شده ای محسوب می شوند و الزامیه منجر به بهبود وضعیت مدیریت بانک و سودآوری آن و یا محدود کردن فعالیت های بانک و جلوگیری از تشدید وضعیت ضعیف مالی آن و کاهش زیان ناشی از ورشکستگی بانک می شوند.

خاطرنشان می سازد معیارهای آغاز مداخله رسمی زود هنگام عمدتاً مبتنی بر سرمایه بوده و به طور مستقیم به توانایی بانک های ضعیف در بازپرداخت بدهی ها معطوف است. از آنجایی که به طور سنتی سرمایه آخرین سپر حفاظتی بانک است، عدم رعایت آستانه معینی از سرمایه باعث ایجاد نگرانی در مورد حیات بانک شده و مداخله مقام ناظر را توجیه می کند. علاوه بر شاخص سرمایه، استفاده از مجموعه ای از نسبت های مبتنی بر ریسک و نسبت های اهرمی، به دلیل ایجاد شفافیت، قابلیت مقایسه و هماهنگی، توصیه شده است. همچنین، شاخص های کیفیت دارایی، رشد دارایی و نقدینگی نیز اغلب به عنوان معیارهای جانشین یا مکمل برای آغاز مداخله رسمی زود هنگام مبتنی بر سرمایه (سرمایه - محور) در نظر گرفته می شود.

در مجموع سازوکارهای مداخله زود هنگام رسمی در عمل به عنوان پشته آستانه اقدامات نظارتی معمول (صلاحیدی) عمل می کند و اثر بخشی آن را از طریق ایجاد چارچوب های قدرتمندتر، بهبود می بخشد. وجود مداخله زود هنگام رسمی نشان می دهد در صورتی که اقدامات معمول (صلاحیدی) شرایط مناسب را به بانک بازنگرداند، مراجع نظارت بانکی می توانند اقدامات بالقوه سخت گیرانه تر - از جمله عزل مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره - را اتخاذ نمایند.

امید است ماحصل انتشار چنین اسنادی به بسط و تعمیق ادبیات نوین نظارت بانکی در شبکه بانکی و ارتقای ثبات و سلامت نظام بانکی کشور منتج گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت سازان

حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

سازوکار مداخله زودهنگام در بانک‌های ضعیف

خلاصه مدیریتی

مقامات احتیاطی مداخله زود هنگام را با هدف واداشتن به موقع بانکها به از بین بردن ضعفهای خود انجام می دهند. مداخله زود هنگام تحت اختیار نظارت معمول مجاز است که به موجب آن مقام ناظر دارای صلاحیت قابل توجه و گستره قضاوت نظارتی وسیع می باشد. برخی کشورها (حوزه های قضایی) از سازوکار مداخله زود هنگام رسمی استفاده می کنند که به مقامات ناظر اجازه می دهد مستقیماً به مشکل بانکهای ضعیف و ناسالم پرداخته و در شرایط خاصی، اقدامات ویژه و مؤثری را آغاز نمایند. از آنجا که اختیار ناظران در این سازوکار محدود است، در این سازوکار، ریسک امهال نظارتی^۲ نیز کاهش می یابد. منظور از ریسک امهال نظارتی، ریسک ناشی از میزان و شدت برخورد مقامات نظارتی در مواجهه با تخلف از قوانین و مقررات و یا سایر رفتارهای خارج از چارچوب توسط بانکها می باشد، که از این پس در این متن به آن ریسک امهال می گوئیم. از نظر تاریخی، اولین سازوکار مداخله زود هنگام رسمی، اقدام سریع اصلاحی^۳ بود که در سال ۱۹۹۱ توسط ایالات متحده معرفی شد. نمونه اخیر آن نیز اقدامات مداخله زود هنگام^۴ در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۴ است.

سازوکار مداخله زود هنگام رسمی در کشورهای مختلف متفاوت است. تفاوت اصلی این سازوکار در مواردی چون "شاخص هایی که برای آغاز مداخله زود هنگام استفاده می شود"، "هرگونه طبقه بندی یا گام های درون سازوکار مداخله زود هنگام رسمی" و "گستره و میزان اختیار مقامات ناظر در خصوص فعال سازی سازوکار مداخله زود هنگام"، است. برای مثال استفاده از اقدام سریع اصلاحی تنها به آستانه سرمایه بستگی دارد، در حالی که در سازوکار مداخله زود هنگام در اتحادیه اروپا ملاحظات دیگری نظیر رتبه بندی نظارتی و اتفاقاتی که توسط مقامات نظارتی مورد توجه قرار می گیرد، لحاظ می شود. اقدام سریع اصلاحی هنگامی آغاز می شود که از آستانه مداخله عبور شده و اقدامات لازم انجام گیرد، در حالی که اقدامات مداخله زود هنگام اتحادیه اروپا صرفاً مقامات ناظر را ملزم می کند در مورد این که آیا مداخله باید اتفاق افتد یا خیر و همچنین در مورد انعطاف پذیری در انتخاب ابزارهای مداخله تصمیم گیری نمایند. سازوکار مداخله در ژاپن، هند، پرو، فیلیپین و سایر کشورها دارای ویژگی هایی مابین این دو سازوکار است.

برای تعیین محرک های مختلف جهت آغاز مداخله رسمی، برای هر یک از محرک ها مزایا و معایبی وجود دارد که باید در نظر گرفته شود. محرک آغاز مداخله سرمایه ای، بر مبنای شاخص های نسبتاً ساده، شفاف و هماهنگ با پرمایگی/بی مایگی بانک بنا شده است. برخی از این محرک ها شفاف بوده و برای چارچوب های سازگار داخلی ایجاد می شوند. با این حال،

^۲ Supervisory Forbearance

^۳ Prompt Corrective Action (PCA)

^۴ Early Intervention Measures (EIM)

سرمایه، اغلب یک شاخص گذشته‌نگر در مورد ضعف بانک‌ها است. سایر شاخص‌ها که بیشتر آینده‌نگر می‌باشند، می‌توانند منجر به اقدامات به موقع‌تر اما با شفافیت و هدفمندی کمتر شده و منجر به افزایش ریسک‌های ناشی از عدم سازگاری و طرح دعاوی قضایی^۵ شوند. با این وجود، نمونه‌های اخیر سازوکار مداخله زودهنگام رسمی و سازوکارهای به‌روز شده، بیشتر بر استفاده از شاخص‌های هشدار زودهنگام^۶ مانند رتبه‌بندی نظارتی اتکا دارند.

زمانی که از آستانه آغاز مداخله عبور می‌شود، مانند مورد قبل، برای هر یک از اقدامات نظارتی نیز مزایا و معایبی در نظر گرفته می‌شود. شایان ذکر است از لحاظ مفهومی، مداخله نظارتی می‌تواند تحت سازوکار نظارتی معمول و یا سازوکار مداخله رسمی صورت گیرد. در سازوکار نظارتی معمول، ناظران با توجه به مأموریت محوله از اختیار خود برای انجام اقدامات بر اساس قضاوت خود و اصول سطح بالا استفاده می‌کنند. در سازوکار مداخله رسمی، اقدامات ممکن توسط ناظر، برآمده از چارچوب‌های قانونی و نظارتی می‌باشد که محرک آغاز مداخله را مشخص کرده و اقداماتی که به محض آغاز مداخله انجام می‌شود را تعیین می‌کند. سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده و اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا دو مثال از سازوکار رسمی می‌باشند. تعهد به انجام اقداماتی مشخص می‌تواند ریسک امهال را کاهش دهد. اما با کاهش و از بین بردن صلاحدید نظارتی، میزان اختیار ناظران در مداخله برای جلوگیری از ایجاد فشار غیر ضروری بر مؤسسات و انتخاب مناسب‌ترین اقدامات محدود می‌گردد. اگر مداخله زودهنگام رسمی برای شرکت‌کنندگان بازار و مشتریان افشا شود موجب عدم انعطاف‌پذیری شده که نهایتاً می‌تواند دارای پیامدهای ناخواسته‌ای باشد.

در عین حال که سازوکارهای مداخله رسمی نمی‌توانند جایگزینی برای مداخله‌های صلاحیدیدی براساس اختیار نظارت معمول شوند (ساز و کار مداخله معمول)، می‌توانند پشتیبانی‌های مناسبی برای آن فراهم آورند. سازوکارهای مداخله رسمی می‌توانند هنگامی به طور بارز مؤثر واقع می‌شوند که اقداماتی مانند جایگزینی کل تیم مدیریت یا هیأت مدیره (که ممکن است تحت اختیارات نظارتی معمول قابل اجرا نباشند) مورد نیاز باشد. به طور حداقلی، الزام به فعال شدن یکی از سازوکارهای رسمی، تهدیدی برای مؤسسات ضعیف است، بنابراین تأثیر اقدامات نظارتی را تقویت می‌کند.

⁵ Litigation

⁶ Early warning

فصل اول – مقدمه

۱. مداخله نظارتی زودهنگام به بانک‌ها کمک می‌کند که به سرعت برای از بین بردن ضعف‌های خود اقدام نمایند. در واقع هدف این است که بانک‌ها به وضع مناسب قبلی خود بازگردند و یا لاقلاً آثار ورشکستگی بانک‌ها کمتر شود. حل و فصل به موقع و منظم می‌تواند منجر به کاهش هزینه طرح بیمه سپرده و تأمین مالی دولت یا محدود نمودن تأثیرات بیش از حد بر گستره اقتصاد گردد. مقامات نیاز است با قدرت کافی و در زمان مناسب در بانک‌های مشکل‌دار به منظور انجام اقدامات اصلاحی ضروری مداخله نمایند. به لحاظ مفهومی سه سطح از مداخله امکان‌پذیر است که به زمان آن بستگی دارد.
۲. مداخله در زمان و یا قبل از ورشکستگی بانک به جلوگیری از بسته شدن مؤسسات بحرانی و کم‌مایه با ایجاد حداقل اختلال ممکن کمک می‌کند. در عمل، هنگامی که بانک در حال ورشکستگی است، سپرده‌ها خارج می‌شود، ارزش فرانشیز کاهش می‌یابد و ارزش بازاری آن به صفر می‌رسد یا کمتر از صفر می‌شود. مداخله در این مرحله معمولاً برای بازگرداندن اعتماد به مؤسسه و یافتن یک خریدار بسیار دیر است. به طور معمول، چنین بانکی سرمایه کمی برای جذب زیان دارد. ممکن است با زیان جذب شده توسط بدهکاران تابعه، بدهکاران اصلی و در نهایت طرح‌های بیمه سپرده، لازم باشد تا مؤسسه تعطیل شود، البته این اتفاق زمانی رخ می‌دهد که دارایی‌های بانک ورشکسته کافی نباشد.
۳. مداخله هنگامی که حداقل الزامات سرمایه بانک نقض می‌شود، دو هدف دارد. اولین هدف این است که برای محدود کردن زیان، باید بانکی که در نهایت ورشکسته می‌شود، هنگامی که هنوز دارای سرمایه است در مرحله اولیه با مداخله مواجه شود. دومین هدف افزایش شانس به منظور بازگردان سلامت به بانک است. با این حال، طرح نجات موفق، اغلب نیازمند اقدامات (جراحی) ریشه‌ای شدید است، زیرا به طور معمول نیازمند تیم جدید مدیریت و یا هیأت مدیره، طرح جدید کسب و کار و ساختاردهی مجدد فعالیت‌ها است. هرچند در عمل، این اقدامات نیز ممکن است برای بازگرداندن اعتماد مشتریان ناکار یا غیرکافی باشد.
۴. همچنین ناظران می‌توانند اقداماتی را پیش از نقض حداقل الزامات سرمایه بانک انجام دهند. با انجام اقدامات پیشگیرانه، پس از شناسایی و ارزیابی آسیب مؤسسه مشکل‌دار، ناظران لازم است اقدامات اصلاحی مناسب را انجام دهند. اهمیت مداخله زودهنگام در گذر زمان رو به افزایش است زیرا حساسیت مشتریان و سرمایه‌گذاران نسبت به هر نشانه‌ای ناشی از آسیب‌پذیری بانک، رو به افزایش است. به همین علت است که بانک‌ها انگیزه زیادی برای تأخیر در شناسایی زیان در صورت‌های مالی خود دارند. چنین بی‌اعتمادی منجر به آسیب‌پذیری بیشتر بانک‌ها و بی‌ثباتی احتمالی آن‌ها می‌شود.

۵. به طور کلی مقامات ناظر اختیارات صلاحیددی گسترده‌ای دارند. انتظار می‌رود ناظران هنگامی که اقدام به تقویت بانک‌ها می‌کنند از قضاوت خود استفاده نمایند. استفاده از قضاوت ناظران مستلزم این است که بانک اقدامات اصلاحی مشخصی انجام دهد و یا گستره تصمیمات مدیریتی که ممکن است منجر به وخامت افزون‌تر شود، محدود نماید. با این حال امهال نظارتی می‌تواند زمانی رخ دهد که مداخله بر اساس صلاحیددی انجام نمی‌شود یا اینکه اقدامات انجام شده برای حل مشکل آسیب‌پذیری بانک در زمان نامناسبی اتفاق افتاده و یا به هر دلیل بدون تأثیر است.

۶. برخی سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی اجباری بوده و اقدامات نظارتی را مشخص می‌کنند. یکی از دلایل اصلی این است که به ناظرین برای انجام اقدامات اصلاحی کمک نمایند. در چنین شرایطی، این سازوکار ریسک امهال نظارتی را کاهش می‌دهد. این سازوکار به مقامات ناظر دو محرک برای آغاز مداخله و اقدامات مداخله‌ای که به صورت شفاف برای شرکت‌کنندگان بازار آشکار است، پیشنهاد می‌کند و در نتیجه مخاطره اخلاقی و نااطمینانی را در بازار کاهش می‌دهند. این سازوکار رسمی نیازمند مجموعه‌ای از اقدامات نظارتی مشخص است که برای بانک‌ها در نظر گرفته می‌شود یا در صورتی که شرایط ویژه‌ای برای آن‌ها فراهم شود، به بانک‌ها تحمیل می‌گردد. سازوکار مداخله رسمی در کشورهای مختلف از چند جنبه با یکدیگر تفاوت دارند. برخی از این تفاوت‌ها عبارت‌اند از: "محرک آغاز مداخله"، "مجموعه اقدامات پیش‌بینی شده" و "میزان صلاحیددی مقامات با توجه به زمان و شیوه مداخله پس از گذر از محرک مداخله".

۷. این مطالعه، محدوده سازوکار مداخله رسمی را تجزیه و تحلیل می‌کند و به طور خاص ارزیابی می‌کند که چطور اقدامات نظارتی با مداخله زودهنگام رسمی در تعامل است. همچنین در ادامه سازوکار اتحادیه اروپا، هند، ژاپن، پرو، فیلیپین و ایالات متحده نیز تجزیه و تحلیل می‌گردد. به طور خاص، این مطالعه محرک آغاز مداخله و نتایج فعالسازی سازوکار مداخله رسمی و اختیارات نظارتی تحت سازوکار مربوطه را مقایسه می‌کند.

۸. این مطالعه بر اساس اطلاعاتی است که در دسترس عموم بوده و با مصاحبه‌ها تکمیل شده است. اطلاعات زیربنایی شامل مواردی مانند قوانین بانکی، مقررات و اظهارات ناظران در رابطه با چگونگی استفاده از اختیارات نظارتی است. گزارش‌های استفاده شده پس از بحران بزرگ منتشر شده و شامل مواردی است که به چارچوب اقدام سریع اصلاحی در ایالات متحده و اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا مرتبط می‌باشد. بازخورد نمایندگان آژانس‌های مربوطه نیز به شفاف شدن روش‌های مورد استفاده کمک کرده است.

۹. در ادامه، این مطالعه دارای فصولی به شرح زیر است. فصل ۲ چارچوب کلی مداخله نظارتی را معرفی کرده و به دو گونه اصلی آن اشاره می‌کند: سازوکار مداخله معمول که در همه کشورها وجود دارد و سازوکار مداخله رسمی

که تنها در برخی کشورها پس از بحران بانکی مورد استفاده قرار گرفته است. در فصل ۳ شاخص‌های استفاده شده به عنوان محرک سازوکار مداخله رسمی با یکدیگر مقایسه می‌شود. در فصل ۴ اختیارات مداخله با توجه به سازوکار استفاده شده و صلاحدید نظارتی بررسی می‌شود. فصل ۵ به نتیجه پژوهش می‌پردازد و در ضمیمه یک مرور کلی بر روی شش سازوکار مداخله که در این مطالعه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، انجام می‌شود.

فصل دوم - چارچوب کلی مداخله نظارتی

انواع مداخله نظارتی

۱۰. از لحاظ مفهومی، مداخله نظارتی می‌تواند تحت سازوکار نظارتی معمول و یا سازوکار مداخله رسمی صورت گیرد. در سازوکار نظارتی معمول، ناظران با توجه به مأموریت محوله از اختیار خود برای انجام اقدامات بر اساس قضاوت خود و ضوابط و اصول استفاده می‌کنند. در سازوکار مداخله رسمی، اقدامات ناظر، برآمده از چارچوب‌های قانونی و نظارتی می‌باشد که محرک آغاز مداخله را مشخص کرده و اقداماتی که به محض آغاز مداخله باید انجام شود را تعیین می‌کند. سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده و اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا دو مثال از سازوکار رسمی می‌باشند. این فصل به مقایسه ویژگی‌های اصلی این دو نوع مداخله نظارتی می‌پردازد. در عمل تمام کشورها به منظور مداخله از ترکیبی از عمل بر مبنای قوانین و عمل بر مبنای صلاحدید استفاده می‌کنند؛ اما نسبت استفاده از هر یک از آن‌ها متفاوت است.

مداخله نظارتی معمول

۱۱. مداخله نظارتی معمول، بخش مهمی از فرآیند نظارت احتیاطی است. این نوع مداخله بر اساس ارزیابی‌های حاصل از نظارت‌های معمول حضوری و غیرحضوری که از طریق سیستم‌های نظارت ارزیابی ریسک، یکپارچه می‌شوند انجام می‌گیرد. مقامات نظارتی هنگامی که تشخیص دهند که ثبات و سلامت بانک در معرض خطر است، استفاده از اختیارات خود برای مداخله نظارتی معمول بر اساس صلاحدید را توصیه می‌کنند.

۱۲. مقامات نظارتی، سیستم‌های ارزیابی که به طور جامع بانک‌ها را بر اساس موارد متعدد و متنوعی طبقه‌بندی می‌کنند، ایجاد کرده‌اند. گرچه این سیستم‌ها در کشورهای مختلف متفاوت هستند، اما مؤلفه‌های کفایت سرمایه، منابع در معرض ریسک اعتباری بانک، ریسک بازار، ریسک عملیاتی و ریسک نقدینگی، حاکمیت شرکتی، معیارها و رویه‌های مدیریت ریسک و سودآوری در تمام آن‌ها مشترک است. هر کدام از مؤلفه‌ها به طور جداگانه رتبه‌بندی می‌شوند، برای مثال به هر مورد اعدادی بین ۱ (بهترین) تا ۵ (بدترین) اختصاص می‌یابد. ترکیبی از ارزیابی هر کدام از موارد، رتبه کلی بانک را تعیین می‌کند. رتبه‌بندی‌ها نیز حداقل سالی یکبار تجدید می‌گردند.

۱۳. در عمل، مداخله نظارتی معمول با اقدامی غیررسمی (یا تعهد اخلاقی^۷) آغاز می‌گردد. هدف اقدام غیر رسمی، متقاعد نمودن مدیریت یا هیأت مدیره بانک مشکل‌دار برای اصلاح نقایص می‌باشد. این اقدامات اغلب برای حل مشکلات مؤثر بوده و در زمان مناسب انجام می‌شوند. همچنین این اقدامات محتاطانه و محرمانه است چرا که مداخله غیر رسمی معمولاً افشا نمی‌گردد.

⁷ Moral suasion

۱۴. طیف وسیعی از اقدامات غیر رسمی وجود دارد. این اقدامات شامل توصیه‌ها و پیگیری بررسی‌ها و نظارت‌های حضوری یا غیرحضوری در خصوص اقدامات عاجل هیأت مدیره بانک در راستای اهداف نظارتی که تعیین شده است می‌شود. برخی از کشورها در این زمینه از تفاهم‌نامه عدم افشای اطلاعات^۸ که بین هیأت مدیره و سازمان نظارتی امضا شده است، استفاده می‌کنند. با این حال در برخی موارد متقاعدسازی و اقدامات غیررسمی کافی نیست.

۱۵. هنگامی که با استفاده از ارزیابی مشخص می‌شود برخی رویه‌های انجام کار نامناسب و بی ثبات هستند، انتظار می‌رود مقام نظارتی با استفاده از اختیارات معمول خود اقدام مناسبی انجام دهد. پشتوانه قانونی این اختیارات عموماً ناشی از قانون بانکداری مربوط و تعهد مقامات برای حصول اطمینان از سلامت و مناسب بودن سیستم بانکی است.

۱۶. اختیارات نظارتی معمولاً صلاحیددی است. صلاحیدد نظارتی می‌تواند در موارد زیر اعمال شود:

- تصمیم به انجام اقداماتی که منجر به اصلاح یا محدود نمودن فعالیت مدیریت بانک‌ها گردد؛
- زمان‌بندی مداخله؛
- انتخاب ابزار مناسب مداخله.

مقام نظارتی دارای اختیارات نظارتی معمول، می‌تواند بانک‌ها را ملزم کند تا اقدامات مشخصی را جهت برطرف کردن ضعف‌ها انجام دهند و یا برای جلوگیری از اتخاذ تصمیماتی که ممکن است این ضعف‌ها را تشدید نماید، اقدامات لازم را صورت دهد. این اختیارات می‌تواند شامل الزام به ارائه اطلاعات اضافی یا تعهدات گزارش‌دهی باشد (ر.ک تجربه ۱). از آنجا که مؤسسه می‌تواند با ریسک‌های متفاوتی مواجه شود و نظارت نیز باید بر اساس ریسک باشد، مداخله نظارتی باید متناسب با شرایط بانک صورت پذیرد. استفاده از این اختیارات منجر به یک بده بستان می‌گردد؛ استفاده از سازوکار مداخله معمول انعطاف‌پذیری بیشتری را در تدارک مداخله ایجاد می‌کند، اما از سوی دیگر این اقدامات به طور کلی نسبت به سازوکار مداخله رسمی کمتر مداخله جویانه محسوب می‌شود.

۱۷. اعتماد به قضاوت حرفه‌ای و صلاحیددی، منجر به ریسک امهال نظارتی می‌شود. مقامات نظارتی ممکن است انگیزه به تأخیر انداختن تصویب اقدامات مؤثر مانند محرک‌های آغاز حل‌وفصل هنگامی که بانک‌ها قادر به ادامه حیات نیستند را داشته باشند. امهال نظارتی هنگامی اتفاق می‌افتد که مقامات نظارتی نگران هستند اقدامات مداخله‌ای آن‌ها به بی ثباتی و ناپایداری بیشتر بانک‌های ضعیف بیانجامد. همچنین این پدیده (امهال نظارتی)

⁸ Undisclosed memorandums of understanding (MoUs)

ممکن است به دلیل تلاش برای انکار شکست سیاست‌های نظارتی احتیاطی مقام ناظر باشد. بعلاوه، مقامات ناظر ممکن است اقدامات نظارتی قدرتمند را تا زمان آشکار شدن شواهد و مدارکی دال بر تشدید وخامت اوضاع بانک به تعویق بیندازند. در عمل، پیشگیری از امهال نظارتی در اغلب موارد دشوار است؛ زیرا این پدیده معمولاً پس از اتفاق افتادن، آشکار و مشخص می‌شود. با در نظر گرفتن احتمال اقدامات نظارتی شدید به منظور وارد کردن فشار بر مؤسسات دچار مشکل و به دلیل تأثیرات احتمالی متقابل بر سایر بانک‌ها، ممکن است اقدامات نظارتی تدریجی در برخی موارد قابل توجیه باشد.

تجربه ۱

ابزار: اختیارات نظارت معمول و صلاحیددی

لیست زیر شامل اختیارات صلاحیددی است که بانک‌ها را ملزم می‌کند تا اقدامات مشخصی را برای حل مشکل خود انجام داده یا از انجام آن خودداری نمایند. انواع اختیارات بر اساس تأثیر آن بر حاکمیت بانک، نقدینگی موجود، حقوق سهامداران و عملیات و گسترش آن طبقه‌بندی می‌شود.

اختیارات دارای تأثیر بر حاکمیت شرکتی:

- الزام بانک به ارتقای حاکمیت شرکتی، کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک؛
- نیاز به جایگزینی مدیران یا اعضای هیأت مدیره؛
- الزام بانک به ارایه طرحی برای بازیابی مطابق با الزامات نظارتی؛
- محدود نمودن جبران خدمات (شامل هزینه مدیریت و پاداش) برای مدیران و مسئولین اجرایی ارشد (مدیران عامل) یا محدود کردن آن به درصدی از درآمد خالص شامل در نظر گرفتن میزان برگشتی محتمل آن؛
- الزام به تصویب نظارتی پیش از اقدام برای هزینه‌های قابل ذکر سرمایه، تعهدات با اهمیت یا بدهی‌های احتمالی.

اختیارات همراه با تأثیر آن بر موجودی نقد:

- الزام بانک به نگهداری سرمایه و یا نقدینگی بیش از حداقل الزامات؛
- الزام به قرض گرفتن یا انتشار اوراق قرضه جدید و یا تمدید بدهی‌ها یا خطوط تضمین شده اعتباری

(به خصوص برای حل مشکل نقدینگی و مسایل مربوط به تغییر سررسید)؛

- اختیارات همراه با تأثیر آن بر حقوق صاحبان سهام؛
- ممنوعیت توزیع سود سهام یا پرداخت بهره یا سایر برداشت‌های سهامداران (شامل بازخرید سهام) و یا الزام به استفاده از سودهای خالص به منظور تقویت سرمایه؛
- تصویب یا رد (توصیه تصویب یا رد به مقام مسئول) و تحمیل شرایط احتیاطی به تملیکات یا سرمایه‌گذاری‌های عمده بانک با معیارهای از پیش مشخص شده (با استفاده از اصل ۷).

اختیارات همراه با تأثیر آن بر عملیات و گسترش بانک:

- الزام بانک به افزایش و تغییر سرمایه و یا نقدینگی و برنامه‌ریزی استراتژیک؛
- تحمیل الزامات ویژه نقدینگی (مانند محدودیت عدم انطباق با سررسید)؛
- اعمال الزامات بیشتر یا با تناوب بیشتر گزارشگری؛
- افشای بیشتر؛
- الزام بانک به محدود نمودن تمام یا بخشی از فعالیت‌ها؛
- الزام به کم کردن اندازه عملیات و یا فروش سرمایه شامل بستن شعب داخلی یا خارجی؛
- الزام به تأمین فوری یا افزایش ذخایر دارایی‌هایی که کیفیت آن مورد تردید است و برای دارایی‌هایی که با ارزش منصفانه در نظر گرفته نشده‌اند.

سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی

۱۸. افزایش توانایی ناظران برای حل مشکلات بانک‌های ضعیف دلیل اصلی تدوین سازوکارهای مداخله رسمی

است. سازوکارهای مداخله رسمی به طور کلی آستانه اتخاذ اقدامات نظارتی را تعیین می‌کند. این شرایط شامل گستره‌ای از اختیارات و اقداماتی می‌باشد که بانک باید به محض آغاز مداخله انجام دهد. بخش‌های اصلی این اقدامات، بازسازی سرمایه و یا طرح نجات (بازسازی) تصویب شده توسط مقام ناظر است که اغلب با اقدامات از پیش تعیین شده و مهلت برای خاتمه و گزارش‌دهی آن‌ها همراه است. این سازوکارها با محدود کردن گستره قضاوت و صلاحدید در تصمیمات نظارتی، ریسک امهال نظارتی را کاهش می‌دهند.

۱۹. اختیارات مداخله رسمی به طور کلی فراتر از سازوکار مداخله معمول است. همچنین مداخله رسمی معمولاً

مداخله‌جویانه‌تر بوده و گسترده‌تر است. برای مثال در مداخله رسمی ناظران قادرند اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل را عزل یا جایگزین نمایند. در حالی که برکناری اشخاص در مداخله معمول (صلاحیدی) به طور کلی با

در نظر گرفتن تناسب اشخاص با موقعیت‌شان صورت می‌گیرد، عزل مدیر عامل و یا کل هیأت مدیره بانک ضعیف تنها در محدوده اختیار مداخله رسمی و براساس شرایط مشخص مجاز است.

۲۰. سازوکارهای مداخله رسمی عمدتاً متعاقب وقوع بحران‌های بانکی که موجب ورشکستگی بانک‌های متعدد شده، و البته بسیاری از آنها با وجود نقض الزامات نظارتی در کسب و کار باقی می‌مانند، استفاده شده‌اند. یکی از اولین چارچوب‌ها، سازوکار اقدام سریع اصلاحی^۹ بود که در سال ۱۹۹۱ پس از بحران وام و پس انداز در ایالات متحده معرفی شد. پس از آن بود که سازوکارهای مداخله رسمی در آسیا (به عنوان مثال چین تایپه، هند، اندونزی، ژاپن، کره، فیلیپین و تایلند) و در آمریکای لاتین (شیلی، مکزیک و پرو) ایجاد شد. در سال ۲۰۱۴، اتحادیه اروپا نیز چارچوب رسمی خود را برای مداخله زودهنگام به عنوان بخشی از دستورالعمل حل و فصل و بازسازی بانک^{۱۰} معرفی نمود.

۲۱. چنین سازوکارهایی، گستره بازسازی بانک‌های مشکل‌دار را که از آستانه مداخله عبور کرده‌اند، افزایش می‌دهد. ایده اصلی در سازوکار مداخله رسمی، الزام ناظر -هنگامی که شاخص‌های آغاز مداخله تحقق می‌یابد- به انجام اقدامات یا حداقل، در نظر گرفتن اقدامات مداخله از پیش تعریف شده، است که منجر به بهبود وضعیت مدیریت بانک و سودآوری آن و یا محدود کردن فعالیت‌های بانک و جلوگیری از تشدید وضعیت ضعیف مالی آن شود. اقداماتی که ذکر شد شامل مواردی مانند جلوگیری از رشد دارایی، الزام به کاهش منابع در معرض ریسک (تسهیلات و تعهدات) یا تلاش برای کاهش هزینه‌های ثابت و بهبود (کم کردن) سبد ریسک است.

۲۲. هدف دوم بیشتر سازوکارهای مداخله زودهنگام، کاهش زیان ناشی از ورشکستگی بانک است. این موارد شامل جلوگیری بانک مشکل‌دار از قمار برای احیای^{۱۱} وضعیت خود به وسیله تحمل ریسک بالا یا تأمین مالی با هزینه بسیار بالا است. برخی اختیارات سازوکارهای مداخله رسمی مانند توانایی برای ممنوعیت بانک از پرداخت بهره با نرخ‌های بسیار بالاتر از نرخ بازار، به این همین موضوع اشاره دارد.

۲۳. سازوکارهای موجود در کشورهای مختلف متفاوت است. تفاوت در رابطه با سازوکار مداخله زودهنگام رسمی به تعریف آستانه‌های مداخله، گستره اقدامات پیش‌بینی شده و میزان صلاحدید در انتخاب اقدامات در خصوص بانک‌های مشکل‌دار باز می‌گردد.

۲۴. برخی از سازوکارهای مداخله رسمی قدیمی‌تر، از شاخص حداقل سرمایه برای آغاز مداخله استفاده می‌کنند. مانند ایالات متحده و ژاپن که نسبت‌های سرمایه‌ای تنها شاخص مورد استفاده برای آغاز مداخله رسمی بوده

^۹ Prompt Corrective Action (PCA)

^{۱۰} Bank Resolution and Recovery Directive (BRRD)

^{۱۱} Gambling for resurrection

است. با گذر زمان، برخی از سازوکارها تصحیح و یا تکمیل شدند. سازوکارهایی که برای مداخله به شاخص سرمایه تکیه می‌کردند، شاخص‌ها و معیارهای آغاز مداخله زودهنگام را به‌روز و تکمیل نموده‌اند. برای مثال سازوکار اقدام سریع اصلاحی در ایالات متحده در حال حاضر از ۳ نسبت اهرمی^{۱۲} در میان سایر معیارها برای مداخله استفاده می‌کند. نسبت اهرمی و آستانه آغاز اقدام سریع اصلاحی، بستگی به اندازه بانک و پیچیدگی فعالیت آن دارد. برخی سازوکارها که از ابتدا از شاخص سرمایه برای آغاز مداخله استفاده می‌کردند، شاخص‌های متنوع‌تر و بیشتری در ارتباط با کیفیت دارایی معرفی نموده‌اند. سازوکار مداخله زودهنگام در برخی از کشورهای آسیایی پس از بحران‌های آسیایی مثال‌های خوبی برای این ادعا است. در بسیاری از سازوکارهایی که اخیراً ایجاد شده و یا به‌روز شده است (مانند فیلیپین و سازوکار اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا^{۱۳})، شاخص‌های آغاز مداخله شامل شاخص‌های هشدار زودهنگام مانند رتبه‌بندی نظارتی می‌باشند. الگوهای متفاوت مرتبط با شاخص‌های مداخله زودهنگام در فصل ۳ بررسی می‌شود.

۲۵. به نظر می‌رسد در یک سازوکار مداخله، رابطه‌ای بین انواع شاخص‌های آغاز مداخله و سطح مجاز استفاده از صلاحدید وجود دارد. سازوکارهای مداخله که صرفاً بر معیار سرمایه برای آغاز مداخله تمرکز دارد، مانند ایالات متحده یا ژاپن، بانک‌ها را بر اساس آستانه‌های سرمایه طبقه‌بندی می‌کنند. هر یک از سطوح نشان‌دهنده درجه وخامت شرایط بانک است و بیان می‌کند با توجه به افزایش میزان آسیب، اقدامات اصلاحی شدیدتری نیاز است. در سازوکارهایی که از شاخص‌های آغاز مداخله گسترده‌تری برخوردارند، یا توأمان شامل متغیرهای کمی و کیفی می‌باشند، مانند اتحادیه اروپا، حیطه استفاده از صلاحدید نظارتی هنگامی که تصمیم به مداخله زودهنگام گرفته شده است، بیشتر و وسیع‌تر است.

۲۶. سازوکار مداخله رسمی که کاملاً خودکار باشد، وجود ندارد. این بدین معنا است که علاوه بر اقدامات پیش فرض هر سازوکار، ناظرین در انتخاب اقداماتی از فهرست گزینه‌های ارائه شده در این زمینه از اختیار برخوردار هستند. این امر به ویژه در سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده، هنگامی که یک بانک به شدت دچار کمبود سرمایه می‌شود، اتفاق می‌افتد. همچنین در چارچوب اقدام سریع اصلاحی در هند، ناظرین در تمام موارد می‌توانند علاوه بر اقدامات اجباری، از میان اقدامات مندرج در فهرست معمول، برخی را انتخاب نمایند. مسئله عملکرد خودکار در فصل ۴ بررسی خواهد شد.

¹² Tier 1 Leverage Ratio (نسبت اهرمی لایه اول)

Supplementary Leverage Ratio (SLR) (نسبت اهرمی سرمایه تکمیلی)

Enhanced Supplementary Leverage Ratio (eSLR) (نسبت اهرمی سرمایه تکمیلی پیشرفته)

¹³ European Union's EIM regime

سازوکار مداخله رسمی در مقابل سازوکار مداخله معمول

۲۷. در اغلب موارد، اشتراکات قابل ملاحظه‌ای بین سازوکارهای مداخله معمول و مداخله رسمی وجود دارد. برای مثال در سازوکار مداخله رسمی ایالات متحده و چندین کشور دیگر، یک بانک ممکن است قبل از این که دچار عدم کفایت سرمایه شده و اجرای اقدام سریع اصلاحی (PCA) برای آن الزامی شود، توسط مقام ناظر، نایمن و ناسالم تلقی گردد؛ چراکه با توجه به نوع و کیفیت دارایی‌های خود از سرمایه کافی برخوردار نیست و در همین حال ممکن است این بانک تحت مداخله نظارتی صلاحیددی (معمول) و الزام به افزایش سرمایه و یا محدودیت در فعالیت‌ها قرار گرفته باشد. در اتحادیه اروپا بسیاری از اختیارات موجود تحت اقدامات مداخله زودهنگام رسمی، می‌توانند به عنوان بخشی از مداخله صلاحیددی نیز استفاده شوند، برای نمونه می‌توان به الزام به بازایی سرمایه یا محدود کردن فعالیت‌های بانک اشاره کرد.

۲۸. اکثر سازوکارهای مداخله رسمی، تحت شرایط ویژه به مقامات نظارتی اختیار می‌دهند تا نسبت به عزل کامل مدیریت بانک و یا اعضای هیأت مدیره اقدام نمایند. این قبیل مداخلات سخت‌گیرانه‌تر، متناسب با وضعیت مالی خطرناک و یا حاکمیت شرکتی ناکارآمد بانک صورت می‌پذیرد. برای مثال، در چارچوب اقدام سریع اصلاحی (PCA)، تصمیم در مورد چنین عزل و نصب‌هایی می‌تواند توسط مقامات ناظر و به محض آن که بانک مورد نظر دچار کمبود سرمایه قابل ملاحظه شد، اجرایی گردد. در سایر چارچوب‌ها پیش از اقدام به این قبیل عزل و نصب‌ها، موضوع مورد بررسی و آزمون قرار می‌گیرد. در برخی سازوکارهای مداخله زودهنگام مانند اتحادیه اروپا، عزل کامل مدیریت یا اعضای هیأت مدیره در صورت احراز موارد زیر بیشتر اتفاق می‌افتد:

- وخامت قابل ملاحظه شرایط مالی بانک یا نقض جدی قانون و مقررات؛
- تشخیص اینکه سایر اقدامات مداخله زودهنگام برای حل مشکلات بانک کافی و اثربخش نبوده و نخواهد بود.

حذف یا جایگزینی مدیریت و یا هیأت مدیره در سازوکار مداخله رسمی						جدول شماره ۱
کشورها	هند	فیلیپین	ژاپن	پرو	ایالات متحده آمریکا	اتحادیه اروپا

اختیار در عزل	بله؛ به عنوان	بله، در	بله، در صورت نقض قوانین،	بله، و اختیار	بله، اختیاری؛	بله، اگر:
مدیر و یا هیأت مدیره	بخشی از فهرست مشترک اقدامات	صورت لزوم	مقررات، آیین نامه‌ها، تصمیمات مقام‌های مالی ژاپن یا آسیب به منافع عمومی	تعلیق نمودن حق رأی و الزام به جلسه سهامداران	هنگامی که بانک شدیداً دچار کمبود سرمایه شده.	-شرایط مالی به شدت تخریب شده باشد
اختیار تعیین سرپرست	بله، اختیار جایگزین نمودن هیأت مدیره تحت بخش 36ACA	بله، اگر زمینه دلالی برای تصفیه و سرپرستی وجود داشته باشد	بله، با دستور نخست وزیر انتقال مدیریت به مدیر سازماندهی مجدد مالی (مأموریت یک ساله)	بله، سرپرست و مدیر تصفیه در صورتی که بانک در معرض کمبود شدید سرمایه باشد	بله، در صورتی که عزل هیأت مدیره و مدیریت ناکافی باشد (حداکثر یک سال)	-مقررات و قوانین و اقدامات نقض شده باشد و یا سازو کار مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا ناکافی و غیراثربخش باشد

۲۹. تمامی سازوکارهای مداخله رسمی، برای تعیین مدیر موقت، کم و بیش به مقامات ناظر، اختیار و قدرت می‌دهند.

هدف مشترک انتصاب مدیر (سرپرست) موقت به طور کلی تعطیلی بانک و نقد نمودن دارایی‌ها به منظور تسویه بدهی‌ها نیست. بلکه هدف بازگرداندن بانک به فعالیت در شرایط عادی یا آماده نمودن آن برای فروش یا ادغام است. به این منظور، مدیر (سرپرست) موقت معمولاً جایگزین مدیر عامل بانک شده و عملیات روزمره بانک را در اختیار می‌گیرد اما مالکیت بانک بدون تغییر می‌ماند.

۳۰. در حالی که شرایط برای انتصاب مدیران موقت در چارچوب‌های مختلف ممکن است متفاوت باشد، لیکن تمام چارچوب‌ها تأکید می‌کنند که این اقدام آخرین راهکار^{۱۴} برای حل مشکلات بانک پیش از حل و فصل است. این تلاش نهایی، معمولاً در شرایط این انتصابات منعکس می‌گردد. برای مثال چارچوب اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده (PCA) برای بانکی که به شدت دچار کمبود سرمایه شده است (دارای پایین‌ترین / بدترین وضعیت در اقدام سریع اصلاحی)، الزام به چنین انتصابی می‌کند. چارچوب‌های استفاده شده در اتحادیه اروپا و فیلیپین به ترتیب در صورت عدم موفقیت بانک به ارایه یا موافقت با طرح اقدام سریع اصلاحی و دریافتن این که عزل

¹⁴ Last ditch

مدیران یا اعضای هیأت مدیره بانک برای حل مشکلات آن ناکافی است، برای بانک سرپرست موقت تعیین و منصوب می نمایند.

۳۱. مأموریت مدیران موقت معمولاً کوتاه بوده و ظرف یک سال به اتمام می رسد. این محدودیت زمانی، در چارچوب اقدامات مداخله زود هنگام اتحادیه اروپا و ژاپن نیز پیش بینی شده است (که البته در شرایط استثنایی قابل تمديد خواهد بود). در سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده، مأموریت ها به طور قابل ملاحظه ای کوتاه تر (۹۰ روزه) است اما می تواند برای یک یا دوبار تمديد شود. در پرو، مقام ناظر می تواند یک مقام رسمی را که وظیفه آن محدود به یک دوره ۹۰ روزه است برگزیند.

۳۲. به طور کلی ناظران، مداخله معمول یا صلاح دیدی را به مداخله رسمی ترجیح می دهند. این ترجیح بیشتر بر این واقعیت استوار است که اقدامات تحت سازوکارهای مداخله زود هنگام رسمی معمولاً باید افشا شوند. افشای این موارد در قالب برنامه های مداخله زود هنگام رسمی می تواند به بی ثباتی مؤسسه به دلیل تخریب اعتماد عمومی و نهایتاً هجوم بانکی^{۱۵} و البته مخدوش شدن هدف اصلی مداخله شود. حتی در ایالات متحده که اقدام سریع اصلاحی با رویه های خودکار اجرایی شده و صدها بار از آن استفاده می شود، از مداخله رسمی، بیشتر برای بانک های کوچک استفاده می گردد. در عمل، برای مؤسسات بزرگ و متوسط، پیش از اجرای خودکار اقدامات سریع اصلاحی، اقدامات نظارتی صلاح دیدی و قدرتمندی اتخاذ می گردد.

۳۳. برخی از مزایای سازوکارهای مداخله رسمی می تواند تحت سازوکارهای صلاح دیدی نیز حاصل شود مشروط بر آنکه انتظارات نظارتی از قبل افشا شده باشد. یکی از مهمترین مزایای بالقوه سازوکارهای مداخله رسمی، پیش بینی پذیری بیشتر آن برای شرکت کنندگان بازار است؛ زیرا منجر به کاهش گستره صلاح دید نظارتی شده و می تواند همسانی و ثبات رفتار را ارتقا دهد. هر چند این مزایا می تواند در چارچوب نظارتی معمول نیز از طریق افشای انتظارات نظارتی حاصل شود. به عنوان نمونه در کانادا، اداره نظارت بر مؤسسات مالی^{۱۶} به طور عمومی اقدام به افشای اطلاعات مربوط به مراحل ۴ گانه مداخله زود هنگام در قالب "رهنمود مداخله" می نماید. همچنین مقام نظارت احتیاطی استرالیا^{۱۷} چهار واکنش و موضع نظارتی^{۱۸} خود را افشا می کند. هر دو چارچوب، شرایط اقدامات احتمالی برای مداخله را مشخص می کنند.

۳۴. به طور کلی، مداخله معمول (صلاح دیدی) می تواند انعطاف پذیرتر، محتاطانه تر و به موقع تر باشد. مداخله معمول بر اساس صلاح دید و قضاوت، به ناظرین اجازه انتخاب شرایط و زمان مناسب برای اقدام را می دهد. همچنین

¹⁵ Bank Run

¹⁶ Office of the Superintendent of Financial Institutions (OSFI)

¹⁷ Australian Prudential Regulation Authority (APRA)

¹⁸ Oversight Stances

به آنها امکان انعطاف‌پذیری بیشتری را در انتخاب مناسب‌ترین اقدامات و زمان‌بندی بر اساس شرایط هر مؤسسه می‌دهد.

۳۵. سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی در عمل به عنوان پشتوانه اقدامات نظارتی معمول (صلاح‌دیدی) عمل می‌کند. سازوکار مداخله رسمی با محدود کردن امهال نظارتی، اقدامات نظارتی معمول را کامل نموده و اثر بخشی آن را از طریق ایجاد تهدید معتبر، بهبود می‌بخشد. وجود مداخله زودهنگام رسمی نشان می‌دهد در صورتی که اقدامات معمول (صلاح‌دیدی) شرایط مناسب را به بانک بازنگرداند، ناظران می‌توانند اقدامات بالقوه سخت‌گیرانه‌تر - شامل عزل مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره - را اتخاذ نمایند.

۳۶. تحت هر دو نوع سازوکار، هنگامی که توجه مقام ناظر به حل کردن مشکل بانک‌های ضعیف معطوف می‌شود، مقامات حل و فصل نیز باید در همان مراحل ابتدایی وارد شوند. چرا که این مهم، شرایط حل و فصل مالی به موقع بانک را فراهم می‌کند. به طور خاص، لازم است حل و فصل مالی پیش از آن که حقوق صاحبان سهام بانک ضعیف از بین برود، اتفاق بیافتد. به منظور اینکه حل و فصل مالی از کارایی و سرعت کافی برخوردار باشد، مقامات حل و فصل باید به طور کامل به وضعیت بانک مشکل‌دار و اقدامات و مقاصد مقام ناظر اشراف داشته باشند. این اشراف و آگاهی از طریق تبادل منظم اطلاعات و برگزاری جلسات اتفاق می‌افتد. ورود زودهنگام برای صندوق‌های بیمه سپرده نیز ضروری است - به ویژه هنگامی که استراتژی انتخاب شده برای بانک ناسالم، انحلال است - در نتیجه، دفاتر بانکی و بدهی‌های بانک ناشی از سپرده‌ها را می‌توان قبل از حل و فصل و هنگامی که پرداخت سپرده‌های بیمه‌شده قریب الوقوع می‌باشد، بررسی نمود.

۳۷. برخی از سازوکارهای نظارتی به صورت شفاف تعامل بین ناظران و سایر مقامات مالی را هماهنگ می‌کند. در کانادا دستورالعمل مداخله اداره نظارت بر مؤسسات مالی^{۱۹}، تعاملات و تبادلات اطلاعات بین اداره نظارت بر مؤسسات مالی و شرکت بیمه سپرده کانادا^{۲۰} را مشخص می‌کند. رهنمود حل و فصل و بازسازی بانک در اتحادیه اروپا^{۲۱} شامل مقرراتی مشابه است که مقام نظارتی را ملزم می‌نمایند در مواردی که مؤسسه اعتباری الزامات احتیاطی را نقض کرده یا احتمالاً نقض خواهد کرد و یا هنگامی که شرایط اقدامات مداخله زودهنگام واقع می‌شود، مقام حل و فصل مالی را مطلع نماید. مقام ناظر باید تمام اطلاعات لازم را به منظور به‌روز رسانی طرح حل و فصل مالی و ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌های بانک به مقامات حل و فصل ارائه دهد.

¹⁹ OSFI's Guide to intervention

²⁰ Canada Deposit Insurance Corporation (CDIC)

²¹ European Union's Bank Resolution and Recovery Directive (BRRD)

فصل سوم – محرک‌های آغاز فعال شدن سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی

شاخص سرمایه

۳۹. معیارهای مختلفی بر مبنای سرمایه به عنوان شاخص‌های تعیین زمان آغاز مداخله زود هنگام رسمی استفاده می‌شوند. مکزیک، فیلیپین و ایالات متحده از سه نسبت ریسک محور سرمایه برگرفته از استاندارد بال ۳ استفاده می‌کنند (نسبت سرمایه سهام عادی ۲۱، نسبت لایه ۱ و نسبت سرمایه کل). شاخص مورد استفاده در برخی از چارچوب‌های اقدام سریع اصلاحی (برای مثال در پرو) براساس تعریف بال ۳ از سرمایه تعیین می‌شود، گرچه آنها از نسبت کفایت سرمایه کل مبتنی بر ریسک، به عنوان شاخص آغاز مداخله استفاده می‌کنند. نسبت‌های سرمایه به عنوان معیار آغاز مداخله در مکزیک شامل سپر حفاظتی سرمایه^{۲۳}، سپر ضد سیکلی^{۲۴} و در موارد معین، مالیات اضافی^{۲۵} برای بانک‌های با اهمیت سیستمی^{۲۶} می‌باشد. در بیشتر چارچوب‌های اقدام سریع اصلاحی، حداقل سطح نسبت اهرمی به عنوان شاخص آغاز مداخله، استفاده می‌شوند. شکل استفاده و میزان سطح شاخص‌ها برای آغاز مداخله بین سازوکارهای مختلف متفاوت است. برای مثال، هند و ایالات متحده از آستانه‌های متعددی استفاده می‌کنند و هر کدام از این آستانه‌ها را به طبقه ویژه‌ای از اقدام سریع اصلاحی اختصاص می‌دهند، در حالی که فیلیپین تنها از آستانه پنج درصدی (۵٪) استفاده می‌کند. از ژانویه ۲۰۱۸ و معرفی نسبت اهرمی اضافی^{۲۷} در ایالات متحده، چارچوب اقدام سریع اصلاحی اندازه و پیچیدگی فعالیت‌های بانک را مد نظر قرار داده است. در حالی که برای اقدامات اصلاحی مؤسسات کوچک‌تر از شاخص نسبت اصلی لایه ۱ استفاده می‌شود، برای بانک‌های با ترازنامه بیش از ۲۵۰ میلیارد دلار از نسبت اهرمی اضافی شدیدتر و برای بانک‌های با اهمیت بین‌المللی سیستمی از نسبت بهبود یافته اهرمی اضافی^{۲۸} که به طور کامل‌تر وضعیت مشتقات را نمایش می‌دهد، استفاده می‌گردد.

۴۰. معیارهای آغاز مداخله مبتنی بر سرمایه، مداخله نظارتی را به طور مستقیم به پرمایی بانک‌های ضعیف مرتبط می‌کند. از آنجا که به طور سنتی سرمایه آخرین خط حفاظتی بانک است، عدم رعایت آستانه معینی از سرمایه باعث ایجاد نگرانی در مورد حیات بانک شده و مداخله مقام ناظر را توجیه می‌کند. به علاوه، استفاده از مجموعه‌ای از نسبت‌های مبتنی بر ریسک و اهرمی نسبتاً ساده، هماهنگ و از نظر بین‌المللی پذیرفته شده، به دلیل ایجاد شفافیت، قابلیت مقایسه و هماهنگی، مفید خواهد بود. هر چند که معیارهای آغاز مداخله سرمایه محور نسبت به

²² Common Equity Tier 1 Ratio (CET1)

²³ Capital conservation buffer

²⁴ Countercyclical buffer

²⁵ Surcharge

²⁶ Systemically important banks (SIBs)

²⁷ Supplementary Leverage Ratio

²⁸ Enhanced Supplementary Leverage Ratio (eSLR)

ارزیابی کیفی، میدان عمل کمتری برای مداخله فراهم می‌کند، لیکن می‌تواند اطمینان بیشتری برای سهامداران به وجود آورد. به علاوه، متعهد نمودن مقامات مالی به انجام اقدامات پس از احراز شاخص‌های مداخله، از آن‌ها در زمینه مسائلی چون تأخیر در آغاز مداخله و دعاوی قضایی محافظت می‌کند.

۴۱. با این حال، در عمل، شاخص‌های سرمایه‌محور آسیب‌پذیری بانک‌ها را با تأخیر نشان می‌دهند. سرمایه یک ارزش باقی مانده است که تفاوت بین ارزش حسابداری دارایی‌ها و بدهی‌ها را منعکس می‌کند. میزان سرمایه که توسط بانک‌ها نگهداری می‌شود تنها زیان‌های فعلی بانک که در ترازنامه منعکس شده است را لحاظ می‌کند. بر همین اساس استانداردهای جاری حسابداری، سرمایه نمی‌تواند به طور کامل زیان مورد انتظار تسهیلات (که در آینده ایجاد خواهد شد) را بر روی دارایی‌هایی که فعلاً به عنوان جاری طبقه‌بندی شده است منعکس نماید. (حتی هنگامی که در همین زمان متوجه تعهد اشتباه آنها شده‌ایم.)

۴۲. معیارهای آغاز مداخله سرمایه‌محور می‌توانند انگیزه بانک‌های ضعیف را برای متورم کردن پرمایگی گزارش شده تقویت کند. بانک‌های مشکل‌دار به دلیل وضعیت خاصشان انگیزه بسیار بالایی برای کم کردن زیان شناسایی شده خود دارند. علاوه بر این، معیارهای آغاز مداخله سرمایه‌محور ممکن است میزان واقعی توانایی بانک در ایفای تعهداتش را (به خصوص هنگامی که سرمایه نظارتی شامل مؤلفه‌هایی است که جذب زیان به طور فوری و بدون قید شرط را با مشکل مواجه می‌کند، مانند آنچه در بحران بزرگ مالی مشاهده شد) منعکس نکند. در آن زمان، نسبت بالای سرمایه در بانک‌های بین‌المللی گمراه کننده بود. کمبود سرمایه در مؤسسات بزرگ و متوسط به طور گسترده‌ای مخفی مانده و در گزارش‌های نظارتی منعکس نشدند؛ بنابراین اقدام سریع اصلاحی در زمان لزوم مداخله انجام نشد. برای مؤسسات کوچک‌تر، گزارشات رسمی پس از بحران در ایالات متحده حاکی از آن بودند که بین سال‌های ۲۰۰۸ و نوامبر ۲۰۱۰، ۴۳ درصد از مؤسسات حایز رتبه ۴ و ۵۰ درصد از مؤسسات حایز رتبه ۵ تحت نظارت شرکت فدرال بیمه سپرده^{۲۹} ملزم شدند اصلاحات قابل ملاحظه‌ای را در گزارش‌های دوره‌ای - عموماً سه ماهه - مالی و نظارتی به آژانس‌های مرتبط نظارتی^{۳۰} مبنی بر شفاف‌سازی این مهم که تا چه حد نسبت‌های نظارتی گزارش شده می‌تواند متورم گردد، انجام دهند.

۴۳. در زمانی که بانک دچار کمبود سرمایه می‌شود، ممکن است برای بازیابی سرمایه دیر شده باشد. گزارش دفتر بازرسی کل^{۳۱} (۲۰۱۱) نشان می‌دهد که از ژانویه ۲۰۰۶ تا مارس ۲۰۱۰، برای ۴۸۹ بانک و مؤسسه پس انداز^{۳۲} معیارهای آغاز اقدامات سریع و اصلاحی محقق شد و دچار کمبود سرمایه شدند. نزدیک به ۶۰ درصد از

²⁹ Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)

³⁰ Relevant supervisory agency

³¹ Office of Inspector General

³² Thrifts

آن‌ها (۲۹۱ بانک) تا مارس ۲۰۱۰ ورشکسته شده بودند که با بانک‌های تحت اقدام سریع اصلاحی در حدود ۹۰ درصد از بانک‌های ورشکسته (۳۲۵ بانک) در این دوره را تشکیل می‌دادند. این گزارش نتیجه می‌گیرد که هنگامی که سرمایه بانک آسیب می‌بیند و بانک دچار کمبود سرمایه می‌شود، ممکن است برای احیای بانک دیر شده باشد.

۴۴. یک راه برای کاهش معایب معیارهای آغاز مداخله مبتنی بر سرمایه، تعیین آن‌ها در سطحی است که به طور قابل ملاحظه‌ای بیشتر از حداقل الزامات سرمایه باشد. اکثر چارچوب‌های اقدام سریع اصلاحی این محدودیت‌های بالاتر را ملاک عمل قرار داده‌اند. برای مثال در چارچوب اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده که از زمان ایجاد آن اجرا شده است، شرایط آغاز مداخله بر اساس استاندارد بال ۳ (که در سال ۲۰۱۳ منتشر شد) مورد بازنگری قرار گرفت و احتیاطی‌تر تعیین شد. چارچوب اقدام سریع اصلاحی فیلیپین نیز معیارهای آغاز مداخله را برای نسبت لایه ۱ (۷/۵ درصد) و برای نسبت سرمایه سهام عادی لایه ۱ (۶ درصد) تعیین نموده که از حداقل الزامات سرمایه بین‌المللی بیشتر است. با این حال، هرچند که این آستانه‌های بالاتر، سپرهای حفاظتی بیشتری را فراهم می‌کند، لیکن در خصوص ممانعت از متورم نشان دادن سرمایه نظارتی گزارش شده بانکها فاقد کارایی لازم است. همچنین این شاخص‌ها در ارتباط با تمام انواع مشکلات و ضعف‌های بانک‌ها ناکام هستند.

سایر معیارهای آغاز مداخله

۴۵. معیارهای آغاز اقدام سریع اصلاحی از دهه ۱۹۸۰ در میان مقامات ناظر و محققان مورد بحث بوده است. شاخص‌های کیفیت دارایی، رشد دارایی و نقدینگی اغلب به عنوان جانشین یا مکملی برای معیارهای آغاز مداخله سرمایه محور در نظر گرفته شده است. در ایالات متحده، محرک‌های آغاز اقدام سریع اصلاحی سرمایه محور به دلیل نداشتن مزیت ناشی از علایم هشدار زودهنگام در خصوص تخریب بانک مورد نقد قرار گرفته است. زیرا این معیارهای آغاز مداخله نسبت به سایر شاخص‌هایی که به سلامت بانک می‌پردازد دارای تأخیر هستند.

۴۶. شاخص‌های کیفیت دارایی می‌تواند اطلاعات تکمیلی مفیدی فراهم کنند. این طبقه شامل اقداماتی برای دارایی‌های غیرجاری یا پوشش دارایی‌های مشکل‌دار به وسیله ذخایر و وثایق می‌باشد. برخی کشورها (به ویژه هند و اندونزی) از معیارهای سرمایه محور و معیارهای کیفیت دارایی در کنار هم، همراه با ترکیب معیارهای دارایی‌های غیرجاری و بازدهی دارایی به عنوان شاخص‌های آغاز مداخله استفاده می‌کنند. با این حال، این که دقیقاً چگونه این اقدامات به درستی گزارش می‌شود، بستگی به نظم و دقت طبقه‌بندی دارایی بانک‌های

مشکل‌دار و شیوه‌های ارزش‌گذاری و ذخیره‌گیری دارد. همانطور که در بالا ذکر شد، بانک‌های مشکل‌دار انگیزه استفاده از ارزیابی بر اساس فروض خوش‌بینانه را دارند.

۴۷. برخی از کشورها مجموعه وسیع‌تری از شاخص‌ها را به عنوان محرک‌های آغاز مداخله معرفی کرده‌اند. در پرو، نقض ادامه‌دار محدودیت‌های نظارتی در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان می‌تواند منجر به آغاز اقدام سریع اصلاحی شود؛ همچنین نقض قوانین و مفاد اساسنامه بانک نیز به عنوان معیار آغاز مداخله لحاظ می‌گردد. پرو همچنین مجموعه‌ای از معیارهای آغاز اقدام سریع اصلاحی را معرفی کرده است که برای برخورد با عملکرد بانک‌ها که می‌تواند مانعی بر سر راه کارایی نظارت بانکی یا بانک مرکزی باشد، طراحی شده است. در فیلیپین، بروز نگرانی‌های نظارتی جدی، معیاری برای آغاز مداخله است. در اقدامات مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا، اتفاقات قابل ملاحظه که توسط مقامات ناظر مستند و تعریف شده است، تعیین‌کننده شرایط آغاز مداخله نظارتی است.

۴۸. کشورهای متعددی از شاخص‌هایی براساس رتبه‌بندی‌های نظارتی به عنوان معیارهای آغاز مداخله زودهنگام استفاده می‌کنند. به طور خاص، رهنمود مقامات بانکی اروپا ۳۳ در خصوص اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا، استفاده از نمره کلی "فرآیند ارزیابی و بازبینی نظارت ۳۴" به عنوان یکی از معیارهای آغاز اقدامات مداخله زودهنگام را توصیه می‌کند. این شاخص آغاز مداخله کسب نمره کلی ۴ در مقیاس ۱ تا ۵ (ورشکستگی) است. به علاوه، نمره کلی ۳ همراه با نمره ۴ برای برخی اجزای خاص از "فرآیند ارزیابی و بازبینی نظارت" به عنوان معیاری برای آغاز مداخله در نظر گرفته می‌شود. همچنین فیلیپین از نسبت‌های کلی و ترکیبی به عنوان شرایط آغاز مداخله استفاده می‌کند (جدول ۳).

۴۹. در حالی که رشد سریع دارایی، شاخصی برای هشدار زودهنگام در سازوکار نظارت معمول است، هیچ سازوکار نظارت رسمی از آن به عنوان شاخص آغاز مداخله استفاده نمی‌کند. در عمل و به طور کلی، استراتژی‌های رشد سریع شاخص‌های هشدار زودهنگامی در خصوص آسیب‌پذیری آتی بانک‌ها هستند. یک دلیل این است که چنین استراتژی‌هایی اغلب به معنای رشد سریع‌تر دارایی‌ها نسبت به بازار از طریق کمینه نمودن سختگیری‌های در خصوص تضامین و تأمینهای پشتوانه دارایی‌ها و متعاقباً پذیرش ریسک بالاتر یا ما به ازای کمتر برای ریسک ثابت پذیرفته شده، می‌باشد. در این حالت، منابع در معرض ریسک (تسهیلات و تعهدات) می‌تواند بدون افزایش متناسب گستره مدیریت و کنترل ریسک افزایش یابد. اما بدتر شدن کیفیت دارایی در

³³ European Banking Authority's (EBA) guidance

³⁴ Supervisory review and evaluation process (SREP)

صورت‌های مالی بانک‌ها با تأخیر قابل توجه زمانی، هنگامی که زیان احتمالی شناسایی می‌شود، ظاهر می‌گردد. در عمل دشوار است که به طور دقیق تعیین شود که در چه مرحله‌ای، استراتژی رشد بیش از اندازه بوده است.

۵۰. شاخص‌های نقدینگی می‌توانند به تعیین معیارهای آغاز مداخله کمک نمایند. اغلب بحران‌های مالی اخیر نشان داده‌اند که دارایی‌های با نقدشوندگی کمتر و دارای وابستگی بیشتر به منابع پرنوسان، شاخص‌هایی برای نشان دادن آسیب‌پذیری بانک است. در حالی که این آسیب‌پذیری‌ها می‌تواند حاکی از ضعف‌های بنیادی‌تر باشد، ماندگاری این آسیب‌ها ریسک ورشکستگی بانک از طریق عدم ایفای تعهداتش را افزایش می‌دهد. با عنایت به موارد فوق، دو استاندارد نقدینگی بین‌المللی به عنوان بخشی از چارچوب استاندارد بال ۳ معرفی شد. برخی کشورها که بر مداخله صلاح‌دید نظارتی تأکید دارند (مانند کانادا)، اگر دچار عدم کارکرد مؤثر بوده یا در صورتی که طرح تجاری به دلیل بودجه ناکافی ناکار در نظر گرفته شود، بر وجود ذخایر نقدینگی شفاف نیز تأکید دارند.

۵۱. به نظر می‌رسد استفاده از شاخص‌های آینده‌نگر راه حلی بدیهی برای افزایش کارایی معیارها برای آغاز مداخله در سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی است. این شاخص‌ها پتانسیل شناسایی آسیب‌هایی که منجر به تخریب وضعیت مالی بانک‌ها می‌شود را دارا می‌باشند. این علایم هشدار زودهنگام می‌تواند معیاری برای آغاز مداخله نظارتی باشد که از منظر زمانی، از شاخص‌های آغاز مداخله سرمایه محور مناسب‌تر است. معیارهای آغاز مداخله می‌تواند شامل کیفیت عملکرد کنترل ریسک بانک، شیوه‌های اخذ تضمین و تأمین، چارچوب حاکمیت شرکتی و سایر شاخص‌های مرتبط با ریسک‌های اعتباری، عملیاتی، بازار و نقدینگی باشد. عیب اصلی این نوع از شاخص‌ها تفسیر پذیری آن‌ها و در نتیجه سخت‌تر شدن اجرا و یا قرار گرفتن در معرض دعاوی حقوقی است.

فصل چهار – اختیار و اقتدار در مداخله رسمی: قوانین و مقررات در مقابل صلاحدید

۵۲. چگونگی ایجاد تعادل بین اقدامات نظارتی صلاحیدیدی و اجباری با شیوه‌های مختلف اجرایی در کشورهای مختلف در فصل ۲، به تفصیل مورد بحث قرار گرفت.

۵۳. یکی از ویژگی‌های اصلی سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده عبارت است از تعهد به اعمال اقدامات مشخص هنگام وقوع زمان آغاز مداخله. در این سازوکار، هنگامی که بانک‌ها در طبقه "با سرمایه کافی" ^{۳۵} قرار می‌گیرند، محدودیت‌ها آغاز شده و هنگامی که بانک در طبقه "کمبود سرمایه" قرار می‌گیرد، سخت‌تر می‌شود. همچنین زمانی که بانک در مرحله بعد در طبقه "به طور قابل ملاحظه دارای کمبود سرمایه" قرار می‌گیرد، محدودیت‌ها تشدید می‌شود. اقدامات می‌توانند اصلاحی یا محافظه‌کارانه باشد.

۵۴. اقدامات محافظه‌کارانه عبارت است از محدود نمودن مدیران بانک و یا اقداماتی در جهت پیشگیری از آسیب بیشتر بانک. هدف مشترک از این اقدامات نظارتی و محدودیت اعمال شده هنگامی که بانک دچار کمبود سرمایه می‌شود، حصول اطمینان از این است که شرایط مالی منجر به تخریب بیشتر بانک نگردد. احتمال رشد، چه از طریق خطوط تجاری موجود یا خطوط تجاری جدید، و یا از طریق ایجاد شعب جدید و یا تملک‌های جدید، به طور معمول باید محدود شده و توسط مقام ناظر تأیید شود.

۵۵. اقدامات اصلاحی شامل طرح‌های بازسازی، ابزاری برای حل مشکل ضعف بانک‌ها است. تحت چارچوب اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده، بانک دارای سرمایه ناکافی باید طرح بازبایی سرمایه ^{۳۶} خود را ۴۵ روز پس از عبور از آستانه آغاز مداخله ارایه دهد. بسیاری از چارچوب‌های مداخله زودهنگام رسمی در سایر کشورها نیز بانک‌های مشابه را ملزم به تهیه و ارایه طرح‌های از پیش تعیین شده و کوتاه مدت می‌کنند. سایر مقررات طرح بازبایی سرمایه در کشورهای بسیاری مشترک بوده و شامل پایش دقیق طرح بازبایی سرمایه همراه با راه‌حل‌های بهبود سطح سرمایه تجویز شده به صورت دوره‌ای (اغلب به صورت فصلی) در طول برنامه است.

۵۶. تحت سازوکار اقدام سریع اصلاحی ایالات متحده، هنگامی که بانک‌ها دچار کمبود شدید سرمایه شوند، محدودیت‌های اضافی شامل ترکیبی از اقدامات نظارتی اجباری و اختیاری، کلید می‌خورد. اقدامات اجباری به اقدامات لازم برای بانک‌های دارای سرمایه ناکافی اضافه می‌شوند. این اقدامات شامل ممنوعیت در تقسیم عواید و حصه، به طور ویژه، پرداخت‌های پاداش مدیران یا افزایش‌های حقوق می‌شود مگر اینکه تأیید قانونی در این موارد وجود داشته باشد. بعلاوه، آژانس‌های وابسته به دولت فدرال باید از اختیاراتی که از پیش تعیین

^{۳۵} به طور مشخص طبق PCA ایالات متحده، بانک‌های دارای سرمایه کافی، فقط می‌توانند سپرده‌های واسطه‌ای را که مشمول معافیت FDIC هستند، بپذیرند و همچنین مجاز به پرداخت نرخ‌های بهره‌ای که به طور قابل ملاحظه بیشتر از نرخ بهره بازار باشد، نیستند.

^{۳۶} Capital restoration plan (CRP)

شده است، در این موارد استفاده نمایند. این اختیارات تکمیلی شامل اخراج هر مدیر یا مسئول اجرایی^{۳۷} حداقل شش ماه پیش از اینکه بانک دچار کمبود قابل ملاحظه سرمایه گردد و یا انتخاب هیات مدیره یا مدیران جدید می‌باشد.

۵۷. سایر سازوکارهای اقدام سریع اصلاحی نیز ترکیبی از اختیار صلاحیددی و اجباری است. به عنوان مثال می‌توان به چارچوب اقدام سریع اصلاحی بانک مرکزی هند^{۳۸} برای بانک‌ها اشاره کرد. در این سازوکار، هر یک از اقدامات اجباری، به آستانه معینی از ریسک مرتبط می‌شود. هرچند اقدامات صلاحیددی به طور مشخص معلوم نمی‌شوند، اما بخشی از فهرست اقداماتی است که هر یک متناسب با هر آستانه، قابل اعمال می‌باشد. در فیلیپین، با توجه به شرایط، بانک مرکزی فیلیپین^{۳۹} می‌تواند هیأت مدیره را به منظور طراحی و پیاده‌سازی تا حداکثر سه نوع طرح بازسازی، از طریق اختیاراتی چون ارتقای کسب و کار، اصلاحات حاکمیت شرکتی به منظور تزریق سرمایه به محض ورود بانک به مرحله "لزوم اقدام سریع اصلاحی" و نیز الزام بانک به اجرای اقداماتی که باید بلافاصله انجام شود، هدایت کند.

۵۸. هرچند چارچوب اقدامات مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا^{۴۰} یک سازوکار مداخله رسمی است، لیکن سطوح قابل ملاحظه‌ای از صلاحیدد را برای اقدامات مداخله زودهنگام فراهم می‌کند. بر خلاف سایر سازوکارها، رسیدن به آستانه آغاز مداخله، لزوماً منجر به مداخله نمی‌شود. تفاوت دیگر این است که در این سازوکار، هیچ الزامی برای استفاده از اقدامات مشخصی وجود ندارد.

جدول شماره ۳						
اختیار بر اساس قوانین و صلاحیدد در مداخله رسمی						
نام کشور	هند	فیلیپین	ژاپن	پرو	ایالات متحده	اتحادیه اروپا
طبقه بندی بر اساس آستانه مداخله	بله، ۳ آستانه	طبقه بندی بر اساس مشخصه ریسکی (بالاتر از متوسط، تقریباً بالا، بالا، خیلی بالا)	بله، ۵ سطح	خیر	بله، ۵ سطح	خیر
اقدامات در صورت عبور از آستانه مداخله مالی و	ملاحظات اجرایی بر اساس نتایج	ملاحظه اجرایی	خودکار	خودکار	خودکار	الزام به مداخله رسمی در صورتی که شرایط آغاز مداخله اتفاق بیافتد

³⁷ Executive officer

³⁸ Reserve Bank of India

³⁹ Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP)

⁴⁰ Early Intervention Measures (EIM)

ارزیابی
نظارتی

اقدامات	بله، اقدامات	بله، برای برنامه بازسازی	بله، ارتقای کسب و	بله، مرتبط با تعیین	بله، برای تمام سطوح	خیر، منتخبی از لیست
تجویز شده	الزام آور بر	سرمایه، منتخبی از اقدامات	کار و یا طرح	نیازهای بانک و	کمبود سرمایه بر	مجموعه اقدامات
	اساس	اجرایی مناسب	افزایش سرمایه	تزریق سرمایه جدید	اساس طبقه بندی	مداخله زود هنگام
	آستانه‌های					اتحادیه اروپا
	ریسک					
اقدامات احتیاطی	بله، از لیست	بله، منتخبی از اقدامات	بله، برای و مطابق	بله، مرتبط با طرح	بله، برای میزان قابل	بله، انتخاب بر اساس
	اقدامات	اجرایی مناسب	با هر طبقه	بازایی سرمایه	ملاحظه کمبود	لیست اقدامات مداخله
	مشترک برای				سرمایه	زود هنگام اتحادیه اروپا
	تمام آستانه‌ها					

۵۹. هنگامی که شرایط آغاز مداخله محقق شد، رهنمود مقامات بانکی اروپا در چارچوب اقدامات مداخله زود هنگام در اتحادیه اروپا، ناظران را ملزم به بررسی و تعیین این که آیا مداخله زود هنگام ضروری است یا خیر، می نماید. به طور خاص، مقام ناظر باید دلایل هرگونه نقض مقررات و قوانین را بررسی و شناسایی نمایند و در صورتی که ناشناخته است معین کند آیا مداخله زود هنگام ضروری است یا خیر و اگر پاسخ مثبت باشد، به طور شفاف در خصوص استفاده از یک یا چند اقدام جهت مداخله زود هنگام تصمیم گیری نماید. در صورتی که براساس شرایط موجود، مداخله زود هنگام ضروری است، مقام ناظر باید مقام حل و فصل مالی را بدون تأخیر مطلع کند. بر خلاف سایر چارچوب های اقدام سریع اصلاحی، هنگامی که آستانه های آغاز مداخله تحقق می یابد، سازوکار اقدامات مداخله زود هنگام اتحادیه اروپا، الزامی برای انجام اقدامات مشخصی در خصوص تخلف از قوانین و مقررات خاص ندارد. با این حال، نقض قوانین و مقررات، نتایج بررسی ها و تصمیمات باید مستند شوند.

۶۰. در چارچوب مداخله زود هنگام اتحادیه اروپا و بر اساس اختیارات در نظر گرفته شده در این سازوکار، ناظر بر اساس صلاحدید خود، در خصوص بکارگیری هر یک از اقدامات لازم در این رابطه تصمیم گیری می نماید. در این سازوکار، طبقه بندی برای بانک ها بر اساس آستانه های آغاز مداخله وجود ندارد. بعلاوه، اقدامات مندرج در سازوکار مداخله زود هنگام اتحادیه اروپا، به طبقه خاصی از بانک های مشکل دار اختصاص ندارد. در نتیجه، سازوکار اقدامات مداخله زود هنگام در اتحادیه اروپا سطح بالاتر و منعطف تری از صلاحدید را نسبت به اکثر سازوکارهای مداخله رسمی فراهم می کند.

۶۱. هنگامی که معین می شود که تا چه حد صلاحدید برای یک سازوکار مداخله زود هنگام ضروری است، موازنه ای شفاف بین عوامل مختلف وجود دارد. در اصل، هر قدر میزان صلاحدید بیشتر باشد، ریسک امهال نظارتی نیز

بیشتر می شود. از سوی دیگر، محدودیت های بسیار زیاد و سختگیرانه، همراه با سطح بالایی از عملکرد خودکار، می تواند توانایی مقام ناظر برای تطبیق اقدامات نظارتی و مداخله ای با شرایط بانک را محدود نماید.

فصل پنج - بیان نتایج

۶۲. چگونگی دستیابی به تعادل مناسب بین مقررات الزام‌آور و اختیارات نظارتی برای حل مشکل بانک‌های ضعیف بسیار مورد بحث قرار گرفته است. پس از هر بحران بانکی این بحث مطرح و مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس از بحران بزرگ مالی، در خصوص این واقعیت که قوانین سختگیرانه‌تر برای حصول اطمینان از تاب‌آوری^{۴۱} بانک‌های سیستمی لازم است، توافقاتی صورت گرفت. مجموعه قوانین جدید، به محض اجرا، باید شرایط را تسهیل نماید. هرچند در این خصوص که اجرای قوانین باید با نظارت ریسک محور مؤثر همراه شود، توافقات گسترده‌ای وجود دارد اما در عمل، اثر بخشی اقدامات سیاستی، مستلزم اختیار صلاحیددی قابل ملاحظه برای مقام ناظر است. به گونه‌ای که بتواند اقدامات خود را بر حسب مشخصات مؤسسه آسیب‌پذیر تنظیم نماید.

۶۳. اقدامات صلاحیددی توسط بسیاری از مقام‌های ناظر به عنوان مزیت مداخله نظارتی زود هنگام در نظر گرفته می‌شود. این اقدامات شامل راهکارهایی با بیشترین کارایی برای مجبور کردن مدیریت بانک به اتخاذ راه حل جامع و سریع مشکلات می‌باشند. بعلاوه، اقدامات مزبور معمولاً به طور محتاطانه اتخاذ می‌شود؛ چراکه الزامی برای افشای آن‌ها در بازار وجود ندارد. این امر ریسک اقدامات نظارتی را که ممکن است منجر به ناتوانی و ناپایداری بیشتر مؤسسات مبتلا به شود، کاهش می‌دهد. در عمل، اثربخشی آن‌ها، به توانایی مقام ناظر برای متقاعد کردن مدیریت بانک یا هیأت مدیره به انجام اقدامات اصلاحی ضروری و یا اجرای چنین اقداماتی از طریق استفاده از اختیارات صلاحیددی بستگی دارد.

۶۴. سازوکارهای مداخله رسمی می‌تواند پشتیبانی مفیدی را برای ابزار نظارت معمول فراهم کند. سازوکارهای مداخله رسمی در زمانی که اقدامات لازم (مانند تغییر مدیریت بانک) با استفاده از سازوکارهای نظارت معمول سخت و یا غیر ممکن است و یا در مواردی که اقدامات لازم تنها در صورت قرار داشتن بانک تحت سازوکارهای ویژه (که عملکرد آن علامتی قوی برای مدیران است) به شیوه‌ای مناسب انجام می‌شود، می‌تواند کارایی خود را اثبات کند.

۶۵. برای اینکه این سازوکارها مؤثر باشد، معیارهای آغاز مداخله باید در راستای تسهیل اقدامات بهنگام ناظرین تعیین شوند. به طور خاص، هنگامی که معیار آغاز مداخله سرمایه محور است، این آستانه‌ها باید به گونه‌ای استاندارد شوند که ظرفیت کافی برای اقدامات اصلاحی به موقع وجود ایجاد شود. استفاده از معیارهای آغاز مداخله اضافی، مانند رتبه‌بندی نظارتی، می‌تواند به سرعت به حل مشکل بانک ضعیف و تقویت ارتباط بین سازوکارهای مداخله رسمی و معمول کمک نماید.

⁴¹ Resilience

۶۶. ناظران لازم است برای انتخاب اقدامات اصلاحی مناسب، انعطاف پذیری لازم را حفظ نمایند. این انعطاف پذیری با توجه به لزوم تطبیق اقدامات با شرایط ویژه بانک ضعیف توجیه می شود. به نظر می رسد، این انعطاف پذیری در سازوکارهای مداخله رسمی اخیر یا سازوکارهایی که اخیراً به روز شده، به رسمیت شناخته شده است.

۶۷. همچنین لازم است تا از مشارکت کارا و به موقع مقامات حل و فصل نیز اطمینان حاصل شود. در اینجا مجدداً تأکید می گردد که لازم است نقطه تعادلی بین نیاز مقام حل و فصل مالی به دستیابی کامل اطلاعات در مراحل اولیه (برای حصول اطمینان از اثربخشی مداخله) و نقش ها و مسئولیت های مقام ناظر و مقام حل و فصل مالی وجود داشته باشد. چارچوب های معمول و رسمی مداخله نظارتی زود هنگام، به طور کلی شامل مؤلفه هایی هستند که به وسیله آن ها بتوان از مداخله کارا و به موقع اطمینان حاصل نمود. هرچند، برخی چارچوب ها به طور سیستمی درگیر شدن مسئولین حل و فصل و هماهنگی اقدامات آن ها با اقدامات مقام نظارتی به محض شناسایی بانک ضعیف را سازماندهی و پشتیبانی نمی کند.

**پیوست: سازوکارهای مداخله زودهنگام رسمی – خلاصه
توصیفی**

اقدامات اقدام سریع اصلاحی در ایالات متحده

پس از بحران وام و پس انداز در اواخر دهه ۱۹۸۰ تا اوایل دهه ۱۹۹۰، سازمانهای نظارتی فدرال به دلیل عدم اقدامات کافی و به هنگام جهت حل معضل ورشکستگی بانکها و جلوگیری از زیانهای صندوق بیمه سپرده و مالیات دهندگان، مورد انتقاد قرار گرفتند. در واکنش به این مهم، کنگره، قانون بهسازی شرکت بیمه سپرده فدرال را در سال ۱۹۹۱ تصویب کرد. این قانون مشتمل بر مقرراتی جهت بهبود نظارت بر مؤسسات سپرده پذیر تحت بیمه فدرال بود. برخی از مفاد این قانون عبارت بودند از الزامی کردن بازرسیهای سالانه از بانکها و حسابرسیها آنها و اتخاذ نظام ارزیابی بیمه مبتنی بر ریسک. شناخته شده ترین بخش این مقررات شامل آن دسته از ضوابطی است که چارچوب اقدام سریع اصلاحی برای نظارت بر بانکها را ارایه نمود.

هدف کلی، رفع مشکلات ایجاد شده برای مؤسسات سپرده پذیر تحت پوشش بیمه سپرده فدرال با حداقل زیان بلندمدت برای صندوق بیمه سپرده ها بود. این امر به معنای مداخله نظارتی به موقع (فوری) و مؤثر (اصلاحی) جهت جلوگیری از تبدیل مشکلات بانکها به تعهدات بانکهای عضو مؤسسات بیمه سپرده یا مالیات دهندگان می باشد. این قبیل مداخلات نظارتی باعث می شود تا مشکلات، به موقع و در زمانی که مؤسسات مشکل دار هنوز سرمایه کافی برای جذب زیانهایشان را در اختیار دارند، حل شوند. جهت محدود نمودن تعلل مقام ناظر در آغاز اقدامات نظارتی در خصوص بانکهای مشکل دار، بسیاری از مقررات اقدام سریع اصلاحی، ضروری و الزام آور هستند. به ویژه بخش ۳۸ قانون بهسازی شرکت بیمه سپرده فدرال^{۴۲}، تمامی ناظران را ملزم می نماید تا بانکهای تحت نظارت را به یکی از پنج گروه سرمایه براساس معیارهای آغاز مداخله مبتنی بر سرمایه تقسیم بندی کرده تا هنگامی که این موارد نقض می شوند، اقدامات مقتضی را انجام دهند.

طبقه بندی برای هر بانک براساس پنج شاخص سرمایه صورت می گیرد. پنج طبقه بندی مذکور عبارتند از: مؤسسات با سرمایه عالی^{۴۳} مؤسسات با سرمایه کافی^{۴۴}، مؤسسات دچار کمبود سرمایه^{۴۵}، مؤسسات دچار کمبود سرمایه قابل توجه^{۴۶} و مؤسسات دچار کمبود سرمایه بحرانی^{۴۷}. در صورتی مؤسسات در یکی از چهار طبقه اول قرار می گیرند که ۴ سطح تعیین شده نسبت سرمایه را (برای مؤسسات بزرگتر ۵ سطح) رعایت نکرده و یا نتوانند در آینده رعایت نمایند. شاخصهای مذکور عبارتند از نسبت کلی سرمایه مبتنی بر ریسک^{۴۸}، نسبت سرمایه مبتنی بر ریسک لایه ۱^{۴۹}، نسبت

^{۴۲} Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act (FDICIA)

^{۴۳} Well capitalised

^{۴۴} Adequately capitalised

^{۴۵} Undercapitalised

^{۴۶} Significantly undercapitalised

^{۴۷} Critically undercapitalised

^{۴۸} Total risk-based capital ratio (Total ratio)

^{۴۹} Tier 1 risk-based capital ratio (Tier 1 ratio)

سرمایه سهام عادی لایه ۵۰۱، نسبت اهرمی لایه ۱^{۵۱} و برای مؤسسات بزرگتر، نسبت اهرم اضافی^{۵۲} یا نسبت بهبود یافته اهرم اضافی می‌باشند. یک بانک زمانی دچار کمبود بحرانی سرمایه است که نسبت سرمایه مشهود (ملموس)^{۵۳} آن ۲ درصد یا کمتر از آن باشد. نسبت‌های سرمایه مبتنی بر ریسک و اهرم اضافی براساس استانداردهای بازل محاسبه می‌شوند، در حالی که نسبت سرمایه مشهود و نسبت اهرمی لایه ۱ که از اوایل دهه ۱۹۹۰ در آمریکا الزامی شده‌اند، با استاندارد بال همخوانی و تناظر ندارند. طبقه‌بندی‌های سرمایه و سطوح معیارهای آغاز مداخله بر اساس سرمایه در جدول شماره (۴) ارائه شده‌اند. نسبت‌ها و سطوح مربوط به آن‌ها در مقررات سرمایه بال ۳ مشخص شده که در سال ۲۰۱۳ اجرا شده‌اند.

هنگامی که یک مؤسسه در طبقه «سرمایه کافی» قرار می‌گیرد، اعمال محدودیت‌ها آغاز می‌شود. در این مرحله، مؤسسه صرفاً قادر به پذیرش سپرده‌های واسطه‌ای^{۵۴} با معافیت شرکت بیمه سپرده فدرال خواهد بود. این قبیل مؤسسات نمی‌توانند بهره‌ای که به‌طور قابل ملاحظه بیش از نرخ بازار مربوطه باشد، به سپرده‌گذاران پرداخت نمایند و حق بیمه سپرده مبتنی بر ریسک که باید به FDIC پرداخت کنند، می‌تواند از نرخ حق بیمه بانک‌ها و مؤسسات طبقه «سرمایه خوب»، بالاتر باشد. هنگامی که شرایط بانک بدتر می‌شود و در طبقه «دچار کمبود سرمایه» قرار می‌گیرد، محدودیت‌های سخت‌تری برای آن اعمال می‌شود. همچنین محدودیت‌های اعمال شده به صورت تجمعی و انباشته هستند.

یکی از اجزاء اصلی اقدامات سریع اصلاحی، تعهد و تکلیف بانک در طبقه «دچار کمبود سرمایه» به اتخاذ یک طرح بازیابی سرمایه است که باید به تأیید نهاد نظارتی رسیده و دارای تکالیف ویژه‌ای باشد. طرح بازسازی سرمایه الزامی، شامل مهلت زمانی برای ثبت طرح (۴۵ روز پس از آغاز قرارگیری در طبقه کمبود سرمایه) و همچنین الزامات مرتبط با محتوا و معیارهایی که می‌بایست مورد تأیید نهاد نظارتی قرار گیرد، می‌باشد. این معیارها شامل ارزیابی و تعیین این موضوع است که آیا طرح، مبتنی بر مفروضات واقع‌بینانه بوده یا خیر و این که آیا احتمال موفقیت در بازسازی سرمایه مؤسسه وجود دارد یا خیر. عدم موفقیت یک بانک در طبقه "دچار کمبود سرمایه" در ارائه طرح بازسازی سرمایه در زمان معین، منجر به تنزل بانک به طبقه «کمبود قابل توجه سرمایه» می‌شود. بنابراین بانک مزبور مشمول محدودیت‌های بیشتر و سخت‌تر خواهد شد. جدول شماره (۵) به طور خلاصه محدودیت‌های قابل اعمال در هر طبقه مربوط به کمبود سرمایه را نشان می‌دهد.

⁵⁰ Common Equity Tier 1 capital ratio (CET1 ratio)

⁵¹ Tier 1 leverage ratio (Tier 1 leverage ratio)

⁵² Supplementary Leverage Ratio (SLR)

از سال ۲۰۱۸، SLR و eSLR در ساز و کار PCA لازم‌الاجرا گردید. بدین صورت که SLR تنها برای بانک‌های بزرگ یا فعال بین‌المللی و eSLR که دارای الزامات بیشتری است فقط برای سازمان‌های بانکی سیستماتیک جهانی ایالات متحده (G-SIB) به طور ویژه به دلیل قرار گرفتن در معرض مشتقات، اعمال می‌گردد.

⁵³ Tangible equity ratio

⁵⁴ Brokered deposits

بانک‌هایی که در طبقه "دچار کمبود بحرانی سرمایه" هستند، باید در طی ۹۰ روز از زمان قرار گرفتن در این طبقه، تحت سرپرستی^{۵۵} یا تصفیه^{۵۶} قرار گیرند؛ مگر آن که شرکت بیمه سپرده فدرال و مقام ناظر مرتبط، یک مهلت ۹۰ روزه که برای یک بار نیز قابل تمدید است را برای آن‌ها در نظر بگیرند. سطح تعیین شده توسط نهاد بانکداری فدرال برای حقوق صاحبان سهام، صرف‌نظر از سایر نسبت‌های سرمایه، نباید کمتر از ۲ درصد باشد. در صورتی که این نسبت برای بانک کمتر از ۲ درصد شود، بانک در زمره بانک‌های با کمبود بحرانی سرمایه قرار خواهد گرفت. قانون بیمه سپرده فدرال مقرر کرده است که با توجه به محدودیت‌های زمانی ذکر شده، مقام ناظر فدرال مربوط، باید سرپرست^{۵۷} یا یک مسئول تصفیه^{۵۸} را منصوب نماید. هنگامی که بانک ورشکسته در فرآیند سرپرستی شرکت بیمه سپرده فدرال قرار گرفت، شرکت بیمه سپرده فدرال موظف به رعایت اصل راهکار حداقل هزینه حل و فصل مالی می‌باشد که به موجب آن باید راهکار حل و فصل مالی را انتخاب کند که در آن کل مخارج مورد انتظار برای صندوق بیمه سپرده حداقل شود.

اقدامات سریع اصلاحی شامل تدابیر حفاظتی برای حصول اطمینان از این است که مدارا و تأخیر اقدام مقام نظارتی یا تعیین سرپرستی، موقت و مشروط است. اولین مجموعه از این تدابیر حفاظتی برای بانک‌های دچار کمبود بحرانی سرمایه طی ۲۷۰ روز عبارتند از این که نهایتاً مدیر تصفیه برای بانک‌های موصوف منصوب شوند، مگر آن که برخی شرایط قانونی تعیین شده، احراز گردند. به‌ویژه، بانک باید دارای ارزش خالص مثبت و سودآوری (یا دارای روند صعودی و پایدار در سودآوری) باشد، به میزان قابل توجهی با طرح اصلاحی سرمایه خود منطبق باشد، نسبت وام‌های غیرجاری به کل وام‌ها را کاهش دهد و همچنین رئیس شرکت بیمه سپرده فدرال و نهاد نظارتی فدرال یا ایالتی مربوط باید قابلیت ارایه فعالیت بانک را تأیید نمایند. دومین مجموعه محدودیت‌ها آن است که انجام تمامی تراکنش‌های بانک که ممکن است مشخصه‌های ریسک^{۵۹} بانک را به میزان زیادی افزایش دهند، منوط به تأیید شرکت بیمه سپرده فدرال خواهند بود. از جمله این معاملات می‌توان به تملیک، انجام تراکنش‌های بانکی با درجه اهرمی بالا و اصلاح آیین‌نامه‌های بانکی (یا پرداخت پاداش و مزایای اضافی) اشاره کرد.

طبقه‌بندی بانک‌ها بر مبنای سرمایه در نظام اقدامات اصلاحی سریع در ایالات متحده					جدول شماره ۴
نسبت سرمایه کل	نسبت سرمایه لایه ۱	نسبت سرمایه عادی لایه ۱	نسبت اهرمی لایه ۱	نسبت اهرم اضافی ×	نسبت اهرمی اضافه اصلاح شده اهرم اضافی ××
سرمایه عالی	۱۰٪ یا بیشتر و	۶/۵٪ یا بیشتر و	۵٪ یا بیشتر	-	۶٪ یا بیشتر
سرمایه کافی	۸٪ یا بیشتر و	۴/۵٪ یا بیشتر و	۴٪ یا بیشتر	۳٪ یا بیشتر	-

⁵⁵ Conservatorship

⁵⁶ Receivership

⁵⁷ Conservator

⁵⁸ Receiver

⁵⁹ Risk profile

کمبود سرمایه	کمتر از ۸ درصد یا	کمتر از ۶٪ یا	کمتر از ۴/۵٪ یا	کمتر از ۴٪	کمتر از ۳٪	-
کمبود سرمایه قابل توجه	کمتر از ۶ درصد یا	کمتر از ۴٪ یا	کمتر از ۳٪ یا	کمتر از ۳٪	-	-
کمبود سرمایه بحرانی	نسبت سرمایه مشهود ۲٪ یا کمتر، صرف نظر از سایر نسبت های سرمایه آن					
× نسبت اهرم اضافی برای بانک های با رویکرد پیشرفته به کار می رود که عموماً بانک هایی هستند که جمع دارایی هایشان بیش از ۲۵۰ میلیارد دلار بوده یا دارایی های ارزی در معرض ریسک آن ها بیش از ۱۰ میلیارد دلار باشد.						
×× نسبت بهبود یافته اهرم اضافی برای بانک هایی که واحد مستقل فرعی هلدینگ اصلی هستند و مجموع دارایی هایشان بیش از ۷۰۰ میلیارد دلار یا دارایی های تحت مدیریت ۶۰٪ آن ها بیش از ۱۰ تریلیون دلار باشد، به کار می رود.						

⁶⁰ Assets under custody.

جدول شماره ۵	خلاصه محدودیت‌های مؤسسات دارای کمبود سرمایه	
کمبود سرمایه	کمبود سرمایه قابل توجه	کمبود سرمایه بحرانی
مقام ناظر باید:	- ممنوعیت پرداخت پاداش مدیران اجرایی یا	- بانک‌ها باید در طی ۹۰ روز از تاریخ قرار گرفتن
- دقیقاً شرایط بانک را پایش کند؛	افزایش آن بدون تأیید مقام ناظر؛	در این طبقه، تحت سرپرستی یا تصفیه قرار گیرند
- یک طرح بازسازی سرمایه را درخواست و تأیید	- ممنوعیت پرداخت بدهی تبعی؛	مگر آن‌که شرکت بیمه سپرده فدرال و مقام ناظر
نماید؛	مقام ناظر باید از بانک بخواهد تا یک یا چند مورد	مربوط تشخیص دهند که انجام اقدام دیگر منجر به
- رشد را محدود کند؛	زیر را اجرا کند؛	حفاظت بهتر از منابع صندوق بیمه سپرده‌ها خواهد
- دسترسی به منابع فدرال رزرو را به منظور	- فروش سهام دارای حق رأی؛	شد.
استقراض محدود نماید؛	- حذف معافیت بانک خواهر (تابعه) از بخش	هر ۹۰ روز یک‌بار، بررسی مجدد مورد نیاز است.
- تملیک، ایجاد شعب جدید یا ورود به جدید	23A و محدود کردن معاملات با اشخاص وابسته؛	اگر بانک به‌طور متوسط در طی ۲۷۰ روز دچار
کسب‌وکارهای جدید را تأیید کند.	- محدود کردن پرداخت نرخ بهره؛	کمبود سرمایه بحرانی باشد، باید برای آن مدیر
	- الزام بانک به محدود کردن / خاتمه دادن به	تصفیه انتخاب شود مگر آن‌که بانک:
	فعالیت‌هایی با ریسک بالا؛	- ارزش خالص مثبت داشته باشد؛
	- بهبود مدیریت از طریق (الف) الزام به انتخاب	- دارای انطباق قابل توجه با طرح بازبایی سرمایه
	هیأت مدیره جدید، (ب) عزل تمامی اعضای هیأت	مورد تأیید باشد؛
	مدیره یا مدیران اجرایی حداقل ۱۸۰ روز قبل از	- سودآور باشد؛
	آن‌که بانک دچار کمبود سرمایه قابل توجه شود یا	- نسبت وام‌های غیرجاری به جمع وام‌هایش در
	(ج) الزام بانک به استخدام مدیران اجرایی؛	حال کاهش باشد و
	- ممنوعیت سپرده گذاری در بانک‌های طرف	شرکت بیمه سپرده فدرال و مقام ناظر مربوط باید
	معامله؛	قابلیت ادامه فعالیت بانک و عدم انتظار ورشکستگی
	- الزام به واگذاری وم خلع مقام از هر نوع شرکت	بانک را تأیید نمایند.
	تابعه (توسط بانک)، هر نوع شرکت وابسته	شرکت بیمه سپرده فدرال باید مؤسسه را از انجام
	غیرسپرده‌پذیر (توسط بانک اصلی) یا خود بانک	اقدامات ذیل بدون تأیید منع نماید:
	(توسط بانک اصلی یا بانک مادر)؛	- ورود به هر نوع معامله با اهمیتی که بخشی از
	- الزام به سایر اقدامات.	مسیر عادی کسب‌وکار نباشد؛ (به‌عنوان مثال
		تملیک یا کسب‌وکار جدید)
		- افزایش یا تمدید اعتبار برای هر نوع تراکنش با
		درجه اهرمی بالا؛
		- اصلاح ضوابط یا آیین‌نامه‌ها؛
		- تغییر با اهمیت رویه‌های حسابداری؛
		- انجام تراکنش‌های تحت پوشش به شرح تعریف
		شده در بخش 23A؛
		- پرداخت پاداش و مزایای اضافی؛
		- پرداخت سود سپرده بیش از بر نرخ‌های مرسوم.

اقدامات سریع اصلاحی در پرو

پرو در سال ۱۹۹۶ از طریق قانون بانکداری خود، یک «سیستم مراقبت^{۶۱}» را معرفی کرد که یک سازوکار مداخله نظارتی رسمی است. در حالی که برخی از ویژگی‌های این سیستم مشابه روش اقدامات سریع اصلاحی در ایالات متحده است، اما این سیستم تفاوت‌های مهمی با آن دارد. هدف آن، اصلاح نقص‌های مربوط به الزامات سرمایه‌ای است. با این حال، سیستم مراقبت مذکور تأکید بیشتری بر پایان سریع فعالیت بانک‌های متقلب و بانک‌هایی که مایل به همکاری و همراهی مقام نظارتی نیستند، دارد. معیارهای آغاز مداخله شامل شاخص‌های سرمایه‌محور و همچنین نقض مکرر حدود تسهیلات و تعهدات کلان، قوانین، الزامات بانک مرکزی یا مقام نظارتی و نیز اتخاذ رویکردهایی با هدف مانع‌تراشی برای مقام ناظر می‌شود.

جدول شماره ۶				اقدامات اصلاحی سریع در پرو
نقض نسبت سرمایه کل	نقض حداقل مبلغ	زیانی بیش از ۴۰٪	نقض، تخطی از قوانین و	رویکردها و اقدامات متقلبانانه و در
(۱۰٪)	سرمایه	سرمایه بانک	مقررات	راستای عدم همکاری با مقام ناظر

همان‌طور که در جدول شماره ۶ نشان داده شده است، معیارهای آغاز مداخله سرمایه‌محور، محدود به نسبت‌های سرمایه نیست. نقض مکرر الزام ۱۰٪ حداقل کل سرمایه مبتنی بر ریسک برای سه ماه متوالی (یا پنج ماه در طی سال) یکی از چندین معیار آغاز مداخله سرمایه‌محور است. سایر معیارها شامل نقض حداقل مبلغ الزامی سرمایه و زیان بیش از ۴۰٪ سرمایه نظارتی بانک است. علاوه بر این، نقض ضوابط و قوانین، از قبیل نقض حدود تسهیلات و تعهدات کلان، نقض گسترده قانون، اساسنامه بانک و الزامات عمومی یا ویژه نهاد نظارتی و بانک مرکزی نیز به عنوان معیارهای مداخله در نظر گرفته می‌شود.

اقدامات متقلبانانه و مانع‌تراشی برای نظارت که می‌تواند کارایی نظارت بانکی را به خطر اندازد نیز می‌توانند به عنوان معیار آغاز مداخله استفاده شود. این موارد شامل قوانین بین‌المللی آرایه اطلاعات نادرست به مقام نظارتی یا بانک مرکزی، سوءظن نسبت به تقلب یا تغییرات با اهمیت در گزارش‌های مربوط به وضعیت مالی بانک، خودداری مدیریت بانک یا کارکنان از ارائه دفاتر بانکی یا اطلاعات مورد درخواست به نهاد نظارتی و انجام اقداماتی با نیت عدم برآورده‌سازی چنین تعهدات و درخواست‌هایی است. اعطای تسهیلات و تعهدات به سهامداران به‌گونه‌ای که آن‌ها بتوانند به این وسیله در سرمایه بانک شریک شوند نیز می‌تواند منجر به قرار گرفتن بانک تحت سیستم مراقبت گردد.

⁶¹ Surveillance system

برای اعمال سیستم مراقبت، شرایطی طراحی شده است تا راهکارهای سریع اصلاحی را تقویت نمایند. سیستم مراقبتی، به خودی خود و به تنهایی منجر به حل و فصل بانک نمی شود. تصمیم اخذ شده برای قرار گرفتن یک بانک تحت اقدامات مراقبتی، به بانک مرکزی اطلاع داده می شود و به صورت کتبی به بانک مربوط ارسال می گردد. این اعلام کتبی شامل درخواست برای ارائه یک طرح بازبایی/ بازسازی مالی است. بازه زمانی اعمال سیستم مراقبت، نمی تواند فراتر از ۴۵ روز باشد. این دوره، اگر شرایط ادامه یابد، برای یک بار قابل تمدید خواهد بود. البته در شرایطی که قوانین، مقررات یا الزامات نظارتی نقض شده باشند، اعمال سیستم مراقبت، نمی تواند بیش از ۴۵ روز ادامه یابد.

طرح بازبایی/ بازسازی باید شامل تأمین سرمایه جدید بوده و به سرعت ارایه، تصویب و اجرا شود. در این طرح، اختیارات مقامات اداره کننده بانک (اعضای هیأت مدیره و مدیریت) حفظ می شود و پس از دریافت نامه رسمی مبنی بر تحت سیستم مراقبت قرار گرفتن بانک، مقامات بانک هفت روز کاری فرصت خواهند داشت تا طرح بازبایی/ بازسازی مالی را ارایه نمایند. پس از آن، نهاد نظارتی نیز هفت روز کاری دیگر برای تصویب آن در اختیار خواهد داشت. بانک در طرح بازبایی که ارایه می کند باید اثبات نماید که موقعیت آن بهبود خواهد یافت. البته چنین بهبودی مستلزم تزریق جدید سرمایه (سهامداران جدید یا آورده جدید سهامداران فعلی) در قالب وجوه نقدی است.

جدول شماره ۷	پرو: اختیارات نظارتی رسمی در طی دوره مراقبت
اختیارات مقام نظارتی	
• ارزیابی سرمایه نظارتی بانک و اجرای یک مطالعه امکان سنجی برای تعیین احتمال بازبایی؛ • ارزیابی سرمایه قانونی بانک و در صورت لزوم جذب زیان ها از طریق ذخایر؛ • الزام بانک به ایجاد و اجرای طرح بازسازی و تجدید ساختار مطابق با توصیه های خود؛ • الزام سهامداران به مشارکت در افزایش سرمایه؛ • جلب مشارکت جهت افزایش سرمایه از طریق اشخاص ثالث (سهامداران جدید) در صورت امتناع سهامداران موجود از آوردن سرمایه جدید؛ • انتصاب یک مقام رسمی با اختیارات زیر: - درخواست هرگونه اطلاعات ضروری از بانک به ویژه در خصوص سپرده ها و وام ها؛ - شرکت در جلسات هیأت مدیره و مجمع صاحبان سهام به عنوان ناظر. • به حالت تعلیق درآوردن حق رأی سهامدارانی که در طی فرآیند مراقبت و/ یا دو سال منتهی به فرآیند مذکور، عضو هیأت مدیره یا مدیر عامل بوده و همچنین هر سهامدار مرتبط با آن ها • تشکیل سریع جلسه مجمع عمومی سهامداران برای اجرای توافق نامه ای جهت رفع علل منجر به فرآیند مراقبت، به طور خاص اجرای مشارکت های سرمایه (آورده سهامداران) • انتصاب مستقیم اعضای جدید برای هیأت مدیره در یکی از چهار مورد زیر: - برگزار نشدن مجمع صاحبان سهام در یکی از تاریخ ها تعیین شده جهت برگزاری؛ - مجمع صاحبان سهام، عزل و جانشینی اعضای هیات مدیره را تصویب نکرده باشد؛ - جایگزین نشدن مدیرعامل توسط اعضای هیأت مدیره جدید؛ - هیچ یک از سهامداران مالک ۴٪ یا بیشتر سهام بانک نباشد و جمع کل سهام مربوط به سهامداران شرکت کننده در مجمع عمومی کمتر از ۱۵٪ سرمایه باشد.	

اختیارات رسمی ناظر در سیستم مراقبتی به نحوی طراحی شده است که نیازهای سرمایه‌ای بانک به سرعت تعیین و از طریق سهامداران تأمین گردد. اختیارات تعیین نیازهای سرمایه‌ای بانک، شامل ارزیابی حضوری دارایی‌های بانک به منظور پوشش زیان‌های وارده به سرمایه و اندوخته‌های بانک، متعاقباً تعیین سرمایه واقعی بانک مشکل‌دار و ارزیابی قابلیت بقای آن می‌باشد. سپس نهاد نظارتی، سهامداران فعلی را ملزم به مشارکت در افزایش سرمایه بانک می‌نماید و در صورت لزوم، مجوز افزایش سرمایه از طریق سهامداران جدید را می‌دهد.

به منظور حصول اطمینان از اینکه طرح بازیابی/بازسازی بدون مانع تصویب و اجرا می‌شود، اختیارات بیشتری نیز طراحی شده است. این اختیارات شامل انتصاب یک مقام رسمی در بانک و درخواست هرگونه اطلاعات ضروری است. مقام نظارتی همچنین می‌تواند حق رأی هر سهامداری که در طی دوره اجرای سیستم مراقبت به‌عنوان عضو هیأت مدیره یا مدیر فعالیت می‌کنند را به حالت تعلیق درآورده و مجمع عمومی صاحبان سهام را به منظور پرداختن به دلایلی که منجر به اجرای سازوکار مراقبتی شده، تشکیل دهد. در این جلسه، حق رأی اعضای هیأت مدیره و مدیران بانک (و حتی اشخاص مرتبط با آن‌ها) در زمان اجرای سیستم مراقبتی و یا طی دو سال منتهی به شروع سازوکار مراقبتی، به حالت تعلیق در خواهد آمد. همچنین مقام نظارتی می‌تواند مجمع عمومی صاحبان سهام را ملزم به انتصاب اعضای جدیدی برای هیأت مدیره نماید تا در صورتی که سهامداران موفق به انجام این الزام نشده باشند، خود به طور مستقیم نسبت به جایگزینی اعضای هیأت مدیره یا مدیرعامل اقدام نماید.

مقام ناظر می‌تواند سیستم مراقبتی را در هر زمان خاتمه دهد. اجرای سیستم مراقبتی نمی‌تواند بیش از ۹۰ روز به طول بیانجامد. با این وجود، در زمانی که علل بروز مشکل رفع شده باشد یا زمانی که بانک شرایط لازم را برای حل مشکلات برآورده کند (رویه‌ای که براساس قانون بانکداری، مداخله نامیده می‌شود) و یا زمانی که مقام ناظر متقاعد شود که مشکلات بانک را نمی‌توان در طی دوران مزبور برطرف نمود، مقام نظارتی می‌تواند اجرای سیستم مراقبتی را خاتمه دهد. در موارد آخر، سرپرست باید رویه‌های حل و فصل مالی را در خصوص بانک آغاز کرده و بانک مرکزی را مطلع سازد.

قانون بانکداری سال ۱۹۹۶ (اصلاح شده در سال ۱۹۹۸) روش مداخله زود هنگام دیگری را ایجاد کرد که براساس آن به مقام نظارتی اختیارات ویژه‌ای را برای رسیدگی به بانک‌هایی که از لحاظ مالی بی‌ثبات بوده و یا تحت مدیریت ضعیفی هستند، داده است. در چنین شرایطی مقام نظارتی می‌تواند ارزش واقعی دارایی‌ها را تعیین کند و در صورت لزوم، هر نوع تعدیل سرمایه را که مناسب می‌داند، الزام نماید و آن‌ها را ملزم به افزایش اندوخته‌ها و سرمایه نماید. در ادامه، ممکن است مقام نظارتی سهامداران فعلی را ملزم به تزریق سریع نقدینگی نماید. به همین ترتیب، مقام نظارتی می‌تواند چنین بانک‌هایی را از انجام یک یا چند مورد از عملیات زیر برای یک دوره شش ماهه (قابل تمدید برای یک‌بار)، منع نماید:

- پذیرش هر نوع ریسک اضافی ناشی از مبادلات با اشخاص حقیقی و حقوقی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با مالکیت یا مدیریت بانک مرتبط هستند، با یا بدون اخذ تضمین؛
 - تمدید هرگونه عملیات دارای ریسک برای بیش از ۱۸۰ روز؛
 - انجام هرگونه عملیاتی که منجر به ایجاد ریسک بازار جدید می شوند؛
 - خرید، فروش یا محدود کردن هرگونه اموالی که مرتبط با دارایی های ثابت آن بوده یا سرمایه گذاری های مالی باثبات آن باشد؛
 - فروش پرتفوی اعتباری؛
 - اعطای تسهیلات تضمین نشده و اعطای اختیار برای اجرای عملیات فوق الذکر.
- مقررات یاد شده، معیارهای آغاز مداخله رسمی را برای برخورد با بی ثباتی مالی یا مدیریت ضعیف بانک تعیین نکرده است. در عوض، این قبیل تصمیم گیری ها (مداخله) از طریق صلاح دید و ارزیابی های نظارتی حاصل می شود. در عمل، سازو کار مداخله زمانی اعمال می شود که براساس ارزیابی مشخصه ریسک بانک (با روش طبقه بندی داخلی^{۶۲})، مقام نظارتی ضرورت الزام اصلاحات شدیدتر را نسبت به اقدامات مداخله های صلاح دیدی تشخیص دهد. بنابراین، این سازوکار می تواند توسط مقام نظارتی به عنوان اقدامات پس از مداخلات صلاح دیدی و قبل از شروع سازوکار مراقبتی، مورد استفاده قرار گیرد.

اقدامات سریع اصلاحی در ژاپن

اقدامات سریع اصلاحی ژاپن در آوریل ۱۹۹۸ از طریق «قانون اطمینان از صلاحیت (سلامت) مؤسسات مالی»^{۶۳} معرفی شد. این چارچوب زمانی معرفی شد که ژاپن در حال مقابله با یک بحران بانکی سیستمی و سریع بود و در همین زمان آشکار شده بود که تمام بانک های اصلی و بانک های منطقه ای به طور قابل ملاحظه ای مطالبات غیرجاری خود را کمتر از واقع نشان داده و ارزش گذاری دارایی های خود را براساس مفروضات بسیار خوش بینانه ارایه نموده بودند. از زمان معرفی چارچوب بال ۱، الزامات بین المللی حداقل سرمایه در رابطه با بانک های بین المللی ثبت شده در ژاپن که در حال فعالیت بودند، اعمال شد. این بانک ها، بانک هایی هستند که در خارج از ژاپن دارای شعبه و یا واحد مستقل فرعی می باشند.

⁶² Internal classification methodology

⁶³ Law to Ensure the Soundness of Financial Institutions

بانک‌های کاملاً محلی ژاپن از رعایت الزامات بین‌المللی کفایت سرمایه معاف هستند اما باید الزامات حداقل سرمایه را در یک سطح مشخص (اما کمتر از سطح بین‌المللی) حفظ کنند.

به دنبال معرفی استاندارد بال ۳، چارچوب اقدامات سریع اصلاحی در ژاپن از سه نسبت سرمایه (نسبت سرمایه سهام عادی ۱، نسبت لایه ۱ و نسبت کفایت سرمایه کل) به عنوان شاخص‌ها و آستانه‌های تعیین کمبود سرمایه برای بانک‌های فعال در سطح بین‌المللی استفاده نمود. بر این اساس، بانک‌هایی که دچار کمبود سرمایه هستند، به چهار طبقه دسته‌بندی شدند و اقدامات اصلاحی برای هر طبقه تعیین شد. جدول شماره (۸) چهار طبقه مذکور، شاخص‌های آغاز مداخله مرتبط با آن‌ها و اقدامات مرتبطی که توسط آژانس خدمات مالی^{۶۴} برای بانک‌ها تجویز می‌شود، را ارائه می‌نماید.

جدول شماره ۸				ویژگی‌های اصلی سازوکار اقدامات سریع برای بانک فعال بین‌المللی ژاپن
طبقه‌بندی	نسبت سرمایه کل	نسبت لایه ۱	نسبت سرمایه	اختیارات آژانس خدمات مالی
بانک‌های دارای کمبود سرمایه				سهام عادی لایه ۱
بدون اقدام	۸٪ یا بیشتر	۶٪ یا بیشتر	۴/۵٪ یا بیشتر	عدم انجام اقدامات سریع اصلاحی
طبقه ۱	از ۴٪ تا کمتر	از ۳٪ تا کمتر از	از ۲/۲۵٪ تا کمتر	ارائه طرح بهبود کسب‌وکار شامل اقداماتی برای تجدید سرمایه و ترتیب اجرایی آن
طبقه ۲	از ۲٪ تا کمتر	از ۱/۵٪ تا کمتر از	از ۱/۱۳٪ تا کمتر	ارائه و اجرای طرح تجدید سرمایه
	از ۴٪ یا	۳٪ یا	از ۲/۲۵٪	ممنوعیت یا محدودیت توزیع سود و پرداخت پاداش محدود کردن رشد دارایی‌ها یا الزام به کاهش دارایی‌ها
				ممنوعیت یا محدودیت پذیرش سپرده‌های با نرخ سود بالا
				کم کردن عملیات خاص
				خاتمه عملیات واحدها (به استثنای دفتر مرکزی)
				سایر اقدامات
طبقه ۲،۲	از صفر تا کمتر	از صفر تا کمتر از	از صفر تا کمتر از	دستور اقداماتی برای: تقویت سرمایه بانک، کاهش عملیات، ادغام یا لغو مجوز فعالیت بانک
طبقه ۳	کمتر از صفر	کمتر از صفر	کمتر از صفر	تعلیق تمام یا بخشی از عملیات کسب‌وکار بانک

بعلاوه مقام نظارتی دارای این اختیار است تا به موجب دستور نخست‌وزیر، مدیریت و اعضای هیأت مدیره بانک را عزل نماید. همچنین، براساس چارچوب حل و فصل بر اساس قانون بیمه سپرده، نخست‌وزیر می‌تواند یک "مدیر تجدیدساختار مالی" را برای بانک منصوب نماید. این امر همچنین به موجب ماده ۲۷ قانون بانکداری، زمانی که بانک،

⁶⁴ Financial Services Agency

قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌های داخلی خود یا هر نوع دستور نخست‌وزیر را نقض می‌کند نیز رخ می‌دهد. مقام نظارتی علاوه بر دارا بودن اختیار عزل مدیریت ارشد (عامل) یا هیأت مدیره بانک، می‌تواند تمام یا بخشی از فعالیت‌های بانک را تعلیق و یا مجوز فعالیت بانک را باطل نماید. مدیر (تجدیدساختار مالی) مزبور دارای تمام اختیارات لازم برای نمایندگی و اداره کردن بانک و مدیریت دارایی‌های آن است و انتظار می‌رود وظایف خود را طی مدت یک سال از طریق انتقال کسب‌وکار بانک به/یا ادغام آن با یک بانک دیگر به اتمام رساند.

اقدامات سریع اصلاحی در فیلیپین

براساس دیدگاه بانک مرکزی فیلیپین^{۶۵}، چارچوب اقدامات سریع اصلاحی، به دنبال کسب اطمینان از این امر است که اعضای هیأت مدیره بانک مشکل‌دار، پیش از بروز بحران برای بانک و طی یک دوره مورد قبول که به طور ایده‌آل یکسال است، اقدامات مؤثری را برای بازگرداندن بانک به شرایط عملیاتی عادی انجام دهند.

این چارچوب - که در ابتدا متمرکز بر معیارهای آغاز مداخله بر مبنای سرمایه بود - در سال ۲۰۰۶ و با تأکید بر معیار وجود «ریسک ورشکستگی بیش از حد نرمال»^{۶۶} در یک بانک جهت مداخله برای انجام اقدامات سریع اصلاحی به‌روزرسانی شد. براین اساس سه تغییر اساسی به شرح زیر انجام شد:

- علاوه بر معیارهای مبتنی بر کفایت سرمایه، شاخص‌های «ریسک ورشکستگی بیش از حد نرمال» معرفی شد. این شاخص‌ها شامل ملاحظات نظارتی جدی و معیارهای مرتبط با رتبه‌بندی نظارتی است؛
- یادداشت تفاهم^{۶۷} امضاء شده بین بانک مشکل‌دار و بانک مرکزی به‌عنوان بخشی از فرآیند اقدامات سریع اصلاحی، شامل سه جزء طرح بازیابی سرمایه^{۶۸}، طرح بهبود کسب‌وکار^{۶۹} و اصلاحات حاکمیت شرکتی^{۷۰}؛
- گسترش اختیارات مداخله رسمی فعلی در راستای اصلاح نواقص بانک مشکل‌دار.

⁶⁵ Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP)

⁶⁶ Higher-than-normal risk of failure

⁶⁷ The Memorandum of Understanding (MoU)

⁶⁸ Capital restoration plan

⁶⁹ Business improvement plan

⁷⁰ Corporate governance reforms

جدول شماره ۹		
معیارهای اقدامات سریع اصلاحی در فیلیپین		
معیارهای مبتنی بر سرمایه (بال ۳)	معیارهای مبتنی بر رتبه‌بندی	معیارهای نظارتی اختیاری
نسبت کفایت سرمایه کل کمتر از ۱۰٪	CAMELS ^{۷۱}	شناسایی یک ملاحظه نظارتی جدی که بانک را در
نسبت لایه ۱ مبتنی بر ریسک کمتر از ۷/۵٪	نرخ ترکیبی کمتر از ۳	شرایط ریسک بالاتر از حد نرمال ورشکستگی قرار
نسبت سرمایه لایه ۱ از محل حقوق صاحبان سهام	یا	می‌دهد و ناشی از عللی چون کمبود سرمایه و
(CET1) کمتر از ۶٪		مواردی به شرح ذیل (اما نه محدود به این موارد)
حداقل نسبت اهرمی کمتر از ۵٪		می‌باشد:
الزامات سرمایه پایین‌تر از حداقل (تعیین شده)	نرخ مؤلفه مدیریت کمتر از ۳	- یافتن فعالیت‌های نامطمئن و نادرست که
		می‌تواند بر منافع سپرده‌گذاران و/یا سایر ذی‌نفعان
		اثر گذارد؛
		- یافتن تخلفات مکرر از قوانین یا استمرار شکست
		در انطباق با دستورالعمل‌های هیات پولی؛
		- اشتباهات گزارشگری قابل ملاحظه که به‌طور
		بااهمیتی وضعیت مالی بانک را نادرست ارائه
		می‌کند.

معیارهای مبتنی بر سرمایه، با اقتباس از حداقل الزامات بین‌المللی بال است. این معیارها شامل نسبت کفایت سرمایه کل (۱۰٪) دارایی‌های موزون شده به ریسک، نسبت لایه ۱ (۷/۵٪) دارایی‌های موزون شده به ریسک و نسبت سرمایه لایه ۱ از محل حقوق صاحبان سهام (۶٪) دارایی‌های موزون شده به ریسک هستند. این معیارها همچنین شامل حداقل نسبت اهرمی ۵٪ است. حساب سرمایه کل که کمتر از حداقل سرمایه تجویزی مقام نظارتی مبتنی بر طبقه‌بندی بانک‌ها باشد نیز به عنوان یکی از شاخص‌های مداخله در نظر گرفته می‌شود.

معیارهای مبتنی بر رتبه‌بندی نظارتی شامل رتبه‌بندی CAMELS است بدین نحو که رتبه ترکیبی مؤلفه‌های CAMELS و یا رتبه مؤلفه مدیریت برای یک بانک کمتر از ۳ باشد. معیارهای رتبه‌بندی که برگرفته از ملاحظات جدی نظارتی می‌باشند، با کمبود سرمایه واقعی یا احتمالی ترکیب می‌شوند.

در مواردی که ملاحظه جدی نظارتی برای یک بانک به وجود می‌آید، قرار گرفتن بانک در معرض ریسک ورشکستگی بیش از حد نرمال نیز منجر به مداخله می‌شود. در رهنمود، صراحتاً سه نوع ملاحظه نظارتی منظور شده است؛ اما در این خصوص، سایر ملاحظات نیز حسب صلاحدید مقام نظارتی به رسمیت شناخته شده است. به‌عنوان مثال، این موارد ممکن است مرتبط با فعالیت‌های ناسالم و بی‌ثبات کننده بوده که می‌توانند بر سپرده‌گذاران و سایر بستانکاران اثر نامساعد بگذارند، مقررات و قوانین را مکرراً نقض نمایند، خلاف دستورالعمل‌های نهاد نظارتی عمل نموده یا آنها را نقض کنند یا گزارشگری را با اشتباهات قابل ملاحظه صورت دهند به نحوی که وضعیت مالی بانک را به طور قابل ملاحظه‌ای نادرست

⁷¹Capital adequacy, Asset quality, Management, Earning and Liquidity and Sensitivity

ارائه کنند. این قبیل معیارها که به صلاحدید مقام نظارتی اتکاء دارد، باید با معیارهای مبتنی بر کمبود سرمایه واقعی یا احتمالی ترکیب شوند.

ورود به چارچوب اقدامات سریع اصلاحی منوط به تصویب هیأت پولی^{۷۲} است. یکی از ادارات مرتبط در حوزه نظارت، نیاز به شروع اعمال اقدامات سریع اصلاحی برای بانکها را از طریق بررسی در محل (نظارت حضوری) یا نظارت غیر حضوری تعیین می‌کند. شروع اقدام سریع اصلاحی باید به شرکت بیمه سپرده فیلیپین^{۷۳} گزارش شود. بانک مرکزی فیلیپین، بانک را از مصوبه هیأت پولی مبنی بر شروع اقدامات سریع اصلاحی و الزام به اجرای تعهدات ذکر شده در یادداشت تفاهم توسط بانک مشکل‌دار مبنی بر پیاده‌سازی طرح‌های اجرایی خاص ذکر شده در طرح اقدامات سریع اصلاحی آگاه می‌کند. این طرح، ملاحظات نظارتی که منجر به شروع اقدامات سریع اصلاحی شده را مدنظر قرار می‌دهد. انطباق با تعهدات مندرج در یادداشت تفاهم و طرح اقدامات سریع اصلاحی، از طریق گزارشگری فصلی و نظارت حضوری پایش می‌شود. چنانچه طرح اقدام سریع اصلاحی با تأخیری غیرمنطقی شروع شود یا منطبق با طرح مزبور نباشد، با تصویب هیأت پولی، مجازات‌هایی علیه هیأت مدیره یا مسئولین مربوطه یا بانک اعمال می‌شود. در جایی که مشکلات بانک جدی‌تر از آن است که از طریق اقدامات سریع اصلاحی برطرف شود، یا زمانی که بانک مایل یا قادر به ارایه یا پیروی از طرح اقدامات اصلاحی سریع نباشد، شکست اعمال اقدامات سریع اصلاحی در خصوص بانک مزبور اعلام شده و مجازات‌هایی علیه آن بانک و یا اعضای هیأت مدیره و یا مسئولین مربوطه آن اعمال می‌گردد.

سه جزء یادداشت تفاهم براساس اقدامات سریع اصلاحی عبارتند از: طرح بازیابی سرمایه^{۷۴}، طرح بهبود کسب‌وکار^{۷۵} و اصلاحات حاکمیت شرکتی^{۷۶}. **طرح بازیابی سرمایه** حداقل شامل یک طرح سرمایه با اقداماتی مشخص است که اجازه ایجاد و بازیابی سطوح سرمایه را حداقل به میزان الزامات سرمایه نظارتی در طی یک دوره زمانی معقول (به‌طور ایده‌آل یک سال) با مراحل اجرای سه ماهه فراهم می‌کنند. این طرح همچنین باید یک برنامه زمانی برای اجرای اقدامات مشخص شده در آن و همچنین منابع و وجوه مورد نیاز و البته سایر طرح‌های مورد نیاز احتمالی را تعیین کرده باشد. **طرح بهبود کسب‌وکار** شامل مجموعه‌ای خاص از اقدامات است که براساس آن‌ها و به‌منظور بهبود در وضعیت عملیاتی، بانک، خود را متعهد به اجرای آن‌ها می‌نماید. **اصلاحات حاکمیت شرکتی** نیز شامل مجموعه‌ای از اقدامات ویژه است که براساس آن، بانک، خود را متعهد به انجام اقداماتی سریع جهت بهبود کیفیت و یا استقلال هیأت مدیره و بهبود کیفیت نظارت بر مدیریت یا عملیات آن می‌نماید.

⁷² Monetary Board (MB)

⁷³ Philippine Deposit Insurance Corporation (PDIC)

⁷⁴ Capital restoration plan

⁷⁵ Business improvement plan

⁷⁶ Corporate governance reforms

اقدامات سریع اصلاحی، منجر به بازگشت بانک به یک نهاد تحت نظارت مستمر و عادی شده و یا به شکست این اقدامات و نهایتاً حل و فصل بانکی می‌انجامد. زمانی که بانک به‌طور قابل ملاحظه‌ای منطبق با تعهدات خود مندرج در یادداشت تفاهم عمل نموده و دلیلی برای باقی ماندن آن تحت اقدامات سریع اصلاحی وجود نداشته باشد، حوزه نظارت می‌تواند پیشنهاد متوقف نمودن اقدامات سریع اصلاح بانک را به هیأت پولی ارایه نماید. زمانی که این پیشنهاد توسط هیأت پولی تصویب شد، بانک به فعالیت عادی خود برگشته و مجدداً تحت نظارت معمول قرار خواهد گرفت. با این حال، در پایان دوره اقدامات سریع اصلاحی (در حالت ایده‌آل یک سال)، ممکن است اقدامات سریع اصلاحی توسط هیأت پولی ناموفق اعلام شود و فرآیند حل و فصل مالی در خصوص بانک مربوط اعمال گردد.

در زمانی که یکی از چهار شرط زیر محقق شود، حوزه نظارت می‌تواند به هیأت پولی پیشنهاد دهد تا شکست اقدامات سریع اصلاحی را در خصوص بانک ذی‌ربط اعلام نماید. این شرایط عبارتند از:

(الف) عدم ارائه یادداشت تفاهمی قابل قبول توسط بانک؛

(ب) عدم ارائه طرح اقدامات سریع اصلاحی قابل قبول همراه با ادامه مستمر کمبود سرمایه و عدم بهبود قابل ملاحظه در وضعیت مالی بانک؛

(ج) عدم پایبندی بانک به تعهدات/ برنامه‌های عملی مهم در یادداشت تفاهم و یا طرح اقدامات سریع اصلاحی؛

(د) اعلام رسمی هیأت مدیره بانک مبنی بر عدم توانایی بانک در عمل بر اساس تعهدات مندرج در یادداشت تفاهم/ طرح اقدامات سریع اصلاحی.

بانکی که عملکرد آن نشانه‌هایی از بروز زمینه تصفیه برای آن در بردارد، ممکن است از انجام کسب‌وکار در فیلیپین منع شده و دارایی‌های آن فروخته شوند.

جدول شماره ۱۰	اجرای اقدامات سریع اصلاحی در فیلیپین
تصویب هیأت پولی برای ورود بانک به چارچوب اقدامات سریع اصلاحی و رهنمود اجرای یادداشت تفاهم شامل عناصر ذیل است	جریمه/ انتصاب سرپرست یا مدیر تصفیه
طرح بازسازی سرمایه با اجزاء ذیل: - پروژه‌های تأمین مالی با نسبت کفایت سرمایه حداقل ۱۰٪ در پایان طرح بازسازی سرمایه با زمان‌بندی اجرای فصلی؛ - برنامه ایجاد سرمایه با افزایش اندوخته - تزریق سرمایه اضافه از سوی سهامداران در صورتی که سرمایه بانک کمتر از سطح لازم باشد.	زمانی که ورود به اقدامات سریع اصلاحی ناشی از تخلف از قوانین و مقررات فعلی باشد، ممکن است یک یا ترکیبی از محدودیت‌های ذیل، علاوه بر سایر اقدامات اعمال شود: - محدود کردن اختیارات ویژه فعلی، مجوزها یا امتیازات؛ - محدود کردن عملیات و اعطای برخی اختیارات خاص، مجوزها یا امتیازات؛
اصلاحات حاکمیت شرکتی شامل یک یا ترکیبی از موارد ذیل است (اما محدود به آن‌ها نمی‌شود): - تغییر ترکیب هیأت مدیره یا هر نوع کمیته اجباری؛ - افزایش تناوب و یا عمق گزارشگری به هیأت مدیره؛ - تدوین یک برنامه تطبیق^{۷۷} قوی؛ - کاهش منابع در معرض ریسک و یا اتمام/ کاهش روابط کسب‌وکاری با اشخاص مرتبط وابسته که ریسک بالایی را ایجاد می‌کنند یا به‌طور ذاتی برای مؤسسه مالی مضر هستند؛ - تغییر حسابرس مستقل.	رد درخواست جدید برای اعطای برخی اختیارات خاص، مجوزها یا امتیازات؛ - محدود کردن یا ممنوعیت انجام سرمایه‌گذاری جدید از هر نوع؛ - محدودیت درخصوص اعلام سود تقسیمی؛ - محدودیت در پرداخت جبران خدمات، پاداش و مزایا به اعضای هیأت مدیره و مدیران بانک. شکست اقدامات سریع اصلاحی می‌تواند زمانی رخ دهد که مشکلات بانک از ابتدا به‌صورت بسیار جدی تلقی شود، یا زمانی که بانک تمایلی به ارائه و اجرای اقدامات اصلاحی نداشته باشد یا هنگامی که بانک قادر به تطابق با اقدامات سریع اصلاحی مورد توافق نباشد. در چنین مواردی بانک به سوی حل و فصل پیش می‌رود (پاراگراف ذیل را مشاهده کنید).
طرح بهبود کسب‌وکار شامل یک یا ترکیبی از موارد ذیل است (اما محدود به آن‌ها نمی‌شود): - کاهش ریسک‌های بانک به سطح‌های قابل مدیریت؛ - تقویت مدیریت ریسک؛ - کاهش/محدود کردن گستره عملیاتی بانک شامل شرکت‌های تابعه و وابسته که در آن‌ها اعمال کنترل می‌نماید؛ - تغییر یا جایگزینی مدیران؛ - کاهش هزینه‌ها؛ - سایر اقدامات برای بهبود کیفیت سود و درآمدها.	در نتیجه چنین شکست‌هایی، ممکن است علاوه بر محدودیت‌های مربوط به شروع اقدامات سریع اصلاحی، مجازات‌های دیگری نیز اعمال شود که شامل یک یا ترکیبی از موارد ذیل است (اما محدود به آن‌ها نمی‌شود): - جریمه یا تعلیق چرخشی اعضای هیأت مدیره؛ - حذف اختیارات، مجوزها یا امتیازات اعطایی با آغاز اقدامات سریع اصلاحی؛ - سایر محدودیت‌های مربوط به شروع اقدامات سریع اصلاحی که اعمال نشده‌اند.

در چارچوب اقدامات سریع اصلاحی، بانک برای بازگشت به دوره عادی حیات خود یا فروش دارایی‌ها در فرآیند تصفیه، تحت سرپرستی و حفاظت قرار می‌گیرد. تصمیم‌گیری در این خصوص، براساس قانون، توسط هیأت پولی و براساس پیشنهاد معاون مربوطه در حوزه نظارت اتخاذ می‌شود. تفاوت اصلی بین دو گزینه فوق آن است که مؤسسه‌ای که تحت سرپرستی قرار می‌گیرد، ممکن است فاقد نقدینگی کافی باشد اما کماکان به‌عنوان یک مؤسسه پرمایه تلقی می‌شود و

⁷⁷ Compliance

بدین ترتیب تلاش‌های سرپرست برای بازگرداندن پایداری به بانک توجیه می‌شود. این در حالی است که بانکی که در مرحله تصفیه قرار می‌گیرد، به دلیل ناکافی بودن دارایی‌های قابل اتکاء و واقعی، قادر به پرداخت بدهی‌های سررسید شده خود نمی‌باشد.

اقدامات اصلاحی سریع در هند

چارچوب اقدامات سریع اصلاحی بانک مرکزی هند^{۷۸}، که در آوریل ۲۰۱۷ آخرین نسخه اصلاح شده آن منتشر شد، برای ترغیب بانک‌های تحت فشار جهت بهبود شرایط آن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف این چارچوب، کمک به بانک‌ها برای انجام اقدامات اصلاحی، شامل موارد تجویز شده از سوی بانک مرکزی هند، در زمان مناسب و بازگرداندن سلامت مالی آن‌ها است.

علاوه بر نسبت‌های سرمایه، معیارهای آغاز مداخله شامل نسبت‌های اهرمی، کیفیت دارایی و شاخص‌های سودآوری است. معیارهای مبتنی بر سرمایه شامل نسبت کل سرمایه به دارایی‌های موزون به ریسک، نسبت سرمایه سهام عادی لایه یک ۱ (CET1)، با الزامات حداقل سرمایه تعیین شده توسط بانک مرکزی هند که بیش از حداقل سطوح مندرج در بال ۳ است، می‌باشد. شاخص‌های کیفیت دارایی و سودآوری عبارتند از نسبت دارایی غیرجاری (نسبت خالص پیش‌پرداخت غیرجاری^{۷۹}) و نسبت بازده دارایی‌ها^{۸۰} است. نسبت اهرمی لایه ۱ نیز به عنوان بخشی از این چارچوب پایش می‌شود. در اصلاحات سال ۲۰۱۷، در حدود شاخص‌ها به صورت سختگیرانه‌تر و تفصیلی‌تر تغییراتی ایجادگردید. معیارهای آغاز مداخله مبتنی بر سرمایه به دارایی‌های موزون شده به ریسک در حال حاضر علاوه بر نسبت کفایت سرمایه کل شامل نسبت سرمایه سهام عادی لایه ۱ (CET1) است. تعداد آستانه‌های نسبت خالص دارایی‌های غیرجاری از دو (۱۰٪ و ۱۵٪) به سه (۶٪، ۹٪ و ۱۲٪) افزایش و سطح کلی آن‌ها کاهش یافته است. نسبت‌های منفی بازده دارایی‌ها برای تمامی آستانه‌ها تعریف شده است. چارچوب اقدامات سریع اصلاحی برای تمامی بانک‌های فعال در هند حتی بانک‌های کوچک و شعب یا واحدهای مستقل فرعی بانک‌های خارجی که آستانه‌های ریسک تعیین شده را نقض نمایند، اعمال می‌گردد. یک بانک براساس ارزیابی مالی و نظارتی بانک مرکزی هند، تحت چارچوب اقدامات سریع اصلاحی قرار می‌گیرد.

⁷⁸ Reserve Bank of India's (RBI)

⁷⁹ Net non-performing advances ratio or NNPA

⁸⁰ Return-on-assets ratio(RoA)

معرفی یک فهرست از اقدامات معمول، زمینه مداخله‌های	جدول شماره ۱۱			
	معیارهای انجام اقدامات سریع اصلاحی در هند			
	معیارها	نسبت سرمایه کل یا نسبت سرمایه CET1	نسبت اهرمی لایه ۱	نسبت خالص پیش‌پرداخت ^{۸۱} غیرجاری
آستانه ریسک ۱	نسبت سرمایه کل: تا ۲۵۰ واحد پایه کمتر از حداقل الزامات (۱۰/۲۵٪ در ۳۱ مارس ۲۰۱۷) حداقل ۷/۷۵٪ - کمتر از ۱۰/۲۵٪ و/یا نسبت سرمایه سهام عادی لایه ۱: تا ۱۶۲/۵ واحد پایه کمتر از حداقل الزامات (۶/۷۵٪ در ۳۱ مارس ۲۰۱۷) حداقل ۵/۱۲۵٪ اما کمتر از ۶/۷۵٪	کمتر از ۴٪ بیشتر از ۳/۵٪	حداقل ۶٪، کمتر از ۹٪ بازده دارایی منفی برای دو سال متوالی	
آستانه ریسک ۲	نسبت سرمایه کل: بین ۲۵۰ تا ۴۰۰ واحد پایه کمتر از حداقل الزامات (۱۰/۲۵٪ در ۳۱ مارس ۲۰۱۷) حداقل ۶/۲۵٪ - کمتر از ۷/۷۵٪ و/یا نسبت سرمایه عادی لایه ۱: بین ۳۱۲/۵ و ۱۶۲/۵ واحد پایه کمتر از حداقل الزامات (۶/۷۵٪ در ۳۱ مارس ۲۰۱۷) حداقل ۳/۶۲۵٪ اما کمتر از ۵/۱۲۵٪	کمتر از ۳/۵٪	حداقل ۹٪ - کمتر از ۱۲٪ بازده دارایی منفی برای سه سال متوالی	
آستانه ریسک ۳	نسبت سرمایه سهام عادی لایه ۱: بیش از ۳۱۲/۵ واحد پایه کمتر از حداقل الزامات (۶/۷۵٪ در ۳۱ مارس ۲۰۱۷) کمتر از ۳/۶۲۵٪	-	بیشتر از ۱۲٪ بازده دارایی منفی برای چهار سال متوالی	

انعطاف‌پذیرتر را فراهم می‌کند. چارچوب هند در ابتدا شامل یک فهرست محدود از اقدامات اختیاری و صلاح‌دید می‌بود که حسب مورد، علاوه بر اقدامات الزامی هنگامی که هر یک از آستانه‌های ریسک نقض می‌شدند، اعمال می‌شوند. اما چارچوب اصلاح شده، شامل یک فهرست از اقدامات معمول است که حسب مورد، علاوه بر اقدامات الزامی مشخص شده، انجام می‌شوند. هر سرفصل از فهرست اقدامات معمول، شامل دامنه گسترده‌تری از اقدامات محتمل به همراه یک طبقه «سایر اقدامات» می‌باشد. این طبقه به بانک مرکزی هند اختیار می‌دهد تا هرگونه اقدامات یا ترکیب آن‌ها را که به نظر مناسب‌تر می‌آید، انتخاب و اعمال نماید.

با توجه به عزل مدیریت و یا هیأت مدیره، فهرست اقدامات اختیاری شامل مواردی است که بانک مرکزی هند می‌تواند بر اساس آن، به مالکان (به عنوان مثال مالکیت دولتی، خصوصی، یا شرکت اصلی یک شعبه بانک خارجی) توصیه نماید تا تیم مدیریت و یا اعضای هیأت مدیره جدید تعیین و منصوب کنند. براساس چارچوب اقدامات سریع اصلاحی و در راستای اختیارات اعطا شده به بانک مرکزی هند، براساس قانون مقررات بانکی سال ۱۹۴۹، بانک مرکزی هند می‌تواند مدیران بانک را عزل (براساس بخش 36AA) و هیأت مدیره را برای دوره‌ای به مدت حداکثر ۱۲ ماه تعلیق و جایگزین

⁸¹ NNPA

نماید (براساس بخش 36AA). همچنین براساس همان بخش از قانون مقررات بانکی سال ۱۹۴۹، هنگامی که هیأت

مدیر	جدول شماره ۱۲ ب	اختیارات اقدامات سریع اصلاحی در هند: اقدامات اختیاری
تعلیق	انواع اقدامات اختیاری	مثال هایی از اقدامات
می شود،	تعاملات نظارتی ویژه	نظارت با شدت بیشتر: جلسات نظارتی پایش ویژه به صورت فصلی (یا تعداد بیشتر در یک فصل)، بازرسی های ویژه و بررسی موشکافانه هدفمند، حسابرسی ویژه
بانک	مرتبط با استراتژی	فعال سازی طرح بازیابی، مرور مدل کسب و کار و یا نوع کسب و کار، اجرای روند بازسازی فرآیند کسب و کار/ تجدید ساختار عملیات
مرکزی هند	مرتبط با حاکمیت شرکتی	ارایه پیشنهاد به مالکان جهت انتصاب مدیریت و یا اعضای هیأت مدیره جدید، عزل شخصیت های مدیریتی، تعلیق هیأت مدیره، اعمال محدودیت در خصوص جبران خدمات اعضای هیأت مدیره، مدیران و ...
می تواند با	مرتبط با سرمایه جدول شماره ۱۲ الف	مرتبط با سرمایه، الزام به ثبت و تنظیم طرح سرمایه، افزایش اندوخته از طریق سودهای اختیارات اقدامات سریع اصلاحی در هند: اقدامات الزامی
مشورت	مشخصات	انباشته، اعمال محدودیت در خصوص سرمایه گذاری ها و هرگونه توسعه، محدود کردن/ کاهش اقدامات الزامی، ریسک بالا و منابع در معرض ریسک. اقدامات اختیاری
دولت، یک	آسیب پذیری و ریسک اعتباری	مطابق با الزامات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
مدیر را	مرتبط با ریسک بازار	اقدامات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
منصوب کند	آستانه ریسک ۲ (علاوه بر اقدامات الزامی)	مرتبط با ریسک اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
تا دستورات	آسیب پذیری و ریسک اعتباری	مرتبط با ریسک اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
لازم را	آسیب پذیری و ریسک اعتباری ۳ (علاوه بر اقدامات الزامی)	مرتبط با ریسک اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
صادر نماند.	آسیب پذیری و ریسک اعتباری	مرتبط با ریسک اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری، تعهدات اعتباری
جدول زیر		مرتبط با عملیات
به ترتیب		سایر
اقدامات		

الزامی مرتبط با هر یک از آستانه های ریسک و فهرست پیشنهادی اقدامات اختیاری را که براساس سرفصل های اصلی

فهرست اقدامات معمول می توان اتخاذ کرد، ارایه می نماید.

اقدامات مداخله زود هنگام در اتحادیه اروپا

دستورالعمل حل و فصل و بازسازی اتحادیه اروپا^{۸۲}، یک روش مداخله زود هنگام رسمی را ارائه می‌نماید. در می ۲۰۱۴، دستورالعمل حل و فصل و بازسازی، یک چارچوب مشترک دارای سه بخش را ارائه داد: آماده‌سازی، مداخله زود هنگام و حل و فصل. دومین بخش که شامل اقدامات مداخله زود هنگام و معیارهای آغاز مداخله و شرایط آن‌ها است، سازوکار مداخله زود هنگام رسمی اتحادیه اروپا را شکل می‌دهد. بر این اساس، آغاز مداخله، مستلزم آن است که مقام ناظر دارای صلاحیت به ارزیابی این موضوع پردازد که آیا شرایط مداخله زود هنگام فراهم شده است یا خیر. این شرایط شامل نقض یا احتمال نقض الزامات احتیاطی در آینده نزدیک است. بنابراین وقوع یک رویداد، به‌خودی خود لزوماً منجر به مداخله زود هنگام نمی‌شود. این رویداد صرفاً با توجه به ارزیابی مقام ناظر دارای صلاحیت، مبنی بر این که آیا شرایط نقض یا احتمال نقض حاصل شده است یا خیر، می‌تواند به عنوان معیارهای مداخله زود هنگام تلقی شود. هنگامی که مشخص شود شرایط تحقق یافته است، مقام ناظر دارای صلاحیت در صورت تشخیص، می‌تواند مداخله زود هنگام را اعمال نماید.

بر اساس رهنمود مقام بانکی اروپا (EBA)، سازوکار و اقدامات مداخله زود هنگام برای تکمیل فرآیند پایش، بازبینی و ارزیابی نظارتی طراحی شده است و جایگزین این فرآیند نخواهد شد. هدف از طراحی این اقدامات، حمایت از نظارت

معمول و	جدول شماره ۱۳	محرك‌های مداخله زود هنگام
در نتیجه	نمره‌های فرآیند ارزیابی و بررسی	تغییرات قابل توجه، موارد غیر عادی در
محدود	نظارتی	شاخص‌های ارزیابی و بررسی نظارتی (که
نمودن		توسط مقام نظارتی تعریف شده است)
عواقب	نمره ترکیبی ۴	مثالی از آستانه‌های تعیین شده برای
امهال	مجموعه نمره ترکیبی ۳ و ۴ برای	شاخص‌های کفایت سرمایه برابر است با:
نظارتی	اجزای ویژه:	- الزامات حداقل سرمایه + ۱/۵٪
است.	- استراتژی و مدل کسب‌وکار،	یا
	- حاکمیت شرکتی و کنترل‌های	- الزامات سرمایه اضافی ^{۸۳} (ستون ۲) +
معیارهای	مؤسسه،	۱/۵٪
آغاز مداخله،	- کفایت سرمایه،	خروج قابل ملاحظه و جوه نقد؛
	- کفایت نقدینگی	زیان غیرمنتظره کارکنان ارشد/ کلیدی؛
		- کاهش قابل ملاحظه رتبه؛
		- مشورت مقامات حل و فصل برای تعیین این امر که
		آیا مؤسسه مالی ورشکسته شده است یا احتمال
		ورشکستگی آن وجود دارد.

⁸² European Union's Bank Resolution and Recovery Directive (BRRD)

⁸³ Additional capital requirements (Pillar 2)

مداخله‌های رسمی و اختیاری را با دستورالعمل مقامات بانکی اروپا که در آن سه مجموعه معیار شناسایی شده‌اند، مرتبط می‌سازند.

نخستین مجموعه از معیارها به‌طور خاص برگرفته از فرآیند بازبینی و ارزیابی نظارتی بوده و شامل ترکیبی ویژه از ارزیابی کلی و اجزای فرآیند بازبینی و ارزیابی می‌باشند. اولین معیار، نمره کلی ۴ از فرآیند بازبینی و ارزیابی نظارتی است. اجزای از پیش تعیین شده این نمره شامل حاکمیت شرکتی، کنترل‌های داخلی، مدل کسب‌وکار و استراتژی بانک، همچنین کفایت سرمایه و کفایت نقدینگی بانک می‌باشند. هنگامی که به هر جزء از فرآیند بازبینی و ارزیابی، نمره ۴ اختصاص می‌یابد، هر چند نمره کلی فرآیند بازبینی و ارزیابی ۳ باشد (که بیانگر این است که ریسک بالایی برای حیات و پایداری مؤسسه وجود ندارد)، نیاز است مقام نظارتی اقدامات مداخله زودهنگام را در نظر بگیرد. چرا که هر یک از این چهار مؤلفه (حاکمیت داخلی و کنترل‌های در سطوح مؤسسه، مدل کسب و کار و استراتژی بانک، کفایت سرمایه و کفایت نقدینگی)، می‌توانند نشانگر این واقعیت باشند که در صورتی که آسیب‌پذیری‌های شناسایی شده مورد توجه قرار نگیرند، وضعیت عملیاتی بانک در آینده نزدیک وخیم‌تر خواهد شد.

دومین مجموعه از معیارها شامل تغییرات/انحرافات مهم شناسایی شده در پایش شاخص‌های مالی و غیر مالی فرآیند بازبینی و ارزیابی نظارتی است. در حالی که انتخاب تغییرات و/یا نقض ضوابط، عمدتاً به اختیار مقامات نظارتی انجام می‌شود، لیکن در دستورالعمل حل و فصل و بازبینی (در بند ۲۷،۱) و دستورالعمل مقام بانکی اروپا، نقض الزامات سرمایه مؤسسه به‌علاوه حاشیه ۱/۵٪ به‌عنوان یکی از معیارهای آغاز مداخله تعیین شده است. هدف، نشان دادن این امر است که بانک احتمالاً در آینده‌ای نزدیک، از رعایت الزامات تخلف خواهد داشت. این همچنین نشان می‌دهد که هدف، تشویق استفاده از معیارهای آغاز مداخله به‌عنوان ماشه‌های خودکار^{۸۴} می‌باشد که می‌تواند پیش از آن که الزامات حداقلی نقض شوند، منجر به مداخله زودهنگام شوند.

طبقه سوم شامل رویدادهای با اهمیت است که مستلزم بررسی بوده و می‌توانند محرکی برای آغاز اقدامات مداخله زودهنگام در اتحادیه اروپا باشند. این موارد به‌طور گسترده تعریف شده‌اند و مثال‌های روشن نیز برای درک بهتر آنها ارائه شده است. «رویدادهای با اهمیت» شامل رویدادهایی با ریسک عملیاتی بالا از قبیل مبادله غیرمجاز^{۸۵}، مشکلات اساسی فناوری اطلاعات، جریمه‌های با اهمیت اعمال شده توسط مقامات دولتی، نشانه‌های نیاز به تجدیدنظر در کیفیت دارایی‌ها (شامل تعدیلات مکرر و عمده در صورت‌های مالی بانک ناشی از اشتباهات در ارزش‌گذاری و تغییرات مکرر در حسابداری) و یا زیان‌های غیرمنتظره مدیریت ارشد یا کارکنان کلیدی که هنوز جایگزین نشده‌اند، می‌باشد.

⁸⁴ Tripwire

⁸⁵ Rogue trade

مواردی که یک مقام حل و فصل تصمیم به مشورت با مقام نظارتی در خصوص ورشکستگی یا احتمال ورشکستگی مؤسسه می‌گیرد نیز رویدادهای با اهمیت محسوب می‌شوند. در این مورد، بندهای ۱۰۲،۲ و ۱۰۲،۳ دستورالعمل حل و فصل و بازبایی، شرایط حل و فصل را تعیین می‌کند. در حالی که تعیین این که بانک ورشکسته است و یا احتمالاً ورشکسته می‌شود، معمولاً در اختیار مقام نظارتی است. بند ۱۰۲،۲ به مقام حل و فصل اجازه می‌دهد که با توجه به در اختیار داشتن ابزارهای ضروری، دسترسی کافی به اطلاعات مربوط و مشورت کافی با مقام نظارتی، به چنین تشخیص و تصمیمی برسد.

اگر یکی از معیارهای آغاز مداخله رخ دهد، مقام ناظر دارای صلاحیت به ارزیابی این موضوع می‌پردازد که آیا شرایط مداخله زودهنگام وجود دارد یا خیر. اگر مشخص شود که مؤسسه اعتباری، الزامات احتیاطی سرمایه‌ای^{۸۶} و رهنمودهای ابزارهای مالی در بازار^{۸۷} یا مقررات آن را نقض کرده است یا احتمال می‌رود که هر یک از این موارد را در آینده نزدیک نقض کند، آن گاه ممکن است تصمیم به اقدامات مداخله زودهنگام اتخاذ شود.

اقدامات مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا شامل فهرستی از اقدامات است که مقام نظارتی می‌تواند از میان آن‌ها به انتخاب بپردازد. به جای الزام به اجرای اختیارات و اقدامات ویژه نسبت به نقض معیارهای خاص، دستورالعمل حل و فصل و بازبایی، مقامات نظارتی را موظف به اتخاذ تصمیم رسمی و مستند در خصوص مداخله یا عدم مداخله و اقداماتی که باید در مداخله رخ دهد، می‌نماید. به عنوان بخشی از این تصمیم، آن‌ها باید علل نقض ضوابط را شناسایی کرده و هنگامی که مشخص شود که شرایط مداخله مهیا است، مقام حل و فصل را مطلع سازند. موارد نقض شده، نتایج بررسی علل و تصمیمات اجرایی (عدم اجرا، با توجه به ماهیت مورد) باید به طور صریح مستندسازی شوند. بر این اساس و برخلاف سایر چارچوب‌های مداخله رسمی، هیچ طبقه‌بندی برای بانک‌ها براساس معیارهای مداخله وجود ندارد.

دستورالعمل حل و فصل و بازسازی هنگامی که اقدامات مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا برای بهبود وخامت شرایط کافی نباشد، در سه مورد خاص، اجازه عزل مدیریت ارشد و یا هیأت مدیره بانک را می‌دهد. این موارد عبارتند از "وخیم شدن قابل ملاحظه وضعیت مالی بانک"، "نقض جدی قوانین، مقررات یا آیین‌نامه‌ها" و نهایتاً "بی‌نظمی‌های قابل توجه اداری". هنگامی که عزل مدیریت بانک یا هیأت مدیره برای رفع مشکلات کافی نباشد، می‌توان یک مدیر موقت برای مدت یک سال (یا چنانچه شرایط برای تعیین مدیر جدید همچنان معتبر باشد، به طور استثناء بیش از یک سال) تعیین کرد.

⁸⁶ Capital Requirements Directive (CRDIV)

⁸⁷ Markets in Financial Instruments Directives (MiFID and MiFID II)

جدول شماره ۱۴		روش اقدامات مداخله زودهنگام اتحادیه اروپا- اختیارات و اقدامات نظارتی	
اقدامات مداخله زودهنگام		اقدامات	
الزام مدیریت به:		رویه نظارت برای فعال سازی اقدامات مداخله زودهنگام:	
- اجرا و پیاده سازی اقدامات طرح اصلاحی و بازبایی در طی چارچوب زمانی خاص؛		- بررسی شرایط در صورتی که علل نقض ناشناخته باشد؛	
- بررسی شرایط، شناسایی اقدامات اصلاحی، تهیه برنامه اجرایی و چارچوب زمانی؛		- تصمیم گیری درخصوص اجرا و پیاده سازی اقدامات مداخله زودهنگام؛	
- تشکیل (یا تشکیل مستقیم) جلسه سهامداران (مجمع عمومی صاحبان سهام)؛		- مستند سازی موارد نقض شده، نتایج بررسی ها، تصمیم گیری پیرامون اجرا (یا عدم اجرا)؛	
- عزل/ جایگزینی اعضای هیأت مدیره/ مدیران ارشد در صورت عدم اجرای مناسب وظایفشان؛		- مطلع ساختن مقامات حل و فصل درباره تعیین این موضوع که شرایط برای اقدامات مداخله زودهنگام برآورده شده است.	
- تهیه طرح تجدید ساختار بدهی.		شرایط برای عزل مدیریت/ هیأت مدیره:	
تغییرات در استراتژی کسب و کار		- وخیم شدن قابل ملاحظه (وضعیت) مالی؛	
		- نقض قانون، مقررات و دستورالعمل ها؛	
		- بی نظمی های جدی اداری؛	
		- کافی نبودن اقدامات بند ۲۷ برای بهتر شدن وخامت.	
تغییرات در ساختار عملیاتی/ حقوقی بانک		انتصاب مدیر موقت (یک سال) در صورت کافی نبودن عزل مدیریت ارشد/ هیأت مدیره	
کسب تمام اطلاعات لازم برای به روز رسانی طرح حل و فصل، آماده شدن برای حل و فصل، و ارزش گذاری دارایی ها و بدهی ها			
ارایه تمام اطلاعات بالا به مقام حل و فصل			

منابع

- Aubuchon, C and D Wheelock (2010): “The geographic distribution and characteristics of US bank failures, 2007–2010: Do bank failures still reflect local economic conditions”, *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, vol 92, no 5, September/October, pp 395–415.
- Australian Prudential Regulation Authority (2017): “Probability and impact rating system (PAIRS)”, April.
- (2017): “Supervisory oversight and response system (SOARS)”, April.
- Balla, E, E Prescott and J Walter (2015): “Did the financial reforms of the early 1990s fail?”, Federal Reserve Bank of Richmond, *Working Papers*, no 15–05, May.
- Bangko Sentral Ng Pilipinas (2006): BSP Issues Policy Guidelines on the Enforcement of Prompt Corrective Action, March.
- (1993): Republic Act No 7653, The New Central Bank Act, September.
- (2000): Republic Act No 8791, General Banking Law of 2000, May.
- (2006): Prompt corrective action framework, *Circular no 523*, March.
- (2014): Minimum capitalization of banks, *Circular no 854*, October.
- (2015): BSP Supervisory Enforcement Policy, *Circular no 875*, March.
- Bank Indonesia, *Special Surveillance, Financial System Stability*.
- Banking Act (2010): *Surveillance Regime*, Articles 95–102 and 349, para 18 and 355 for regime for banks that present financial instability or poor management, Peru.
- Basel Committee on Banking Supervision (2012): “Core principles for effective banking supervision (revised)”, September.
- (2015): Guidelines for identifying and dealing with weak banks, July.
- (2018): Frameworks for early supervisory intervention, March.
- Code of Federal Regulations (2017): Title 12-Banks and Banking Part 30 safety and soundness standards, United States of America, January.
- Comisión Nacional Bancaria y de Valores (2005): Disposiciones de carácter general aplicables a las instituciones de crédito, Title Fifth, art 220, December.
- European Banking Authority (2015): Guidelines on triggers for use of early intervention measures pursuant to Article 27(4) of Directive 2014/59/EU, final report EBA/GL/2015/03, May.
- Federal Deposit Insurance Corporation (2016): Section 38 prompts corrective action, *FDIC Law, Regulations, Related Acts*, April.
- Financial Services Agency (2007): Banking Act, Act no 59 of 1981, articles 26.1 and 26.2, Japan, September.
- (2017): Comprehensive guidelines for supervision of major banks, etc, Section III – 2 – 1 – 3 early corrective measures.
- Financial Stability Oversight Council (2011): Report to the congress on prompt corrective action, December.
- Garcia, G (2010): “Failing prompt corrective action”, *Journal of Banking Regulation*, vol 11, pp 171–190.
- Jones, D and K King (1995): The implementation of prompt corrective action: An assessment, *Journal of Banking and Finance*, vol 19, issues 3–4, pp 491–510, June.
- Kupiec, P (2016): Fixing prompt corrective action, AEI Economics Working Paper, March.

- Lemieux, C (1993): The role of bank capital in a post-FDICIA world, Federal Reserve Bank of Kansas City, November.
- Loveland, R (2016): How prompt was regulatory corrective action during the financial crisis? *Journal of Financial Stability*, vol 25 pp 16–36, May.
- Office of the Superintendent of Financial Institutions (2014): Guide to intervention for federally regulated deposit-taking institutions, February.
- Office of Inspector General (2011): Evaluation of prompt regulatory action implementation, September.
- Official Journal of the European Union* (2013): Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the council (Capital Requirements Directive – CRD IV), June.
- (2014): Directive 2014/59/EU establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (BRRD), May.
- Peek, J and E Rosengren (1996): The use of capital ratios to trigger intervention in problem banks: Too little, too late, *New England Economic Review*, Federal Reserve Bank of Boston, September.
- Research and Guidance Committee (2013): General guidance on early detection and timely intervention for deposit insurance systems, International Association of Deposit Insurers, June.
- Reserve Bank of India (1949): India’s banking regulation act, March.
- (2017): Revised prompt corrective action (PCA) framework for banks, April.
- US Government Accountability Office (2015): Lessons learned and a framework for monitoring emerging risks and regulatory response, GAO 15-365, June.
- (2011): Modified prompt corrective action framework would improve effectiveness, GAO 11-612, June.
- Viñals, J and J Fiechter (2010): The Making of Good supervision: Learning to Say “No”, IMF Staff Position Note, May.

۸- بخشنامه شماره ۱۵۰۸۳۹/۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۱؛ ابلاغ احکام و تکالیف مرتبط با شبکه بانکی کشور مقرر در قانون

بودجه سال ۱۴۰۱؛ پیرو بخشنامه مربوط به ابلاغ جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۱۴۳۰۸/۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۳ موضوع ابلاغ مفاد جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، بدین وسیله اهم سایر احکام و تکالیف مرتبط با شبکه بانکی کشور مقرر در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به شرح زیر جهت استحضار و صدور دستور مقتضی اعلام می‌گردد:

❖ جزء (۱) از بند «ه» ذیل تبصره (۲) قانون بودجه:

کلیه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون شامل شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت‌های تابعه وزارت نفت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت‌های تابعه، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکت‌های تابعه و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی مکلفند پس از ابلاغ این قانون، هر سه ماه یکبار نسبت به ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات خود و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته، در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام کنند. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است امکان دسترسی به اطلاعات سامانه مذکور را به صورت برخط برای سازمان‌های برنامه و بودجه کشور، اداری و استخدامی کشور و دیوان محاسبات کشور فراهم کند.

❖ بند «د» ذیل تبصره (۴) قانون بودجه:

به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی اجازه داده می‌شود از محل منابع خود از جمله منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مازاد در هر یک از طرح (پروژه)‌های بزرگ زیربنایی و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نظیر طرح‌های آزادراهی و بزرگراهی و راه‌های اصلی، صنعتی و تولیدی در قالب تأمین مالی و تملک و ایجاد شرکت و صندوق طرح (پروژه) مشارکت نمایند.

❖ بند «ی» ذیل تبصره (۱۰) قانون بودجه:

کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند دو در صد (۲٪) از درآمد حاصل از هزینه‌های دریافتی بابت تراکنش‌ها در نظام بانکداری الکترونیکی را بدون افزایش آنها نسبت به سال ۱۴۰۰ به ردیف درآمدی ۱۶۰۱۶۴ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. صد در صد (۱۰۰٪) درآمد واریزی در اختیار فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد تا در راستای طرح تقویت پلیس فتا که توسط فرماندهی انتظامی و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهیه می گردد به مصرف برسد. بانک مرکزی موظف به نظارت بر اجرای دقیق این بند می باشد. بانک‌هایی که از اجرای این بند تخلف کنند در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی تلقی می شود.

❖ جزء (۲) از بند «د» ذیل تبصره (۱۶) قانون بودجه:

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند اطلاعات مندرج در جزء (۱) این بند را به صورت فصلی در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. در صورت استتکاف از ارسال تمام یا بخشی از اطلاعات، در موعد مقرر، مؤسسه اعتباری حسب مورد به تشخیص بانک مرکزی، به یکی از جرائم مندرج در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور یا اجزای (۳) یا (۴) بند (الف) ماده (۱۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ترتیبات مندرج در مواد مذکور محکوم می گردد. بانک مرکزی موظف است گزارش همکاری یا تخلف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به صورت فصلی به کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و دیوان محاسبات کشور ارائه نماید.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲ ۳۸۱۶

۹- بخشنامه شماره ۱/۷۷۶۷۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۳۰؛ ابلاغ بند (ب) ماده (۴) قانون جهش تولید دانش بنیان و بند (ب)

ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله تکالیف مرتبط با شبکه بانکی کشور مقرر در «قانون جهش تولید دانش بنیان» م صوب جاسه مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی، به شرح ذیل برای استحضار ایفاد می گردد:

«- بند (ب) ماده (۴): دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و شرکتها و مؤسسات تابعه و وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، مجازند در تضامین اعتباری و تضامین مربوط به فرایند ارجاع کار، خرید انواع کالا و ماشین آلات، معاملات پیمانکاری، انجام تعهدات، پیش پرداخت و حسن انجام کار، ضمانت نامه های صادر شده توسط صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق های غیردولتی پژوهش و فن آوری موضوع ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ را بپذیرند.

- بند (الف) ماده (۱۸): متن ذیل به انتهای بند (ب) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور اضافه می شود:

سرمایه گذاری مشترک بانکها و مؤسسات اعتباری با صندوق نوآوری و شکوفایی در طرح های م صوب شورای راهبری فن آوری ها و تولیدات دانش بنیان از شمول این بند مستثنی شده و به عنوان فعالیت بانکی تلقی می شود. بانکها و صندوق نوآوری مکلف هستند حداکثر پس از هفت سال از تاریخ آغاز سرمایه گذاری، نسبت به اتمام سرمایه گذاری و خروج اقدام نمایند.»

با عنایت به مراتب پیش گفته، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک/مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی
الهام چیت سازان
۳۲۱۵-۰۲
۳۸۱۶

۱۰- بخشنامه شماره ۰۱/۷۷۷۸۶ مورخ ۱۴۰۲/۳/۳۰؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک

مرکزی در خصوص ماهیت و کاربرد "مراجعه نقدی"؛ پیرو بخشنامه مربوط به ابلاغ «دستورالعمل اجرایی عقد مراجعه

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۲۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷ موضوع ابلاغ «دستورالعمل اجرایی عقد مراجعه»
و با عنایت به ابهامات و استعلامات واصله از بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در خصوص برخی احکام دستورالعمل
مذکور به ویژه پیرامون ماهیت و کاربرد "مراجعه نقدی" و النهایه با توجه به تشکیک و عدم وحدت رویه در خصوص
استفاده از "مراجعه نقدی" در شبکه بانکی کشور، موضوع در دستور کار این بانک قرار گرفت و مآلاً در جلسه مورخ
۱۴۰۱/۲/۱۸ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مطرح و مقرر گردید:

«قرارداد مراجعه نقدی صرفاً برای گشایش اعتبار اسنادی داخلی ریالی توسط بانکها و مؤسسات اعتباری

غیربانکی در چارچوب «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» مصوب شورای پول و اعتبار، ابلاغی

طی بخشنامه شماره ۹۴/۲۹۶۲۷۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ مورد استفاده قرار گیرد.»

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ
۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک/مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت
دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۱۱- بخشنامه شماره ۰۱/۷۹۷۰۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۱؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۳۴۶۸۹۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و سیصد و سی و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷، با الحاق یک تبصره به شرح ذیل به ماده (۲) دستورالعمل مذکور موافقت نمود:

«تبصره- تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به تشخیص بانک مرکزی در اجرای تکالیف قانونی، واگذاری اموال مازاد، مولدسازی دارایی‌ها و تنوع‌بخشی به ابزارهای تجهیز منابع در بازار پول انجام می‌شود، در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه و با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل و در چارچوب ضوابط اجرایی که توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، مجاز خواهد بود.»

در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» و نیز با اعلام این که، ضوابط اجرایی تبصره الحاقی موصوف در دستور کار این بانک قرار دارد و متعاقباً پس از سیر تشریفات اداری تصویب آن، ابلاغ خواهد شد، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار «بسمه تعالی»

شورای پول و اعتبار به استناد بند «۳» از ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور، بند «ب» ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مواد (۲۳) الی (۲۷) آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و به‌منظور کنترل گستره بنگاهداری مؤسسات اعتباری و هدایت آن‌ها به ایفای نقش واسطه‌گری وجوه به عنوان کارکرد اصلی آن مؤسسات، «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود را به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- ۱-۳- فعالیت بانکی: تمامی فعالیت‌هایی که به منظور پشتیبانی و سهولت در انجام عملیات بانکی و گسترش و تنوع آن و همچنین حفظ اسرار حرفه‌ای مؤسسه اعتباری انجام می‌شود نظیر عملیات قرض‌الحسنه، عملیات فروش اموال مازاد بانکها، اعتبارسنجی، صدور، پذیرش و پردازش انواع کارتهای الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره)، انجام عملیات صرافیه، عملیات لیزینگ، فن‌آوری اطلاعات، امور چاپ و سایر فعالیت‌های مشابه به تشخیص بانک مرکزی؛
- ۱-۴- شرکت تابعه: شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید؛
- ۱-۵- مؤسسه اعتباری خارجی: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که در خارج از ایران تأسیس شده و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به عملیات بانکی اشتغال دارد؛

۱-۶- اوراق بهادار^{۸۸}: سهام، اوراق مشارکت، اسناد خزانه اسلامی، صکوک، گواهی سپرده و سایر موارد مشابه به تشخیص بانک مرکزی که متضمن حقوق مالی قابل معامله برای دارنده آن باشد؛

۱-۷- سرمایه‌گذاری: عبارت است از:

۱-۷-۱. مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در تأسیس شرکتهای جدید و

خرید سهام شرکتهای موجود؛

۱-۷-۲. تحصیل سایر اوراق بهادار (ارزی و ریالی) توسط مؤسسه

اعتباری؛

۱-۸- سرمایه پایه: موضوع مصوبه شماره یک هزار و سیزدهمین جلسه

مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار و اصلاحات بعدی آن.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری و شرکتهای تابعه آن در چارچوب مفاد این دستورالعمل، مجاز به مشارکت حقوقی در تأسیس شرکتهای جدید و خرید سهام شرکتهای موجودی هستند که صرفاً فعالیت بانکی انجام می‌دهند.

تبصره ۱ — تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط مؤسسه اعتباری و شرکتهای تابعه آن نیز، مشمول مفاد این ماده می‌گردد.

تبصره ۲ — تملک واحدهای سرمایه‌گذاری یک صندوق سرمایه‌گذاری «اختصاصی بازارگردانی» و همچنین تملک سهام یک شرکت تأمین سرمایه توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه و با رعایت حدود مقرر این دستورالعمل و در چارچوب ضوابط اجرایی این تبصره که توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، خواهد بود.^{۸۹}

تبصره ۳ — تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به تشخیص بانک مرکزی در اجرای تکالیف قانونی، واگذاری اموال مازاد، مولدسازی دارایی‌ها و تنوع‌بخشی به ابزارهای تجهیز منابع در بازار پول انجام می‌شود، در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه و با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل و در چارچوب ضوابط اجرایی که توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، مجاز خواهد بود.^{۹۰}

^{۸۸} . تعریف اوراق بهادار، طی مصوبه یک هزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شورای پول و اعتبار اصلاح گردید. همچنین با توجه به این اصلاح، در بند ۷-۱، تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط مؤسسه اعتباری، از مصادیق سرمایه‌گذاری حذف گردید.

^۲ . طی مصوبه یک هزار و سید و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۵ شورای پول و اعتبار اضافه گردید.

^۲ . طی مصوبه یک هزار و سید و سی و ششمین صورتجلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ شورای پول و اعتبار اضافه گردید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان لازم الاجرا شدن قانون رفع موانع تولید رقابتپذیر و ارتقای نظام مالی کشور، سهام تحت تملک خود و شرکت‌های تابعه در بنگاه‌هایی که فعالیت‌های غیربانکی انجام می‌دهند را واگذار نماید.

تبصره ۱- طرح‌های نیمه تمام غیربانکی تحت تملک شرکت‌های تابعه مؤسسه اعتباری از شمول مفاد این ماده مستثنی بوده و باید حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان بهره‌برداری واگذار گردد.

تبصره ۲- در مواردی که مؤسسه اعتباری اقدامات لازم برای واگذاری بنگاه‌های موضوع این ماده را به انجام رساند ولی بنا به دلایلی خارج از اراده، واگذاری آن ممکن نشده باشد منوط به تأیید مراتب توسط بانک مرکزی، از مجازات‌های مقرر در ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابتپذیر و ارتقای نظام مالی کشور و همچنین مفاد ماده (۱۵) این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به مشارکت حقوقی در شرکت‌های سهامی موضوع ماده (۲) می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری در صورتی می‌تواند در تأسیس شرکت‌های جدید و خرید سهام شرکت‌های موجود مشارکت حقوقی نماید که بررسی و ارزیابی به عمل آمده حاکی از سودآور بودن موضوع مشارکت باشد.

ماده ۶- مشارکت حقوقی چند مؤسسه اعتباری با یکدیگر در تحصیل سهام شرکت‌های موضوع این دستورالعمل با رعایت حدود مقرر بلامانع است.

فصل دوم: حدود سرمایه‌گذاری

ماده ۷- مجموع سرمایه‌گذاری‌های مؤسسه اعتباری نباید از ۲۰ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری تجاوز نماید.

ماده ۸- سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در هر شخص حقوقی حداکثر ۵ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری مجاز نیست در هیچ زمان بیش از یک درصد سهام مؤسسه اعتباری دیگر را به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح دارا باشد.

تبصره - سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در مؤسسات اعتباری ثبت شده در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران و مؤسسات اعتباری خارجی از شمول مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۱۰- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار (به استثنای سهام) منتشره و یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی از شمول حدود این دستورالعمل مستثنی بوده و تابع سیاست‌های بانک مرکزی است.^{۹۱}

فصل سوم: سایر موارد

ماده ۱۱- نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌های مؤسسه اعتباری طبق مفاد استانداردهای حسابداری مصوب سازمان حسابرسي و الزامات بانک مرکزی انجام می‌شود.

ماده ۱۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور حسن اجرای این دستورالعمل، نسبت به تدوین و تصویب رویه‌های اجرایی داخلی مشتمل بر واحد سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن، روش‌های انجام کار، نحوه ارتباط، تبادل و گردش اطلاعات مابین واحدهای سازمانی و غیره اقدام نماید.

ماده ۱۳- سرمایه‌گذاری‌های موضوع این دستورالعمل باید به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری برسد.

ماده ۱۴- مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در شرکت‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی و مشارکت حقوقی در بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت‌های ایرانی، پس از کسب مجوز از بانک مرکزی، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل بلامانع است.

تبصره - مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که فعالیت آن‌ها صدور، پذیرش و پردازش انواع کارتهای الکترونیکی (کارتهای خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره) است، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل، تابع مقررات خاص ناظر بر آن‌ها می‌باشد.

ماده ۱۵- در صورت تخطی مؤسسه اعتباری از حدود فردی و یا جمعی مقرر در این دستورالعمل، مجموع مازاد سرمایه‌گذاری تا زمان واگذاری آن، از سرمایه پایه مؤسسه اعتباری جهت محاسبه سایر نسبت‌های احتیاطی کسر می‌شود.

ماده ۱۶- در مواردی که به دلیل عوامل قهری و یا به منظور استیفای حقوق و مطالبات، مؤسسه اعتباری و یا شرکت‌های تابعه آن، سهام و اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام اشخاص حقوقی دارای فعالیت غیربانکی را تملیک نمایند و یا مؤسسات اعتباری از حدود مقرر در این دستورالعمل را نقض کنند، موظفند ظرف مدت یکسال از تاریخ نقض حدود وضعیت خود را با مفاد این دستورالعمل منطبق نمایند.

^{۹۱} . طی مصوبه یکهزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شورای پول و اعتبار، اصلاح گردید.

مؤسسه اعتباری موظف است ظرف مدت یک ماه، مراتب فوق را طی گزارشی با ذکر دلایل به بانک مرکزی اطلاع دهد.

تبصره — تمدید مهلت مذکور در این ماده در خصوص انطباق با حدود مقرر، با ارایه دلایل مستند و تأیید بانک مرکزی حداکثر تا یکسال دیگر امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری مکلف است فهرست سرمایه‌گذاری‌های موضوع این دستورالعمل را در مقاطع زمانی ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، در چارچوبی که بانک مرکزی تعیین می‌نماید، به این بانک گزارش کند.

ماده ۱۸- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» در (۱۸) ماده و (۶) تبصره در یک‌هزار و دویست و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۱۲ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یک‌ماه پس از ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل تمامی ضوابط مغایر با آن، از جمله مصوبات جلسات پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۹۳/۱/۱۹ در خصوص «دستورالعمل اجرایی مشارکت حقوقی» و یک‌هزار و هشتاد و یکمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۸ در خصوص «دستورالعمل سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری»، ملغی می‌گردد.

۱۲- بخشنامه شماره ۱۴۹۵/۱/۱۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۲؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی

(ریالی)

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۶/۲۵۵۷۵۵ مورخ ۱۴/۰۸/۱۳۹۶، موضوع ابلاغ «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های

بانکی (ریالی)» به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ

۱۴/۰۴/۱۴۰۱ مقرر نمود ماده (۵۲) دستورالعمل مذکور به شرح ذیل اصلاح گردد:

«ماده ۵۲- مؤسسه اعتباری مجاز به صدور ضمانت‌نامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط خود

نمی‌باشد.

تبصره ۱ - صدور ضمانت‌نامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط سایر مؤسسات اعتباری منوط به

دریافت صد درصد وجه ضمانت‌نامه به صورت سپرده نقدی از ضمانت‌خواه خواهد بود.

تبصره ۲- صدور ضمانت‌نامه ریالی به عنوان وثیقه تعهدات و تسهیلات ارزی تحت هر عنوان ممنوع است.»

لذا، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، اخذ ضمانت‌نامه بانکی ریالی صادره توسط بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی به

عنوان وثیقه و تضمین تسهیلات ریالی و ارزی همان بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ممنوع است.

در خاتمه، ضمن ایفاد آخرین نسخه اصلاحی «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)» خواهشمند

است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۶/۰۵/۱۳۹۶

به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بنام خدا

دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه بانکی (ریالی)

شورای پول و اعتبار در یک هزار و دویست و سی و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۵ به استناد بند (۶) ماده (۱۴) و بند (ب) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «دستورالعمل ناظر بر ضمانتنامه بانکی (ریالی)» را که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می شود، در ۶۵ ماده و ۱۹ تبصره به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می روند:

- ۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- مؤسسه اعتباری: بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.
- ۳- شعبه مؤسسه اعتباری خارجی: واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که با مجوز بانک مرکزی و تحت نظارت آن بانک، به انجام عملیات مجاز بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت دارد.
- ۴- ضمانتنامه بانکی: که در این دستورالعمل ضمانتنامه نامیده می شود، سندی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری به طور غیرقابل برگشت متعهد می شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذینفع، با رعایت مفاد این دستورالعمل، وجه مطالبه شده را به ذینفع پرداخت نماید.
- ۵- ضمانتخواه: شخصی که تعهداتی را به موجب روابط پایه در قبال ذینفع بر عهده دارد و برای تضمین ایفای آن تعهدات، از مؤسسه اعتباری تقاضای صدور ضمانتنامه می نماید.
- ۶- ذینفع: شخصی که ضمانتنامه به نفع وی صادر می شود.
- ۷- رویداد: واقعه ای است که طبق شرایط مندرج در ضمانتنامه، با وقوع آن، اعتبار ضمانتنامه خاتمه می یابد.
- ۸- خاتمه اعتبار: تاریخ یا رویدادی که طبق شرایط ضمانتنامه با واقع شدن هریک از آنها (هرکدام که زودتر واقع شوند)، ضمانتنامه از درجه اعتبار ساقط می شود.
- ۹- مدت اعتبار: فاصله زمانی تاریخ صدور تا خاتمه اعتبار ضمانتنامه.

^{۹۲} - بر اساس مصوبه یک هزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای پول و اعتبار یک تبصره به ماده (۵۲) اضافه شد.

- ۱۰- وجه ضمانتنامه: مبلغی که در متن ضمانتنامه درج و قابل پرداخت به ذینفع است.
- ۱۱- رابطه پایه: قرارداد، شرایط مناقصه و مزایده یا هر رابطه حقوقی دیگری بین ضمانتخواه و ذینفع که ضمانتنامه بر اساس آن صادر شده است.
- ۱۲- بدهی غیرجاری: آندسته از بدهی‌های اشخاص به مؤسسه اعتباری که مطابق با دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار، در طبقات غیرجاری قرار می‌گیرد.
- ۱۳- عوامل قهری: هر اتفاق خارج از کنترل مؤسسه اعتباری از جمله جنگ، سیل، زلزله و آتش سوزی که باعث توقف فعالیت‌های مؤسسه اعتباری می‌گردد.
- ۱۴- سامانه پیام رسانی الکترونیکی مالی (سپام): سامانه‌ای که در بانک مرکزی راه‌اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی را به طور متمرکز و به صورت استاندارد، فراهم می‌سازد.
- ماده ۲- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به صدور ضمانتنامه در قالب یکی از انواع زیر و طبق شرایط مندرج در این دستورالعمل می‌باشد:
- ۱- ضمانتنامه شرکت در مناقصه/مزایده: ضمانتنامه‌ای که به منظور ضمانت اجرای پیشنهادات ضمانتخواه در مناقصه یا مزایده صادر می‌شود.
- ۲- ضمانتنامه حسن اجرای تعهد: ضمانتنامه‌ای که به منظور موظف نمودن ضمانتخواه به اجرای دقیق، صحیح و به موقع تعهدات مندرج در رابطه پایه در مقابل ذینفع در انجام موضوع رابطه پایه صادر می‌شود.
- ۳- ضمانتنامه پیش‌پرداخت: ضمانتنامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذینفع از این امر که وجوه پیش‌پرداختی به ضمانتخواه به مصرف دیگری غیر از انجام تعهدات مندرج در رابطه پایه نمی‌رسد، صادر می‌گردد.
- ۴- ضمانت نامه استرداد کسور وجه‌الضمان (حسن انجام کار): ضمانتنامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذینفع از صحت کار انجام شده توسط ضمانتخواه، پس از تحویل قطعی موضوع رابطه پایه صادر می‌گردد.
- ۵- ضمانت نامه تعهد پرداخت: ضمانتنامه‌ای که به منظور قبول پرداخت دیون ضمانتخواه به ذینفع در سررسید معین و مطابق با مفاد رابطه پایه، صادر می‌گردد.

- ۶- ضمانتنامه گمرکی: ضمانتنامه‌ای که به منظور تضمین تعویق یا تقسیط پرداخت حقوق ورودی صادر می‌شود.
- تبصره- در شرایط خاص، مؤسسه اعتباری می‌تواند منوط به رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل، ضمانتنامه برای اموری نظیر خدمت نظام وظیفه و جبران ضرر و زیان صادر نماید.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، از موارد ذیل در حد عرف بانکداری اطمینان حاصل نماید:
- ۱- صوری نبودن موضوع رابطه پایه و احراز صدق آن؛
 - ۲- مرتبط و متناسب بودن موضوع رابطه پایه با زمینه فعالیت ضمانتخواه؛
 - ۳- احراز واجد شرایط بودن ضمانتخواه در خصوص موضوع رابطه پایه،
 - ۴- توجیه‌پذیر بودن موضوع رابطه پایه متناسب با زمینه فعالیت ذینفع؛
 - ۵- ضمانتنامه ابزاری برای دریافت تسهیلات نباشد.
- ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است هریک از انواع ضمانتنامه‌ها را صرفاً در دامنه کاربرد آن‌ها مندرج در این دستورالعمل صادر نماید.
- ماده ۵- استفاده از سایر عناوین ضمانتنامه برای صدور ضمانتنامه تعهد پرداخت مطلقاً ممنوع است.
- ماده ۶- ضمانتنامه، قابل انتقال و قابل تنزیل نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است عبارات «غیر قابل انتقال» و «غیر قابل تنزیل» را به صورت پس‌زمینه در فرم‌های خام تمامی نسخ ضمانتنامه که به سهولت قابل رویت باشد، درج نماید.
- فصل دوم- صدور ضمانتنامه
- ماده ۷- مؤسسه اعتباری بنا به درخواست ضمانتخواه و پس از اخذ وثایق کافی از وی، می‌تواند اقدام به صدور ضمانتنامه نماید.
- ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، نسبت به اعتبارسنجی ضمانتخواه اقدام نماید.
- ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، از رعایت قانون و مقررات ناظر بر مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم به ویژه ضوابط شناسایی مشتریان در خصوص ضمانتخواه و ذی نفع اطمینان حاصل نماید.
- ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانتنامه، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی ضمانتخواه را از «سامانه یکپارچه

اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام نماید. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یاد شده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص نیز می‌گردد.

ماده ۱۱- صدور ضمانتنامه برای ضمانتخواه که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشد، ممنوع است.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری ضمانتنامه را به استناد ماده (۱۰) قانون مدنی صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانتنامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانتخواه و ذینفع و یا ایرادات و ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه اعتباری به پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع، مؤثر نخواهد بود.

ماده ۱۳- حداکثر مدت اعتبار صدور ضمانت نامه یکسال می‌باشد.
ماده ۱۴- صدور ضمانتنامه‌ای که خود به خود و بدون درخواست کتبی ذینفع قابل تمدید باشد، ممنوع است.

ماده ۱۵- به جز درج تاریخ یا قید گذشت زمان معینی، ضمانتنامه نباید حاوی شرطی باشد که نتوان برای احراز تحقق آن شرط، مدرکی ارائه کرد.

تبصره- اسناد و مدارک موضوع این ماده باید به طور صریح در متن ضمانتنامه قید گردد.

ماده ۱۶- صدور ضمانتنامه منوط به پرداخت سپرده نقدی ضمانتنامه حداقل معادل ۱۰ درصد مبلغ ضمانتنامه توسط ضمانتخواه می‌باشد.
تبصره ۱- ضمانتنامه‌های شرکت در مناقصه و یا مزایده می‌تواند بدون سپرده نقدی باشد.

تبصره ۲- سپرده نقدی ضمانتنامه‌های تعهد پرداخت، بیست درصد (۲۰٪) وجه ضمانت نامه می‌باشد.

ماده ۱۷- ضمانتنامه باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- ۱- مشخصات و نشانی ضمانتخواه و ذینفع؛
- ۲- نام مؤسسه اعتباری و مشخصات شعبه صادرکننده ضمانتنامه؛
- ۳- شماره، تاریخ و موضوع رابطه پایه که ضمانتنامه بر اساس آن صادر می‌شود؛
- ۴- شماره منحصر به فرد موضوع ماده (۱۸) این دستورالعمل؛
- ۵- وجه ضمانتنامه به عدد و حروف؛
- ۶- تاریخ صدور؛
- ۷- تاریخ خاتمه اعتبار؛

۸- رویداد خاتمه اعتبار (در صورت وجود)؛

۹- تمبر مالیاتی.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانتنامه، نسبت به ثبت آن در سامانه سپام و اخذ شماره منحصر به فرد از سامانه مزبور اقدام نماید.

تبصره- مجوز صدور ضمانتنامه برای مؤسسه اعتباری که نسبت به ثبت صدور و سایر الزامات قیدشده در این دستورالعمل در خصوص ضمانتنامه‌های صادره در سامانه سپام اقدام ننماید، از سوی بانک مرکزی لغو خواهد شد.

ماده ۱۹- به استثنای نسخه اصلی ضمانتنامه که مختص ذینفع است، سایر نسخ آن باید به عبارت «غیر قابل مطالبه» مهر گردند.

فصل سوم- اصلاحیه ضمانتنامه

ماده ۲۰- صدور اصلاحیه ضمانتنامه منوط به ارایه درخواست کتبی ذینفع/ضمانتخواه در طول مدت اعتبار ضمانتنامه و طی مراحل زیر می‌باشد:

۱- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از دریافت تقاضای اصلاحیه، موافقت یا عدم موافقت خود را با اعمال اصلاحیه، به درخواست‌کننده اعلام نماید.

۲- مؤسسه اعتباری در صورت موافقت با اعمال اصلاحیه مورد درخواست ذینفع/ضمانتخواه، موظف است جزئیات مربوط به اصلاحیه مزبور را جهت اخذ موافقت کتبی، به طرف دیگر ضمانتنامه ابلاغ نماید.

۳- در صورت موافقت کتبی طرف دیگر با اعمال اصلاحیه، مؤسسه اعتباری باید اصلاحیه مزبور را صادر نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور اصلاحیه‌ای که منجر به افزایش وجه ضمانتنامه می‌شود، نسبت به تعدیل وثایق مطابق با مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده ۲۲- صدور اصلاحیه ناشی از پرداخت بخشی از وجه ضمانتنامه، سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانتنامه، از طی مراحل مذکور در ماده (۲۰) مستثنی بوده و باید مطابق با مفاد ضمانتنامه، شرایط مذکور در متن ضمانتنامه و مقررات این دستورالعمل صورت پذیرد.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است صدور هرگونه اصلاحیه ضمانتنامه ناشی از درخواست ذینفع/ضمانتخواه، پرداخت بخشی از وجه

ضمانتنامه و یا سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانتنامه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۲۴- صدور هرگونه اصلاحیه ضمانتنامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان صدور اصلاحیه امکانپذیر میباشد.

فصل چهارم- تمدید ضمانتنامه

ماده ۲۵- تمدید ضمانتنامه صرفاً با ارایه درخواست مجزا توسط ذینفع، حداکثر به مدت یک سال در هر نوبت امکانپذیر میباشد.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری میتواند ضمانتنامه را صرفاً با رعایت ضوابط و مقررات و شرایط زیر تمدید نماید:

۱- درج متن زیر در ضمانتنامه و تکمیل آن در زمان صدور

ضمانتنامه:

«این ضمانتنامه بنا به درخواست کتبی----- (عنوان ذینفع)، واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، قابل تمدید میباشد و در صورتی که ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) قبل از خاتمه اعتبار این ضمانتنامه، نتواند و یا نخواهد مدت آن را تمدید کند و یا ----- (عنوان ضمانتخواه) به هر نحو موجب این تمدید را فراهم نسازد، ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) متعهد است در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذینفع، وجه ضمانتنامه را در وجه و یا به حواله کرد ----- -- (عنوان ذینفع) پرداخت کند.»

۲- وصول درخواست کتبی ذینفع مبنی بر تمدید ضمانتنامه صرفاً تا

پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار.

۳- تعدیل وثایق با رعایت شرایط مندرج در مواد (۴۵)، (۴۶) و

(۴۷) این دستورالعمل.

تبصره - تمدید ضمانتنامه در هر حال منوط به موافقت مؤسسه

اعتباری است.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری موظف است تمدید ضمانت نامه را در سامانه

سپام ثبت نماید.

ماده ۲۸- تمدید ضمانتنامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان تمدید

امکانپذیر میباشد.

ماده ۲۹- مؤسسه اعتباری نباید به درخواستهای تمدید ضمانتنامه

واصله پس از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، ترتیب اثر دهد.

فصل پنجم- مطالبه و پرداخت وجه ضمانتنامه

ماده ۳۰- مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه، باید با ارایه

درخواست کتبی ذینفع تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار و با

رعایت کامل شرایط مندرج در ضمانتنامه صورت گیرد.

تبدیر - مؤسسه اعتباری موظف است مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانتنامه توسط ذینفع را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۳۱- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک نباشد، در صورت مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذینفع، مؤسسه اعتباری موظف است به محض وصول درخواست مطالبه، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمیباشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانتخواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذینفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

ماده ۳۲- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه با مفاد ضمانتنامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، حداکثر تا پایان وقت اداری روز بعد و چنانچه روز بعد مصادف با خاتمه اعتبار باشد، تا پایان وقت اداری همان روز به صورت مکتوب به ذینفع اعلام نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۳۳- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، در صورت مطالبه وجه ضمانتنامه توسط ذینفع، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از تاریخ وصول درخواست مطالبه به همراه مدارک و مستندات مربوط، آنها را بررسی نماید. در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه در حد عرف بانکداری، مؤسسه اعتباری موظف است وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمیباشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانتخواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذینفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

ماده ۳۴- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه و یا ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، بدون تأخیر و حداکثر تا پایان وقت اداری آخرین روز مهلت پنج روزه بررسی، به صورت مکتوب به ذینفع اعلام نموده و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید. در صورت عدم اعلام مراتب فوق ظرف مهلت پنج روزه مزبور، مؤسسه اعتباری مکلف است، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانتنامه نمیباشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانتخواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه

اعتباري، به ذينفع پرداخت نمايد و مراتب را در سامانه سپام ثبت نمايد.

تبصره ۱- چنانچه اسناد و مدارک موضوع اين ماده، کمتر از پنج روز مانده به خاتمه اعتبار يا در روز خاتمه اعتبار ضمانتنامه، به مؤسسه اعتباري ارايه گردد، اين امر تأثيري در مدت پنج روزه بررسي ظاهر اسناد و مدارک ندارد و اين مدت کمتر نخواهد شد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباري موظف است براي اطلاع ذينفع، موضوع مهلت پنج روزه بررسي مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانتنامه و همچنين موضوع تبصره (۱) اين ماده را به نحو مقتضي در ظهر ضمانتنامه مربوط، قيد نمايد.

ماده ۳۵- در صورتي که مؤسسه اعتباري درخواست مطالبه ذينفع را مردود اعلام نمايد، موظف است درخواستهاي مجدد ارايه شده تا پايان وقت اداري روز خاتمه اعتبار از سوي ذينفع، مبني بر مطالبه وجه ضمانتنامه را بر اساس مفاد اين دستورالعمل بررسي نمايد.

ماده ۳۶- چنانچه پرداخت وجه ضمانتنامه طي چند نوبت مد نظر باشد، مؤسسه اعتباري ضمن رعايت مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) اين دستورالعمل، موظف است وثايق را از ضمانتخواه اخذ نمايد که متناسب با وجوه قابل پرداخت، قابل تفكيك و يا تقسيم باشد.

ماده ۳۷- چنانچه پرداخت وجه ضمانتنامه صرفاً براي يك بار مد نظر باشد، مؤسسه اعتباري موظف است در متن ضمانتنامه قيد نمايد که پرداخت وجه ضمانتنامه صرفاً براي يك بار امكانپذير بوده و پرداخت وجه به دفعات، ممنوع است.

ماده ۳۸- براي مطالبه تمام يا بخشي از وجه ضمانتنامه، ارايه نسخه اصلي ضمانتنامه از سوي ذينفع به مؤسسه اعتباري، الزامي است.

تبصره- چنانچه به هر دليل ارايه اصل ضمانتنامه امكانپذير نباشد، در صورت صلاحديد مؤسسه اعتباري، پرداخت وجه مورد مطالبه، صرفاً پس از ارايه تعهدنامه بر اساس متن پيوست (۲) اين دستورالعمل توسط ذينفع، امكانپذير مي باشد.

ماده ۳۹- مؤسسه اعتباري موظف است پس از پرداخت بخشي از وجه ضمانتنامه، نسبت به صدور اصلاحيه وجه آن اقدام نمايد.

ماده ۴۰- مؤسسه اعتباري موظف است بلافاصله پس از پرداخت تمام يا بخشي از وجه ضمانتنامه به ذينفع، مراتب را علاوه بر روش مکتوب از ساير طرق به ضمانتخواه، جهت پرداخت وجه مذکور به مؤسسه اعتباري ابلاغ نمايد.

تبصره- چنانچه ضمانتخواه، وجه پرداختی به ذینفع را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نمود، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه تاریخ پرداخت وجه توسط ضمانتخواه، در سامانه پیام ثبت نماید.

فصل ششم- ابطال و خاتمه اعتبار ضمانتنامه

ماده ۴۱- ضمانتنامه در موارد زیر باطل می‌شود:

۱- واقع شدن «خاتمه اعتبار» اعم از وقوع رویداد یا تاریخ

(هرکدام که زودتر واقع شود)؛

۲- به موجب اعلام کتبی ذینفع مبني بر انصراف از مطالبه کل وجه

ضمانتنامه یا ابطال آن؛

۳- هنگامی که در اثر صدور «اصلاحیه‌های کاهش وجه ضمانتنامه»،

وجه ضمانتنامه به صفر برسد؛

۴- هنگامی که وجه ضمانتنامه در اثر پرداخت به صفر برسد؛

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است ابطال و خاتمه اعتبار ضمانتنامه را حسب مورد، در سامانه پیام ثبت نماید.

ماده ۴۲- چنانچه «خاتمه اعتبار» ضمانتنامه منوط به وقوع رویدادی گردد، لازم است اسناد و مدارک مربوط به رویداد منجر به «خاتمه اعتبار»، در متن ضمانتنامه مشخص شود.

ماده ۴۳- در صورت آرایه اسناد و مدارک موضوع ماده (۴۲)، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از آرایه اسناد و مدارک، ظاهر اسناد و مدارک آرایه شده را با مفاد ضمانتنامه در حد عرف بانکداری تطابق داده و در صورتی که ظاهر اسناد و مدارک آرایه شده را مطابق تشخیص دهد، با رعایت مفاد این دستورالعمل، ضمانتنامه را باطل نموده، مراتب را در سامانه پیام ثبت نماید و نسبت به آزادسازی وثایق ضمانتخواه اقدام کند.

ماده ۴۴- چنانچه خاتمه اعتبار با روز تعطیلی رسمی کشور مصادف شود، روز کاری بعد از روز تعطیل، به عنوان روز خاتمه اعتبار تلقی می‌گردد.

فصل هفتم- وثایق

ماده ۴۵- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانتنامه، با توجه به اهلیت و توان اعتباری ضمانتخواه، وثایق لازم و کافی از وی اخذ نماید.

ماده ۴۶- نوع و میزان وثایق بابت صدور انواع ضمانتنامه، بر اساس ضوابطی تعیین خواهد شد که هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تعیین و ابلاغ می‌نماید. هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است وثایق موضوع این

ماده را به نحوی تعیین نماید که معتبر، سهولت‌البیع، قابل نقل و انتقال، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی ضمانت‌خواه، حقوق مؤسسه اعتباری در حداقل زمان و با کمترین هزینه، استیفاء شود.

تبصره - در صورت اخذ سپرده‌های ارزی (سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا گواهی سپرده مدت‌دار ویژه سرمایه‌گذاری عام و خاص) به عنوان وثیقه ضمانت‌نامه صادره، مؤسسه اعتباری موظف است برای تعیین معادل ریالی این سپرده‌ها، از نرخ اعلام شده توسط بانک مرکزی در تاریخ اخذ وثیقه استفاده نماید.

ماده ۴۷- مؤسسات اعتباری موظفند، وجه موجود در حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، اعم از ریالی و ارزی که به عنوان وثیقه ضمانت‌نامه صادره در نظر گرفته شده است، به نفع مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت‌نامه، به میزان وثیقه مورد نظر، در حساب‌های ذی‌ربط مسدود نمایند.

ماده ۴۸- در صورتی که:

۱- وجه ضمانت‌نامه به موجب پرداخت بخشی از آن کاهش یابد و ضمانت‌خواه وجه مزبور را پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل، آزاد نماید.

۲- وجه ضمانت‌نامه حسب شرایط مندرج در آن و یا به درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه کاهش یابد، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۲۰)، (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل، آزاد نماید.

تبصره- آزادسازی وثایق غیرمنقول در اجرای این ماده، منوط به تشخیص مؤسسه اعتباری خواهد بود.

ماده ۴۹- آزادسازی وثایق ضمانت‌خواه در موارد (۱) الی (۳) ماده (۴۱)، منوط به رایحه اصل ضمانت‌نامه می‌باشد.

تبصره- چنانچه به هر دلیل رایحه اصل ضمانت‌نامه امکان‌پذیر نباشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند صرفاً پس از رایحه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (۱) این دستورالعمل توسط ضمانت‌خواه، وثایق را آزاد نماید.

ماده ۵۰- در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، چنانچه حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ موضوع ماده (۳۹) این دستورالعمل،

ضمانتخواه وجه مذکور را به مؤسسه اعتباری پرداخت ننماید، مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به وصول و استیفای مطالبات از ضمانتخواه، از محل وثایق، اقدام نماید.

ماده ۵۱- بانک مرکزی میتواند نوع و میزان وثایق را مورد بازنگری قرار داده و مراتب را به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

فصل هشتم- سایر مقررات

ماده ۵۲- مؤسسه اعتباری مجاز به صدور ضمانتنامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط خود نمی‌باشد.^{۹۳}

تبصره ۱- صدور ضمانتنامه برای تضمین تسهیلات یا تعهدات اعطایی/ایجاد شده توسط سایر مؤسسات اعتباری منوط به دریافت صدور وجه ضمانتنامه به صورت سپرده نقدی از ضمانتخواه خواهد بود.^{۹۴}

تبصره ۲- صدور ضمانتنامه ریالی به عنوان وثیقه تعهدات و تسهیلات ارزی تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده ۵۳- در مواردی که برای ضمانتنامه‌های صادره جهت تضمین معاملات دولتی که ذینفع آنها دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی می‌باشند مقررات خاص وجود داشته باشد، این ضمانتنامه‌ها صرفاً در موارد یادشده، تابع مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده ۵۴- صدور ضمانتنامه‌ای که ضمانتخواه و ذینفع آن، اشخاص غیردولتی می‌باشند، منوط به اخذ مجوز از ادارات مرکزی ذیربط در مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانتنامه می‌باشد.

ماده ۵۵- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، مؤسسه اعتباری بر مبنای ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده در حد عرف بانکداری عمل می‌نماید و هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در این خصوص از جمله موارد زیر ندارد:

۱- اصالت و صحت هرگونه امضا، مدارک، اسناد و اطلاعات ارایه شده؛

۲- هرگونه اظهارات کلی یا خاص در خصوص مدارک و اسناد ارایه شده؛

۳- وجود کالا یا خدمات و همچنین شرح، مقدار، وزن، کیفیت، بسته‌بندی، تحویل و ارزش آنها و سایر کارهای اجرایی یا آماری که در اسناد و مدارک، به آنها اشاره شده است؛

^{۹۳} مصوب یک‌هزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای پول و اعتبار

^{۹۴} مصوب یک‌هزار و سیصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای پول و اعتبار

۴- حسن نیت، فعل یا ترک فعل، اعتبار مالی و شخصی صادرکننده اسناد و مدارک.

ماده ۵۶- در صورت وقوع عوامل قهري و تعطيلي مؤسسه اعتباري در طول مدت اعتبار، چنانچه فعاليت مؤسسه اعتباري پس از خاتمه اعتبار آغاز شود، ضمانتنامه از زمان آغاز فعاليت مؤسسه اعتباري، به مدت سي روز معتبر خواهد بود. همچنين اگر پرداخت وجه ضمانتنامه به دستور مقام قضايي متوقف شود، در صورتي که نظر مقام قضايي مبني بر بلامانع بودن پرداخت وجه ضمانتنامه پس از خاتمه اعتبار اعلام گردد، ضمانتنامه بانكي از زمان اعلام مقام قضايي، به مدت سي روز معتبر خواهد بود.

تبصره - مؤسسه اعتباري موظف است تمديد اعتبار ضمانتنامه موضوع اين ماده را، حسب مورد در سامانه سپام ثبت نمايد.

ماده ۵۷- چنانچه ذينفع پيش از تاريخ تعطيلي مؤسسه اعتباري به سبب بروز عوامل قهري يا پيش از تاريخ و صول دستور مقام قضايي مبني بر عدم پرداخت، «درخواست مطالبه وجه ضمانتنامه» را به مؤسسه اعتباري ارايه نموده باشد، مؤسسه اعتباري موظف است حسب مورد پس از آغاز فعاليت يا اعلام مقام قضايي مبني بر بلامانع بودن پرداخت، ضمن رعايت مفاد مواد (۳۱) و (۳۲)، (۳۳) و (۳۴) اين دستورالعمل، در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه، وجه ضمانتنامه را به ذينفع پرداخت نمايد.

ماده ۵۸- کارمزدهاي مربوط به ضمانتنامه تابع نرخهاي کارمزد ابلاغي بانک مرکزي خواهد بود.

ماده ۵۹- مؤسسه اعتباري موظف است در صورت پرداخت وجه ضمانتنامه به ذينفع، وجه التزام تاخير تأديه دين را از تاريخ پرداخت وجه ضمانتنامه، بر اساس نرخهاي اعلامي بانک مرکزي در روز پرداخت به ذينفع، نسبت به مانده پرداخت نشده وجه ضمانتنامه از سوي ضمانتخواه به مؤسسه اعتباري، محاسبه و از ضمانتخواه اخذ نمايد.

ماده ۶۰- مؤسسه اعتباري موظف به طراحي و پياده سازي سامانه اي در پايگاه اطلاع رساني خود مي باشد، به نحوي که ذينفع، با مراجعه به سامانه مذکور و درج شماره منحصر به فرد ضمانتنامه و شناسه/کد ملي، به مشخصات ضمانتنامه صادره دسترسي داشته و اصالت ضمانتنامه صادره مورد تأييد قرار گيرد.

تبصره - مؤسسه اعتباري موظف است جهت آگاهي ذينفع، موضوع و نحوه امکان بررسي اصالت ضمانتنامه را به نحو مقتضي در ظهر ضمانت نامه قيد نمايد.

ماده ۶۱- ایجاد هرگونه تعهدات و یا اعطای هر نوع تسهیلات به ضمانتخواه، از زمان پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع از سوی مؤسسه اعتباری، تا زمان وصول کامل مطالبات از ضمانتخواه بابت پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع، از سوی هریک از مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۶۲- تخلف از مفاد این دستورالعمل توسط مؤسسه اعتباری، موجب اعمال مجازاتهای انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ و مجازاتهای مصرح در سایر قوانین و مقررات می‌باشد.

ماده ۶۳- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی نحوه استفاده از «سامانه پیام رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» را در خصوص ضمانتنامه‌های بانکی تهیه و برای اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

ماده ۶۴- این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و از آن تاریخ، صدور هرگونه ضمانتنامه توسط مؤسسات اعتباری منوط به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل است. ضمانتنامه‌های موجود که بر اساس مقررات قبل صادر شده‌اند تا سررسید نهایی به اعتبار خود باقی بوده و تمدید این ضمانتنامه‌ها، تابع مقررات زمان تمدید می‌باشد.

ماده ۶۵- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، بخش مربوط به صدور ضمانتنامه در آیین‌نامه صدور ضمانتنامه و ظهنویسی از طرف بانکها و سایر مقررات مغایر با این دستورالعمل منسوخ اعلام می‌گردد.

پیوست (۱)

متن تعهدنامه از ضمانتخواه

«اینجانب ضمانتخواه ضمانتنامه شماره
متعهد می‌گردم چنانچه با عدم ارائه اصل ضمانتنامه، از
ناحیه اینجانب/ذینفع به هر نحوی از انحاء موجبات سوء
استفاده از آن ایجاد و منافع بانک به خطر
افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک محق
به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»

پیوست (۲)

متن تعهدنامه از ذینفع

«اینجانب ذینفع ضمانتنامه شماره
متعهد می‌گردم چنانچه با عدم ارائه اصل ضمانتنامه از
ناحیه اینجانب به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده
از آن ایجاد و منافع بانک/مؤسسه اعتباری به
خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و
بانک/مؤسسه اعتباری محق به استیفاء حقوق تضییع شده به
هر نحو و کیفیت است»

۱۳- بخشنامه شماره ۱/۱۱۷۵۳۳ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۱؛ ابلاغ "نحوه مواجهه بانک‌ها با چک‌های ثبت نشده در سامانه

صیاد

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ وفق تبصره نخست ماده (۲۱) مکرر اصلاحیه قانون صدور چک مصوب سال ۱۳۹۷، در مورد برگه چک‌هایی که از دسته چک‌های ارائه شده پس از پایان اسفندماه سال ۱۳۹۹ صادر می‌شوند، تسویه چک صرفاً در سامانه تسویه چک (چکاوک) طبق مبلغ و تاریخ مندرج در سامانه و در وجه دارنده نهایی چک بر اساس استعلام از سامانه صیاد انجام خواهد شد و در صورت عدم ثبت مالکیت چک در سامانه صیاد، احکام قانون صدور چک شامل چک مزبور نبوده و بانک‌ها مکلفند از پرداخت وجه آنها خودداری نمایند. بر این اساس، عبارت "مشمول این قانون نبوده"، در مفاد تبصره قانونی اخیرالذکر، دلالت بر این دارد که هیچ یک از احکام و امتیازات قانون مزبور از جمله صدور گواهی عدم پرداخت، در ارتباط با چک‌های ثبت نشده موضوعیت ندارد. با توجه به مراتب مذکور، بدیهی است در صورتی که صادرکننده به هر دلیلی از ثبت مراتب صدور چک در سامانه صیاد استنکاف نماید، برگه چک به عنوان سند حاکی از طلب محسوب شده و ذی‌نفع می‌تواند از طریق اقامه دعوا در مراجع قضایی صالح به طرفیت صادرکننده یا ایادی ماقبل، حقوق خود را استیفاء نماید.

اکنون با عنایت به مشکلات ایجاد شده برای برخی اشخاص دارنده یا ذینفع چک که اقدام به اخذ چک از صادرکننده یا انتقال‌دهنده چک بدون ثبت مراتب در سامانه صیاد نموده و از طرفی امکان دسترسی به صادرکننده یا انتقال‌دهنده چک نیز بنا به دلایل مختلف میسر نمی‌باشد، مقتضی است ترتیبی اتخاذ گردد تا امکان ارایه گواهی یا اعلامیه با عنوانی همچون "اعلامیه عدم ثبت برگه چک در سامانه صیاد" از سوی بانک به دارنده چک حسب درخواست وی و یا در پاسخ به استعلام‌های صورت گرفته از سوی مراجع قضایی، شبه قضایی یا ثبتی، بدون درج «کد رهگیری» و در قالب و شکلی متمایز از گواهی‌نامه‌های مرسوم عدم پرداخت چک که صرفاً مؤید و متضمن عدم امکان اقدام بر روی چک به دلیل الزام قانونی پیش‌گفته باشد، حاوی متن زیر در اعلامیه فراهم گردد:

«به موجب ماده (۲۱) مکرر قانون صدور چک، صدور چک‌های صیادی مستلزم ثبت هویت دارنده، مبلغ و تاریخ مندرج

در چک برای شناسه یکتای برگه چک توسط صادرکننده (یا انتقال‌دهنده) بوده و به موجب تبصره (۱) این ماده در

صورتی که مالکیت آنها (مشخصات مزبور) در سامانه صیاد ثبت نشده باشد، مشمول این قانون نبوده و لذا نه تنها بانک‌ها

مکلفند از پرداخت وجه آنها خودداری نمایند بلکه هیچ یک از احکام و امتیازات قانون مزبور از جمله صدور گواهی عدم پرداخت، در ارتباط با چک‌های ثبت نشده موضوعیت ندارد.

این اعلامیه به درخواست ذی نفع چک (حسب مفاد برگه چک) از بانک محال علیه جهت ارائه به مراجع قضایی، شبه قضایی و ثبتی (و یا در پاسخ به استعلام مراجع مزبور) صادر شده و صرفاً بر عدم ثبت برگه چک از سوی صادرکننده (یا انتقال دهنده) در سامانه صیاد دلالت دارد و به هیچ عنوان از اعتبار قانونی «گواهی عدم پرداخت چک» و احکام و مزایای مترتب بر آن برخوردار نمی باشد.»

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی
الهام چیت سازان
۳۲۱۵-۰۲
۳۸۱۶

۱۴- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۱۶۴۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۶؛ ابلاغ "نامه سازمان امور مالیاتی کشور پیرامون مستثنی شدن

تسهیلات کمک ودیعه مسکن از شمول حکم قانونی تبصره یک ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم"

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۳۰۷۱۸ مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۱ موضوع ابلاغ اصلاحیه ماده (۱) ضوابط اجرایی تبصره
یک ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم، بدین وسیله به پیوست تصویر نامه شماره ۰۱/۱۰۰۱۱/۲۰۰/ص مورخ
۱۴۰۱/۵/۱۵ رییس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور در رابطه با مستثنی گردیدن تسهیلات کمک ودیعه مسکن از
شمول حکم قانونی تبصره یک ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم، جهت استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی
ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن
نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام جیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شماره ۲۰۰/۱۰۰۱۱/ص

تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۵

پیوست ندارد

وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان امور مالیاتی کشور
تهران

سال تولید، دانش بنیان، اشتغال آفرین

بسمه تعالی

جناب آقای دکتر صالح آبادی

رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

باسلام و احترام

همان گونه که مستحضرید، بر اساس ماده (۶) ضوابط اجرایی تبصره یک ماده (۱۸۶) قانون مالیات های مستقیم، استفاده از تسهیلات بانکی به منظور خرید یا احداث مسکن شخصی نیازمند اخذ گواهی مالیاتی موضوع تبصره قانونی موصوف نمی باشد. از طرفی بر اساس ماده (۱) ضوابط اجرایی مذکور اعطای هرگونه تسهیلات ارزی و ریالی به کلیه اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی (صاحبان مشاغل) با رعایت مقررات مربوط مشمول مقررات تبصره (۱) ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم می باشد. با توجه به اینکه در سال های اخیر، تسهیلات ودیعه مسکن نیز به عناوین تسهیلات مرتبط با تامین مسکن شخصی افزوده شده است؛ لذا از آنجائی که تسهیلات ودیعه مسکن اجاره ای از مصادیق فعالیت های شغلی اشخاص حقیقی نمی باشد، بنابراین تسهیلات مذکور برای اشخاص حقیقی مشمول حکم تبصره قانونی یاد شده، نمی باشد.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایید به منظور تکریم ارباب رجوع و جلوگیری از مراجعات غیر ضرور، از ارسال اعلام به ادارات امور مالیاتی برای متقاضیان تسهیلات مربوط به ودیعه مسکن اجاره ای اشخاص حقیقی، خودداری نمایند.

داود منظور
رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

تهران - خیابان داور - سازمان امور مالیاتی کشور - صندوق پستی: ۱۶۵۱ ۱۱۱۱۵

www.intamedia.ir

۱۵- بخشنامه شماره ۰۱/۱۵۱۷۲۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۶؛ ابلاغ «ضوابط ناظر بر نظارت و تطبیق شرعی در موسسات

اعتباری»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۳۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ موضوع لزوم تعیین یک نفر به عنوان «مَسْئُولِ
نظارت و تطبیق شرعی» به عنوان یکی از اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات در هر مؤسسه اعتباری و اعلام وظایف و
مسئولیت‌های وی، بدین وسیله به استناد نامه شماره ۰۱/۰۶۱۵۱۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۴ دبیرخانه شورای فقهی بانک
مرکزی، به پیوست «ضوابط ناظر بر نظارت شرعی در مؤسسات اعتباری» تهیه شده توسط آن دبیرخانه، جهت
استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۹۶/۰۵/۱۶، به واحدهای
ذیربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن، نظارت دقیق صورت پذیرد. ضمناً مقتضی است دستور
فرمایند سوالات و ابهامات احتمالی مرتبط با ضوابط یاد شده از دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام جیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران

ديبرخانه شوراي فقهی

ضوابط ناظر بر نظارت و تطبيق شرعی در مؤسسات اعتباری

تابستان ۱۴۰۱

«بسمه تعالی»

ماده ۱ - از تاریخ تأیید صلاحیت «مسئول نظارت و تطبیق شرعی»، طرح هرگونه مقررات داخلی به ویژه در حوزه شیوه‌های تجهیز و تخصیص منابع در هیئت مدیره بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی منوط به تأیید قبلی «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» می‌باشد.

ماده ۲ - بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظف‌اند تمامی مقررات داخلی به ویژه در حوزه شیوه‌های تجهیز و تخصیص منابع که قبل از تاریخ تأیید صلاحیت «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» به تصویب هیئت مدیره رسیده را جهت بررسی از منظر عدم مغایرت با ضوابط فقه اسلامی و بانکداری بدون ربا در اختیار «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» قرار دهند.

ماده ۳ - چنانچه «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» تمام یا بخشی از مصوبات هیئت مدیره بانک‌ها و مؤسسه اعتباری غیربانکی را مغایر با ضوابط فقه اسلامی و بانکداری بدون ربا تشخیص دهد، موظف است مراتب را به هیئت مدیره و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی اعلام نماید. هیئت مدیره بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به عنوان رکن اصلی تضمین اجرای ضوابط شریعت و بانکداری بدون ربا موظف‌اند تدابیر لازم جهت برطرف نمودن مغایرت‌های اعلامی توسط «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» که به تأیید دبیرخانه شورای فقهی رسیده است، را اتخاذ نمایند.

ماده ۴ - بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظف‌اند با رعایت تدابیر محرمانگی، امکان دسترسی «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» به آمار، اطلاعات، پرونده‌های تسهیلاتی و سامانه‌های نرم‌افزاری مرتبط را جهت انجام وظایف محوله فراهم نمایند.

ماده ۵ - «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» موظف است پیگیری‌های لازم جهت اجرایی شدن برنامه‌های آموزشی، ترویجی و تبلیغاتی در حوزه بانکداری اسلامی در بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی را انجام داده و به سؤالات و ابهامات شرعی مرتبط با عملیات بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی مطروحه توسط واحدهای اجرایی، پاسخ دهد.

ماده ۶ - «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» موظف است در جلسات توجیهی که توسط بانک مرکزی به منظور هماهنگ‌سازی فعالیت مسئولین نظارت و تطبیق شرعی در شبکه بانکی برگزار می‌شود شرکت نموده و اقدامات و برنامه‌های خود را در هماهنگی با دبیرخانه شورای فقهی عملیاتی سازد.

ماده ۷ - «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» موظف است هر چهار ماه یکبار، گزارش عملکرد خود را به دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی ارسال نماید و در پایان هر سال نیز گزارش انطباق با شریعت در رابطه با عملکرد کلی بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی را جهت طرح در شورای فقهی بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده ۸ - مدیران بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در تمامی سطوح موظف به همکاری با «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» جهت انجام وظایف محوله می‌باشند. هیئت مدیره بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مسئول نظارت بر حسن اجرای این حکم می‌باشند.

ماده ۹ - بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظف به پرداخت حقوق و مزایای «مسئول نظارت و تطبیق شرعی» متناسب با حجم کار تعیین شده و ارسال گزارش سالانه تمامی حقوق و مزایای پرداختی به این افراد به دبیرخانه شورای فقهی، می‌باشند. پرداخت هرگونه حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر اعم از نقدی و غیر آن (بابت وظیفه نظارت و تطبیق شرعی) به جز موارد مندرج در گزارش سنواتی مزبور، مجاز نیست.

۱۶-بخشنامه شماره ۱/۱۵۲۹۵۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۹؛ ابلاغ «دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات

بانکی

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که مستحضرنند؛ وفق ماده (۲) «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی، دو ماده به عنوان مواد (۳۰) و (۳۱) به «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ الحاق گردید. بر اساس ماده (۳۱) الحاقی و تبصره‌های ذیل آن، بانک مرکزی مکلف شد ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون، «دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی» را تهیه و در شورای پول و اعتبار به تصویب برساند. در اجرای تکلیف قانونی موصوف، «دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی» تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۶/۸ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید که نسخه‌ای از آن به شرح پیوست برای استحضار ایفاد می‌شود.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن، نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام جیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۳۱-۰۱

۳۲۱۵-۰۲

بسمه تعالی

در اجرای تکلیف مقرر در ماده (۳۱) الحاقی به «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار»، موضوع ماده (۲) «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی، «دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می شود، به شرح زیر تدوین می گردد:

دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی

ماده ۱- در این دستورالعمل، واژه ها و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- **مؤسسه اعتباری:** تمامی بانک های دولتی و غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارند؛

۱-۳- **قرارداد تسهیلات:** عبارت است از قراردادهای تسهیلات که در قالب عقود بانکی موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا و اصلاحات و الحاقات بعدی آن به تسهیلات گیرنده پرداخت می شود.

۱-۴- **قرارداد وابسته:** عبارتست از قرارداد ضمانت تسهیلات، توثیق (ترهین مال به نفع مؤسسه اعتباری) و ارزیابی وثایق، امهال مطالبات مؤسسه اعتباری، اقرار تسهیلات گیرنده راجع به میزان بدهی و سایر موارد پیرامون تسهیلات اعطایی، تهاتر، صلح، رضایت نامه و هرگونه توافقات مرتبط با تسهیلات اعطایی بین مؤسسه اعتباری و تسهیلات گیرنده، ضامن یا راهن؛

۱-۵- **تسهیلات گیرنده:** طرف قرارداد مؤسسه اعتباری در قرارداد تسهیلات؛

۱-۶- **متعهدین قرارداد تسهیلات:** اعم از تسهیلات گیرنده و سایر اشخاصی که در نتیجهی قرارداد تسهیلات یا قرارداد وابسته، ملزم به ایفای تعهد در برابر مؤسسه اعتباری می باشند از قبیل ضامن یا راهن.

ماده ۲- تا زمان پیاده سازی سامانه های بانکی موضوع ماده (۵)، مؤسسه اعتباری مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ انعقاد قرارداد، ترتیبی اتخاذ نماید تا متعهدین قرارداد تسهیلات بتوانند با ورود به صفحه ی شخصی خود در درگاه مؤسسه اعتباری، به تصویری از نسخه ی کاغذی قرارداد تسهیلاتی و قرارداد وابسته ی مربوطه، دسترسی داشته باشند.

ماده ۳- در صورت درخواست متعهد تسهیلات، شعبه‌ی ذی‌ربط مؤسسه اعتباری مکلف است تصویر معتبری از نسخه‌ی کاغذی قرارداد تسهیلات یا قرارداد وابسته‌ی متعلق به متعهد قرارداد تسهیلات را به وی تحویل داده و پس از دریافت رسید مربوط به تحویل تصویر قرارداد به درخواست‌کننده، رسید مزبور را در پرونده‌ی مربوط به تسهیلات اعطایی در شعبه، نگهداری نماید.

ماده ۴- در خصوص قراردادهای تسهیلاتی که حداکثر ظرف سه سال قبل از تاریخ لازم‌الاجرا شدن ماده (۳۱) الحاقی به «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» (بیست و هشتم اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۱) تسویه شده‌اند، مؤسسه اعتباری باید ترتیباتی را فراهم نماید تا در صورت ارائه‌ی درخواست از سوی تسهیلات‌گیرنده یا سایر متعهدین تسهیلات مبنی بر دریافت نسخه‌ی مکتوب و مستندی از قرارداد تسهیلات و قرارداد وابسته به انضمام اطلاعات کاملی از تسهیلات مزبور از جمله میزان دقیق و تفکیک‌شده‌ی بدهی پرداختی توسط تسهیلات‌گیرنده در قالب جدول اقساط و مانند آن، درخواست مزبور در شعبه‌ی طرف قرارداد، ثبت و اجرا گردد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر تا تاریخ بیست و هشتم اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲، در چارچوب این دستورالعمل، سامانه‌های بانکی را به نحوی ایجاد، پیاده‌سازی و یا توسعه دهند که هر تسهیلات‌گیرنده بتواند به اطلاعات مربوط به قرارداد تسهیلات و قرارداد وابسته، دسترسی کامل داشته باشد.

ماده ۶- پس از انقضای مهلت مذکور در ماده (۵)، دریافت هرگونه وجه مرتبط با تسهیلات توسط مؤسسه اعتباری از قبیل اصل و سود تسهیلات، کارمزد تسهیلات، وجه التزام تأخیر تأدیه‌ی دین، هزینه‌ی کارشناسی برای ارزیابی وثیقه یا مال یا پروژه‌ی موضوع تسهیلات و غیر آن‌ها، صرفاً در قالب قرارداد درج‌شده در سامانه‌ی موضوع ماده (۵) قابل انجام است.

ماده ۷- پس از انقضای مهلت مذکور در ماده (۵)، محاسبات مبتنی بر اطلاعات مندرج در سامانه الکترونیکی قراردادهای تسهیلات، مبنای امور مربوط به قرارداد از قبیل تعیین میزان بدهی، تسویه حساب، مطالبه‌ی وجه موضوع بدهی از تسهیلات‌گیرنده، تهاتر بدهی، امهال قرارداد تسهیلات و ارائه‌ی دادخواست مطالبه‌ی وجه موضوع بدهی به مراجع ذی صلاح است.

تبصره- این حکم مانع از اختیارات مقام قضایی برای رسیدگی به اختلافات طرفین در خصوص مواردی از قبیل میزان بدهی تسهیلات‌گیرنده نیست.

ماده ۸- در صورت تخطی در مؤسسه اعتباری از مفاد این دستورالعمل، بانک مرکزی از طریق هیأت انتظامی بانک‌ها اقدامات انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و ماده (۱۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر را در مورد مؤسسه اعتباری مربوط و همچنین مدیران متخلف علاوه بر مجازات‌های موضوع تبصره (۴) ماده (۳۱) الحاقی به «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» اعمال می‌نماید:

۸-۱- تذکر کتبی؛

۸-۲- تعلیق موقت مجوز بخشی از فعالیت برای مدت معین و یا لغو مجوز فعالیت؛

۸-۳- اعمال محدودیت یا ممنوعیت پرداخت پاداش و مزایای مدیران؛

۸-۴- سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره؛

۸-۵- پرداخت جریمه نقدی.

«دستورالعمل نحوه ثبت الکترونیکی قراردادهای تسهیلات بانکی» که در (۸) ماده و (۱) تبصره، در یکهزار و سیصد و چهل و

سومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۸ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است، از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

۱۷- بخشنامه شماره ۱۵۳۰۶۴/۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۹؛ ابلاغ «شیوهنامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه

برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی»

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۱۴۳۰۸/۱ مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۳ مو ضوع ابلاغ جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱، شورای پول و اعتبار که اشعار می‌دارد؛ «اعطای اعتبار جدید به بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بدون دریافت وثیقه در قالب خط اعتباری یا اضافه برداشت، توسط بانک مرکزی ممنوع است. نوع و میزان وثایق قابل پذیرش موضوع این بند توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.» به استحضار می‌رساند، در اجرای تکلیف قانونی یادشده، مراتب در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای محترم پول و اعتبار مطرح و مقرر شد؛ بانک مرکزی مطابق با شیوهنامه مصوب هیأت عامل، در اعطای اعتبار یا لحاظ اضافه برداشت برای بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، نسبت به اخذ وثیقه با اولویت؛ ۱- اوراق بهادار دولتی منتشره توسط خزانه‌داری کل کشور ۲- ارز ۳- طلا ۴- اوراق بدهی شرکتی ۵- سهام منتشره در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و شرکت فرابورس ایران (به استثنای سهام بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی) و ۶- ملک اقدام نموده و در صورت عدم ایفای تعهدات بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، مطالبات خود را از محل وثایق اخذ شده و وصول نماید. به استناد اختیار مقرر در مصوبه اخیرالذکر، «شیوهنامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» تهیه و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۲ هیأت عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسید که به پیوست نسخه‌ای از شیوهنامه فوق‌الذکر برای استحضار ایفاد می‌گردد.

شایان ذکر می‌داند ترتیبات اخذ وثیقه در قبال اعطای اعتبار به بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که در جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به آن اشاره شده، مشمول احکام مندرج در «شیوهنامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» نبوده و تابع ضوابط خاص خود ابلاغی توسط حوزه عملیات پولی و اعتباری بانک مرکزی خواهد بود.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شیوهنامه اخذ وثیقه از موسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی

«بسمه تعالی»

به استناد جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و در اجرای تکلیف مقرر در مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۴ شورای پول و اعتبار مبنی بر تدوین شیوهنامه نحوه اخذ وثیقه در اعطای اعتبار یا لحاظ اضافه برداشت برای بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی توسط هیأت عامل بانک مرکزی، «شیوهنامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» که از این پس به اختصار «شیوهنامه» نامیده می شود به شرح زیر تدوین می گردد:

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱۰ - در این شیوهنامه عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می روند:

- ۱-۱ بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱ مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- ۳-۱ شرکت سپرده گذاری مرکزی: شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه؛
- ۴-۱ بورس: شرکت بورس اوراق بهادار تهران؛
- ۵-۱ فرا بورس: شرکت فرا بورس ایران؛
- ۶-۱ بورس کالا: شرکت بورس کالای ایران؛
- ۷-۱ اوراق بهادار دولتی: انواع اوراق بهادار منتشره توسط خزانه داری کل کشور؛
- ۸-۱ شمش استاندارد طلا: شمس استاندارد طلا مورد تایید اداره نشر اسکناس و خزانه مطابق با استاندارد تعیین شده توسط اداره خزانه داری ارزی؛
- ۹-۱ اوراق بدهی شرکتی: اوراق بدهی شرکتی منتشره در فرابورس؛
- ۱۰-۱ سهام: سهام منتشره در بورس و فرابورس به استثناء سهام مؤسسه اعتباری؛
- ۱۱-۱ ملک: عین ملک مشتمل بر زمین و ساختمان؛
- ۱۲-۱ وثایق: دارایی های قابل توثیق وفق مفاد این شیوهنامه مشتمل بر اوراق بهادار دولتی، ارز، شمش استاندارد طلا، اوراق بدهی شرکتی، سهام و ملک؛

۱-۱۳ گروه موسسه اعتباری: مشتمل بر

۱-۱۳-۱ شرکت کنترل کننده موسسه اعتباری؛

۱-۱۳-۲ شرکت تابعه و وابسته شخص حقیقی یا حقوقی کنترل کننده موسسه اعتباری؛

۱-۱۳-۳ شرکت تابعه و وابسته موسسه اعتباری؛

در این تعریف، کنترل به معنای توانایی تعیین اکثریت اعضای هیأت مدیره یا هدایت سیاست‌های مالی

و عملیاتی شخص حقوقی تحت کنترل به صورت مستقیم، غیرمستقیم یا از طریق توافق با سایر اشخاص

به تشخیص مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۱ - لحاظ اضافه برداشت برای موسسه اعتباری توسط بانک مرکزی منوط به اخذ قبلی وثایق لازم و انعقاد

قراردادهای مرتبط با آن، مطابق با مفاد این شیوه‌نامه می‌باشد.

تبصره - اضافه برداشت لحاظ شده برای موسسه اعتباری پیش از تصویب این شیوه‌نامه، مشمول حکم مقرر در

این ماده نمی‌باشند.

ماده ۱۲ - قراردادهای مرتبط با اخذ وثایق لازم از موسسه اعتباری شامل مواردی نظیر اخذ وکالت‌نامه‌های مورد نیاز و

همچنین اجازه توثیق، تملک، رفع تصرف، فروش و انتقال وثایق توسط مدیریت کل حقوقی تهیه می‌گردد.

ماده ۱۳ - وثایق مورد پذیرش بانک مرکزی به منظور لحاظ اضافه برداشت برای موسسه اعتباری به ترتیب اولویت

عبارتند از:

۱-۱۳-۱ اوراق بهادار دولتی؛

۱-۱۳-۲ ارز؛

۱-۱۳-۳ شمش استاندارد طلا؛

۱-۱۳-۴ اوراق بدهی شرکتی؛

۱-۱۳-۵ سهام؛

۱-۱۳-۶ ملک.

تبصره ۱ - پذیرش اوراق بهادار دولتی، اوراق بدهی شرکتی و سهام در زمان وثیقه سپاری منوط به عدم توقف

یا تعلیق و نیز عدم برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای نماد معاملاتی مرتبط با آن‌ها می‌باشد.

تبصره ۲ - نمادهای معاملاتی در بازار پایه فرابورس قابلیت توثیق وفق مفاد این شیوه‌نامه را ندارد.

تبصره ۳ - جریان‌های نقدی و سایر منافع مترتب بر اوراق بهادار دولتی، ارز، اوراق بدهی شرکتی و سهام در

دوره توثیق نزد بانک مرکزی قابلیت پرداخت به موسسه اعتباری را نداشته و در وثیقه بانک مرکزی می‌باشند.

تبصره ۴ - تامین تمامی هزینه‌های مترتب در راستای اجرای این شیوه‌نامه از جمله هزینه نگهداری، توثیق و کارشناسی بر عهده موسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره ۵ - معرفی ارز توسط موسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوه‌نامه منوط به عدم بدهی ارزی موسسه اعتباری به بانک مرکزی از جمله بابت سپرده‌های ارزی تودיעی بانک مرکزی نزد موسسه اعتباری مزبور می‌باشد. مگر این که مراتب مورد موافقت معاونت ارزی قرار گیرد.

تبصره ۶ - مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری می‌تواند وثایق متعلق به شرکت‌های عضو گروه موسسه اعتباری را به عنوان وثیقه اضافه برداشت موسسه اعتباری مزبور مطالبه نموده یا از موسسه اعتباری بپذیرد.

تبصره ۷ - معرفی هر فقره ملک توسط موسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوه‌نامه با رعایت اولویت به ترتیب: املاک دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری و با تقدم شعب مؤسسه اعتباری نسبت به سایر املاک تجاری آن، صرفاً در صورتی امکان‌پذیر است که ملک یاد شده دارای سند رسمی تک برگ، فاقد مالکیت مشاع، بلا معارض، ملک طلق، سهل البیع، واقع شده در محدوده شهرها و دارای حداکثر ارزش معادل ۲۰ هزار میلیارد ریال باشد. پذیرش سایر املاک که فاقد تمام یا بخشی از ویژگی‌های مذکور باشد، به تشخیص و صلاحدید مدیریت کل حقوقی خواهد بود.

فصل دوم: اعلام میزان و نحوه ارزش‌گذاری وثایق

ماده ۱۴ - موسسه اعتباری موظف است پس از اعلام میزان وثایق مورد نیاز توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری وفق ماده ۱۶، با لحاظ اولویت موضوع ماده ۱۳ نسبت به معرفی وثایق مورد نیاز و ارسال مدارک زیر اقدام نماید.

۱-۱۴ اوراق بهادار دولتی: میزان و نوع اوراق موضوع وثیقه، زمان سررسید و نرخ سود؛

۲-۱۴ ارز: مبلغ و نوع ارز موضوع وثیقه، منشأ تامین ارز، شرایط دسترسی و هزینه‌های نقل و انتقال؛

۳-۱۴ شمش استاندارد طلا: تعداد و مشخصات آن‌ها؛

۴-۱۴ اوراق بدهی شرکتی: میزان اوراق موضوع وثیقه، مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن، زمان سررسید، نرخ سود، مشخصات دارایی‌های مبنای انتشار در صورت وجود، ارکان و تعهدات هر یک از آن‌ها و رتبه اعتباری در صورت وجود؛

۱۴- ۵ سهام: میزان سهام موضوع وثیقه، مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن، موضوع فعالیت و ترکیب سهامداری شرکت و نحوه تملک سهام توسط موسسه اعتباری (خرید یا تملک وثیقه)؛

۱۴- ۶ ملک: مشخصات ملک نظیر محل و متراژ زمین و ساختمان، مشخصات سازه، نوع کاربری، عمر بنا، نحوه تملک توسط موسسه اعتباری (خرید، ساخت یا تملک وثیقه) و ارزش سرقتی در صورت وجود؛
تبصره - مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری عنداللزوم می تواند اطلاعات و مدارک دیگری را نیز در خصوص وثایق صدرالذکر از موسسه اعتباری دریافت نماید.

ماده ۱۵ - مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری پس از دریافت اطلاعات و مدارک موضوع ماده ۱۴، حسب مورد رأساً یا از طریق مکاتبه با اداره/مدیریت کل ذی ربط مطابق با جدول زیر، اقدامات لازم جهت طی تشریفات ارزش گذاری وثایق را در دستور کار قرار می دهد. اداره خزانه داری ارزی و اداره نشر اسکناس و خزانه ظرف مدت هفت روز کاری از زمان دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری و مدیریت کل حقوقی ظرف مدت هفت روز کاری از زمان اعلام نظر نهایی کارشناسان مربوط، نتیجه ارزش گذاری وثایق را به مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ارائه می نمایند.

نوع وثیقه	روش/مبنای ارزش گذاری	مسئول انجام ارزش گذاری
اوراق بهادار دولتی	قیمت پایانی بازار اوراق در روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه	مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری
ارز	ارزش اعلامی بر اساس نرخ مندرج در سامانه معاملات الکترونیکی ارز (ETS) با لحاظ جمیع شرایط نظیر هزینه های نگهداری، انتقال و تبدیل در روز معرفی وثیقه	اداره خزانه داری ارزی
شمی استاندارد طلا	ارزش اعلامی بر اساس نرخ طلا با لحاظ جمیع شرایط نظیر هزینه های نگهداری، انتقال و تبدیل در روز معرفی وثیقه	اداره نشر اسکناس و خزانه
اوراق بدهی شرکتی	قیمت پایانی بازار اوراق در روز معاملاتی منتهی به روز معرفی وثیقه	مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری	میانگین قیمت پایانی سهام در ۳۰ روز معاملات منتهی به روز معرفی وثیقه	سهام
مدیریت کل حقوقی	ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی	ملک

تبصره - ارزش گذاری اوراق بهادار دولتی، ارز، شمش استاندارد طلا، اوراق بدهی شرکتی و سهام در ادوار فصلی و ارزش گذاری ملک به صورت سالانه انجام می‌شود و تا زمان اتمام تشریفات ارزش گذاری مجدد، آخرین ارزش گذاری وثایق، مبنای عمل خواهد بود.

فصل سوم: تودیع وثایق نزد بانک مرکزی و تعدیل ارزش

ماده ۱۶ - موسسه اعتباری همواره موظف به نگهداری وثایق لازم نزد بانک مرکزی مطابق با مفاد این شیوه‌نامه می‌باشد. حداقل میزان وثایق لازم که موسسه اعتباری موظف به تودیع نزد بانک مرکزی می‌باشد با لحاظ ضرایب تعدیل موضوع ماده ۱۷، در پایان هر فصل توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری بر اساس مجموع مقادیر حاصل از محاسبات مقرر در بندهای زیر تعیین و به موسسه اعتباری اعلام می‌گردد:

۱-۱۶ حداکثر میزان اضافه برداشت موسسه اعتباری در فصل گذشته پس از اعمال ضریب ۱/۳؛

۲-۱۶ میانگین خالص سپرده‌پذیری روزانه موسسه اعتباری در فصل گذشته پس از اعمال ضریب ۳/۰+ برای موسسه اعتباری که بر اساس میانگین خالص سپرده‌پذیری روزانه در دوره موصوف، سپرده‌پذیر به شمار می‌رود.

تبصره - چنانچه میزان وثایق تودیع شده توسط موسسه اعتباری نزد بانک مرکزی مطابق با مفاد این ماده به هر دلیل برای پشتیبانی از اضافه برداشت موسسه اعتباری کافی نباشد، مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری می‌تواند در هر زمان میزان کسری وثایق را به مؤسسه اعتباری اعلام نماید.

ماده ۱۷ - میزان پوشش وثایق اخذ شده از موسسه اعتباری پس از اعمال ضرایب مندرج در جدول زیر به صورت کسری از ارزش برآورد شده موضوع ماده ۱۵ توسط مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری تعیین می‌گردد.

نرخ تعدیل (درصد)	نوع وثیقه
۹۵	اوراق بهادار دولتی

۹۰	ارز
۹۰	شمش استاندارد طلا
۸۵	اوراق بدهی شرکتی
۷۰	سهام
۶۰	ملک

ماده ۱۸ - به کارگیری وثایق معرفی شده توسط موسسه اعتباری برای پشتیبانی از اضافه برداشت موسسه اعتباری منوط به انعقاد قرارداد مربوط فی مابین بانک مرکزی و موسسه اعتباری و نیز اتمام فرآیند تودیع وثایق نزد بانک مرکزی می باشد. مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری پس از دریافت گزارش ارزش گذاری موضوع ماده ۱۵ و اعمال ضرایب تعدیل موضوع ماده ۱۷ از طریق مکاتبه با ادارات ذی ربط به شرح جدول زیر و موسسه اعتباری، اقدامات لازم جهت طی تشریفات تودیع وثایق را در دستور کار قرار می دهد و عنداللزوم کسری وثایق نسبت به مقادیر موضوع ماده ۱۶ را به موسسه اعتباری اعلام می نماید. ادارات مربوط با انجام اقدامات لازم، ظرف مدت ۷ روز کاری پس از اتمام فرآیند تودیع وثایق مراتب را به اطلاع مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری رسانیده و در صورتی که فرآیند تودیع وثایق به هر دلیل ظرف مدت ۱۵ روز پس از دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری، خاتمه نیابد، مراتب را به مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری اعلام می نمایند تا عنداللزوم موضوع جایگزینی وثایق از موسسه اعتباری درخواست گردد.

نوع وثیقه	سازوکار تودیع
اوراق بهادار دولتی	ثبت وثیقه گذاری نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز
ارز	تودیع ارز در حساب کارگزاری بانک مرکزی با تایید اداره خزانه داری ارزی
شمش استاندارد طلا	تودیع طلا نزد بانک مرکزی با تایید اداره نشر اسکناس و خزانه
اوراق بدهی شرکتی	ثبت وثیقه گذاری نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز

سهم	ثبت وثیقه‌گذاری نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از طریق اداره عملیات بازار باز
ملک	ثبت وثیقه‌گذاری نزد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از طریق مدیریت کل حقوقی

ماده ۱۹ - مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری با رعایت مفاد ماده ۱۶ بنا به درخواست موسسه اعتباری، اقدامات لازم برای آزادسازی وثایق بلا استفاده یا تعویض وثایق موسسه اعتباری را دستور کار قرار می‌دهد.

فصل چهارم: تسویه اضافه برداشت، تملک و فروش وثایق

ماده ۲۰ - موسسه اعتباری موظف به تامین وجوه لازم برای تسویه اضافه برداشت از بانک مرکزی در روز کاری پس از لحاظ اضافه برداشت می‌باشد. در هر صورت چنانچه اضافه برداشت موسسه اعتباری طی یک روز بیشتر از ۱۰ هزار میلیارد ریال و یا مجموعاً در چند روز متوالی و یا غیرمتوالی در هر ماه بالغ بر ۲۵۰ هزار میلیارد ریال گردد، اقدامات لازم به منظور فروش و یا تملک وثایق دریافتی از موسسه اعتباری، وفق مفاد این فصل در دستور کار قرار می‌گیرد.

ماده ۲۱ - فرآیند فروش و یا تملک وثایق موسسه اعتباری پس از آغاز وفق ماده ۲۰، قابلیت تعلیق یا لغو ندارد. تشریفات مربوط به فروش و یا تملک وثایق به نفع بانک مرکزی حسب مورد وفق مفاد ماده ۲۲، ماده ۲۳ و ماده ۲۴ و همچنین رفع تصرف از املاک موضوع وثیقه و صدور اسناد مرتبط توسط مدیریت کل حقوقی پیگیری می‌گردد. وجوه حاصل از فروش یا تملک وثایق موضوع این ماده ابتدائاً به مصرف تسویه اضافه برداشت موسسه اعتباری و وجه التزام آن رسیده و مازاد بر آن، با مکاتبه مدیریت کل حقوقی به حساب موسسه اعتباری نزد اداره معاملات ریالی کارسازی می‌گردد.

ماده ۲۲ - ارز و شمش استاندارد طلای موضوع وثیقه به قیمت روز حسب مورد اعلامی توسط اداره خزانه‌داری ارزی یا اداره نشر اسکناس و خزانه با لحاظ جمیع شرایط ارزش‌گذاری مقرر در ماده ۱۵، به نفع بانک مرکزی تملک می‌شود.

ماده ۲۳ - مدیریت کل حقوقی با همکاری سایر ادارات ذی‌ربط اقدامات لازم جهت فروش اوراق بهادار دولتی، اوراق بدهی شرکتی و سهام در بورس و فرابورس به صورت بلوکی، عمده یا خرد و نیز برگزاری مزایده فروش املاک به عموم از طریق «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی»، بورس کالا و یا سایر طرق ممکن را در دستور کار قرار می‌دهد.

تبصره ۱- مدیریت کل حقوقی می‌تواند با تایید هیأت عامل نسبت به خرید اوراق بهادار دولتی موضوع این ماده به نفع بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره ۲- «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی» جهت بهره برداری مدیریت کل حقوقی توسط معاونت فناوری‌های نوین تهیه می‌گردد.

ماده ۲۴ - مزایده املاک از طریق «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی»، بورس کالا و یا سایر طرق ممکن برگزار می‌گردد. قیمت اولین روز مزایده برای وثایق موضوع این ماده برابر با ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی، در نظر گرفته می‌شود. در صورت عدم فروش وثیقه به ازای هر روز کاری، ۵٪ واحد درصد به مأخذ قیمت اولین روز مزایده کاسته شده و مبنای مزایده در روز کاری بعد قرار می‌گیرد. فروش ملک موضوع وثیقه به صورت نقدی می‌باشد لیکن چنانچه ملک یاد شده ظرف مدت ۶۰ روز از زمان شروع مزایده به صورت نقدی به فروش نرسد، مدیریت کل حقوقی می‌تواند با تایید هیأت عامل، ملک موصوف را به صورت نسیه و یا با شرایط خاص به فروش برساند.

تبصره - چنانچه از زمان آخرین ارزشیابی ملک موضوع وثیقه توسط کارشناسان رسمی موضوع ماده ۱۵، بیش از شش ماه سپری نشده باشد، ارزش ملک در فرآیند اخذ وثیقه برای تعیین قیمت اولین روز مزایده، مبنای عمل خواهد بود. در هر صورت اعتبار ارزش گذاری کارشناسان رسمی موضوع این ماده، شش ماه از تاریخ صدور بوده و ادامه برگزاری مزایده، منوط به ارزش گذاری مجدد وثایق می‌باشد.

«شیوه نامه اخذ وثیقه از موسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی» در (۱۵) ماده و (۱۴) تبصره در بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۲ هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید.

۱۸- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۰۶۶۸ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲؛ تمدید مهلت اجرای مصوبه شورای پول و اعتبار در خصوص

تعیین تکلیف بدهی غیرجاری واحدهای تولیدی تا پایان شهریور ماه ۱۴۰۲

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۳۸۲۵۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ موضوع ابلاغ تمدید مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۹ شورای پول و اعتبار در خصوص لزوم امهال مطالبات واحدهای تولیدی دارای بدهی غیرجاری با شرایط معین، به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و سیصد و چهل و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۹، با هدف مساعدت به بنگاههای تولیدی، با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر تمدید مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۱ آن شورا در این رابطه، موافقت نمود و بدین ترتیب مهلت مندرج در بند (۴) از مصوبه یاد شده، تا پایان شهریور ماه سال ۱۴۰۲ تمدید گردید. بر این اساس، مؤسسه اعتباری موظف است بنا به درخواست واحدهای تولیدی دارای مجوز از وزارت جهاد کشاورزی یا وزارت صنعت، معدن و تجارت یا وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که به تشخیص و معرفی کارگروههای استانی تسهیل و رفع موانع تولید در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت، در بازپرداخت بدهی خود به بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی دچار مشکل شده‌اند و تمام یا بخشی از بدهی آنها، غیرجاری شده است، بدهی واحدهای تولیدی مشمول را برای یکبار و حداکثر به مدت پنج (۵) سال، با اخذ میزان (۷/۵ درصد) از مانده بدهی و با دوره تنفس شش‌ماهه در چارچوب "دستورالعمل نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری"، امهال نماید.

با توجه به موارد معنونه خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
الهام جیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۱۹- بخشنامه شماره ۶۷۹/۱۹۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲؛ متضمن ابلاغ دادنامه قطعی شماره ۳۱۷۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۳

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مفاد آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه ابلاغی شماره ۹۸/۱۵۸۷۶ مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۰، موضوع ابلاغ دادنامه شماره ۶۴ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که به موجب آن ماده (۱۹) آیین نامه وصول مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی) م صوب جلسه مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۰ شورای پول و اعتبار موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۱۸۴۷ مورخ ۱۳۹۴/۷/۷ از جهت تجویز مسئولیت ضامن در بازپرداخت مطالبات غیرمستقیم ناشی از تسهیلات اعطایی ابطال گردیده بود، بدین وسیله در اجرای مواد (۹۵)، (۱۰۷)، و (۱۱۸) قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، به پیوست تصویر دادنامه شماره ۳۱۷۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۳ دیوان عدالت اداری، متضمن ابطال اطلاق عبارت «غیرمستقیم» در فرمهای یکنواخت عقود تسهیلات بانکی و لزوم اصلاح مواد مربوط در فرمهای مزبور مطابق با مفاد دادنامههای شماره ۶۴ سال ۱۳۹۸ و شماره ۳۱۷۲ سال ۱۴۰۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، برای استحضار ایفاد می گردد.

بر این اساس، مواد زیر از متن فرمهای یکنواخت عقود مختلف تسهیلاتی از زمان تصویب توسط شورای پول و اعتبار ابطال گردیده و از این رو مؤسسات اعتباری موظفند ضمن پیش بینی آثار حقوقی احتمالی ناشی از تسری رأی شماره ۳۱۷۲ به زمان تصویب هریک از فرمهای یکنواخت عقود اعطای تسهیلات بانکی در دادنامه پیش گفته، از این پس قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای منعقد نمایند که مشتری (حسب مورد مستأجر، جاعل، فروشنده، عامل و ...) و ضامن و یا ضامنین با شرط ضمن عقد به طور غیرقابل رجوع به مؤسسات اعتباری اختیار دهند که هرگونه مطالبات مستقیم خود را پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی قابل برداشت هریک از حسابهای انفرادی مشتری و یا ضامنین (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد مؤسسه اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضایی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی مشتری منظور نماید. مشتری، ضامن و یا ضامنین در صورت اقدام مؤسسه اعتباری به شرح یادشده حق هرگونه اعتراض و طرح دعوی را از خود سلب می نمایند.

۱- ماده ۱۰ فرم یکنواخت قرارداد فروش اقساطی مسکن موضوع بخشنامه

شماره ۹۳/۱۲۰۲۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲

۲- ماده ۱۱ فرم یکنواخت قرارداد فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات،

وسایل حمل و نقل، کالاهای مصرفی با دوام ساخت داخل و تأسیسات

موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۱۲۰۲۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲

- ۳- ماده ۱۱ فرم یکنواخت قرارداد فروش اقساطی مواد اولیه، لوازم کار و ابزار یدکی موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۱۲۰۲۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲
- ۴- ماده ۱۳ فرم یکنواخت قرارداد اجاره به شرط تملیک موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۵- ماده ۱۰ فرم یکنواخت قرارداد خرید دین موضوع بخشنامه شماره ۰۰/۳۳۲۳۶۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۱
- ۶- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد مرابحه موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۷- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد مزارعه موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۸- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد مساقات موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۹- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد استصناع موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۱۰- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد جعاله موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۱۱- ماده ۱۲ فرم یکنواخت قرارداد سلف موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۱۷۲ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷
- ۱۲- ماده ۱۵ فرم یکنواخت قرارداد مضاربه موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۲۴۹۶۰۱ مورخ ۱۳۹۴/۹/۲
- ۱۳- ماده ۱۶ فرم یکنواخت قرارداد مشارکت مدنی موضوع بخشنامه شماره ۹۲/۲۰۶۵۴۶ مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۱

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق و مؤثر به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی
الهام چیت سازان
۳۲۱۵-۰۲
۳۸۱۶

بایست

تاریخ: ۱۴۰۱/۲/۲۵
شماره: ۱/۹۹۰۰۷۰۵ ج هـ
پیوست: دارد

از: دفتر اجرای احکام هیات عمومی دیوان عدالت اداری
به: بانک مرکزی ج.ا.ا. (اداره حقوقی)

باسلام و احترام

به پیوست دستور قضایی قاضی محترم اجرای احکام هیات عمومی به
انضمام یک نسخه رونوشت دادنامه شماره ۳۱۷۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۳ صادره
از هیات عمومی دیوان عدالت اداری ارسال می گردد. خواهشمند است
دستور فرمایید نسخه ابلاغ شده این برگ را با قید تاریخ رویت و گواهی
مامور مربوطه اعاده فرمایند.

سرپرست دفتر شعبه اجرای احکام هیات عمومی
کولوند

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نبش خیابان ایران زمین
تلفن: ۰۲۱-۵۱۲۰۰۰ ۰۲۱-۵۱۲۰۵۵۱۳

تاریخ:
شماره:
پیوست:

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا دادنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: ۳۱۷۲

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۰/۱۲/۳

شماره پرونده: ۹۹۰۰۷۰۵

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکیان: آقایان یاسر عرب نژاد و خانم لیلا فلاح

موضوع شکایت و خواسته: ۱- ابطال عبارت «غیر مستقیم» از ماده ۱۱ فرم الحاقی (فرم یکنواخت) قرارداد فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات، وسایل حمل و نقل کالاهای مصرفی بادوام ساخت داخل و تأسیسات و ماده ۱۰ فرم الحاقی قرارداد فروش اقساطی مسکن و ماده ۱۱ فرم الحاقی قرارداد فروش اقساطی مواد اولیه لوازم یدکی و ابزار کار جملگی مصوب یک هزار و یکصد و هشتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ شورای پول اعتبار موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۱۲۰۲۸۵-۱۳۹۳/۵/۲ مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به جهت ابطال ماده ۱۴ آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری موسسات اعتباری مصوب ۱۳۸۸/۷/۱ و همچنین ابطال ماده ۱۹ آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری موسسات اعتباری مصوب ۱۳۹۴/۷/۷

۲- ابطال عبارت «غیر مستقیم» از ماده ۱۳ فرم الحاقی (فرم یکنواخت) قرارداد اجاره به شرط تملیک، ماده ۱۰ فرم الحاقی قرارداد خرید دین، ماده ۱۲ فرم الحاقی قرارداد مرابحه، ماده ۱۲ فرم الحاقی قرار داد مزارعه، ماده ۱۳ فرم الحاقی قرار داد مسابقات، ماده ۵ فرم الحاقی قرارداد استصناع، ماده ۱۲ فرم الحاقی قرارداد جعاله، ماده ۱۲ فرم الحاقی قرارداد سلف جملگی مصوب یک هزار و دویست و چهارمین جلسه مورخ

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نبش خیابان ایران زمین

تاریخ:
شماره:
پیوست:

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا د/نامه

و خواسته را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده اند که:

" مطابق ماده ۲۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ و تبصره آن بانک مرکزی مکلف گردیده به منظور ایجاد تراضی و عادلانه نمودن قراردادها فرمهای یکنواختی را برای هر یک از عقود اسلامی که منجر به اعطاء تسهیلات می شوند تهیه و به تصویب شورای پول و اعتبار برساند. در این راستا فرم های الحاقی (فرم یکنواخت) موصوف در ستون خواسته توسط شورای پول و اعتبار تنظیم و به تصویب می رسد و متعاقب آن بانک مرکزی به موجب بخشنامه های مذکور جهت اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ می نماید.

به موجب رأی شماره ۱۲۸۵-۱۳۹۴/۱۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، ماده ۱۴ آیین نامه وصول مطالبات سر رسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) که ناظر بر چگونگی اخذ تضمین و بازپرداخت تسهیلات اعطایی به مشتری بوده و به موجب آن به بانک اختیار می داد قرارداد های اعطای تسهیلات بانکی را به گونه ای تنظیم نماید که ضامن و افراد تحت تکفل وام گیرنده با شرط ضمن عقد بصورت غیر قابل رجوع به بانک اختیار دهند که هر گونه مطالبات خود اعم از مستقیم (تسهیلات اخذ شده) و غیر مستقیم (سایر بدهیهای تسهیلات برنده) را پس از سر رسید و در صورت عدم پرداخت از اموال و اسناد آنها برداشت نماید ابطال گردیده است.

رأی شماره ۶۴-۱۳۹۸/۱/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، عموم ماده ۱۹ آیین نامه وصول مطالبات غیر تجاری مؤسسات اعتباری موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۸۷۸۴۷-۱۳۹۴/۷/۷- مدیریت کل مقررات بانک مرکزی که ناظر بر اختیار بانک در برداشت از کلیه حسابها اموال و اسناد مشتری و ضامنین وی در تمامی بدهیهای مستقیم و غیر مستقیم مشتری می بود را مغایر با ماده ۱ قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی مصوب ۱۳۸۶ تشخیص داده بنابراین عموم این ماده را که تجویز می کند مطالبات غیر مستقیم مؤسسات مالی اعتباری ناظر به سایر بدهیهای تسهیلات گیرنده از ضامن و یا ضامنین که قبلا باز پرداخت آن بدهی را (سایر بدهیهای تسهیلات گیرنده) تضمین

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نبش خیابان ایران زمین

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا د/نامه

تاریخ:
شماره:
پیوست:

نکرده اند اخذ شود، ابطال نموده است. علی ایحال با عنایت به ابطال مواد ۱۴ و ۱۹ آیین نامه های صدرالذکر و لزوم رعایت قاعده عادلانه بودن قراردادهای موضوع ماده ۲۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب سال ۱۳۹۰ و با عنایت به قاعده فقهی « نفی غرر » صدور رأی مطابق خواسته های صدرالاشاره مورد استدعاست. "

متن مقررهای مورد شکایت به شرح زیر است:

" ماده ۱۰ فرم قرارداد فروش اقساطی مسکن و ماده ۱۱ فرم قرارداد فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات، وسایل حمل و نقل، کالاهای مصرفی بادوام ساخت داخل و تاسیسات و ماده ۱۱ فرم قرارداد فروش اقساطی مواد اولیه، لوازم یدکی و ابزار کار:

خریدار به طور غیرقابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حسابها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/موسسه اعتباری و یا سایر بانکها و موسسات اعتباری، رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی خریدار منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/موسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می نماید. اقدام بانک/موسسه اعتباری در این خصوص برای خریدار غیرقابل اعتراض و لازم الاجرا می باشد.

ماده ۱۳ فرم قرارداد اجاره به شرط تملیک: مستأجر و ضامن، ضامنین طی عقد لازم به طور غیر قابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۰ فرم قرارداد خرید دین: فروشنده و ضامن، ضامنین به طور غیر قابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۲ فرم قرارداد مرابحه: متقاضی و ضامن، ضامنین به طور غیر قابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۲ از فرم قرارداد مزارعه و فرم قرارداد مساقات: عامل و ضامن، ضامنین به طور غیر قابل رجوع به بانک/موسسه

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نیش خیابان ایران زمین

تاریخ:.....
شماره:.....
پیوست:.....

قُلَّا تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ أَنْ تَعْدِلُوا د/نامه

اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۲ فرم قرارداد سلف: فروشنده و ضامن. ضامنین به طور غیرقابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۲ فرم قرارداد جعاله: جاعل و ضامن. ضامنین طی عقد خارج لازم به طور غیرقابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۵ فرم قرارداد مضاربه: عامل و ضامن. ضامنین طی عقد خارج لازم به طور غیرقابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۱۶ فرم قرارداد مشارکت مدنی: شریک و ضامن. ضامنین طی عقد خارج لازم به طور غیرقابل رجوع به بانک/موسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند [ادامه ماده فوق الذکر]...

ماده ۵ فرم قرارداد استصناع: مشتری که وکیل بانک در نحوه اجرای قرارداد استصناع دوم است؛ متعهد گردید ضمن نظارت بر مراحل ساخت اموال موضوع این قرارداد، پس از ساخت و تکمیل اموال موضوع این قرارداد، نسبت به تحویل گرفتن اموال از سازنده اقدام نماید. عدم مراجعه مشتری به سازنده جهت تحویل اموال موضوع قرارداد، نافی مسئولیت و تعهد مشتری در پرداخت مطالبات بانک/موسسه اعتباری نخواهد بود و مشتری مسئول جبران تمامی خسارات ناشی از تخلف خود می باشد.

علی رغم ارسال و ابلاغ نسخه دوم دادخواست و ضامنین آن برای طرف شکایت تا زمان رسیدگی به پرونده هیچ پاسخی واصل نشده است.

در خصوص ادعای شاکیان مبنی بر مغایرت مقرر مقرر با موازین شرعی، قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۱۰۲/۲۸۸۱۵ - ۱۴۰۰/۹/۲۷ اعلام کرده است که:

" اطلاق اختیار بانک بر اساس مفاد بخشنامه های مورد شکایت که در قراردادهای ذی ربط درج می شود، مبنی بر برداشت مطالبات بانک از موجودی هر یک از حسابها و اموال تسهیلات گیرندگان و ضامنین، در مواردی که شخص

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نبش خیابان ایران زمین

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا داده نامه

تاریخ:
شماره:
پیوست:

اختیاردهنده شرعاً جواز اعطای وکالت یا اختیار به بانک برای برداشت آن اموال جهت تأدیه بدهی خود به بانک را نداشته است از جمله مواردی که تسهیلات گیرنده یا ضامین وجوه اشخاص ثالث را در حساب های بانکی قرار داده اند و امکان عودت آن وجوه از محل دیگر را ندارند و در عین حال عودت آن وجوه لازم است، خلاف شرع شناخته شد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۳ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

اولاً: قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۱۴۰۰/۹/۲۷-۱۰۲/۲۸۸۱۵ و در رابطه با جنبه شرعی مقررات مورد شکایت اعلام کرده است که: «اتفاق اختیار بانک براساس مفاد بخشنامه های مورد شکایت که در قراردادهای ذیربط درج می شود، مبنی بر برداشت مطالبات بانک از موجودی هر یک از حسابها و اموال تسهیلات گیرندگان و ضامین، در مواردی که شخص اختیاردهنده شرعاً جواز اعطای وکالت یا اختیار به بانک برای برداشت آن اموال جهت تأدیه بدهی خود به بانک را نداشته است از جمله مواردی که تسهیلات گیرنده یا ضامین وجوه اشخاص ثالث را در حسابهای بانکی قرار داده اند و امکان عودت آن وجوه از محل دیگر را ندارند و در عین حال عودت آن وجوه لازم است، خلاف شرع شناخته شد.» ثانیاً: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری براساس آرای شماره ۱۳۸۵-۱۲۸۵/۱۱/۲۰ و شماره ۱۳۹۴/۱۱/۲۰-۶۴ و ۱۳۹۸/۱۱/۲۰ با استناد به ماده ۱ قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه های طرح و تسریع در اجرای طرحهای تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانکها مصوب سال ۱۳۸۶ حکم به ابطال مقرراتی صادر کرده است که متضمن اعطای اختیار به بانک عامل جهت رجوع به کلیه حسابهای مشتری و ضامین و نیز برداشت هرگونه مطالبات اعم از مستقیم

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نیش خیابان ایران زمین

تاریخ:
شماره:
پیوست:

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا د/نامه

(تسهیلات اخذشده) و غیرمستقیم از اموال آنها بوده‌اند. بنا به مراتب فوق و با عنایت به اینکه عبارت «غیرمستقیم» در فرم‌های تنظیم شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران درخصوص انواع قراردادهای تسهیلات به شرح مقررات مورد شکایت متضمن احکام مشابه با مقرراتی است که هیأت عمومی دیوان عدالت اداری قبلاً و به موجب آرای صدرالذکر آنها را ابطال کرده است، بنابراین عبارت مزبور در مقررات مورد اعتراض مغایر با ماده ۱ قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرحهای تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانکها مصوب سال ۱۳۸۶ است و با توجه به نظریه شماره ۱۰۲/۲۸۸۱۵-۱۴۰۰/۹/۲۷ فقهای شورای نگهبان مبنی بر خلاف شرع بودن مقررات معترض‌عنه و در اجرای احکام مقرر در تبصره ۲ ماده ۸۴ و ماده ۸۷ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ مبنی بر لزوم تبعیت هیأت عمومی از نظریات فقهای شورای نگهبان، اطلاق عبارت «غیرمستقیم» در مقررات مورد شکایت خلاف شرع نیز تشخیص داده می‌شود و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می‌گردد./

حکمتعلی مظفری

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

آدرس: تهران بزرگراه شهید ستاری بلوار شهید مخبري نیش خیابان ایران زمین

۲۰- بخشنامه شماره ۰۱/۱۹۱۹۸۳ مورخ ۱۴۰۱/۸/۳؛ تاکید بر لزوم اخذ تاییدیه‌های لازم پیش از ایجاد هرگونه

تعهد به اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی جدید از طرقی نظیر انعقاد تفاهم‌نامه

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند، یکی از چالش‌ها و مشکلات مبتلا به نظام بانکی کشور طی سنوات گذشته، وضع تکالیف متعدد حتی بعضاً فراتر از ظرفیت و توان اعتباری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در قوانین و مقررات برای تأمین مالی بخش‌های مختلف اقتصادی بوده است. به گونه‌ای که در حال حاضر برخی مؤسسات اعتباری به دلیل مشکلات ساختاری و ترازنامه‌ای، همواره اعلام می‌دارند که ظرفیت پاسخگویی به تکالیف و الزامات تسهیلاتی که توسط بانک مرکزی ابلاغ می‌شود، ندارند. همچنین بررسی عملکرد شبکه بانکی کشور در انجام تعهدات و تکالیف ابلاغی نیز مؤید آن است که تعداد قابل توجهی از مؤسسات اعتباری، در ایفای تکالیف خود عملکرد قابل قبولی نداشته‌اند. علاوه بر این، استحضار دارند که بانک مرکزی طی سالیان اخیر با هدف مهار رشد نامتعارف نقدینگی و نظارت بر رشد ترازنامه مؤسسات اعتباری، سیاست کنترل مقداری ترازنامه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به جدیت در دستور کار قرار داده و لذا مؤسسات اعتباری نمی‌توانند بیش از آن چه بانک مرکزی تعیین نموده، رشد ترازنامه داشته باشند. این در حالی است که اخیراً مشاهده شده برخی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، با وجود تمامی محدودیت‌های سرمایه‌ای، نقدینگی و ساختاری خود و نیز مغایر با ضوابط و مقررات احتیاطی ابلاغی و به ویژه به رغم عدم انجام تکالیف قانونی و مقرراتی در زمینه اعطای تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی، رأساً از طرقی نظیر انعقاد تفاهم‌نامه، نسبت به قبول تعهدات برای تخصیص منابع و حتی مشارکت حقوقی جدید در طرح‌های مختلف اقدام می‌نمایند. لذا متذکر می‌گردد هرگونه تعهد به اعطای تسهیلات و یا مشارکت حقوقی جدید از طرقی نظیر انعقاد تفاهم‌نامه قبل از اخذ موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع بوده و عدم رعایت آن، اقدامات نظارتی و انتظامی مقتضی را در پی خواهد داشت.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۲۱- بخشنامه شماره ۱۹۸۸۷۲/۱ مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۰؛ ابلاغ برگزاری دوره آموزشی تحت عنوان «زبان

گزارش‌گری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL) و کاربردهای آن در بانکداری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند؛ فرآیند گزارش‌گری مالی اعم از تهیه، تجزیه و تحلیل، پردازش و مبادله اطلاعات پیچیدگی‌های زیادی داشته و بعضاً با مشکلات و چالش‌هایی از جمله هزینه‌بر بودن، زمان‌بر بودن با توجه به حجم بالای اطلاعات، عدم اطمینان کافی از صحت و دقت اطلاعات، فقدان وجود ساختار و فرمت مشخص اشاره نمود. XBRL یا زبان گزارش‌گری تجاری توسعه‌پذیر، روشی استاندارد است که برای انتقال و مبادله الکترونیکی داده‌های مالی کاربرد دارد و باعث ایجاد تحول در فرآیند گزارش‌گری مالی در دنیا از طریق تسهیل در استفاده از تمامی اطلاعات موجود و به حداقل رسانیدن فاصله زمانی بین ارسال و انتشار اطلاعات و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شده است. از جمله دیگر مزایای آن می‌توان به افزایش دقت، فراهم آوردن امکان تحلیل‌گری بهتر و آسان‌تر، کاهش هزینه‌ها، بهبود کیفیت اطلاعات، افزایش سرعت یکپارچه‌سازی اطلاعات، ایجاد هماهنگی از طریق استانداردسازی بین محتوا و متن، یکسان‌سازی فرمت‌ها و تعامل‌پذیری میان سیستم‌های مختلف اطلاعاتی موجود، اشاره نمود. به همین دلیل، امروزه پیاده‌سازی XBRL در بسیاری از کشورها رو به افزایش بوده و بکارگیری آن از سوی برخی مراجع نظارتی الزامی گردیده است.

با عنایت به مراتب یاد شده، شایان ذکر می‌داند امکان سنجی پیاده‌سازی استاندارد XBRL در شبکه بانکی کشور در دستور کار بانک مرکزی قرار دارد. بر همین اساس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی در نظر دارد دوره‌ای را تحت عنوان «زبان گزارش‌گری تجاری توسعه‌پذیر (XBRL) و کاربردهای آن در بانکداری» برگزار نماید که لازم است مدیران واحدهای سازمانی مرتبط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی در دوره مزبور شرکت فرمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند مقدمات لازم در تمامی زمینه‌های مورد نیاز برای کسب آمادگی به منظور پیاده‌سازی استاندارد موصوف در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی فراهم شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

۲۲- بخشنامه شماره ۱۷/۲۳۹۰۱ + مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق

بهادار»

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۱۷/۷۹۷۰۶ + مورخ ۱۴۰۱/۴/۱ موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یکمهرار و سیصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۵، با الحاق یک تبصره به شرح ذیل به ماده (۲) دستورالعمل مذکور موافقت نمود:

«آن دسته از مؤسسات اعتباری که با توجه به وضعیت سرمایه خود، رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل توسط آنها امکان‌پذیر نمی‌باشد، لیکن به تشخیص بانک مرکزی، تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی موضوع تبصره (۳) توسط آنها در ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی، واگذاری اموال مازاد و مولد سازی دارایی‌ها ضروری بوده و از این طریق ناترازی آنها کاهش یافته و شاخص‌های ثبات و سلامت مؤسسات اعتباری مذکور بهبود می‌یابد، به مدت ۳ سال از تاریخ تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی موضوع تبصره (۳)، از رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل مستثنی می‌باشند.»

در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار»، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۱۴۹۱۵۳/۹۶/۱۶ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار

نسخه اصلاحی (خرداد ماه ۱۴۰۱)

«بسمه تعالی»

شورای پول و اعتبار به استناد بند «۳» از ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور، بند «ب» ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مواد (۲۳) الی (۲۷) آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و به‌منظور کنترل گستره بنگاه‌داری مؤسسات اعتباری و هدایت آن‌ها به ایفای نقش واسطه‌گری وجوه به عنوان کارکرد اصلی آن مؤسسات، «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود را به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱۹- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

- ۱-۹ بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۱۰ مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- ۱-۱۱ فعالیت بانکی: تمامی فعالیت‌هایی که به منظور پشتیبانی و سهولت در انجام عملیات بانکی و گسترش و تنوع آن و همچنین حفظ اسرار حرفه‌ای مؤسسه اعتباری انجام می‌شود نظیر عملیات قرض‌الحسنه، عملیات فروش اموال مازاد بانک‌ها، اعتبارسنجی، صدور، پذیرش و پردازش انواع کارتهای الکترونیکی (کارتهای خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره)، انجام عملیات صرافی، عملیات لیزینگ، فن‌آوری اطلاعات، امور چاپ و سایر فعالیت‌های مشابه به تشخیص بانک مرکزی؛
- ۱-۱۲ شرکت تابعه: شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید؛
- ۱-۱۳ مؤسسه اعتباری خارجی: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که در خارج از ایران تأسیس شده و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به عملیات بانکی اشتغال دارد؛

۱-۱۴- اوراق بهادار^{۹۰}: سهام، اوراق مشارکت، اسناد خزانه اسلامی، صکوک، گواهی سپرده و سایر موارد مشابه به تشخیص بانک مرکزی که متضمن حقوق مالی قابل معامله برای دارنده آن باشد؛

۱-۱۵- سرمایه‌گذاری: عبارت است از:

۱-۱۵-۱. مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در تأسیس شرکتهای

جدید و خرید سهام شرکتهای موجود؛

۱-۱۵-۲. تحصیل سایر اوراق بهادار (ارزی و ریالی) توسط

مؤسسه اعتباری؛

۱-۱۶- سرمایه پایه: موضوع مصوبه شماره یک هزار و سیزدهمین

جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار و اصلاحات

بعدي آن.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری و شرکتهای تابعه آن در چارچوب مفاد این

دستورالعمل، مجاز به مشارکت حقوقی در تأسیس شرکتهای جدید و

خرید سهام شرکتهای موجودی هستند که صرفاً فعالیت بانکی

انجام می‌دهند.

تبصره ۱ — تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط

مؤسسه اعتباری و شرکتهای تابعه آن نیز، مشمول مفاد این

ماده می‌گردد.

تبصره ۲ — تملک واحدهای سرمایه‌گذاری یک صندوق سرمایه‌گذاری

«اختصاصی بازارگردانی» و همچنین تملک سهام یک شرکت تأمین

سرمایه توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در چارچوب

قوانین و مقررات موضوعه و با رعایت حدود مقرر این

دستورالعمل و در چارچوب ضوابط اجرایی این تبصره که توسط

هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، خواهد بود.^{۹۱}

تبصره ۳ — تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی

توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به تشخیص بانک

مرکزی در اجرای تکالیف قانونی، واگذاری اموال مازاد،

مولدسازی داراییها و تنوع‌بخشی به ابزارهای تجهیز منابع در

بازار پول انجام می‌شود، در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه

و با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل و در چارچوب ضوابط

^{۹۰} . تعریف اوراق بهادار، طی مصوبه یک هزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شورای پول و اعتبار اصلاح گردید. همچنین با توجه به این اصلاح، در بند ۷-۱، تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط مؤسسه اعتباری، از مصادیق سرمایه‌گذاری حذف گردید.

^{۹۱} . طی مصوبه یک هزار و سیمصد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۵ شورای پول و اعتبار اضافه گردید.

اجرایی که توسط هیئت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، مجاز خواهد بود.^{۹۷}

تبصره ۴ — آن دسته از مؤسسات اعتباری که با توجه به وضعیت سرمایه خود، رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل توسط آنها امکان‌پذیر نمی‌باشد، لیکن به تشخیص بانک مرکزی، تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی موضوع تبصره (۳) توسط آنها در ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی، واگذاری اموال مازاد و مولدسازی دارایی‌ها ضروری بوده و از این طریق ناترازی آنها کاهش یافته و شاخص‌های ثبات و سلامت مؤسسات اعتباری مذکور بهبود می‌یابد، به مدت ۳ سال از تاریخ تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی موضوع تبصره (۳)، از رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل مستثنی می‌باشند.^{۹۸}

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان لازم‌الاجرا شدن قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، سهام تحت تملک خود و شرکت‌های تابعه در بنگاه‌هایی که فعالیت‌های غیربانکی انجام می‌دهند را واگذار نماید.

تبصره ۱ — طرح‌های نیمه تمام غیربانکی تحت تملک شرکت‌های تابعه مؤسسه اعتباری از شمول مفاد این ماده مستثنی بوده و باید حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان بهره‌برداری واگذار گردد.

تبصره ۲ — در مواردی که مؤسسه اعتباری اقدامات لازم برای واگذاری بنگاه‌های موضوع این ماده را به انجام رساند ولی بنا به دلایلی خارج از اراده، واگذاری آن ممکن نشده باشد منوط به تأیید مراتب توسط بانک مرکزی، از مجازات‌های مقرر در ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و همچنین مفاد ماده (۱۵) این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۲۲- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به مشارکت حقوقی در شرکت‌های سهامی موضوع ماده (۲) می‌باشد.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری در صورتی می‌تواند در تأسیس شرکت‌های جدید و خرید سهام شرکت‌های موجود مشارکت حقوقی نماید که

^۳ . طی مصوبه یکهزار و سیصد و سی و ششمین صورتجلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ شورای پول و اعتبار اضافه گردید.
^۴ . طی مصوبه یکهزار و سیصد و چهل و نهمین صورتجلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۵ شورای پول و اعتبار اضافه گردید.

بررسي و ارزيابي به عمل آمده حاکي از سودآور بودن موضوع مشارکت باشد.

ماده ۲۴- مشارکت حقوقي چند مؤسسه اعتباري با يکديگر در تحصيل سهام شرکتهاي موضوع اين دستورالعمل با رعايت حدود مقرر بلامانع است.

فصل دوم: حدود سرمايه‌گذاري

ماده ۲۵- مجموع سرمايه‌گذاري‌هاي مؤسسه اعتباري نبايد از ۲۰ درصد سرمايه پايه مؤسسه اعتباري تجاوز نمايد.

ماده ۲۶- سرمايه‌گذاري مؤسسه اعتباري در هر شخص حقوقي حداکثر ۵ درصد سرمايه پايه مؤسسه اعتباري مي‌باشد.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباري مجاز نيست در هيچ زمان بيش از يک درصد سهام مؤسسه اعتباري ديگر را به طور مستقيم و يا غيرمستقيم تا دو سطح دارا باشد.

تبصره — سرمايه‌گذاري مؤسسه اعتباري در مؤسسات اعتباري ثبت شده در مناطق آزاد تجاري صنعتي جمهوري اسلامي ايران و مؤسسات اعتباري خارجي از شمول مفاد اين ماده مستثني است.

ماده ۲۸- سرمايه‌گذاري در اوراق بهادار (به استثناي سهام) منتشره و يا تضمين شده توسط دولت يا بانک مرکزي از شمول حدود اين دستورالعمل مستثني بوده و تابع سياست‌هاي بانک مرکزي است.^{۹۹}

فصل سوم: ساير موارد

ماده ۲۹- نحوه حسابداري سرمايه‌گذاري‌هاي مؤسسه اعتباري طبق مفاد استانداردهاي حسابداري مصوب سازمان حسابري و الزامات بانک مرکزي انجام مي‌شود.

ماده ۳۰- هيأت مديره مؤسسه اعتباري موظف است به منظور حسن اجراي اين دستورالعمل، نسبت به تدوين و تصويب رويه‌هاي اجرايي داخلي مشتمل بر واحد سازماني مسئول انجام کار، شرح وظايف آن، روش‌هاي انجام کار، نحوه ارتباط، تبادل و گردش اطلاعات مابين واحدهاي سازماني و غيره اقدام نمايد.

ماده ۳۱- سرمايه‌گذاري‌هاي موضوع اين دستورالعمل بايد به تصويب هيأت مديره مؤسسه اعتباري برسد.

ماده ۳۲- مشارکت حقوقي مؤسسه اعتباري در شرکتهاي و مؤسسات اعتباري خارجي و مشارکت حقوقي در بيش از ۵۰ درصد سهام

^{۹۹} . طي مصوبه يک هزار و دو يست و هفتاد و هفتمين جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شوراي پول و اعتبار، اصلاح گرديد.

شرکت‌های ایرانی، پس از کسب مجوز از بانک مرکزی، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل بلامانع است. تبصره — مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که فعالیت آن‌ها صدور، پذیرش و پردازش انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره) است، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل، تابع مقررات خاص ناظر بر آن‌ها می‌باشد.

ماده ۳۳- در صورت تخطی مؤسسه اعتباری از حدود فردی و یا جمعی مقرر در این دستورالعمل، مجموع مازاد سرمایه‌گذاری تا زمان واگذاری آن، از سرمایه پایه مؤسسه اعتباری جهت محاسبه سایر نسبت‌های احتیاطی کسر می‌شود.

ماده ۳۴- در مواردی که به دلیل عوامل قهری و یا به منظور استیفای حقوق و مطالبات، مؤسسه اعتباری و یا شرکت‌های تابعه آن، سهام و اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام اشخاص حقوقی دارای فعالیت غیربانکی را تملیک نمایند و یا مؤسسات اعتباری از حدود مقرر در این دستورالعمل را نقض کنند، موظفند ظرف مدت یکسال از تاریخ نقض حدود وضعیت خود را با مفاد این دستورالعمل منطبق نمایند. مؤسسه اعتباری موظف است ظرف مدت یک ماه، مراتب فوق را طی گزارشی با ذکر دلایل به بانک مرکزی اطلاع دهد.

تبصره — تمدید مهلت مذکور در این ماده در خصوص انطباق با حدود مقرر، با ارایه دلایل مستند و تأیید بانک مرکزی حداکثر تا یکسال دیگر امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری مکلف است فهرست سرمایه‌گذاری‌های موضوع این دستورالعمل را در مقاطع زمانی ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، در چارچوبی که بانک مرکزی تعیین می‌نماید، به این بانک گزارش کند.

ماده ۳۶- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» در (۱۸) ماده و (۶) تبصره در یک‌هزار و دویست و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۱۲ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یکماه پس از ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل تمامی ضوابط مغایر با آن، از جمله مصوبات جلسات پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و

اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ در خصوص «دستورالعمل اجرایی مشارکت حقوقی» و یک هزار و هشتاد و یکمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۸ در خصوص «دستورالعمل سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری»، ملغی می‌گردد.

۲۳- بخشنامه شماره ۱۹/۲۳۹۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳؛ ابلاغ مصوبه هیأت عامل بانک مرکزی در خصوص

«ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»،

«صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان» توسط بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری غیربانکی» موضوع تبصره (۳) ماده (۲) «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،

مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، در اجرای تکلیف مقرر در تبصره (۳) ماده (۲) «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار»، مصوب یکپهزار و سیصد و سی و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ شورای محترم پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره ۱/۷۹۷۰۶ مورخ ۱۴۰۱/۴/۱ مبنی بر این‌که؛ تملک سهام و واحدهای سرمایه‌گذاری نهادهای مالی توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به تشخیص بانک مرکزی در اجرای تکالیف قانونی، واگذاری اموال مازاد، مولدسازی دارایی‌ها و تنوع‌بخشی به ابزارهای تجهیز منابع در بازار پول انجام می‌شود، در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه و با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل و در چارچوب ضوابط اجرایی که توسط هیأت عامل بانک مرکزی تعیین می‌گردد، مجاز خواهد بود، به پیوست " ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»، «صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان» توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" که در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۵ هیأت عامل محترم بانک مرکزی مطرح و مورد تصویب قرار گرفته، برای استحضار ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و بدالحد - حافظ مفاد بخش - نامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

"ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»، «صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان» توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی"

«بسمه تعالی»

در اجرای تکلیف مقرر در تبصره (۳) ماده (۲) «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار»، م‌صوب جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ شورای محترم پول و اعتبار، «ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»، «صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان» توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» به شرح زیر تدوین می‌شود.

بخش اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این ضوابط عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- ۱-۳- **اشخاص وابسته:** اشخاص زیر به عنوان اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری محسوب می‌شوند:
 - ۱-۳-۱- شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید و همچنین سایر اشخاص حقوقی که طبق استانداردهای حسابداری، واحد تجاری فرعی و وابسته مؤسسه اعتباری قلمداد شوند؛
 - ۱-۳-۲- اشخاص حقوقی که کارکنان مؤسسه اعتباری دارای مناصب مدیریتی (اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل) در آن شخص حقوقی باشند؛
 - ۱-۳-۳- صندوق‌های مرتبط با طرح‌های خاص بازنشستگی کارکنان یا جبران خدمات کارکنان مؤسسه اعتباری که به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه مؤسسه اعتباری - وفق معیارهای مقرر در استانداردهای حسابداری مربوط - باشد. مثل، صندوق بازنشستگی کارکنان، مؤسسه تأمین رفاه و آتیه کارکنان، صندوق ذخیره کارکنان.

- ۴-۱- صندوق سرمایه‌گذاری: «صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی»، «صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات» و «صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان»؛
- ۵-۱- صندوق سرمایه‌گذاری تابعه مؤسسه اعتباری: صندوق سرمایه‌گذاری که اکثریت واحدهای سرمایه‌گذاری دارای حق رأی آن در تملک مؤسسه اعتباری است.
- ۶-۱- دارایی ثابت مشهود بانکی: آن دسته از دارایی‌های دارای ماهیت عینی و عمر مفید بیش از یک دوره مالی که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای گذشته ایجاد شده‌اند و صرفاً به منظور استفاده در عملیات بانکی و یا ارائه خدمات به کارکنان نگهداری می‌شوند، نظیر محل فعالیت شعب و ادارات مرکزی.
- ۷-۱- اموال مازاد غیربانکی: آن دسته از اموال مؤسسه اعتباری که واجد تعریف «دارایی ثابت مشهود بانکی» نیستند؛
- ۸-۱- تملک: تحصیل یا پذیره‌نویسی و نگهداری واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری به هر نحو اعم از مستقیم یا غیر مستقیم؛
- ۹-۱- تملک مستقیم: تملک با استفاده از منابع مؤسسه اعتباری و به نام وی؛
- ۱۰-۱- تملک غیر مستقیم: تملک با استفاده از منابع مؤسسه اعتباری و به نام اشخاص دیگر (اعم از وابسته و غیر آن)؛
- ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است، قبل از تملک واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری توسط خود و اشخاص وابسته به خود، نسبت به اخذ موافقت قبلی از بانک مرکزی در چارچوب این ضوابط اقدام نماید.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است، قبل از نقل و انتقال آن بخش از واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری که در تملک خود و اشخاص وابسته به خود می‌باشد، نسبت به اخذ موافقت قبلی از بانک مرکزی در چارچوب این ضوابط اقدام نماید.
- ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت اعلام بانک مرکزی، نسبت به ارائه اطلاعات، مدارک و مستندات مربوط به صندوق‌های سرمایه‌گذاری که تمام یا بخشی از واحدهای سرمایه‌گذاری آن متعلق به خود و یا اشخاص وابسته خود است، اقدام نماید.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن، در صورتی مجاز به تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری موضوع این ضوابط می‌باشد که مفاد این ضوابط همواره در صندوق رعایت گردد.

ماده ۶- تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری به استثنای صندوق سرمایه‌گذاری تابعه مؤسسه اعتباری توسط اشخاص وابسته به مؤسسه اعتباری ممنوع است. مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این حکم با مؤسسه اعتباری است.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری باید هرگونه تغییر در صندوق سرمایه‌گذاری تابعه خود را بلافاصله به بانک مرکزی منعکس نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است در مقاطع زمانی شش ماهه، گزارش تطبیق عملکرد خود و اشخاص وابسته در خصوص این ضوابط را که به تأیید حسابرس مستقل و بازرس قانونی مؤسسه اعتباری رسیده است، به بانک مرکزی ارائه نماید.

بخش دوم- ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی

ماده ۹- تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی توسط مؤسسه اعتباری صرفاً در اجرای تکالیف قانونی و تنوع‌بخشی به ابزارهای تجهیز منابع در بازار پول، مجاز است.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری می‌تواند صرفاً نسبت به تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی تابعه خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱- در تأسیس صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی توسط مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن، باید حداقل ۹۰٪ واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز صندوق در تملک مستقیم مؤسسه اعتباری و الباقی واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز در تملک اشخاص وابسته آن مؤسسه اعتباری قرار داشته باشد. تملک واحد سرمایه‌گذاری ممتاز صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی توسط اشخاص یاد شده پس از تأسیس صندوق نیز تابع این ضوابط است.

ماده ۱۲- نقل و انتقال واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز تحت تملک مؤسسه اعتباری، در صورتی که منجر به نقض حدود موضوع ماده (۱۱) گردد، ممنوع است.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری مکلف است، قبل از برگزاری مجمع صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی با موضوعاتی که متضمن هرگونه تغییر در اساسنامه، امیدنامه، ترکیب ارکان (به استثنای متولی و

حسابرس) و تمدید دوره فعالیت صندوق است، دلایل و توضیحات خود در خصوص لزوم برگزاری مجمع مذکور و آثار تغییرات مورد نظر بر سیاست‌ها و مقررات بازار پول را تشریح نموده و قبل از دریافت مجوز برگزاری مجمع از سازمان بورس و اوراق بهادار، تأییدیه لازم را از بانک مرکزی اخذ نماید.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری باید در مقاطع سه ماهه گزارش عملکرد صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی تابعه خود را به بانک مرکزی ارائه نماید. ذکر حداقل اطلاعات مربوط به سقف واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق، ارزش خالص دارایی‌ها و روند تغییرات آن، ترکیب دارایی‌ها و روند تغییرات آن و بازده پرداختی صندوق به سرمایه‌گذاران در این گزارش الزامی است.

بخش سوم- ضوابط ناظر بر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات

ماده ۱۵- تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات توسط مؤسسه اعتباری صرفاً برای واگذاری اموال مازاد غیربانکی و در مورد مؤسسه اعتباری که دارای اموال مازاد غیربانکی می‌باشد، مجاز است.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری صرفاً می‌تواند نسبت به تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات که خود مؤسس آنها است، اقدام نماید.

ماده ۱۷- در تأسیس صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات توسط مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن، باید حداقل ۹۰٪ واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز صندوق در تملک مستقیم مؤسسه اعتباری و الباقی واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز در تملک اشخاص وابسته آن مؤسسه اعتباری قرار داشته باشد. تملک واحد سرمایه‌گذاری ممتاز صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات توسط اشخاص یاد شده پس از تأسیس صندوق نیز تابع این ضوابط است.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری مکلف است، قبل از برگزاری مجمع صندوق سرمایه‌گذاری با موضوعاتی که متضمن هرگونه تغییر در اساسنامه، امیدنامه، ترکیب ارکان (به استثنای متولی و حسابرس)، فروش دارایی واجد شرایط، افزایش سرمایه و تمدید دوره فعالیت صندوق است، دلایل و توضیحات خود در خصوص لزوم برگزاری مجمع مذکور و آثار تغییرات مورد نظر بر واگذاری اموال مازاد و مولدسازی دارایی‌های مؤسسه اعتباری را تشریح نموده و قبل از دریافت مجوز برگزاری مجمع از سازمان بورس و اوراق بهادار، تأییدیه لازم را از بانک مرکزی اخذ نمایند.

ماده ۱۹- به استثنای تأدیه مبلغ اسمی واحدهای ممتاز موضوع ماده (۲۱)، مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن مجاز به سرمایه‌گذاری نقدی (در بازار اولیه و ثانویه) در صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات نمی‌باشند. تملک واحدهای صندوق مذکور توسط اشخاص یاد شده صرفاً از طریق انتقال امول مازاد غیر بانکی به صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات امکان‌پذیر است. آورده نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق از طریق پذیرهنویسی در بازار سرمایه صورت می‌پذیرد.

ماده ۲۰- شروع فعالیت صندوق صرفاً در صورتی امکان‌پذیر است که حداقل ۲۰ درصد از سرمایه صندوق از طریق پذیرهنویسی/عرضه عمومی جذب شود. اشخاص وابسته سایر مؤسسات اعتباری مجاز به مشارکت در عرضه عمومی و پذیرهنویسی واحدهای صندوق نیستند.

ماده ۲۱- سقف زمانی مالکیت مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن در صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات، حداکثر ۳ سال بعد از تأسیس صندوق مذکور است. در اجرای این ماده، اشخاص مزبور مکلفند؛ طی سال‌های اول و دوم، سالانه حداقل ۳۰٪ مبلغ سرمایه‌گذاری اولیه در صندوق را از طرق مختلف نظیر ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق و یا واگذاری در بازار ثانویه به اشخاص غیر وابسته، به وجه نقد تبدیل نمایند. مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن باید پس از بازیافت منابع باقی‌مانده در صندوق مزبور در قالب واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق طی سال سوم، نسبت به واگذاری کل واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز و یا انحلال صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات اقدامات لازم را به عمل آورد.

تبصره - سقف زمانی مالکیت مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن در صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات، با تایید بانک مرکزی برای حداکثر ۲ سال قابل تمدید است.

ماده ۲۲- به استثنای مواردی که در اجرای ماده (۲۵) صورت می‌پذیرد، انتقال واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز تحت تملک مؤسسه اعتباری، در صورتی که منجر به نقض حد موضوع ماده (۲۱) گردد، ممنوع است.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است در تدوین اساسنامه و امیدنامه صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات که تمام یا بخشی از واحدهای سرمایه‌گذاری آن در تملک مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن است، اقدامات اجرایی و نظارتی لازم به منظور عدم اخذ تسهیلات از مؤسسات اعتباری، تملک اوراق بهادار، سرمایه‌گذاری جدید در حوزه املاک و مستغلات و اجاره نمودن املاک و مستغلات جدید توسط صندوق را اعمال نماید.

ماده ۲۴- سود ناشی از واگذاری اموال مؤسسه اعتباری به صندوق املاک و مستغلات به نسبت واحدهای سرمایه‌گذاری که به اشخاصی غیر از مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن و سایر مؤسسات اعتباری و اشخاص وابسته آنها واگذار گردیده است، در دفاتر مؤسسه اعتباری قابل شناسایی می‌باشد.

ماده ۲۵- مؤسسه اعتباری باید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق املاک و مستغلات را حسب مورد به روش «اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش» یا «بهای تمام شده پس از کسر هرگونه کاهش ارزش انباشته» در دفاتر و صورت‌های مالی منعکس نماید.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری باید در مقاطع سه ماهه، گزارش عملکرد صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات تابعه خود را به بانک مرکزی ارائه نماید. ذکر حداقل اطلاعات مربوط به سرمایه صندوق، ارزش خالص روز دارایی‌ها، ارزش بازار صندوق، صورت ریز مشخصات املاک و مستغلات تحت تملک و سایر دارایی‌ها، عملکرد صندوق در واگذاری دارایی‌ها و تطبیق وضعیت و عملکرد صندوق مذکور با مفاد این ضوابط در این گزارش الزامی است.

بخش چهارم- ضوابط ناظر بر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان

ماده ۲۷- تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان توسط مؤسسه اعتباری صرفاً برای مولد سازی دارایی‌ها و واگذاری اموال مازاد غیربانکی و در مورد مؤسسه اعتباری که دارای اموال مازاد غیربانکی می‌باشد، مجاز است.

ماده ۲۸- مؤسسه اعتباری می‌تواند صرفاً نسبت به تملک واحد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان که خود مؤسس آنها است، اقدام نماید.

ماده ۲۹- مؤسسه اعتباری مکلف است، قبل از شرکت در مجمع صندوق سرمایه‌گذاری با موضوعاتی که متضمن هرگونه تغییر در اساسنامه، امیدنامه، ترکیب ارکان (به استثنای متولی و حسابرس)، فروش دارایی‌های صندوق، افزایش سرمایه و تمدید دوره فعالیت صندوق است، دلایل و توضیحات خود در خصوص لزوم برگزاری مجمع مذکور و آثار تغییرات مورد نظر بر واگذاری اموال مازاد و مولدسازی دارایی‌های مؤسسه اعتباری و جریانات نقد آن را تشریح نموده و قبل از دریافت مجوز برگزاری مجمع از سازمان بورس و اوراق بهادار، تأییدیه لازم را از بانک مرکزی اخذ نماید.

ماده ۳۰- مادامی که اکثریت واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق تحت تملک مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن است، اشخاص مذکور باید حداقل ۳ عضو از ۵ عضو هیئت مدیره صندوق مزبور را تعیین نماید. مؤسسه اعتباری باید قبول مسئولیت اشخاص حقیقی که به نمایندگی مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن

به عنوان عضو هیئت مدیره صندوق انتخاب می شوند را نسبت به اجرای مفاد این ضوابط و سایر مقررات مرتبط اخذ نماید. مؤسسه اعتباری مکلف است؛ اطلاعات اعضای هیئت مدیره صندوق و تغییرات آن را به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن مجاز به سرمایه گذاری نقدی (در بازار اولیه و ثانویه) در صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان نیستند. تملک واحدهای صندوق مذکور توسط اشخاص یاد شده صرفاً از طریق انتقال اموال مازاد غیربانکی مشتمل بر زمین و پروژه ساختمانی ناتمام به صندوق است. آورده نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان از طریق پذیرهنویسی در بازار سرمایه صورت می پذیرد.

ماده ۳۲- شروع فعالیت صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان صرفاً در صورتی امکان پذیر است که حداقل ۲۰ درصد از سرمایه صندوق از طریق پذیرهنویسی/عرضه عمومی جذب شود. اشخاص وابسته سایر مؤسسات اعتباری مجاز به مشارکت در عرضه عمومی و پذیرهنویسی واحدهای صندوق نیستند.

ماده ۳۳- سقف زمانی مالکیت مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن در صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان حداکثر یک سال پس از پایان عملیات ساختمانی پروژه موضوع صندوق مذکور است که این زمان نباید از حداکثر ۳ سال پس از زمان تأسیس صندوق تجاوز نماید. در اجرای این ماده، اشخاص مذکور مکلفند؛ قبل از اتمام عملیات ساختمانی صندوق، سالانه حداقل ۱۵٪ مبلغ سرمایه گذاری اولیه در صندوق را از طریق واگذاری در بازار ثانویه به اشخاص غیروابسته، نقداً استیفاء نمایند. پس از پایان عملیات ساختمانی پروژه موضوع صندوق، مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن باید حداکثر ظرف مدت یک سال، نسبت به واگذاری کل واحدهای سرمایه گذاری تحت تملک اقدامات لازم را به عمل آورند.

تبصره - سقف زمانی مالکیت مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن در صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان، با تایید بانک مرکزی برای حداکثر ۲ سال قابل تمدید است.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری موظف است در تدوین اسامه و امیدنامه صندوق سرمایه گذاری زمین و ساختمان که تمام یا بخشی از واحدهای سرمایه گذاری آن در تملک مؤسسه اعتباری و اشخاص وابسته آن است، اقدامات اجرایی و نظارتی لازم به منظور عدم اخذ تسهیلات از مؤسسات اعتباری، تملک اوراق بهادار، سرمایه گذاری در پروژههای ساختمانی جدید و تحصیل زمین غیر از آورده اولیه مؤسسه اعتباری را اعمال نماید.

ماده ۳۵- سود ناشی از واگذاری اموال مؤسسه اعتباری به صندوق زمین و ساختمان به نسبت آن بخش از واحدهای سرمایه گذاری مؤسسه اعتباری که به اشخاصی غیر از اشخاص وابسته مؤسسه اعتباری، سایر

مؤسسات اعتباری و اشخاص وابسته آنها واکذار گردیده است، در دفاتر مؤسسه اعتباری قابل شناسایی می‌باشد.

ماده ۳۶- مؤسسه اعتباری باید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق زمین و ساختمان را حسب مورد به روش «اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش» یا «بهای تمام شده پس از کسر هرگونه کاهش ارزش انباشته» در دفاتر و صورت‌های مالی منعکس نماید.

ماده ۳۷- مؤسسه اعتباری باید در مقاطع سه ماهه، گزارش عملکرد صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان وابسته خود را به بانک مرکزی ارائه نماید. ذکر حداقل اطلاعات مربوط به سرمایه صندوق، ارزش خالص روز دارایی‌ها، ارزش بازار صندوق، اطلاعات کامل فنی و مالی پروژه‌های ساختمانی صندوق، صورت ریز مشخصات سایر دارایی‌های صندوق، عملکرد صندوق در واگذاری دارایی‌ها و تطبیق وضعیت و عملکرد صندوق با مفاد این ضوابط در این گزارش الزامی است.

بخش چهارم - ضمانت اجراء

ماده ۳۸- آن بخش از واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری تحت تملک مؤسسات اعتباری که مقررات این ضوابط در خصوص آن واحدها/صندوق‌ها رعایت نگردد، مصداق فعالیت غیربانکی موضوع بند (ب) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مفاد «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» محسوب می‌گردد و مشمول مقررات مربوطه در این خصوص خواهد بود.

ماده ۳۹- تخطی از مفاد این ضوابط، موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

« ضوابط ناظر بر تملک واحدهای سرمایه‌گذاری » صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت مختص اوراق دولتی، « صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات » و « صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان » توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» در ۳۹ ماده و ۲ تبصره در سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۵ هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

۲۴- بخشنامه شماره ۱/۲۳۹۰۲۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۳؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره

مطالبات مؤسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۲۲۰۹۷۷ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۰ موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری»، به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یکپهزار و سیصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۵، با اعمال اصلاحاتی به شرح ذیل در دستورالعمل مذکور، موافقت نمود:

«الف: الحاق بند ۲-۲-۷ به شرح ذیل به ماده (۲) دستورالعمل مذکور:

۲-۲-۷- حداکثر ۲۰ درصد مبلغ تضمین‌نامه‌های صادره توسط شهرداری‌ها منوط به تصویب آن در شورای شهر و درج در بودجه سال آتی شهرداری.

ب: الحاق تبصره ۴ ذیل ماده (۲) دستورالعمل یادشده :

تبصره ۴- چنانچه تضمین‌نامه‌های صادره توسط شهرداری در سال آتی از محل بودجه شهرداری پرداخت نگردد، ذخیره مطالبات مذکور تا زمان تسویه نقدی بدون لحاظ بند ۲-۲-۷ محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌گردد.

ج: الحاق تبصره‌ای به شرح زیر به ماده (۳) دستورالعمل مذکور:

تبصره - در مورد تسهیلات اعطایی به شهرداری‌ها تا سقف مطالبات آن‌ها از دولت که مورد تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی در مقطع تهیه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری باشد و پس از تأیید توسط بانک مرکزی، ذخیره اختصاصی با ضریب صفر درصد محاسبه شود.

با عنایت به مراتب مذکور و ضمن ایفاد نسخه اصلاحیه «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری» به شرح پیوست و تأکید بر لزوم طبقه‌بندی مطالبات آن مؤسسه اعتباری از اشخاص از جمله دولت و شهرداری‌ها وفق «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری» موضوع بخشنامه شماره م/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۳، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بسمه تعالی»

« دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری »

مؤسسه اعتباری^{۱۰۰} موظف است به منظور جبران زیان یا خسارت احتمالی ناشی از عدم ایفای تعهدات مشتریان در رابطه با تسهیلات اعطایی آنان نسبت به احتساب ذخیره عمومی و اختصاصی در چارچوب دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری، به شرح زیر اقدام نماید.

ماده ۱- ذخیره عمومی:

ذخیره عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول باید متناسب با مطالبات مذکور و حداقل به میزان ۱/۵ درصد کل تسهیلات اعطایی مؤسسات اعتباری براساس تعاریف مندرج در بند (۱-۱) دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری (شامل معاملات قدیم، جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک‌الوصول) در پایان هر سال مالی یا در مقاطع تهیه صورت‌های مالی محاسبه و در حساب‌های مربوط لحاظ گردد.

ماده ۲- ذخیره اختصاصی:

۲-۱- میزان ذخیره اختصاصی براساس بندهای ۲-۲، ۲-۳ و ۲-۴ دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به شرح ذیل محاسبه می‌شود.

درصد

- مانده تسهیلات موضوع طبقه سررسید گذشته

۱۰

- مانده تسهیلات موضوع طبقه معوق

۲۰

- مانده تسهیلات موضوع طبقه مشکوک‌الوصول

تا ۱۰۰

تبصره ۱- مانده تسهیلات مشتمل بر، اصل تسهیلات به علاوه سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین که به عنوان درآمد شناسایی شده و به حساب‌های سود دریافتی و وجه التزام دریافتی منظور گردیده می‌باشد.

تبصره ۲- احتساب ذخیره برای دارایی‌های طبقه مشکوک‌الوصول به میزان بیش از ۵۰٪ مستلزم ارزیابی ویژه و آرایه دلایل قابل قبول طبق استانداردهای حسابداری است.

^{۱۰۰} تعریف اصطلاحات مندرج در دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری عیناً در این دستورالعمل نیز کاربرد دارد.

۲-۲- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور احتساب ذخیره اختصاصی، ارزش وثایق هر مورد را با اعمال ضرایب ذیل از هر فقره از تسهیلات کسر و سپس اقدام به محاسبه ذخیره ذیربط نماید.

۲-۲-۱- ۱۰۰ درصد مبلغ وثایق نقدی نظیر سپرده قرض الحسنه پس انداز، سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، سرمایه‌گذاری بلندمدت و گواهی سپرده بانکی (اعم از ریالی و ارزی)؛

۲-۲-۲- ۱۰۰ درصد مبلغ اوراق مشارکت منتشره با تضمین دولت یا اوراق مشارکت منتشره توسط بانک مرکزی؛

۲-۲-۳- ۸۰ درصد اوراق مشارکت با تضمین سیستم بانکی کشور؛

۲-۲-۴- حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار املاک و مستغلات؛

۲-۲-۵- حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، اسناد معتبر بانکی نظیر اعتبارات اسنادی معامله شده، ضمانتنامه‌های بانکی و موارد مشابه؛

۲-۲-۶- حداکثر ۵۰ درصد ارزش بازار ماشین‌آلات و تجهیزات؛

۲-۲-۷- حداکثر ۲۰ درصد مبلغ تضمین‌نامه‌های صادره توسط شهرداری‌ها منوط به تصویب آن در شورای شهر و درج در بودجه سال آتی شهرداری^{۱۱}.

تبصره ۱- به منظور احتساب ذخیره اختصاصی برای کلیه تسهیلاتی که ه سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها سپری شده باشد، باید مانده کل تسهیلات بدون کسر نمودن ارزش وثایق مذکور در بندهای ۲-۲-۳ الی ۲-۲-۶ مبنای محاسبه قرار گیرد. به نحوی که طی ه سال بعد از آن (به طور مستقیم یا یکنواخت) معادل ۱۰۰٪ مانده تسهیلات، ذخیره اختصاصی در حساب‌های مربوط منظور شده باشد. بدین ترتیب که برای محاسبه ذخیره تسهیلات فوق‌الذکر، ضرایب یاد شده در بندهای ۲-۲-۳ الی ۲-۲-۶ اعمال نگردیده و ذخیره ذیربط بر اساس مانده کل تسهیلات محاسبه می‌گردد.

تبصره ۲- ارزیابی وثایق مذکور در ردیف‌های ۲-۲-۴ و ۲-۲-۶ فوق، توسط کارشناس واجد صلاحیت منتخب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، اعم از داخل یا خارج آن مؤسسه، انجام می‌گردد. ارزیابی مذکور تا مدت ۳ سال معتبر خواهد بود مشروط به این که در پایان سال یا مقاطعی که تهیه صورتهای مالی مؤسسه اعتباری مورد نظر است بر اساس تغییر شاخص‌های مربوط طبق اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مورد تعدیل قرار گیرد.

^{۱۱} مصوب یک هزار و سیصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۵ شورای محترم پول و اعتبار.

تبصره ۳- برای تسهیلاتی که پس از سپری شدن ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها، مؤسسه اعتباری بنا به دلایل خارج از اراده خود قادر به وصول مطالبات از محل وثایق مأخوذه نمی‌باشد، مانده کل تسهیلات پس از کسر نمودن ارزش وثایق مذکور در بندهای ۳-۲-۲ الی ۶-۲-۲ مبنای محاسبه قرار می‌گیرد.^{۱۰۲}

تبصره ۴- چنانچه تضمین‌نامه‌های صادره توسط شهرداری در سال آتی از محل بودجه شهرداری پرداخت نگردد، ذخیره مطالبات مذکور تا زمان تسویه نقدی بدون لحاظ بند ۷-۲-۲ محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌گردد.^{۱۰۳}

۲-۳- مؤسسه اعتباری موظف است، مانده تسهیلات اعطایی را که بر طبق این دستورالعمل، پس از احتساب ارزش وثایق با اعمال ضرایب مذکور در بندهای ۱-۲-۲ الی ۶-۲-۲، برای آنها ذخیره اختصاصی منظور می‌گردد، از مانده کل تسهیلات، که مبنای احتساب ذخیره عمومی است کسر نماید. در غیر این‌صورت مانده این‌گونه تسهیلات از مانده کل تسهیلات کسر نمی‌گردد. بدین ترتیب که بر اساس مفاد این دستورالعمل برای هر پرونده تسهیلاتی باید ذخیره عمومی یا ذخیره اختصاصی منظور گردد.

ماده ۳- ذخیره مطالبات از دولت: جهت تسهیلات تحت تضمین دولت (طبق تعریف ارائه شده در ماده ۴ دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری) ذخیره اختصاصی در نظر گرفته نمی‌شود.

تبصره - در مورد تسهیلات اعطایی به شهرداری‌ها تا سقف مطالبات آنها از دولت که مورد تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی در مقطع تهیه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری باشد و پس از تأیید توسط بانک مرکزی، ذخیره اختصاصی با ضریب صفر درصد محاسبه شود.^{۱۰۴}

این دستورالعمل در ۳ ماده و ۴ تبصره در یک‌هزار و یکصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

^{۱۰۲} مصوب یک‌هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای محترم پول و اعتبار.
^{۱۰۳} مصوب یک‌هزار و سیصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۵ شورای محترم پول و اعتبار.
^{۱۰۴} مصوب یک‌هزار و سیصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۵ شورای محترم پول و اعتبار.

۲۵- بخشنامه شماره ۵۳۹/۱/۲۵۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۷؛ ابلاغ «ضوابط اجرایی ناظر بر رسیدگی به درخواست

انتشار اوراق مالی اسلامی توسط مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های شماره ۹۶/۳۸۲۳۷۳ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۲۶ و شماره ۰۰/۳۵۶۰۱۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۰۴ موضوع ابلاغ ضوابط ناظر بر انتشار اوراق رهنی و صکوک توسط بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مصوب جلسات مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۷ و مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۱ شورای پول و اعتبار، «ضوابط اجرایی ناظر بر رسیدگی به درخواست انتشار اوراق مالی اسلامی توسط مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۲۷ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به شرح پیوست جهت استحضار و صدور دستور مقتضی ایفاد می‌گردد. اهم موارد مذکور در ضوابط اجرایی موصوف که با هدف تسریع در رسیدگی به تقاضاهای انتشار اوراق مالی اسلامی توسط بانکها مؤسسات اعتباری غیربانکی اعتباری تدوین شده، به شرح زیر می‌باشد:

✓ اوراق مالی اسلامی موضوع این ضوابط مشتمل بر اوراق اجاره، اوراق خرید دین، اوراق رهنی و اوراق قابل تبدیل به سهام می‌باشد.

✓ مؤسسات اعتباری در چارچوب این ضوابط موظف است، نسبت به ارائه درخواست مجوز انتشار اوراق مالی اسلامی به بانک مرکزی اقدام نماید.

✓ محل مصرف منابع حاصل از اوراق منتشره موضوع این ضوابط با اولویت زیر می‌باشد:

- تسویه مانده بدهی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی
- تسویه مانده بدهی مؤسسه اعتباری به سایر مؤسسات اعتباری
- بهبود نسبت‌های نظارتی و اصلاح ساختار دارایی‌ها و بدهی‌ها
- اعطای تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی

✓ مؤسسات اعتباری مجاز به اعطای تسهیلات به متعهد پذیرهنویسی و سایر اشخاص برای خرید اوراق مالی اسلامی مربوط به خود و سایر مؤسسات اعتباری طی دوره انتشار تا سررسید اوراق نمی‌باشد.

با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بسمه تعالی»

به استناد بند (۸) از یکهزار سیصد و بیست و هفتمین صورتجلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۱ شورای پول و اعتبار و در چارچوب ماده (۳) «ضوابط ناظر بر انتشار انواع صکوک توسط مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲ هیأت عامل بانک مرکزی و نیز ماده (۲) «ضوابط ناظر بر انتشار اوراق رهنی توسط مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۷ شورای پول و اعتبار، «ضوابط اجرایی ناظر بر رسیدگی به درخواست انتشار اوراق مالی اسلامی توسط مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود به شرح زیر تدوین می‌گردد:

ماده ۱ - در این ضوابط عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

۱-۱ بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲ مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۳-۱ اوراق : انواع اوراق بهادار اسلامی موضوع این ضوابط مشتمل بر اوراق اجاره، اوراق خرید دین، اوراق رهنی و اوراق قابل تبدیل به سهام؛

ماده ۲ - مؤسسه اعتباری می‌تواند در چارچوب این ضوابط، نسبت به ارائه درخواست انتشار انواع اوراق با هدف تأمین نقدینگی به بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره ۱- در انتشار اوراق اجاره، مؤسسه اعتباری صرفاً امکان انتشار اوراق اجاره به شرط تملیک را خواهد داشت.

تبصره ۲- در انتشار اوراق رهنی، مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به انتشار اوراق رهنی به پشتوانه تسهیلات فروش اقساطی و مراحه خرید مسکن مشروط بر آن که حداقل ۲ سال از تاریخ اعطای آن، گذشته باشد و بر اساس مقررات ابلاغی بانک مرکزی درخصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری، در طبقه جاری قرار داشته باشند، می‌باشد.

ماده ۳ - مؤسسه اعتباری می‌تواند به پشتوانه مطالبات از سایر اشخاص نسبت به انتشار اوراق خرید دین اقدام نماید.

تبصره - انتشار اوراق خرید دین مبتنی بر مطالبات مؤسسه اعتباری از بخش دولتی بابت خریدهای بخش دولتی در چارچوب عقد سلف قبل از سررسید، ممنوع می‌باشد.

ماده ۴ - مؤسسه اعتباری می تواند با رعایت مقررات مربوط در بازار سرمایه نسبت به انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام اقدام نماید.

ماده ۵ - اداره اعتبارات در فروردین ماه هر سال سقف مبلغ اوراق قابل انتشار شبکه بانکی کشور تا پایان سال را بر مبنای مبلغ اعلامی از سوی اداره بررسی ها و سیاست های اقتصادی به اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی منعکس می نماید.

ماده ۶ - اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی پس از دریافت نامه اداره اعتبارات موضوع ماده ۵، بر مبنای امتیاز هر یک از موسسات اعتباری در شاخص های سلامت بانکی، حداکثر سهم هر مؤسسه اعتباری در انتشار اوراق را تعیین و به اداره اعتبارات اعلام می نماید.

ماده ۷ - اداره اعتبارات بر مبنای نامه دریافتی از اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی موضوع ماده ۶، مراتب را به مؤسسات اعتباری جهت اقدام مقتضی در چارچوب ضوابط و مقررات موضوعه ابلاغ می نماید.

تبصره - اعلام سقف کلی انتشار اوراق به هر مؤسسه اعتباری، نافی لزوم اخذ مجوز موردی در خصوص انتشار اوراق از اداره اعتبارات نمی باشد.

ماده ۸ - محل مصرف منابع حاصل از اوراق منتشره با هدف تامین نقدینگی لزوماً با اولویت به شرح زیر می باشد:

۱- تسویه مانده بدهی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی

۲- تسویه مانده بدهی مؤسسه اعتباری به سایر موسسات اعتباری

۳- بهبود نسبت های نظارتی و اصلاح ساختار دارایی ها و بدهی ها

۴- اعطای تسهیلات به بخش های مختلف اقتصادی

ماده ۹ - سقف نرخ سود اوراق موضوع این ضوابط در چارچوب کریدور مصوب شورای پول و اعتبار توسط کمیسیون اعتباری تعیین می گردد.

ماده ۱۰ - مؤسسه اعتباری تحت هیچ شرایطی مجاز به اعطای تسهیلات به متعهد پذیرهنویسی و سایر اشخاص برای خرید اوراق مربوط به خود و سایر مؤسسات اعتباری طی دوره انتشار تا سررسید اوراق نمی باشد.

ماده ۱۱ - مؤسسه اعتباری و اشخاص مرتبط آن (بر اساس آیین نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط) مجاز به خرید انواع اوراق مربوط به مؤسسه اعتباری و سایر مؤسسات اعتباری نمی باشند.

تبصره - متعهد پذیرهنویسی تابعه و یا وابسته مؤسسه اعتباری و نیز عملیات بازارگردانی در بورس اوراق بهادار مشمول محدودیت موضوع این ماده نیست.

« ضوابط اجرایی رسیدگی به درخواست انتشار اوراق مالی اسلامی توسط مؤسسات اعتباری » در ۱۱ ماده و ۵ تبصره
در سی و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۷ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به
تصویب رسید.

۲۶- بخشنامه شماره ۳۷۳+۱/۲۸+۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۰؛ ابلاغ مصوبه شورای پول و اعتبار در خصوص "نرخ‌های

سود تسهیلات و سود علی‌الحساب انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار"

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۱۲۶۶۴۲ مورخ ۱۳۹۹/۴/۲۸ موضوع ابلاغ مصوبه یک‌هزار و دویست و نود و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۴/۲۴ شورای محترم پول و اعتبار در خصوص سقف نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار، بدین وسیله مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاهمین جلسه شورای پول و اعتبار در خصوص نرخ‌های سود تسهیلات و سود علی‌الحساب انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار را به شرح زیر ایفاد می‌دارد:

الف) سقف نرخ سود علی‌الحساب سالانه سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار:

- ۱- سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی: ۵٪
- ۲- سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه سه ماهه: ۱۲٪
- ۳- سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه شش ماهه: ۱۷٪
- ۴- سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت با سررسید یک سال: ۲۰/۵٪
- ۵- سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت با سررسید دو سال: ۲۱/۵٪
- ۶- سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت با سررسید سه سال: ۲۲/۵٪

ب) نرخ سود تسهیلات عقود غیره شارکتی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی حداکثر ۲۳٪ و نرخ سود مورد انتظار عقود شارکتی قابل درج در قرارداد میان بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی با مشتری معادل ۲۳٪ تعیین می‌شود.

پ) نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه و بلندمدت که قبل از سررسید برداشت شوند، معادل نرخ سود علی‌الحساب سپرده سرمایه‌گذاری متناظر با دوره ماندگاری آن با کسر یک واحد در صد خواهد بود.

متأسفانه در سنوات اخیر، برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با توسل به روش‌ها و شیوه‌هایی خاص و نامتعارف، از نرخ‌های سود تسهیلات و نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار تخطی نموده‌اند. همان‌گونه که پیش از این به دفعات تأکید شده است، تداوم چنین اقدامات مخرب و ناسالم، موجب خواهد شد سیاست‌گذاری‌های پولی در کشور مخدوش شده و دستیابی به اهداف مورد نظر بانک مرکزی با موانع جدی روبه‌رو گردد. علاوه بر این، چنین اقداماتی سبب بالا رفتن هزینه تمام شده پول در مؤسسات

اعتباری شده و تهدیدی برای ثبات و سلامت مؤسسات اعتباری محسوب می شود. لذا ضروری است بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در اجرای نرخ های جدید مصوب شورای پول و اعتبار موارد زیر را به جدیت رعایت نمایند:

۱. استفاده از هرگونه ابزار و روشی برای تجهیز منابع که به هر نحو موجب تخطی از نرخ های سود علی الحساب مصوب شورای پول و اعتبار می شود، اکیداً ممنوع است. در همین رابطه تأکید می دارد، ایجاد قابلیت دریافت و پرداخت در حساب های سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه و سپرده سرمایه گذاری بلند مدت و تحقق هرگونه تراکنش غیر از تراکنش های مربوط به ایجاد یا ابطال حساب های سپرده مذکور و همچنین اتصال کارت پرداخت به آن حساب ها و نیز افتتاح هرگونه حساب های سپرده سرمایه گذاری بلند مدت یا کوتاه مدت ویژه با عناوین طرح های مختلف که عملاً دارای ماهیت کوتاه مدت عادی بوده و واریز و برداشت وجوه در آن ها امکان پذیر می باشد، ممنوع است؛
۲. مطابق مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۰ شورای پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۷/۳۴۴۳۳۶ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱، معیار پرداخت سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی ماه شمار می باشد. به گونه ای که باید حداقل مانده حساب در ماه مبنای محاسبه سود علی الحساب سپرده های مزبور محسوب شود. لذا مجدداً بر لزوم رعایت دقیق این مهم تأکید می گردد.
۳. افتتاح و نگهداری سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه و یا بلند مدت که دارای دو بخش ثابت (غیر قابل برداشت) و متغیر (دارای تراکنش) می باشند، ممنوع است.
۴. اتصال کارت به سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی اشخاص حقوقی مطلقاً ممنوع می باشد.
۵. سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار باید در مقاطع زمانی ماهانه به حساب قرض الحسنه جاری یا قرض الحسنه پس انداز یا حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی سپرده گذار در همان مؤسسه اعتباری واریز گردد؛
۶. افتتاح و یا نگهداری هر یک از انواع حساب های سپرده برای سپرده گذاران که رصد و کنترل گردش و مانده آن ها صرفاً با اخذ مجوز از دفتر مرکزی بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی امکان پذیر می باشد و نیز اعمال محدودیت های سیستمی و وضع محدودیت در سطح دسترس به سیستم نرم افزاری بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی که امکان رویت و رصد برخی حساب های سپرده سپرده گذاران را از بازرسان بانک مرکزی سلب می نماید، اکیداً ممنوع است؛
۷. واریز هرگونه وجه مازاد بر سود علی الحساب مصوب شورای پول و اعتبار در تاریخ های متفاوت به حساب های دیگر سپرده گذار اعم از حساب های سپرده سرمایه گذاری مدت دار و یا حساب های سپرده قرض الحسنه جاری یا پس انداز، اکیداً ممنوع است؛

۸. پرداخت سود علی الحساب سپرده در ابتدای دوره و یا در مقاطع زمانی غیر از آن چه در بند (۵) فوق ذکر شده، به سپرده گذار اکیداً ممنوع است؛

۹. آرایه پیشنهادات و تبلیغات به هر نحو در رسانه ها اعم از رسانه ملی، روزنامه ها و جراید، شبکه های اجتماعی، تبلیغات محیطی و ... مبنی بر اختصاص سود علی الحساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار بیش از نرخ های سود علی الحساب مصوب شورای پول و اعتبار، ممنوع است؛

۱۰. هر گونه حساب های سپرده سرمایه گذاری مدت دار مختص کارکنان مؤسسه اعتباری با نرخ های سود علی الحساب ترجیحی و بالاتر از نرخ های مصوب شورای پول و اعتبار اکیداً ممنوع است؛

۱۱. هر گونه افتتاح حساب سپرده با شماره مشتری های متفاوت برای یک شخص حقیقی/حقوقی ممنوع می باشد.

۱۲. همانگونه که فوقاً اشاره شد، از این پس نرخ شکست در مواقع بستن سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه و سرمایه گذاری بلندمدت، معادل نرخ سود علی الحساب سپرده متناظر دوره ماندگاری سپرده سرمایه گذاری مدت دار، حسب مورد کوتاه مدت ویژه و یا بلندمدت، پس از کسر یک واحد درصد به شرح جدول زیر می باشد که باید در قراردادهای افتتاح حساب های سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه و بلندمدت با مشتری، تصریح شود.

جدول نرخ های شکست سپرده های سرمایه گذاری مدت دار

سپرده های مشمول	مدت ماندگاری سپرده کوتاه مدت ویژه و یا بلندمدت	نرخ سود علی الحساب متعلقه برای تمام دوره ماندگاری
تمام سپرده های مدت دار	کمتر از سه ماه تمام	۴٪
کوتاه مدت ویژه شش ماهه، بلندمدت با سررسید یکسال، دو سال و سه سال	بیش از سه ماه و کمتر از شش ماه تمام	۱۱٪
بلندمدت با سررسید یکسال، دو سال و سه سال	بیش از شش ماه و کمتر یک سال تمام	۱۶٪
بلندمدت با سررسید دو سال و سه سال	بیش از یک سال و کمتر از دو سال تمام	۱۹٪/۵
بلندمدت با سررسید سه سال	بیش از دو سال و کمتر از سه سال تمام	۲۰٪/۵

۱۳. از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، نرخ سود علی الحساب تمامی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی نزد بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی، معادل ۵ درصد می باشد. در این خصوص نیازی به توافق و یا انعقاد قرارداد جدید با سپرده گذاران نمی باشد.

۱۴. نرخ سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه و سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت که بیش از ابلاغ این بخشنامه نزد بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی افتتاح گردیده اند، تا سررسید، بدون تغییر باقی خواهد ماند. شایان ذکر می داند نرخ سود بالاتر از نرخ های سود مصوب شورای پول و اعتبار در

قراردادهای سپرده‌های مذکور نافذ نبوده و قابل استناد نمی‌باشد. بدیهی است در صورت درخواست مکتوب سپرده‌گذاران سپرده‌های مزبور، بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی می‌تواند نسبت به بستن سپرده‌های یادشده

با رعایت نرخ‌های شکست مذکور در این بخشنامه، اقدام و با رعایت مفاد این بخشنامه، حساب سرمایه‌گذاری بلندمدت برای ایشان افتتاح نماید.

۱۵. مدیر ارشد واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است هر دو هفته گزارش عملکرد مؤسسه اعتباری در خصوص رعایت نرخ‌های سود ابلاغی به موجب این بخشنامه را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) و هیأت مدیره ارائه نماید. همچنین نسخه‌ای از گزارش مذکور با امضای رئیس کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بانک مرکزی ارائه نماید.

۱۶. مدیرعامل بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مسئول پیاده‌سازی و مهیا نمودن بسترها و زیرساخت‌های لازم برای اجرای فوری، کامل و دقیق مفاد این بخشنامه خواهد بود.

۱۷. بانک مرکزی در مقاطع ماهانه پس از ابلاغ و اجرای این بخشنامه، نسبت به بررسی میزان رعایت مفاد این بخشنامه توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی اقدام خواهد کرد. در صورت عدم رعایت نرخ‌های سود مصوب شورای پول و اعتبار، علاوه بر اتخاذ اقدامات نظارتی مندرج در بخشنامه شماره ۱/۲۵۵۶۶۹ مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ بانک مرکزی در خصوص بانک یا مؤسسه اعتباری متخلف، مراتب با قید تسریع و خارج از نوبت برای رسیدگی به هیأت انتظامی بانک‌ها ارجاع خواهد شد. ضمناً همانگونه که فوقاً اشاره شد، براساس مصوبه صدرالذکر شورای محترم پول و اعتبار، شرط گذشت یک سال از زمان انحصار برای بررسی مجدد صلاحیت مدیران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، موضوع ماده (۲۹) «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری» در رابطه با رعایت مفاد این بخشنامه نافذ نمی‌باشد. لذا در صورت تخطی از مفاد بخشنامه حاضر، علاوه بر ارجاع موضوع به هیأت انتظامی بانک‌ها، صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و تمامی اعضای هیأت مدیره بانک و یا مؤسسه اعتباری غیربانکی متخلف در کمیسیون احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری بانک مرکزی برای اتخاذ تصمیم در خصوص تداوم تصدی سمت مدیریتی آنها مطرح و مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱۸. تمامی کارکنان ذی‌ربط در مؤسسه اعتباری به ویژه مدیر ارشد واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، رئیس و اعضای کمیته تطبیق، مدیران حوزه فن‌آوری اطلاعات، رؤسا و کارکنان شعب که به هر نحو از مفاد این بخشنامه تخطی کرده یا زمینه تخطی از آن را فراهم نموده باشند، با دستور کتبی بانک مرکزی از سمت خود عزل شده، مراتب در بررسی صلاحیت تصدی هرگونه سمت مدیریتی در شبکه بانکی که مستلزم تأیید صلاحیت از سوی بانک مرکزی باشد، لحاظ خواهد شد.

۱۹. ضمناً بر رعایت مفاد بخشنامه شماره ۳۷۵۵۱۷/۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۳ مبنی بر ممنوعیت اخذ هرگونه سپرده به عنوان وثیقه نقدی تسهیلات به هر عنوان، قبل یا بعد از تسهیلات و نیز مسدود نمودن بخشی از تسهیلات اعطای خود بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی، مجدداً تأکید می‌گردد.

در خاتمه، ضمن یادآوری این که مسئولیت حسن اجرای ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی بر عهده اعضای هیأت مدیره، مدیران عامل و سایر اعضای هیأت عامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌باشد و تأکید بر این که بانک مرکزی بر رعایت نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده، نظارت لازم را معمول و با موارد نقض آن برخورد قاطع خواهد نمود، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی شعب و واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی به ویژه واحدهای فناوری اطلاعات ذی‌مدخل ابلاغ شده و با اطلاع‌رسانی مناسب و مقتضی به سپرده‌گذاران محترم بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی الهام چیت‌سازان
۳۸۱۶ ۳۲۱۵-۰۲

۲۷- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۳۱۴۴ مورخ ۱۳/۱۱/۱۴۰۱؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد

مؤسسات اعتباری»

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

باسلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۰/۷۲۰۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۰،
موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه
مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۸ شورای محترم پول و اعتبار متضمن حذف ماده (۱۱) دستورالعمل
مذکور و اعلام ممنوعیت استرداد وثایق تملیکی به مالکان قبلی آنها، به استحضار می‌رساند امکان مسترد نمودن
املاک مسکونی به مالکان قبلی آنها بدون برگزاری مزایده در قالب اقاله و تحت شرایط مشخص، در جلسه
مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۱ شورای پول و اعتبار مطرح و آن شورا با الحاق متن زیر به عنوان ماده (۱۱) و تبصره‌های ذیل
آن به «دستورالعمل واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» موافقت نمود.

«ماده ۱۱ - چنانچه ملک مسکونی در ازای مطالبات مؤسسه اعتباری ناشی از اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات،

تملك شده است، مؤسسه اعتباری مجاز است در صورت ارایه درخواست کتبی مالک قبلی، ملک مسکونی را در

چارچوب شرایط ذیل، در قالب اقاله به وی مسترد نماید:

۱-۱- ارزش روز ملک مسکونی حداکثر معادل یکصد میلیارد ریال باشد.

۲-۱- مالک قبلی در زمان ارائه درخواست فاقد ملک مسکونی دیگری باشد.

۳-۱- چنانچه ملک مسکونی در فرآیند تشریفات مزایده قرار داشته باشد، مزایده به اعلام برنده منتهی نشده
باشد.

۴-۱- مالک قبلی یا تسهیلات‌گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملك شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده،

تمامی بدهی خود مشتمل بر، مجموع مانده اصل و سود تسهیلات تأدیه نشده‌ای که در ازای آن، ملک مسکونی به

تملك مؤسسه اعتباری درآمده و وجه التزام تأخیر تأدیه‌ی دین متعلقه مطابق مصوبات شورای پول و اعتبار، تا تاریخ

واگذاری ملک تملك شده و سایر هزینه‌های به‌روز شده به تشخیص مؤسسه اعتباری که مؤسسه اعتباری براساس

اسناد و مدارک مثبت، برای تملك، نگهداری و استرداد ملک مزبور متحمل شده است را حداکثر ظرف مهلت سی

روز از تاریخ اعلام مبلغ بدهی توسط مؤسسه اعتباری به وی، نقداً و دفعتاً واحده به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

۵-۱- تمامی دعاوی مطروحه از سوی مالک قبلی یا تسهیلات‌گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملك شده وثیقه

تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، علیه مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات مربوط یا ملک مسکونی تملك شده،

مختومه گردد. همچنین مالک قبلی هم‌زمان با واگذاری ملک مسکونی به وی باید نسبت به تنظیم سند رسمی صلح

دعاوی در آتی نسبت به ملک مسکونی مذکور و تسهیلات مربوطه به نفع مؤسسه اعتباری، اقدام و نسخه‌ای از آن را

به همراه سایر مدارک و مستندات مربوط به مؤسسه اعتباری ارایه نماید.

تبصره ۱- در صورت موافقت مؤسسه اعتباری به اقاله ملک مسکونی به مالک قبلی، مؤسسه اعتباری باید ظرف مهلت دو ماه از تاریخ دریافت درخواست مالک قبلی ملک مسکونی تملک شده، میزان بدهی مالک قبلی یا تسهیلات گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، را به صورت مکتوب به نشانی مندرج در درخواست واگذاری، از طریق پست سفارشی به مالک قبلی اعلام نماید.

تبصره ۲- در خصوص شرط مقرر در بند (۱۱-۲)، اقرار (اعلام) رسمی مالک قبلی و پاسخ استعلام سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۳- املاک مسکونی که بخشی از آن به صورت تجاری، اداری یا خدماتی در حال استفاده بوده و دارای یک پلاک ثبتی واحد است، مشمول این ماده می‌باشد.

تبصره ۴- سند واگذاری صرفاً به نام مالک قبلی یا در صورت فوت وی به نام وراثت یا قائم مقام قانونی مالک قبلی تنظیم می‌گردد.

تبصره ۵- تمامی هزینه‌های مرتبط با تنظیم سند واگذاری املاک موضوع این ماده اعم از مالیات، عوارض، حق التحریر، حق الثبت و سایر هزینه‌های مربوط به عهده مالک قبلی می‌باشد.

تبصره ۶- هرگاه مؤسسه اعتباری با پرداخت مابه‌التفاوت میزان مطالبات خود و قیمت ملک مسکونی، ملک مذکور را تملک کرده باشد، مالک قبلی موظف است ارزش روز آن سهم از ملک مسکونی که معادل ریالی آن را در زمان تملک ملک مسکونی دریافت نموده، به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

تبصره ۷- مؤسسه اعتباری موظف است، مشخصات املاک مسکونی اقاله شده موضوع این ماده از جمله پلاک ثبتی و سایر مشخصات خاص آن، تاریخ تملک و تاریخ واگذاری املاک مذکور و مبلغ بدهی ملک قبلی یا تسهیلات گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، را در یادداشت‌های پیوست صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری در سال واگذاری به مالک قبلی افشاء نماید.

تبصره ۸- اشخاص مشمول شرایط مندرج در این ماده که ملک مسکونی آن‌ها قبل از ابلاغ این ضوابط و درازای مطالبات مؤسسه اعتباری ناشی از اعطای/ایجاد تسهیلات و تعهدات، تملک شده است، صرف‌نظر از تاریخ تملک ملک توسط مؤسسه اعتباری، حداکثر شش ماه پس از ابلاغ آن مهلت دارند که درخواست خود را برای اقاله به مؤسسه اعتباری تسلیم نمایند.

تبصره ۹- مؤسسه اعتباری مکلف است مفاد این ماده را به طریق مقتضی، به مالکان قبلی املاک مسکونی تملک‌شده توسط مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

تبصره ۱۰- استرداد املاک مسکونی تملک شده پس از ابلاغ این ضوابط به مالک قبلی و در چارچوب شرایط مقرر در آن، صرفاً تا یک سال پس از تاریخ تملک (تاریخ تنظیم سند انتقال به نام مؤسسه اعتباری) آن املاک مجاز می‌باشد.

تبصره ۱۱- بانک مرکزی می‌تواند در ابتدای هر سال، رقم مندرج در بند (۱۱-۱) را معادل نرخ رشد شاخص بهای

کالا و خدمات مصرفی (نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی) پس از تصویب در هیأت عامل تعدیل نماید. »

در خاتمه، ضمن ابفاد نسخهی ا صلاحی «د ستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤ سسات اعتباری» به شرح پیوست جهت استحضار و اعلام این که مقتضی است در مقاطع زمانی سه ماهه (پایان هر فصل)، فهرستی از املاک مسکونی مشمول این بخشنامه که به مالکان قبلی آن‌ها مسترد شده، به بانک مرکزی ارسال گردد، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بسمه تعالی

مقدمه:

در اجرای تکالیف مقرر در بند (الف) ماده (۱۶) و تبصره (۱) ماده (۱۷) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» و آیین‌نامه‌های آن، «دستورالعمل نحوه‌ی واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل، واژه‌ها و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: کلیه‌ی بانک‌های دولتی و غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارند؛
- ۳-۱- اموال قهري: اموال منقول و غیرمنقول (به استثنای سهام شرکت‌های بورسی، اوراق بهادار مالی اسلامی، طلا و ارز)، مصرح در ماده ۲ «آیین‌نامه اجرای جزء «ب» تبصره یک بند «ت» ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» (موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۱۸۴۲/ت/۵۲۰۲۷ هـ مورخ ۱۳۹۴/۴/۴ هیأت وزیران) شامل:
 - الف- تملک اموال و دارایی‌ها از محل رد دیون دولت؛
 - ب- تملک اموال و دارایی‌ها به استناد قراردادهای رهنی موضوع ماده ۳۴ قانون ثبت اسناد و املاک مصوب سال ۱۳۱۰ و همچنین، قراردادهای داخلی لازم‌الاجرا موضوع ماده ۱۵ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب سال ۱۳۶۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی؛
 - ج- مالکیت ناشی از اجرای قانون یا سیاست‌های تکلیفی دولت؛
 - د- تملک اموال و دارایی‌ها و توسعه مالکیت ناشی از تعاملات بین‌المللی بنا به تشخیص بانک مرکزی؛
 - ه- تملک اموال و دارایی‌ها با آرای قطعی مراجع قضایی و داور؛
 - و- تملک اموال و دارایی‌ها به منظور تهاتر بدهی‌ها منوط به قرار گرفتن تسهیلات غیرجاری در طبقه‌ی مشکوک‌الوصول.
- ۴-۱- اموال مازاد: اموال منقول و غیرمنقول (به استثنای سهام، طلا و ارز) مؤسسه اعتباری که حسب مورد از حدود مجاز مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نسبت خالص دارایی‌های ثابت فراتر باشد اعم از این‌که اموال مزبور به طور ارادی یا قهري به تملک مؤسسه اعتباری درآمده باشد.

۱-۵- شرکت تابعه: شخص حقوقی که مؤسسه اعتباری به صورت مستقیم یا غیرمستقیم (تا دو سطح) مالک بیش از پنجاه درصد سهام آن بوده یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را تعیین کند.

ماده ۲- واگذاری اموال مازاد مؤسسه اعتباری از طریق مزایده صورت می‌پذیرد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری باید بلافاصله پس از تملک، عملیات واگذاری اموال مازادی که به طور ارادی یا قهری تملک نموده را آغاز نماید. چنانچه اموال مازاد قهری حداکثر ظرف مدت یک سال پس از تاریخ تملک واگذار نگردد، مشمول مجازات‌های قانونی و انتظامی می‌شود.

تبصره- هرگاه مؤسسه اعتباری به دلایل خارج از اراده، قادر به واگذاری اموال مازاد قهری ظرف مدت یک سال نباشد، باید حداقل دو ماه قبل از پایان مهلت قانونی فوق، مراتب را با ذکر دلیل، جهت اخذ تأییدیه بانک مرکزی، به آن بانک تسلیم نماید. پس از رفع مانع مزبور، مؤسسه اعتباری بلافاصله باید نسبت به واگذاری اموال مزبور اقدام نماید.

فصل دوم- شرایط واگذاری

ماده ۴- تعیین قیمت پایه با مراجعه به کارشناس/ کارشناسان رسمی شامل کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری یا مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضاییه خارج از مؤسسه اعتباری صورت می‌پذیرد.

تبصره- برای تعیین قیمت پایه اموال غیرمنقول، اخذ نظر حداقل سه کارشناس رسمی الزامی می‌باشد. چنانچه مال مازاد در خارج از کشور باشد و یا قیمت پایه آن حداکثر پنجاه میلیارد ریال باشد، اخذ نظر یک کارشناس رسمی کفایت می‌نماید.

ماده ۵- مدت اعتبار ارزیابی که توسط کارشناس رسمی انجام شده، حداکثر شش ماه از تاریخ ارزیابی است.

ماده ۶- واگذاری اموال مازاد مؤسسه اعتباری علاوه بر روش نقدی به صورت اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی و مرابحه مجاز می‌باشد.

ماده ۷- در روش اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی و مرابحه، پرداخت حداقل ده درصد از قیمت واگذاری به صورت نقدی، الزامی است.

ماده ۸- مدت پرداخت وجه و تسویه حساب کامل در اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی و مرابحه، حداکثر پنج سال می‌باشد. یک سال از مهلت پنج ساله فوق می‌تواند دوره تنفس باشد.

تبصره- معاونت نظارت بانک مرکزی می‌تواند مدت پرداخت وجه و تسویه حساب کامل در اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی و مرابحه اموال مازادی را که حسب ویژگی مال، واگذاری آن‌ها نیازمند مدت بیشتری

است، حسب درخواست مؤسسه اعتباری افزایش داده و به مؤسسه اعتباری اعلام نماید.

ماده ۹- نرخ سود در واگذاری اموال به روش‌های اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی و مرابحه، معادل «حداکثر نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار» برای اعطای تسهیلات در قالب عقود مذکور می‌باشد.

تبصره- در مورد بانک‌های دولتی، با تصویب مجمع عمومی بانک‌ها امکان تعیین نرخ سود کمتر از «حداکثر نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار»، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۰- واگذاری اموال مازاد مؤسسه اعتباری به سایر مؤسسات اعتباری، شرکت‌های تابعه خود یا شرکت‌های تابعه سایر مؤسسات اعتباری صرفاً با اجازه بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۱۱- چنانچه ملک مسکونی در ازای مطالبات مؤسسه اعتباری ناشی از اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات، تملک شده است، مؤسسه اعتباری مجاز است در صورت ارایه درخواست کتبی مالک قبلی، ملک مسکونی را در چارچوب شرایط ذیل، در قالب اقاله به وی مسترد نماید:

۱۱-۱- ارزش روز ملک مسکونی حداکثر معادل یکصد میلیارد ریال باشد.

۱۱-۲- مالک قبلی در زمان ارائه درخواست فاقد ملک مسکونی دیگری باشد.

۱۱-۳- چنانچه ملک مسکونی در فرآیند تشریفات مزایده قرار داشته باشد، مزایده به اعلام برنده منتهی نشده باشد.

۱۱-۴- مالک قبلی یا تسهیلات‌گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، تمامی بدهی خود مشتمل بر، مجموع مانده اصل و سود تسهیلات تأدیه‌نشده‌ای که در ازای آن، ملک مسکونی به تملک مؤسسه اعتباری درآمده و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه مطابق مصوبات شورای پول و اعتبار، تا تاریخ واگذاری ملک تملک‌شده و سایر هزینه‌های به‌روز شده به تشخیص مؤسسه اعتباری که مؤسسه اعتباری بر اساس اسناد و مدارک مثبت، برای تملک، نگهداری و استرداد ملک مزبور متحمل شده است را حداکثر ظرف مهلت سی روز از تاریخ اعلام مبلغ بدهی توسط مؤسسه اعتباری به وی، نقداً و دفعتاً واحده به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

۱۱-۵- تمامی دعاوی مطروحه از سوی مالک قبلی یا تسهیلات‌گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، علیه مؤسسه اعتباری در خصوص تسهیلات مربوط یا ملک مسکونی تملک شده، مختومه گردد. همچنین مالک قبلی هم‌زمان با واگذاری ملک مسکونی به وی باید نسبت به تنظیم سند

رسمی صلح دعاوی در آتی نسبت به ملک مسکونی مذکور و تسهیلات مربوطه به نفع مؤسسه اعتباری، اقدام و نسخه‌ای از آن را به همراه سایر مدارک و مستندات مربوط به مؤسسه اعتباری ارائه نماید.

تبصره ۱- در صورت موافقت مؤسسه اعتباری به اقاله ملک مسکونی به مالک قبلی، مؤسسه اعتباری باید ظرف مهلت دو ماه از تاریخ دریافت درخواست مالک قبلی ملک مسکونی تملک شده، میزان بدهی مالک قبلی یا تسهیلات گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، را به صورت مکتوب به نشانی مندرج در درخواست واگذاری، از طریق پست سفارشی به مالک قبلی اعلام نماید.

تبصره ۲- در خصوص شرط مقرر در بند (۱۱-۲)، اقرار (اعلام) رسمی مالک قبلی و پاسخ استعلام سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۳- املاک مسکونی که بخشی از آن به صورت تجاری، اداری یا خدماتی در حال استفاده بوده و دارای یک پلاک ثبتی واحد است، مشمول این ماده می‌باشد.

تبصره ۴- سند واگذاری صرفاً به نام مالک قبلی یا در صورت فوت وی به نام وراثت یا قائم مقام قانونی مالک قبلی تنظیم می‌گردد.

تبصره ۵- تمامی هزینه‌های مرتبط با تنظیم سند واگذاری املاک موضوع این ماده اعم از مالیات، عوارض، حق التحریر، حق الثبت و سایر هزینه‌های مربوط به عهده مالک قبلی می‌باشد.

تبصره ۶- هرگاه مؤسسه اعتباری با پرداخت مابه‌التفاوت میزان مطالبات خود و قیمت ملک مسکونی، ملک مذکور را تملک کرده باشد، مالک قبلی موظف است ارزش روز آن سهم از ملک مسکونی که معادل ریالی آن را در زمان تملک ملک مسکونی دریافت نموده، به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

تبصره ۷- مؤسسه اعتباری موظف است، مشخصات املاک مسکونی اقاله شده موضوع این ماده از جمله پلاک ثبتی و سایر مشخصات خاص آن، تاریخ تملک و تاریخ واگذاری املاک مذکور و مبلغ بدهی ملک قبلی یا تسهیلات گیرنده‌ای که ملک مسکونی تملک شده وثیقه تسهیلات دریافتی توسط وی بوده، را در یادداشت‌های پیوست صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری در سال واگذاری به مالک قبلی افشاء نماید.

تبصره ۸- اشخاص مشمول شرایط مندرج در این ماده که ملک مسکونی آن‌ها قبل از ابلاغ این ضوابط و در ازای مطالبات مؤسسه اعتباری ناشی از اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات، تملک شده است، صرف‌نظر از تاریخ تملک ملک توسط مؤسسه اعتباری، حداکثر شش ماه پس از ابلاغ آن مهلت دارند که درخواست خود را برای اقاله به مؤسسه اعتباری تسلیم نمایند.

تبصره ۹- مؤسسه اعتباری مکلف است مفاد این ماده را به طریق مقتضی، به مالکان قبلی املاک مسکونی تملک شده توسط مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

تبصره ۱۰- استرداد املاک مسکونی تملک شده پس از ابلاغ این ضوابط به مالک قبلی و در چارچوب شرایط مقرر در آن، صرفاً تا یک سال پس از تاریخ تملک (تاریخ تنظیم سند انتقال به نام مؤسسه اعتباری) آن املاک مجاز می باشد.

تبصره ۱۱- بانک مرکزی می تواند در ابتدای هر سال، رقم مندرج در بند (۱۱-۱) را معادل نرخ رشد شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی (نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی) پس از تصویب در هیأت عامل تعدیل نماید.

۱۰۵

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری مکلف است آگهی مزایده را در پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری، حداقل یکی از روزنامه های کثیرالانتشار و «سامانه واگذاری اموال مازاد بانکها» درج و منتشر نماید. علاوه بر موارد مذکور، اطلاع رسانی عمومی از طریق سایر روش های فراگیر نظیر تبلیغ در صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران نیز مجاز است.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری باید حداقل سه بار در سال نسبت به برگزاری مزایده برای واگذاری اموال مازاد اقدام نماید.

تبصره - فاصله زمانی بین برگزاری هر مزایده با مزایده قبلی همان مال مازاد، حداقل یک ماه است.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری می تواند در صورت عدم امکان واگذاری در مزایده اول، با کاهش حداکثر ده درصد در قیمت پایه ی اولیه، مجدداً نسبت به برگزاری مزایده اموال مذکور اقدام نماید. در صورتی که مال به فروش نرسد، مؤسسه اعتباری می تواند مال مازاد را تا بیست درصد کمتر از قیمت پایه ی اولیه به فروش گذارد.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری مکلف است در اجرای مفاد مواد ۲ و ۹ «آیین نامه اجرایی بند «پ» ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، فهرست اموال مازاد خود را به بانک مرکزی اعلام نموده و پس از واگذاری اموال مازاد نیز گزارش واگذاری اموال مزبور را در مقاطع زمانی سه ماهه به بانک مرکزی ارائه کند.

ماده ۱۶- استفاده از «سامانه واگذاری اموال مازاد بانکها» برای واگذاری اموال مازاد مجاز است.

ماده ۱۷- اقدامات مؤسسه اعتباری در چارچوب این دستورالعمل نباید منجر به تعطیلی واحدهای تولیدی شود.

فصل سوم - ضمانت اجرا

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری در صورت تخلف از مفاد این دستورالعمل و عدم واگذاری اموال مازاد خود در مهلت مقرر، علاوه بر ضمانت اجرای موضوع ماده ۱۷ «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، مشمول مجازات‌های انتظامی موضوع ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.

«دستورالعمل نحوه‌ی واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری» مشتمل بر (۱۸) ماده و (۵) تبصره در یک‌هزار و دویست و نود و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید. این دستورالعمل، پس از تاریخ ابلاغ آن به شبکه‌ی بانکی کشور، لازم‌الاجرا است.

۲۸- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۷۸۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۹؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه

صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۲۲۸۱۹ مورخ ۱۳۹۹/۰۲/۰۴ موضوع ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۵ شورای پول و اعتبار، به استحضار می‌رساند اعضای محترم آن شورا در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ با اعمال اصلاحاتی به شرح زیر که عمدتاً ناظر بر شرط برخورداری از گواهینامه حرفه‌ای بانکداری به عنوان یکی از شرایط تخصصی لازم برای تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری بود، در دستورالعمل مذکور موافقت نمودند:

- ❖ بند (۵-۵) و تبصره‌های (۲) و (۳) ذیل ماده (۵) دستورالعمل حذف می‌شود.
- ❖ تبصره (۴) ذیل ماده (۵) دستورالعمل به شرح زیر اصلاح می‌گردد:
- ❖ «تبصره ۴- داوطلبی که دارای گواهینامه حرفه‌ای بانکداری از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی باشد، ۱۰ امتیاز به مجموع امتیازات مکسبه وی بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی وی در نظام بانکی و مصاحبه تخصصی، موضوع ماده ۱۵ دستورالعمل، اضافه می‌شود».
- ❖ ماده ۱۴ دستورالعمل به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ❖ «ماده ۱۴ - حدنصاب لازم برای تصدی سمت مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل، ۷۵ امتیاز و برای اعضای هیأت مدیره، ۷۰ امتیاز می‌باشد».
- ❖ ماده ۱۵ دستورالعمل به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ❖ «ماده ۱۵ - حداکثر امتیاز قابل اکتساب توسط داوطلب بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی وی در نظام بانکی حسب نظر مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و مصاحبه تخصصی به ترتیب ۱۵، ۲۰، ۱۰ و ۵۰ امتیاز می‌باشد».
- ❖ جدول شماره ۲ پیوست دستورالعمل، موضوع نحوه محاسبه سوابق تحصیلی داوطلب، به شرح زیر اصلاح می‌گردد: - دکتري؛ ۱۵ امتیاز
- کارشناسی ارشد؛ ۱۲ امتیاز
- کارشناسی؛ ۸ امتیاز

بدین ترتیب، از این پس برخورداری از گواهینامه حرفه‌ای بانکداری برای تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری، الزامی نبوده و داوطلبانی که دارای گواهینامه حرفه‌ای بانکداری از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی باشند،

به مجموع امتیازات مکتب سببه آنها بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی وی در نظام بانکی و صاحب تخصصی، ۱۰ امتیاز افزوده می شود. ضمناً حداکثر امتیاز قابل اکتساب بابت مدرک تحصیلی از ۲۰ امتیاز به ۱۵ امتیاز کاهش می یابد و برای مدارک دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی به ترتیب ۱۵، ۱۲ و ۸ امتیاز لحاظ خواهد شد. در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه ای مدیران مؤسسات اعتباری» و اعلام این که از این پس، برای تصدی سمت های مدیریتی مندرج در دستورالعمل یا تمدید دوره تصدی مدیران مذکور و همچنین، اقدامات لازم الاجرا توسط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی در صورت سلب صلاحیت حرفه ای اشخاص مزبور، مطابق با مفاد دستورالعمل اصلاحی پیوست انجام خواهد شد، مقتضی است دستورفرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به ارکان ذربط و واحدهای مربوط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی حسین معصومی

۳۸۳۱-۰۴

۳۲۱۵-۰۲

مقدمه:

در اجرای بندهای «پ» و «ت» ماده ۲۱ «قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور» مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، ماده ۱۴ «قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰)» مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی و مواد ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۹، ۹۵ و ۹۶ «آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب ۱۳۹۳/۱۰/۲۸ هیأت‌وزیران، «دستورالعمل نحوه احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱ - در این مقررات عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده / در شرف تأسیس بوده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- ۳-۱- نظام بانکی: شامل بانک مرکزی، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه و شرکتهای تعاونی اعتبار دارای مجوز از بانک مرکزی؛
- ۴-۱- بازار اوراق بهادار: مجموعه نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و آیین‌نامه اجرایی آن؛
- ۵-۱- کمیسیون: کمیسیون احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری؛
- ۶-۱- سمت مدیریتی: شامل سمتهای مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و عضو هیأت مدیره؛
- ۷-۱- مدیر/ مدیران: دارنده/ دارندگان سمتهای مدیریتی موضوع بند ۶-۱ در مؤسسه اعتباری؛
- ۸-۱- صلاحیت حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی از جمله وثاقت و امانت، تخصصی و فردی به شرح مندرج در این مقررات برای تصدی سمتهای مدیریتی در مؤسسه اعتباری؛
- ۹-۱- متقاضی: شخصی که به نمایندگی از طرف مؤسسه اعتباری یا رکن ذی صلاح آن، تقاضای تأیید صلاحیت حرفه‌ای داوطلب را

به بانک مرکزی ارایه می‌دهد و حسب مورد یکی از اشخاص ذیل است:

۱-۹-۱- نماینده مجمع عمومی مؤسس مؤسسه اعتباری در شرف تأسیس؛

۲-۹-۱- مدیرعامل مؤسسه اعتباری غیردولتی (و در نبود مدیرعامل، به ترتیب قائم مقام مدیرعامل، رئیس، نائب رئیس و یا عضو هیأت مدیره، سرپرست منصوب توسط بانک مرکزی)؛

۳-۹-۱- رئیس مجمع عمومی مؤسسه اعتباری دولتی یا معاون ذی ربط؛

۱۰-۱- داوطلب: شخصی حقیقی است که جهت تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی معرفی می‌شود.

۱۱-۱- تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای: موافقت کتبی بانک مرکزی با تصدی سمت مدیریتی توسط داوطلب در مؤسسه اعتباری پس از احراز صلاحیت حرفه‌ای وی.

فصل دوم: کلیات

ماده ۲ — تصدی سمت مدیریتی توسط داوطلب در هر مؤسسه اعتباری و تمدید دوره مسئولیت وی منوط به اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای می‌باشد.

ماده ۳ — اطلاعات و مستنداتی که برای اجرای این دستورالعمل، در اختیار اعضای کمیسیون، دبیر کمیسیون یا هر یک از کارکنان بانک مرکزی قرار می‌گیرد، محرمانه تلقی شده و به جز در موارد قانونی یا در چارچوب این مقررات، نباید در اختیار سایرین قرار گیرد.

فصل سوم: شرایط لازم برای تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسه اعتباری
الف- شرایط عمومی

ماده ۴ — شرایط عمومی لازم برای تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری توسط داوطلب به شرح ذیل است:

۱-۴- داشتن تابعیت ایران (برای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، رئیس هیأت مدیره و اکثریت اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری) و نداشتن تابعیت مضاعف (تابعیت دیگری علاوه بر تابعیت ایرانی)؛
۲-۴- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی؛

۳-۴- عدم سوءپیشینه و نداشتن سابقه محکومیت قطعی به هیچ یک از جرایم سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت،

کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب (اعم از اینکه حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم‌علیه، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد)؛

۴-۴- دارا بودن حداکثر سن ۷۰ سال برای مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و حداکثر سن ۷۵ سال برای اعضای هیأت‌مدیره در زمان معرفی به دبیرخانه. در مؤسسه اعتباری غیردولتی بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبی که فاقد شرط سنی مقرر در این بند باشد منوط به تأیید رئیس‌کل بانک مرکزی، امکان‌پذیر می‌باشد. در خصوص شرط سنی موضوع این بند، حداکثر سن داوطلبان تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری دولتی تابع قوانین مربوطه است.

۵-۵- عدم شمول «قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان» مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن بر داوطلب.

۶-۴- نداشتن منع تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری ناشی از محکومیت قطعی در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

۷-۴- نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی تحت نظارت بانک مرکزی؛

۸-۴- نداشتن سهم یا سمت در سایر مؤسسات اعتباری مگر با اجازه بانک مرکزی؛

۹-۴- انقضای مدت‌های محرومیت ناشی از انصراف موضوع مواد ۸ یا ۱۳، عدم کسب حد نصاب مصاحبه تخصصی یا عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای در کمیسیون (موضوع ماده ۴۰) و یا لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای در کمیسیون (موضوع تبصره یک ماده ۴۱)؛

۱۰-۴- نداشتن سابقه تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری دیگری که در زمان تصدی داوطلب، اجازه‌نامه تأسیس یا فعالیت آن لغو گردیده یا اداره آن بر عهده بانک مرکزی قرار گرفته است؛

۱۱-۴- قرار نگرفتن در شمول ممنوعیت‌های ناظر بر تصدی سمت‌های مدیریتی مقرر در قوانین و مقررات جاری کشور از جمله مواد ۱۱۱ و ۱۲۶ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

۱۲-۴- عدم اشتغال همزمان در وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مگر در خصوص عضویت کارمندان دولت در هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری به عنوان نماینده سهام دولت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

۱۳-۴- نداشتن سمت مدیرعاملی یا عضویت در هیأت‌مدیره‌ی سایر شرکت‌هایی که تمام یا بخشی از سرمایه‌ی آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی باشد اعم از آن‌که سمت‌های مزبور، اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی سهامدار شرکت باشد؛

۱۴-۴- نداشتن سمت مدیریتی، اجرایی، کارشناسی و مشاوره‌ای در شرکت‌های تابعه مؤسسه اعتباری و سایر شرکت‌ها؛

۱۵-۴- نداشتن سابقه چک برگشتی رفع سوء‌اثرنشده‌ی شخصی و نیز چک‌های برگشتی رفع سوء‌اثرنشده‌ی صادره از سوی مدیران و صاحبان امضای مجاز اشخاص حقوقی؛

۱۶-۴- تأییدیه صلاحیت فردی داوطلب توسط حوزه‌ی حراست.

تبصره ۱- در بند ۴-۷، هرگاه شخص حقیقی که نمایندگی شخص حقوقی را بر عهده داشته استعفا بدهد، از لحظه‌ی قبول استعفا، بدهی‌های غیرجاری شخص حقوقی مانع از تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسه اعتباری نیست.

تبصره ۲- در بند ۴-۸، داشتن کمتر از یک‌صدم درصد تعداد کل سهام در هر یک از دیگر مؤسسات اعتباری مانع از تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری نیست.

تبصره ۳- در بند ۴-۱۵، هرگاه فردی که به نمایندگی از شخص حقوقی اقدام به صدور چک نموده، در مرجع قضایی ثابت نماید عدم پرداخت چک، مستند به عمل صاحب حساب و یا وکیل یا نماینده بعد از وی بوده است، تصدی سمت مدیریتی توسط وی با رعایت سایر شرایط، بلامانع است.

تبصره ۴- مدیرعامل مؤسسه اعتباری نمی‌تواند همزمان رییس یا نایب رییس هیأت‌مدیره آن مؤسسه اعتباری باشد.

تبصره ۵- برای شرط مذکور در بند ۴-۱۶ حسب مورد، درخصوص داوطلب معرفی شده برای مؤسسه اعتباری دولتی، تأییدیه حراست وزارت امور اقتصادی و دارایی و درخصوص داوطلب معرفی شده برای مؤسسه اعتباری غیردولتی، تأییدیه حراست بانک مرکزی مبنای عمل خواهد بود.

ب- شرایط تخصصی

ماده ۵- شرایط تخصصی لازم برای تصدی سمت مدیریتی مؤسسه اعتباری توسط داوطلب به شرح ذیل است:

۱-۵- داشتن حداقل ۱۰ سال سابقه کار در زمینه‌های مالی، بانکی و بازرگانی به شرح جدول شماره ۱؛

۲-۵- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر از دانشگاه‌ها و مراکز مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران در رشته‌های مرتبط به شرح جدول شماره ۲؛

۳-۵- داشتن حداقل ۱۰ سال سابقه کار در زمینه‌های مالی، بانکی و بازرگانی برای مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل که حداقل پنج سال از آن در سمت‌های مدیریت بانکی به شرح جدول شماره ۳ بوده و نحوه محاسبه آن به شرح زیر می‌باشد:

(ضریب سمت x مدت زمان تصدی سمت مدیریت بانکی توسط داوطلب به سال)

۴-۵- کسب حدنصاب لازم در مصاحبه تخصصی کمیسیون.

۵-۵- داشتن گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اخذشده از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی. حذف شد.^{۱۰۶}

تبصره ۱- تجربه کاری افرادی که در بانک‌های معتبر خارجی به تشخیص کمیسیون شاغل بوده‌اند، به عنوان سابقه کار مرتبط در نظام بانکی پذیرفته می‌شود.

تبصره ۲ - شرط مذکور در بند ۵-۵ از ابتدای سال ۱۴۰۰ لازم‌الاجرا است. حذف شد.^{۱۰۷}

تبصره ۳- بانک مرکزی اقدامات و تمهیدات لازم را برای اجرایی نمودن بند ۵-۵ از ابتدای سال ۱۴۰۰، اتخاذ می‌نماید. حذف شد.^{۱۰۸}

تبصره ۴- داوطلبی که دارای گواهینامه حرفه‌ای بانکداری از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی باشد، ۱۰ امتیاز به مجموع امتیازات مکتسبه وی بابت سوابق تحصیلی، سوابق کاری، عملکرد قبلی وی در نظام بانکی و مصاحبه تخصصی، موضوع ماده ۱۵ دستورالعمل، اضافه می‌شود.^{۱۰۹}

تبصره ۵- اعضای هیأت عامل بانک مرکزی پس از سپری شدن حداقل یک سال از زمان خاتمه همکاری با بانک مرکزی، می‌توانند در مؤسسات اعتباری تصدی سمت مدیریتی داشته باشند.

^{۱۰۶} طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ شورای پول و اعتبار حذف شد.

^{۱۰۷} طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ شورای پول و اعتبار حذف شد.

^{۱۰۸} طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ شورای پول و اعتبار حذف شد.

^{۱۰۹} طبق مصوبه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

فصل چهارم: ترتیبات رسیدگی

الف- دریافت مدارک و نحوه رسیدگی به آنها

ماده ۶- متقاضی موظف است حداکثر به میزان دو برابر سمت‌های مدیریتی بالاتر در مؤسسه اعتباری، تقاضای بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبانی که حسب مورد دارای حداقل رأی مقرر در اساسنامه‌ی مؤسسه اعتباری ذی‌ربط/ تأییدیه هیأت مدیره می‌باشند را به همراه فرم مشخصات، مدارک و مستندات آنها، حداقل سه ماه پیش از تاریخ انتخاب مدیران توسط ارکان مربوطه‌ی مؤسسه اعتباری، جهت اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای، از طریق «سامانه سوابق مدیران بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری»، به دبیرخانه کمیسیون ارایه نماید. متقاضی باید بلافاصله پس از ثبت تقاضا و تکمیل فرم مشخصات و مدارک و مستندات یادشده در سامانه، اصل فرم مشخصات را به امضا و اثر انگشت داوطلب رسانده و به انضمام مدارک و مستندات مزبور، برای دبیرخانه کمیسیون ارسال نماید.

تبصره - چنانچه متقاضی، تقاضای داوطلب واجد شرایط عضویت در هیأت مدیره را به دبیرخانه کمیسیون ارسال داشته لیکن به هر دلیلی، فرم مشخصات، مدارک و مستندات تقاضا را ظرف مهلت مقرر به دبیرخانه کمیسیون ارایه ننماید، داوطلب می‌تواند رأیاً فرم مشخصات خود را در سامانه‌ی فوق‌الذکر تکمیل کرده و پس از امضا و اثر انگشت آن، فرم مزبور را همراه با مدارک و مستندات مربوط و گواهی دارا بودن حداقل رأی مقرر در اساسنامه‌ی مؤسسه اعتباری ذی‌ربط، به دبیرخانه کمیسیون ارایه نماید.

ماده ۷ — فهرست مدارک و مستندات مورد نیاز و فرم‌های مربوط توسط دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده ۸ — دبیرخانه کمیسیون باید فرم مشخصات، مدارک و مستندات ارسالی را پس از وصول، ظرف مدت پانزده روز بررسی نموده و در صورت ناقص بودن مدارک و مستندات، موضوع را ظرف مدت ده روز، به متقاضی اطلاع دهد. در صورتی که متقاضی ظرف مدت سی روز از تاریخ اطلاع، نسبت به تکمیل مدارک اقدام نکند، منصرف تلقی می‌گردد و نمی‌تواند تا مدت شش ماه نسبت به معرفی مجدد همان داوطلب اقدام نماید. در این صورت، دبیرخانه کمیسیون مراتب را طی نامه‌ای به متقاضی جهت معرفی فرد جدید اعلام می‌کند.

ماده ۹- دبیرخانه کمیسیون پس از دریافت کلیه مدارک و مستندات مورد نیاز، اقدامات ذیل را انجام می‌دهد:

۱-۹- استعلام از مراجع ذيصلاح جهت احراز شرايط عمومي داوطلب (موضوع ماده ۴ دستورالعمل)؛

۲-۹- استعلام مدرک تحصيلي از مراجع ذيصلاح؛

۳-۹- دریافت گزارشي از پيشينه عملکرد و سوابق عمده کاري مرتبط داوطلب از سازمانها، شرکتها و ساير اشخاص حقوقي که در پرسشنامه ارايه شده به بانک مرکزي اظهار شده است؛
۴-۹- محاسبه امتيازات مربوط به سوابق تحصيلي و کاري داوطلب؛
۵-۹- تمهيد مقدمات برگزاري مصاحبه.

تبصره — چنانچه داوطلب، شاغل يا بازنشسته ي قواي سه گانه و نهادها و سازمانهاي حکومتي وابسته به آنها، نيروهاي مسلح، شرکتها و مؤسسات دولتي و همچنين نهادهاي عمومي غيردولتي باشد، مدرک تحصيلي ارايه شده توسط وي نيازي به استعلام موضوع بند ۲-۹ ندارد.

ماده ۱۰ — دبیرخانه کمیسیون همزمان يا حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از انجام اقدامات موضوع ماده ۸ دستورالعمل، از طريق ارسال دعوتنامه براي متقاضی، از داوطلب براي حضور در جلسه مصاحبه دعوت مي نمايد. تاريخ، ساعت و محل انجام مصاحبه بايد در دعوتنامه قيد شده باشد.

ماده ۱۱ - دبیرخانه کمیسیون بايد حداقل دو روز کاري قبل از برگزاري جلسه مصاحبه، سوابق و مشخصات داوطلب را براي اعضاي کمیسیون ارسال دارد.

ماده ۱۲ — دبیرخانه کمیسیون حسب مورد با موافقت ريس يا نايبريس کمیسیون، از اشخاص مطلع براي حضور در جلسه مصاحبه دعوت به عمل خواهد آورد.

ماده ۱۳ — در صورتي که داوطلب، دو بار بدون عذر موجه (حسب تشخيص کمیسیون) در جلسه ي مصاحبه حاضر نشود، منصرف تلقي مي گردد و نبايد تا یک سال براي تصدي سمت مدیريتي در هيچ مؤسسه اعتباري توسط متقاضی معرفي گردد.

ب- نحوه امتيازدهي

ماده ۱۴ — حدنصاب لازم براي تصدي سمت مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل، ۷۵ امتياز و براي اعضاي هیأت مدیره، ۷۰ امتياز مي باشد.^{۱۱۰}

ماده ۱۵ — حداکثر امتياز قابل اکتساب توسط داوطلب بابت سوابق تحصيلي، سوابق کاري، عملکرد قبلي وي در نظام بانكي حسب نظر

^{۱۱۰} طبق مصوبه يک هزار و سيصد و پنجاه و دومين جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

مدیریتکل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و صاحبه تخصصی به ترتیب ۱۵، ۲۰، ۱۰ و ۵۰ امتیاز میباشد.^{۱۱۱}

تبصره - امتیاز صاحبه تخصصی برای داوطلبان فاقد سابقه عملکرد در نظام بانکی، ۶۰ امتیاز میباشد.

ماده ۱۶ — امتیاز سوابق تحصیلی داوطلب مطابق جدول شماره ۲ تعیین میگردد.

ماده ۱۷ — امتیاز کل سوابق کاری داوطلب مطابق با جدول شماره ۱ به صورت ذیل محاسبه میشود:

$20 \times (15 / \text{امتیاز مکتسبه از جدول شماره ۱}) = \text{امتیاز کل سوابق کاری داوطلب}$

تبصره - حداکثر امتیاز سوابق کاری ۲۰ میباشد.

فصل پنجم: ترتیبات اداری

الف - ترکیب کمیسیون

ماده ۱۸ - به منظور احراز صلاحیت تخصصی داوطلب، کمیسیونی با عنوان «کمیسیون احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه ای مدیران مؤسسات اعتباری» در بانک مرکزی تشکیل میشود.

ماده ۱۹ - ترکیب اعضای کمیسیون به شرح زیر میباشد:

۱-۱۹- معاون نظارت بانک مرکزی به عنوان رئیس کمیسیون؛

۲-۱۹- مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی به عنوان نایبرئیس کمیسیون؛

۳-۱۹- مدیرکل فن آوری اطلاعات؛

۴-۱۹- یکی از مدیران کل معاونت ارزی به انتخاب معاون ارزی بانک مرکزی؛

۵-۱۹- مدیرکل اعتبارات؛

۶-۱۹- مدیرکل حقوقی؛

۷-۱۹- مدیرکل اقتصادی.

ماده ۲۰ — مدیرکل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری به عنوان مطلع در جلسه کمیسیون شرکت مینماید.

ماده ۲۱ — احکام مربوط به انتصاب هر یک از اعضای کمیسیون توسط رئیسکل بانک مرکزی صادر میگردد.

ماده ۲۲ — اداره مجوزهای بانکی، به عنوان دبیرخانه کمیسیون تعیین میگردد. مدیر اداره مجوزهای بانکی و در غیاب وی، یکی از معاونین آن اداره، به عنوان دبیر جلسه کمیسیون، بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت میکند.

^{۱۱۱} طبق مصوبه یکپنجاه و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

ماده ۲۳ — جلسات کمیسیون با حضور رئیس یا نایبرئیس کمیسیون و حداقل چهار عضو دیگر رسمیت می‌یابد. تصمیمات کمیسیون پس از تأیید رئیس‌کل بانک مرکزی معتبر می‌باشد.

تبصره — تصمیمات کمیسیون توسط رئیس یا نائب رئیس کمیسیون ابلاغ می‌گردد.

ب- مصاحبه

ماده ۲۴ — امتیاز مصاحبه تخصصی داوطلب بر اساس جدول ذیل محاسبه می‌شود:

حداکثر امتیاز		سمت مصاحبه‌کننده
داوطلب فاقد سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی	داوطلب دارای سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی	
۱۴	۱۸	معاون نظارت
۶	۱۲	مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
۶	۶	مدیرکل فن‌آوری اطلاعات
۶	۶	مدیرکل معاونت ارزی
۶	۶	مدیرکل اعتبارات
۶	۶	مدیرکل حقوقی
۶	۶	مدیرکل اقتصادی
۵۰	۶۰	جمع امتیازات

تبصره ۱ — در صورت عدم حضور برخی از اعضای کمیسیون، امتیاز داوطلب به شرح ذیل محاسبه می‌شود:

- ۵۰ * (مجموع امتیازات قابل اکتساب ممکن از اعضای حاضر/ امتیاز مکتسبه داوطلب دارای سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی)
- ۶۰ * (مجموع امتیازات قابل اکتساب ممکن از اعضای حاضر/ امتیاز مکتسبه داوطلب فاقد سابقه‌ی عملکرد در نظام بانکی)

تبصره ۲ — در صورتی که جلسه کمیسیون در غیاب معاون نظارت بانک مرکزی به ریاست نائب رئیس کمیسیون برگزار شود، امتیازات معاون نظارت برای وی منظور می‌شود. در این صورت امتیاز داوطلب با فرض عدم احتساب امتیاز مندرج در جدول فوق، برای مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی به شرح مذکور در تبصره ۱ محاسبه می‌شود.

ماده ۲۵ — کمیسیون برای احراز صلاحیت تخصصی داوطلب، حسب مورد باید وی را از حیث موارد ذیل ارزیابی نماید:

۲۵-۱- سابقه و عملکرد گذشته داوطلب در سمت مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل در

نظام بانكي براساس گزارش مدیریت كل نظارت بر بانكها و مؤسسات اعتباري (چنانچه سابقه عملکردي داشته باشد)؛
۲۵-۲- میزان شناخت داوطلب از مؤسسه اعتباري كه قصد تصدي سمت مدیریتی را در آن دارد از حیث مواردی چون شاخصهای ثبات و سلامت، صورتهای مالی و همچنین میزان آگاهی وی از ساختار حاکمیت شرکتی، کنترل داخلی، مدیریت ریسک و نظام اعتبارسنجی؛

۲۵-۳- برنامه کاری آتی داوطلب در مؤسسه اعتباري متبوع برای اجرای مصوبات مجمع عمومی، بهبود وضعیت صورتهای مالی، رفع ایرادات و اشکالات مندرج در نامه مدیریت، گزارش حسابرسی و گزارش عملکرد مدیریت كل نظارت بر بانكها و مؤسسات اعتباري؛

۲۵-۴- دانش تخصصي داوطلب در خصوص بانکداری.
تبصره - فرمهای ارزیابی ناظر بر اجرای مفاد این ماده توسط بانک مركزي تهیه و ابلاغ میگردد.

ج- ترتیبات پس از مصاحبه

ماده ۲۶ — صورتجلسه مصاحبه شامل تاریخ تشکیل، مدت زمان برگزاری جلسه، نام حاضرین در جلسه شامل اعضای کمیسیون، مطلعین دعوتشده، دبیر جلسه و مصاحبهشونده، موضوعات و نتیجهی هر یک از مصاحبهها، توسط دبیر جلسه تنظیم شده و به اعضای اعضای کمیسیون و دبیرجلسه می‌رسد و يك نسخه از آن به همراه سایر مدارك، توسط دبیرخانه کمیسیون بایگانی میشود.

ماده ۲۷ — دبیرخانه کمیسیون، صورتجلسه نهایی را متضمن هر یک از امتیازات سوابق کاری، تحصیلی، امتیاز عملکرد قبلی در نظام بانكي و مصاحبه تخصصي داوطلب و مجموع امتیازات وی تنظیم نموده و فيالمجلس به تأیید اعضای کمیسیون می‌رساند.
ماده ۲۸ — چنانچه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب مورد تأیید قرار گرفته باشد، دبیرخانه کمیسیون برای وی تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای صادر کرده و مراتب توسط رئیس یا نائب رئیس کمیسیون ظرف هفت روز به متقاضی اعلام خواهد شد.

ماده ۲۹ — تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب با اعتبار زمانی یکساله صادر میشود. چنانچه پس از یک سال عملکرد فرد وفق گزارش مدیر كل نظارت بر بانكها و مؤسسات اعتباري بانک مركزي مورد تأیید باشد، دبیرخانه کمیسیون بدون دعوت از فرد، صلاحیت حرفه‌ای وی را برای مدت باقیمانده تا پایان دوره تصدی سمت

مدیریتی تمدید می‌نماید. در غیر این صورت به منظور بررسی عملکرد و اتخاذ تصمیم درخصوص تداوم تصدی سمت مدیریتی وی، جلسه کمیسیون با دعوت از فرد مذکور برگزار می‌شود.

ماده ۳۰ — مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف شش ماه پس از صدور تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای توسط بانک مرکزی، صورتجلسه/ احکام انتصاب یا ابقای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری را به بانک مرکزی ارسال نماید. در غیر این صورت بنا به درخواست متقاضی، مراتب مجدداً جهت تصمیم‌گیری به کمیسیون ارجاع می‌شود.

ماده ۳۱ — در صورتی که صلاحیت‌های عمومی، فردی یا تخصصی داوطلب مورد تأیید قرار نگیرد، دبیرخانه کمیسیون مراتب عدم تأیید صلاحیت وی را ظرف ده روز، طی نامه‌ای به متقاضی اعلام می‌نماید.

ماده ۳۲ — متقاضی موظف است نتیجه بررسی صلاحیت حرفه‌ای را ظرف مدت پنج روز از تاریخ وصول نامه دبیرخانه کمیسیون، کتباً به داوطلب اعلام نماید.

فصل ششم: ترتیبات رسیدگی به اعتراض

ماده ۳۳ — در صورتی که داوطلب نسبت به عدم تأیید صلاحیت خود اعتراض داشته باشد، باید، اعتراض خود را به طور مکتوب، ظرف مهلت پنج روز از تاریخی که مراتب عدم تأیید صلاحیت به وی اعلام شده، به دبیرخانه کمیسیون اعلام دارد.

ماده ۳۴ — دبیرخانه کمیسیون پس از وصول اعتراض داوطلب، ظرف مدت هفت روز از تاریخ وصول نامه‌ی اعتراض، دلایل عدم تأیید صلاحیت وی اعم از نداشتن هر یک از شرایط مربوط به صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری یا تحصیلی یا عملکرد قبلی و یا نتیجه مصاحبه را به طور مکتوب به وی اعلام می‌نماید.

ماده ۳۵ — در صورتی که داوطلب نسبت به تأیید صلاحیت حرفه‌ای خود به دلیل نداشتن صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری و تحصیلی اعتراض داشته باشد، مدارک و مستندات ادعای خود را ظرف ده روز از تاریخ وصول نامه‌ی دبیرخانه کمیسیون، به آن دبیرخانه ارسال می‌دارد. دبیرخانه کمیسیون حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از وصول مدارک و مستندات داوطلب نسبت به بررسی اعتراض داوطلب و مدارک و مستندات وی اقدام می‌نماید.

ماده ۳۶ — در صورتی که اعتراض داوطلب در خصوص صلاحیت عمومی یا فردی و یا عدم کفایت امتیاز سوابق کاری و تحصیلی مورد تأیید قرار گرفته و در نتیجه‌ی تغییر در صلاحیت عمومی و امتیازات

وي، امتياز لازم براي تأييد صلاحيت اخذ گردد، دبیرخانه کمیسیون مراتب را کتباً به رئیس کمیسیون منعکس کرده تا پس از تأييد، حسب مورد، نسبت به برگزاری جلسه کمیسیون و سایر اقدامات مقتضي یا صدور تأييديه صلاحيت داوطلب و ابلاغ آن به وي اقدام نماید. در صورت رد اعتراض داوطلب، مراتب کتباً به وي اعلام می‌گردد.

ماده ۳۷- در صورتی که داوطلب نسبت به تأييد صلاحيت حرفه‌اي خود به دليل عدم کفايت امتياز مصاحبه و یا امتياز عملکرد قبلي خود در نظام بانكي اعتراض داشته باشد، اعتراض مکتوب خود را به انضمام مدارک و مستندات مربوطه، ظرف ده روز از تاريخ وصول نامه‌ي دبیرخانه کمیسیون به آن دبیرخانه ارسال می‌دارد. دبیرخانه کمیسیون مراتب اعتراض را به انضمام مدارک و مستندات داوطلب، طی گزارشي با امضاي رئیس کمیسیون به رئیس کل بانک مرکزي اعلام می‌نماید. در صورت موافقت رئیس کل بانک مرکزي، مجدداً مصاحبه‌ي دیگری از وي در کمیسیون به عمل خواهد آمد.

ماده ۳۸- دبیرخانه کمیسیون حداکثر ظرف مدت پانزده روز کاري از تاريخ وصول موافقت رئیس کل بانک مرکزي با مصاحبه مجدد، مقدمات برگزاری جلسه کمیسیون را فراهم می‌نماید.

ماده ۳۹- در صورتی که پس از رسیدگی به اعتراض داوطلب به نداشتن صلاحيت عمومي یا فردي و یا عدم کفايت امتياز سوابق کاري و تحصیلي، امتياز وي به حد نصاب لازم براي تصدي سمت مدیریتی نرسد، داوطلب نمی‌تواند مجدداً اعتراض نماید. در صورتی که داوطلب به عدم کفايت امتياز مصاحبه و یا امتياز عملکرد قبلي خود در نظام بانكي اعتراض نموده لیکن رئیس کل بانک مرکزي با برگزاری مصاحبه‌ي مجدد موافقت ننماید و همچنین در صورتی که علی‌رغم موافقت رئیس کل بانک مرکزي و مصاحبه‌ي مجدد، داوطلب موفق به کسب حد نصاب لازم براي تصدي سمت مدیریتی نگردد، اعتراض مجدد داوطلب امکان‌پذیر نیست.

ماده ۴۰- چنان چه داوطلب، حائز حد نصاب لازم در مصاحبه تخصصي کمیسیون نگردد یا به هر دليل دیگری، صلاحيت حرفه‌اي وي تأييد نشود، معرفي مجدد وي براي بار اول تا سه ماه، براي بار دوم تا شش ماه و براي دفعات بعد، تا یک سال پس از تاريخ ابلاغ عدم تأييد صلاحيت حرفه‌اي وي که مورد اعتراض قرار نگرفته و یا ابلاغ مجدد عدم تأييد صلاحيت حرفه‌اي وي پس از رسیدگی به اعتراض، میسر نخواهد بود.

فصل هفتم: ترتیبات لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای

ماده ۴۱— کمیسیون در صورت حصول هر یک از موارد زیر، اقدام به لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌نماید:

۴۱-۱- فرد برای اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای، اطلاعات کذب

ارائه نموده و یا برخی اطلاعات را کتمان کرده باشد؛

۴۱-۲- بنا بر گزارش‌های دریافتی از مراجع ذی‌ربط، فرد فاقد

هر یک از شرایط عمومی مقرر در این مقررات گردد و یا

صلاحیت فردی وی از سوی مراجع مسئول، مردود اعلام شود؛

تبصره ۱— مدیری که تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای وی توسط کمیسیون

لغو شده، از زمان اعلام لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای وی به

مؤسسه اعتباری، به مدت شش ماه تا دو سال از تصدی مجدد

سمت‌های مدیریتی محروم می‌شود. این مدت توسط کمیسیون

تعیین می‌گردد.

تبصره ۲— اقدام به لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران متخلف

توسط کمیسیون، منافاتی با امکان معرفی آن‌ها به هیأت

انتظامی بانک‌ها جهت اعمال مجازات‌های انتظامی ندارد.

ماده ۴۲— در صورت وقوع هر یک از موارد موضوع ماده ۴۱ دستورالعمل،

با اعلام معاون نظارت بانک مرکزی به دبیرخانه کمیسیون،

موضوع حداکثر ظرف دو جلسه آتی کمیسیون بررسی می‌شود.

دبیرخانه کمیسیون، ضمن برگزاری جلسه، عنداللزوم از فرد

برای حضور در جلسه کمیسیون دعوت می‌نماید.

ماده ۴۳— در صورت لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای فرد، دبیرخانه کمیسیون،

مراتب را به مؤسسه اعتباری ذی‌ربط اعلام می‌نماید.

ماده ۴۴— هرگاه بر اساس گزارش ادارات نظارتی یا سایر حوزه‌های بانک

مرکزی که به تأیید معاون نظارت بانک مرکزی رسیده، احراز

گردد که مدیری به تعهدات خود عمل ننموده و یا مقررات و ضوابط

بانکی را نقض کرده و یا به اخطار بانک مرکزی توجه ننموده

است، مراتب از سوی مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات

اعتباری، برای رسیدگی و صدور حکم به سلب صلاحیت حرفه‌ای وی به

هیأت انتظامی بانک‌ها ارجاع خواهد شد.

ماده ۴۵— در صورت عدم تأیید صلاحیت حرفه‌ای داوطلب توسط بانک مرکزی،

تصدی سمت مدیریتی در مؤسسه اعتباری توسط وی امکان‌پذیر

نمی‌باشد. همچنین در صورت لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیر

توسط کمیسیون یا سلب صلاحیت حرفه‌ای توسط هیأت انتظامی

بانک‌ها، از تاریخ اعلام به وی، مدیر از سمت مربوطه منفصل

می‌گردد. مؤسسه اعتباری باید پس از وصول مراتب لغو تأییدیه

یا سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیر، نسبت به تمهید مقدمات لازم جهت انتخاب و تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیر جدید اقدام نماید.

ماده ۴۶— چنانچه بنا به هر دلیل از جمله لغو تأییدیه یا سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران، تعداد مدیران کمتر از حدنصاب مقرر شود، اعضای علی‌البدل متصدی سمت‌های خالی می‌گردند. در صورتی که عضو علی‌البدل وجود نداشته و یا تعداد آن‌ها کافی نباشد، لازم است با رعایت مفاد اساسنامه و این مقررات نسبت به انجام تشریفات مقرر جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره یا انتصاب مدیرعامل یا قائم‌مقام مدیرعامل جدید اقدام گردد.

«دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» که در یک‌هزار و دویست و هشتاد و هشتمین جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۵ شورای پول و اعتبار در (۴۶) ماده و (۲۰) تبصره به تصویب رسیده و جایگزین «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» مصوب بیست و نهمین جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۶ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن شده بود، مجدداً در یک‌هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۳ شورای پول و اعتبار با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن در (۴۶) ماده و (۱۸) به تصویب رسید.

جدول شماره ۱- نحوه‌ی محاسبه امتیاز سوابق کاری داوطلب

ردیف	محل یا موضوع فعالیت	سمت داوطلب	ضریب سالانه سمت
۱	بانک مرکزی و مؤسسات اعتباری	عضو هیأت‌عامل و معاونین بانک مرکزی و مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره مؤسسات اعتباری	۱
		مدیران کل مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و قائم‌مقام و سایر اعضای هیأت‌عامل مؤسسات اعتباری،	۰/۹
		مدیران ادارات مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و مدیر ارشد ^{۱۱} و سایر مدیران ^{۱۲} مؤسسات اعتباری	۰/۸
		معاونین و رئیس گروه مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و روسای شعب، کارشناسان و بازرسان مؤسسات اعتباری	۰/۵
		سایر کارکنان مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و سایر کارکنان مرتبط در مؤسسات اعتباری	۰/۴
	شرکت‌های تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه مجاز	مدیرعامل و عضو هیأت‌مدیره	۰/۴
۲	صندوق ضمانت سپرده‌ها	مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره	۰/۹
		معاونین و مدیران ارشد تا دو سطح ذیل بالاترین مقام اجرایی	۰/۸
		سایر کارکنان مرتبط با فعالیت‌های بانکی	۰/۴
		مدیرعامل و عضو هیأت‌مدیره	۰/۴
۳	شرکت‌های لیزینگ - صرافی‌ها		
۴	دستگاه‌های حاکمیتی اعم از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی، نیروهای مسلح، مؤسسات عمومی غیردولتی و غیره و نهادهای عمومی وابسته به آن‌ها	۱- وزیران و معاونان رئیس‌جمهور، بالاترین مقام دستگاه‌های حاکمیتی و بالاترین مقام مؤسسات عمومی غیردولتی (هر چهار گروه، مرتبط با بخش‌های مالی، بانکی، بازرگانی و اقتصادی)	۱
		۲- مدیران ارشد مرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی بند یک، تا دو سطح ذیل مقامات مزبور و مناصب هم‌تراز و اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل شرکت‌های دولتی	۰/۹
		۳- سایر کارکنان مرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند یک و شرکت‌های دولتی و مناصب هم‌تراز	۰/۶
		۴- وزیران و معاونان رئیس‌جمهور، بالاترین مقام دستگاه‌های حاکمیتی و بالاترین مقام مؤسسات عمومی غیردولتی (هر چهار گروه، غیرمرتبط با بخش‌های مالی، بانکی، بازرگانی و اقتصادی)	۰/۶
		۵- کارکنان غیرمرتبط با بخش‌های مالی و اقتصادی وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند یک و مناصب هم‌تراز	۰/۳
		۶- سایر کارکنان وزارتخانه‌ها، معاونت‌های ریاست‌جمهوری، سایر دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع بند ۵	۰/۲

۱۱۲- کلیه مدیرانی که مستقیماً زیر نظر اعضای هیأت‌مدیره/ هیأت‌عامل فعالیت می‌نمایند و به فعالیت‌های اصلی و کنترلی بانک اشتغال دارند از جمله: مدیر اعتبارات، مدیر امور مالی، مدیر سرمایه‌گذاری، مدیر واحد حسابرسی و بین‌الملل و اعضای کمیته‌های هیأت‌مدیره؛
۱۱۳- از جمله رؤسای سرپرستی مناطق و مدیران ادارات.

ادامه جدول شماره ۱- نحوه محاسبه امتیاز سوابق کاری داوطلب

۰/۵	مدیر حسابداری	مؤسسات حسابداری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و کانون وکلای دادگستری	۵
۰/۴	سرپرست حسابداری		
۰/۳	حسابرس ارشد		
۰/۲	حسابرس		
۰/۵	کارشناس رسمی دادگستری		
۰/۵	وکیل دادگستری		
۰/۵	مدیرعامل و عضو هیأت مدیره	مؤسسات فعال در بازار سرمایه (از جمله شرکت های تامین سرمایه، کارگزاری، سرمایه گذاری سهامی عام و خاص، هلدینگ سهامی عام و خاص و)	۶
۰/۳	سایر رده های مدیریتی		
۰/۲	سایر کارکنان مرتبط با فعالیت مالی		
۰/۵	مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره	بنگاه های متوسط و بزرگ اقتصادی	۷
۰/۲	سایر کارکنان مرتبط با فعالیت مالی و بازرگانی بنگاه		

جدول شماره ۲- نحوه محاسبه سوابق تحصیلی داوطلب^{۱۱۴}

رتبه	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	امتیاز
۱	دکتری	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون)	۱۵ ^{۱۱۵}
		سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون	۱۵ ^{۱۱۶}
۲	کارشناسی ارشد	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون)	۱۲ ^{۱۱۷}
		سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون	۱۲ ^{۱۱۸}
۳	کارشناسی	گرایش‌های مرتبط رشته‌های مدیریت، حسابداری، مالی، علوم اقتصادی، حقوق، کامپیوتر و فناوری اطلاعات (به تشخیص کمیسیون) و زبان انگلیسی (به شرط داشتن پنج سال سابقه کار در بخش بین‌المللی و ارزی نظام بانکی)	۸ ^{۱۱۹}
		سایر رشته‌های مرتبط به تشخیص کمیسیون	۸ ^{۱۲۰}

^{۱۱۴}- امتیاز داوطلب در هر مقطع تحصیلی جداگانه محاسبه شده و با هم جمع می‌گردد.

^{۱۱۵} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

^{۱۱۶} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

^{۱۱۷} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

^{۱۱۸} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

^{۱۱۹} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

^{۱۲۰} طبق مصوبه یکهزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شد.

جدول شماره ۳- نحوه‌ی محاسبه سوابق مدیریت بانکی داوطلب برای
احراز سمت مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل

ردیف	محل یا موضوع فعالیت	سمت داوطلب	ضریب سالانه سمت
۱	نظام بانکی و مؤسسات اعتباری	عضو هیأت‌عامل و معاونین بانک مرکزی و مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره مؤسسات اعتباری	۱
		مدیران کل مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و قائم مقام و سایر اعضای هیأت‌عامل مؤسسات اعتباری	۰/۹
		مدیران ادارات مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و مدیر ارشد مؤسسات اعتباری	۰/۷
		معاونین و رئیس گروه مرتبط با فعالیت‌های بانکی در بانک مرکزی و روسای شعب بالاتر از شعبه ۲ مؤسسات اعتباری	۰/۶

۲۹- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۸۵۸۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۰؛ ابلاغ اصلاحیه «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیر

دولتی» و «اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری غیر بانکی

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراما، پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۱۲۲۶۷۹ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۳ موضوع ابلاغ «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی» و «اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری غیربانکی»، به استحضار می‌رساند شورای پول و اعتبار در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ و به استناد اختیارات مقرر در بند (هـ) ماده (۳۰) «قانون پولی و بانکی کشور» و ماده (۲۰) «دستورالعمل نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۲ آن شورا، اصلاح مواد (۶۱) و (۶۲) اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری غیربانکی را به شرح ذیل مورد تأیید قرار داد:

«ماده ۶۱- مدیرعامل حداقل دو ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت مدیره بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل ۵ درصد سهام بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی را به همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل یک ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی، به بانک/ مؤسسه اعتباری ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.

ماده ۶۲- مدیرعامل بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت فهرست داوطلبان، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده ۶۱ اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بلاتصدی هیأت مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.»

لذا ضمن ایفاد نسخه جدید «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی» و «اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری غیربانکی» به شرح پیوست جهت استحضار، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به ارکان ذی‌ربط در آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی از جمله هیأت مدیره، حسابرس مستقل و بازرس قانونی اعلام شده تا تمهیدات لازم را به منظور برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده با دستور کار تصویب اصلاحیه اساسنامه آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی به شرح مذکور در فوق فراهم نمایند. بدیهی است اساسنامه مصوب مجمع باید جهت تصویب نهایی در شورای پول و اعتبار به بانک مرکزی ارایه گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی حسین معصومی

۳۸۳۱-۰۴

۳۲۱۵-۰۲

اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباري غيربانكي (غيردولتي)

بسمه تعالي

بخش اول: مشخصات، موضوع و مدت فعاليت مؤسسه اعتباري غيربانكي

نام مؤسسه اعتباري غيربانكي

ماده ۱- نام مؤسسه اعتباري غيربانكي عبارت است از که به استناد مجوز شوراي پول و اعتبار در مورخ تأسيس شده و از اين پس مؤسسه اعتباري ناميده مي شود.

نوع مؤسسه اعتباري

ماده ۲- نوع مؤسسه اعتباري سهامی عام است.

موضوع فعاليت مؤسسه اعتباري

ماده ۳- مؤسسه اعتباري در چارچوب قانون پولي و بانكي كشور، قانون عمليات بانكي بدون ربا و ساير قوانين ذي ربط، مقررات ناظر بر عمليات مجاز بانكي و ساير مصوبات شوراي پول و اعتبار و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با اخذ مجوزهاي لازم، مجاز به انجام فعاليتهاي ذيل مي باشد:

- ۱-۳- قبول سپرده هاي سرمايه گذاري مدت دار؛
- ۲-۳- صدور گواهي سپرده عام و خاص؛
- ۳-۳- انجام عمليات بين بانكي؛
- ۴-۳- انجام عمليات اعتباري مصرح در قانون عمليات بانكي بدون ربا و آيين نامه هاي مربوطه؛
- ۵-۳- ارايه انواع ابرارهاي پرداخت؛
- ۶-۳- دريافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ريالي و ارزي؛
- ۷-۳- انجام امور نمايندگي به منظور جمع آوري وجوه، انواع قبوض خدمات شهري، ودائع و ...؛

- ۸-۳- گشايش انواع اعتبار اسنادي و صدور انواع ضمانت نامه؛
- ۹-۳- ارايه خدمات بانكي الكترونيكي از جمله صدور انواع كارت هاي الكترونيكي (كارت هاي خريد؛ كارت اعتباري، كيف پول الكترونيكي و ...)؛

- ۱۰-۳- قبول و نگهداري اشياء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتريان؛
- ۱۱-۳- انجام عمليات ارزي نظير خريد و فروش ارز، انتقال ارز، دريافت و اعطاي تسهيلات ارزي، صدورحواله هاي ارزي و ...؛

- ۱۲-۳- خدمات مربوط به وجوه اداره شده؛

۱۳-۳- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی؛

۱۴-۳- انتشار یا عرضه اوراق مالی اسلامی ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور؛

۱۵-۳- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۱۶-۳- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری، مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛

۱۷-۳- انجام وظایف قیومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۱۸-۳- سرمایه‌گذاری از طریق خرید سهام، اوراق مشارکت، اوراق بهادار خارجی و اوراق صکوک؛

۱۹-۳- خرید و فروش اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲۰-۳- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه اعتباری نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛

۲۱-۳- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج؛

۲۲-۳- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب مؤسسه اعتباری؛

۲۳-۳- وصول مطالبات اسنادی؛

۲۴-۳- وصول سود سهام مشتریان و واریز به حساب آن‌ها؛

۲۵-۳- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۲۶-۳- انجام سایر عملیات قانونی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

مدت فعالیت مؤسسه اعتباری

ماده ۴- مدت مؤسسه اعتباری از تاریخ ثبت، نامحدود خواهد بود. شروع فعالیت مؤسسه اعتباری، از تاریخ صدور مجوز فعالیت توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تابعیت و مرکز اصلی مؤسسه اعتباری

ماده ۵- تابعیت مؤسسه اعتباری..... [ایرانی/خارجی] است و مرکز اصلی مؤسسه اعتباری در شهر در استان واقع است. هرگونه تغییر نشانی مرکز اصلی مؤسسه اعتباری در شهر مذکور مستلزم تصویب هیأت‌مدیره و تأیید قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

بخش دوم: سرمایه و سهم

میزان سرمایه و تعداد سهام

ماده ۶- سرمایه مؤسسه اعتباری مبلغ (به عدد) (بـه حروف)
 (وال) است که به
 تعداد سهم عادی یک هزار ریالی
 بانام تقسیم شده و تماماً پرداخت گردیده است.

سقف مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری

ماده ۷- سقف مجاز تملک سهام مؤسسه اعتباری به صورت مستقیم و غیر مستقیم به شرح جدول ذیل است:

اشخاص	حداکثر سقف مجاز (درصد)
شرکت سهامی عام	۱۰
شرکت تعاونی سهامی عام	۱۰
مؤسسه و نهاد عمومی غیردولتی	۱۰
سایر اشخاص حقوقی	۵
اشخاص خارجی	با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا سقف ۴۰ درصد
اشخاص حقیقی	۵
(همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر)	اعضای خانواده هر شخص حقیقی
	سقف جمعی: به میزانی که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیأت مدیره تعیین کنند.

تبصره ۱- اشخاص حقوقی که بخشی از سرمایه و یا سهام آنها متعلق به دولت و یا شرکت های دولتی بوده و یا تحت مدیریت بخش دولتی قرار دارند نمیتوانند در مؤسسه اعتباری سهامدار باشند.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری نمیتواند در هیچ زمانی، بیش از یک درصد سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگری را دارا باشد. میزان سرمایه گذاری مؤسسه اعتباری در بانک های خارجی، منوط به اخذ تأییدیه از شورای پول و اعتبار است.

تبصره ۳- میزان تملک غیرمستقیم سهام مؤسسه اعتباری توسط اشخاص، متناسب با میزان مالکیت آنها در سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی مشارکت کننده در سهام مؤسسه اعتباری محاسبه می شود مگر در مواردی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آن شخص دارای کنترل و نفوذ مؤثر بر شخص حقوقی مزبور باشد. در این حالت، کل

سهام متعلق به آن شخص حقوقی در مؤسسه اعتباری برای شخص مزبور نیز محاسبه خواهد شد.

ماده ۸ — چنانچه یک شخص حقیقی یا اعضای خانواده وی شامل همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر مجموعاً حداقل ۵ درصد سهم در یک شخص حقوقی را دارا باشند، آن شخص حقوقی منحصراً تا سقفی میتواند در مؤسسه اعتباری سهام داشته باشد که با احتساب میزان تملک سهام شخص حقیقی مذکور و اعضای خانواده وی در مؤسسه اعتباری، حدود مذکور در جدول ماده ۷ (حداکثر تعیین شده) نقض نشود.

ماده ۹ — تملک سهام مؤسسه اعتباری از طریق ارث نیز مشمول الزامات مذکور در ماده ۷ و ۸ بوده و وراثت و یا اولیاء قانونی آنها ملزم به فروش مازاد بر سقف، ظرف مدت دو ماه پس از صدور گواهی حصر وراثت خواهند بود. افزایش قهری سقف مجاز سهام به هر طریق دیگر باید ظرف مدت سه ماه به سقفهای مجاز این ماده کاهش یابد.

ماده ۱۰ — واگذاری سهام مؤسسه اعتباری یا حقوق و منافع ناشی از مالکیت آن از طریق اعطای وکالت به غیر، به نحوی که حدود مجاز مذکور در ماده ۷ توسط وکیل نقض گردد، ممنوع است.

ماده ۱۱ — خرید سهام مؤسسه اعتباری توسط خود مؤسسه اعتباری و شرکتهایی که مؤسسه اعتباری بر آنها نفوذ یا کنترل مؤثر دارد، ممنوع میباشد.

ورقه سهم

ماده ۱۲ — اوراق سهام مؤسسه اعتباری، متحدالشکل، چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل مؤسسه اعتباری میرسد. این اوراق ممهور به مهر مؤسسه اعتباری میگردد. در ورقه سهم نکات زیر ذکر میشود:

- ۱- نام مؤسسه اعتباری و شناسه ملی/ شماره ثبت آن نزد مرجع ثبت شرکتهای؛
- ۲- شماره ثبت اوراق نزد سازمان بورس و اوراق بهادار؛
- ۳- مبلغ سرمایه ثبتشده؛
- ۴- نوع سهم؛
- ۵- مبلغ اسمی سهم به عدد و حروف؛
- ۶- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است؛
- ۷- نام و شماره ملی/ شناسه ملی/ شماره اختصاصی (در مورد اتباع خارجی) دارنده سهم.

انتقال سهام

ماده ۱۳- نقل و انتقال سهام مؤسسه اعتباری، تا زمانی که نام مؤسسه اعتباری از فهرست شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خارج نشده باشد، منحصرأ از طریق شرکت بورس اوراق بهادار و یا فرابورس ایران امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴- انتقال سهام باید در دفتر ثبت سهام مؤسسه اعتباری به ثبت برسد. انتقال‌دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید ثبت انتقال را در دفتر مزبور امضاء نماید. هویت کامل و نشانی انتقال‌گیرنده نیز از نظر اجرای تعهدات ناشی از انتقال سهام، باید در دفتر ثبت سهام قید شده و به امضای انتقال‌گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او برسد. تشریفات مربوط به ثبت انتقال سهام مؤسسه اعتباری و ثبت و تغییر نشانی انتقال‌گیرنده که از معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران ناشی می‌شود، با رعایت مقررات شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران خواهد بود.

ماده ۱۵- ثبت انتقال سهام که منتج به نقض حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه شود، جز در موارد قهری موضوع ماده ۹، در دفاتر ثبت سهام مؤسسه اعتباری ممنوع و ملغی الاثر است.

ماده ۱۶- تملک یا تحصیل هر بخش از سهام مؤسسه اعتباری، متضمن قبول مقررات این اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی سهامداران است.

غیر قابل تجزیه بودن سهام

ماده ۱۷- سهام مؤسسه اعتباری غیرقابل تجزیه است. مالکین مشاع سهام باید در چارچوب ماده ۷ اساسنامه، در برابر مؤسسه اعتباری به یک شخص نمایندگی بدهند.

الزامات سرمایه‌ای

ماده ۱۸- آورده مؤسسين، پذیره‌نویسان و سایر سهامداران مؤسسه اعتباری نباید به طور مستقیم یا غیرمستقیم از محل تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار یا صندوق‌های قرض‌الحسنه تأمین شده باشد.

بخش سوم: تغییرات سرمایه مؤسسه اعتباری

ماده ۱۹ - تغییرات سرمایه مؤسسه اعتباری با رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله مفاد لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بازار اوراق بهادار، دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب شورای عالی بورس و رعایت حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار، انجام می‌گیرد.

تبصره — برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده مؤسسه اعتباری جهت هرگونه تغییر در سرمایه، نیازمند تأیید و مجوز قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

ماده ۲۰ — هرگاه زیان انباشته مؤسسه اعتباری از ۵۰ درصد مجموع سرمایه ثبت‌شده مؤسسه اعتباری بیشتر شود، هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت کند تا در خصوص انحلال یا بقای مؤسسه اعتباری تصمیم‌گیری نمایند. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال ندهد، مجمع باید در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم نماید:

- ۱- افزایش سرمایه حداقل به میزان زیان‌های وارده؛
- ۲- کاهش سرمایه به میزان سرمایه موجود مشروط بر آنکه سرمایه فعلی کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری - تعیین شده توسط مراجع ذی صلاح - نباشد.

کاهش سرمایه

ماده ۲۱ - کاهش اختیاری سرمایه مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۲۲ - حقوق صاحبان سهام مؤسسه اعتباری نباید پایین‌تر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری - تعیین شده توسط مراجع ذی صلاح - باشد. چنانچه حقوق صاحبان سهام مؤسسه اعتباری بر اثر زیان‌های وارده از حداقل سرمایه مذکور کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

- ۱- تکمیل سرمایه بر اساس آیین‌نامه موضوع بند ب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور؛

- ۲- تداوم فعالیت در قالب یکی دیگر از انواع مؤسسات اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که تأسیس و فعالیت آن به سرمایه کمتری نیاز دارد؛
- ۳- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

افزایش سرمایه

ماده ۲۳ - سرمایه مؤسسه اعتباری از طریق صدور سهام جدید در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و پس از اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار، قابل افزایش می‌باشد. تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید به یکی از طرق زیر امکان‌پذیر است:

- ۱- پرداخت نقدی مبلغ اسمی سهام؛
 - ۲- تبدیل مطالبات نقدی حال شده اشخاص از مؤسسه اعتباری به سهام جدید؛
 - ۳- انتقال سود تقسیم‌نشده یا اندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه مؤسسه اعتباری؛
 - ۴- تبدیل اوراق مشارکت مؤسسه اعتباری به سهام.
- تبصره - انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است.

ماده ۲۴ - مجمع عمومی فوق‌العاده در صورت موافقت با افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری، شرایط مربوط به فروش سهام جدید و تأدیه قیمت آن را تعیین کرده یا اختیار تعیین آن را به هیأت‌مدیره واگذار می‌نماید.

ماده ۲۵ - مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند به هیأت‌مدیره اجازه دهد با رعایت ترتیبات مقرر در ماده ۱۹ ظرف مدت معینی که نباید از دو سال تجاوز کند، سرمایه مؤسسه اعتباری را تا مبلغی معین، افزایش دهد.

ماده ۲۶ - در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری را از طریق تبدیل مطالبات نقدی حال‌شده اشخاص به تصویب برساند، تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید موکول به اعلام موافقت هر یک از اشخاص مذکور می‌باشد.

تبصره ۱ - در صورت عدم تمایل اشخاص به خرید سهام جدید از محل مطالبات آنان، مطالبات نقدی حال‌شده به اشخاص مذکور پرداخت می‌شود.

تبصره ۲ - مطالبات نقدی سهامداران بابت سود، با تصویب یا اجرای افزایش سرمایه از این محل، پس از پایان مهلت استفاده از حق تقدم و با رعایت مفاد ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، حال‌شده تلقی گردیده و در صورت مطالبه سهامداران پرداخت می‌گردد.

حق تقدم در خرید سهام جديد

ماده ۲۷ — در صورت تصویب افزایش سرمایه، صاحبان سهام مؤسسه اعتباری در خرید سهام جدید به نسبت سهامی که مالک می‌باشند، حق تقدم دارند. این حق قابل نقل و انتقال است. مهلت اعمال حق تقدم، بنا به پیشنهاد هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. این مهلت از روزی که برای پذیره‌نویسی تعیین می‌گردد، شروع شده و کمتر از ۶۰ روز نخواهد بود. اشخاصی که دارای سهامی بیش از حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه باشند، حق خرید سهام جدید به واسطه حق تقدم ایجاد شده را ندارند.

اعلام افزایش سرمایه و ارسال گواهی‌نامه‌های حق خرید سهام

ماده ۲۸ — گواهی‌نامه حق خرید سهامی که سهامداران حق تقدم در خرید آن را دارند باید قبل از شروع پذیره‌نویسی از طریق پست سفارشی به آخرین آدرس اعلام‌شده سهامداران در مؤسسه اعتباری و یا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ارسال شود. اعلامیه پذیره‌نویسی سهام جدید، ضمن درج در روزنامه کثیرالانتشار مؤسسه اعتباری، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی رسمی آن نیز به اطلاع سهامداران می‌رسد.

صرف سهام

ماده ۲۹ — هرگاه افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری، از طریق صدور سهام جدید به مبلغی بالاتر از مبلغ اسمی سهم مقرر گردد، عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته شده، یا باید به اندوخته منتقل شود یا نقداً بین صاحبان سهام سابق تقسیم گردد و یا در ازای آن سهام جدید به صاحبان سهام سابق داده شود.

انتشار اوراق مالی اسلامی

ماده ۳۰ — مؤسسه اعتباری می‌تواند با تصویب هیأت‌مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی مدت زمانی که نباید از دو سال بیشتر باشد، نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی اقدام نماید.

تبصره — تصویب انتشار اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام عادی در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است.

بخش چهارم: مجامع عمومی

ترتیبات تشکیل مجامع عمومی

ماده ۳۱ — مجمع عمومی عادی حداقل سالی یکبار، حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از تاریخ پایان سال مالی، تشکیل می‌شود.

ماده ۳۲- مجمع عمومی فوق‌العاده در هر زمان می‌تواند تشکیل شود.

ماده ۳۳- مجمع عمومی عادی سالانه و مجمع عمومی فوق‌العاده را هیأت‌مدیره دعوت می‌نماید. هیأت‌مدیره و همچنین بازرس مؤسسه اعتباری می‌توانند در مواقع مقتضی، مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند.

ماده ۳۴- سهامدارانی که حداقل یک پنجم سهام مؤسسه اعتباری را مالک باشند، حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید حداکثر ظرف مدت بیست روز از تاریخ تقاضا، مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند. در غیر این صورت درخواست‌کنندگان می‌توانند دعوت مجمع را از بازرس مؤسسه اعتباری خواستار شوند و بازرس مکلف خواهد بود که با رعایت تشریفات مقرر، مجمع مورد تقاضا را حداکثر ظرف مدت ده روز از تاریخ تقاضا دعوت نماید و گرنه صاحبان سهام حق خواهند داشت رأساً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن‌که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت، عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت‌مدیره و بازرس را تصریح نمایند.

ماده ۳۵- چنانچه هیأت‌مدیره، مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرس مؤسسه اعتباری مکلف است رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نماید.

وظایف و اختیارات مجامع عمومی

ماده ۳۶- وظایف و اختیارات مجامع عمومی مؤسسه اعتباری، به شرح زیر است:

۱- مجمع عمومی عادی:

- ۱-۱- انتخاب و عزل اعضای هیأت‌مدیره؛
- ۱-۲- انتخاب و عزل بازرس اصلی و علی‌البدل مؤسسه اعتباری و جبران خدمات آن‌ها؛
- ۱-۳- انتخاب و عزل حسابرس مؤسسه اعتباری و جبران خدمات آن؛
- ۱-۴- استماع گزارش هیأت‌مدیره در خصوص عملکرد سال مالی قبل؛
- ۱-۵- استماع گزارش بازرس و حسابرس؛
- ۱-۶- بررسی و تصویب صورتهای مالی سال مالی قبل؛
- ۱-۷- تصویب میزان سود قابل تقسیم؛

۸-۱- تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره؛

۹-۱- تعیین روزنامه / روزنامه‌های کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های مؤسسه اعتباری؛

۱۰-۱- سایر مواردی که به موجب لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی می‌باشد.

۲- مجمع عمومی فوق‌العاده:

۲-۱- تغییر در مفاد اساسنامه؛

۲-۲- تغییر در میزان سرمایه (اعم از افزایش یا کاهش)؛

۲-۳- انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام؛

۲-۴- انحلال مؤسسه اعتباری با رعایت مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون پولی و بانکی کشور؛

۲-۵- انحلال مؤسسه اعتباری موجود و تشکیل شخصیت حقوقی جدید با بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

۲-۶- ادغام مؤسسه اعتباری.

تبصره — تفویض تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره و تعیین جبران خدمات بازرس به هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۷ — مجامع عمومی نمی‌توانند هیچ‌گونه تعهدی به تعهدات صاحبان سهام بیفزایند.

شرایط حضور در مجامع و مشارکت در رأی‌گیری

ماده ۳۸ — در کلیه مجامع عمومی، اشخاص حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق نماینده قانونی خود به شرط ارائه مدرک نمایندگی و اشخاص حقوقی از طریق نماینده یا نمایندگان خود با ارائه مدرک نمایندگی، حضور یابند. هر سهامدار، برای هر یک سهم فقط یک رأی خواهد داشت.

ماده ۳۹ — در مجامع عمومی مؤسسه اعتباری، هر شخص اصالتاً، وکالتاً و ولایتاً حداکثر تا ۱۰ درصد آرای دارندگان سهام مؤسسه اعتباری، از حق رأی برخوردار است.

ماده ۴۰ — اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل نمی‌توانند به وکالت از سهامداران مؤسسه اعتباری در مجامع عمومی شرکت نمایند.

ماده ۴۱ — در صورت انتقال سهام، سهامدار جدید با ارایه یکی از مدارک زیر، حق حضور در جلسه مجمع عمومی را خواهد داشت:

۱- اعلامیه خرید سهام؛

۲- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپرده سهام؛

۳- اصل ورقه سهام؛

۴- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی.

آگهی دعوت به مجامع عمومی

ماده ۴۲ — دعوت از صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی، باید از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به مؤسسه اعتباری در آن منتشر می‌گردد و همچنین درج آگهی در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری انجام شود. دستور جلسه، تاریخ، ساعت و محل تشکیل مجامع باید در آگهی ذکر گردد.

فاصله بین دعوت و انعقاد مجامع عمومی

ماده ۴۳ — فاصله بین دعوت و انعقاد هر یک از جلسات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده، حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

دستور جلسه

ماده ۴۴ — دستور جلسه هر مجمع عمومی را مقام دعوت‌کننده آن معین می‌نماید. تمامی موارد دستور جلسه باید به صراحت در آگهی دعوت ذکر گردد. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، انتخاب بازرس، تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود و اندوخته‌ها، تغییر اساسنامه و انحلال مؤسسه اعتباری، قابل طرح در بخش «سایر موارد» و امثال آن نمی‌باشد. موضوعاتی که به استثنای موارد فوق در دستور جلسه پیش‌بینی نشده است، قابل طرح در مجمع عمومی نخواهد بود مگر این‌که کلیه صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر بوده و به قرار گرفتن آن مطلب در دستور جلسه رأی دهند.

ماده ۴۵ — در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی یا هیأت‌مدیره متضمن یکی از امور ذیل باشد، لازم است پیش از ارسال صورت‌جلسه مجمع یا هیأت‌مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها، موافقت بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار با ثبت موارد مذکور پس از طی مراحل قانونی اخذ گردد:

- ۱- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل، بازرس و حسابرس؛
- ۲- کاهش یا افزایش سرمایه؛
- ۳- ادغام مؤسسه اعتباری؛
- ۴- هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه؛
- ۵- انحلال مؤسسه اعتباری و نحوه تصفیه آن.

هیأت‌ریسه مجمع

ماده ۴۶ - مجمع عمومی توسط هیأت‌ریسه‌ای مرکب از یک رئیس، یک منشی و دو ناظر اداره می‌شود. ریاست مجمع با رئیس یا نایب‌رئیس هیأت‌مدیره و در غیاب آن‌ها با ریاست یکی از مدیرانی است که به این منظور از طرف هیأت‌مدیره انتخاب شده باشد.

ماده ۴۷ - در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از اعضای هیأت‌مدیره یا کلیه آن‌ها در دستور جلسه مجمع باشد، رئیس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. دو نفر از سهامداران حاضر نیز به عنوان ناظر مجمع و یک نفر منشی از طرف مجمع انتخاب می‌شوند.

طریقه اخذ رأی

ماده ۴۸ - اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود. در خصوص سایر تصمیمات مجمع، اخذ رأی می‌تواند به صورت شفاهی انجام گیرد.

تبصره - در صورتی که به تشخیص بازرس مؤسسه اعتباری، رأی‌گیری به صورت شفاهی به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد.

جلسات

ماده ۴۹ - هرگاه در مجمع عمومی در خصوص تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه مجمع اتخاذ تصمیم نشود، هیأت‌ریسه می‌تواند با تصویب مجمع، اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعدی را که نباید دیرتر از دو هفته باشد، تعیین کند. تمدید جلسه محتاج

به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد، مجمع با حد نصاب جلسه اولیه رسمیت خواهد داشت.

صورتجلسه‌ها

ماده ۵۰ — از مذاکرات و تصمیمات مجامع عمومی، صورتجلسه‌ای توسط منشی تنظیم می‌شود که به امضای هیأت‌رئیس مجمع رسیده و یک نسخه از آن در مؤسسه اعتباری نگهداری می‌شود.

اثر تصمیمات

ماده ۵۱ — مجامع عمومی که طبق قانون و مفاد این اساسنامه تشکیل می‌گردد، نماینده عموم سهامداران است و تصمیمات آن‌ها برای همگی صاحبان سهام الزام‌آور می‌باشد.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی عادی

ماده ۵۲ — در مجمع عمومی عادی، حضور دارندگان اقلاً بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند ضروری است. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد. جلسه دوم مجمع با حضور هر عده از صاحبان سهامی که حق رأی دارند، رسمیت داشته و تصمیم‌گیری خواهد کرد مشروط بر این‌که در دعوت‌نامه مربوط به جلسه دوم، نتیجه دعوت اول قید شده باشد.

حد نصاب آراء برای تصمیم‌گیری در مجمع عمومی عادی

ماده ۵۳ — در مجمع عمومی عادی، تصمیمات همواره با اکثریت نصف به علاوه یک آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود، مگر در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس که اکثریت نسبی کافی است. در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، تعداد آرای هر رأی‌دهنده در عدد اعضای که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی‌دهنده برابر با حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رأی‌دهنده می‌تواند آرای خود را به یک نفر بدهد یا آن را بین چند نفر که مایل باشد، تقسیم کند.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده و اخذ رأی

ماده ۵۴ — در مجمع عمومی فوق‌العاده باید دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند حاضر باشند. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت می‌شود و این بار با حضور دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رأی دارند، مجمع رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم خواهد نمود؛ مشروط به این‌که در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. تصمیمات

مجمع عمومی فوق‌العاده همواره با اکثریت دوسوم آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود.

بخش پنجم: مدیران مؤسسه اعتباری

الف- هیأت مدیره

ماده ۵۵ — مؤسسه اعتباری توسط مجموعه‌ای از مدیران مشتمل بر هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل، اداره می‌شود.

مسئولیت‌ها و اختیارات هیأت مدیره

ماده ۵۶ — مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر نحوه اداره، حسن اجرای قوانین و مقررات و مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری بر عهده هیأت‌مدیره می‌باشد. هیأت‌مدیره برای هرگونه اقدامی به نام مؤسسه اعتباری و هر نوع عملیات و معاملات مربوط به موضوع مؤسسه اعتباری که انجام و اتخاذ تصمیم درباره آن‌ها صریحاً در صلاحیت مجامع عمومی نباشد، دارای اختیار است؛ از قبیل تصویب آیین‌نامه‌های داخلی مؤسسه اعتباری، تصویب ساختار سازمانی، شرایط استخدام و ضوابط تعیین حقوق و دستمزد، تصویب بودجه سالانه مؤسسه اعتباری، تنظیم صورتهای مالی سالانه، میان‌دوره‌ای و گزارش فعالیت هیأت‌مدیره در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و آرایه آن‌ها به بازرس و حسابرس، تعیین دارندگان امضای مجاز، دعوت مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده و تعیین دستور جلسه آن‌ها، پیشنهاد تقسیم هر نوع اندوخته به جز اندوخته قانونی، پیشنهاد تقسیم سود بین صاحبان سهام، پیشنهاد اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی فوق‌العاده و سایر وظایفی که در لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت صراحتاً برعهده هیأت‌مدیره گذاشته شده است. تبصره — هیأت مدیره باید آن دسته از اختیاراتی را که متضمن امور اجرایی است، به هیأت عامل مؤسسه اعتباری تفویض نماید.

غیراجرایی بودن اکثریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۵۷ — اکثر اعضای هیأت‌مدیره فاقد سمت اجرایی در مؤسسه اعتباری بوده و نمی‌توانند هیچ گونه سمت مدیریتی، کارشناسی، مشاوره‌ای یا نظایر آن به استثنای عضویت در کمیته‌های مذکور در ماده ۸۰ را در مؤسسه اعتباری بپذیرند.

تعداد اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۵۸ - هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری متشکل از [پنج نفر یا هفت نفر و یا نه نفر] عضو است که توسط مجمع عمومی مؤسس یا عادی از بین صاحبان سهام واجد شرایط مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب می‌شوند و همه آن‌ها قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند.

تبصره - مجمع عمومی مؤسس یا عادی علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت‌مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت‌مدیره براساس اولویت اقدام می‌نماید.

ترتیب عضویت در هیأت‌مدیره

ماده ۵۹ - انتخاب اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری و تمدید دوره مسئولیت آن‌ها، منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مذکور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۶۰ - در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عضو مذکور منفصل تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این مدیران در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده ۶۱ - مدیرعامل حداقل دو ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت‌مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل ۵ درصد سهام مؤسسه اعتباری را به همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل یک ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی، به مؤسسه اعتباری ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.^{۱۲۱}

ماده ۶۲ - مدیرعامل مؤسسه اعتباری حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت فهرست داوطلبان، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده ۶۱ اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بلاتصدی هیأت‌مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.^{۱۲۲}

^{۱۲۱} اصلاح شده طی مصوبه یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ شورای پول و اعتبار

^{۱۲۲} اصلاح شده طی مصوبه یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ شورای پول و اعتبار

شرایط اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۳ — اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

۶۳-۱- تابعیت ایران (در مورد مدیرعامل، رییس هیأت‌مدیره و اکثریت هیأت‌مدیره)؛

۶۳-۲- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی؛

۶۳-۳- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛

۶۳-۴- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های مرتبطی که فهرست آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود؛

۶۳-۵- نداشتن سابقه محکومیت (قطعی) به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از اینکه حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

۶۳-۶- نداشتن محکومیت قطعی متضمن محرومیت در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

۶۳-۷- نداشتن سهم یا سمت در سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مگر با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۶۳-۸- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رییس و حداقل دو سوم اعضای هیأت‌مدیره؛

۶۳-۹- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده ۱۱۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

۶۳-۱۰- نداشتن بدهی غیرجاری به بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه؛

۶۳-۱۱- نداشتن چک برگشتی رفع سوء اثر نشده؛

۶۳-۱۲- دارا بودن صلاحیت حرفه‌ای به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۶۴ — اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری صرفاً از میان اشخاص حقیقی انتخاب می‌شوند.

مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۵ — مدت مدیریت اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری دو سال است. تجدید انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، برای دوره‌های بعدی با رعایت شرایط مذکور در ماده

۶۳ و تأیید مجدد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بلامانع است.

تکمیل اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۶ — چنانچه بنا به هر دلیل از جمله سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تعداد اعضای هیأت‌مدیره کمتر از حد نصاب مقرر شود و عضو علی‌البدل نیز وجود نداشته باشد یا کافی نباشد، لازم است با رعایت ترتیبات مذکور در مواد ۶۱ و ۶۲، مجمع عمومی عادی مؤسسه اعتباری جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره تشکیل شود.

ماده ۶۷ — هرگاه هیأت‌مدیره، ظرف مدت یک ماه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره را به سهامداران اطلاع ندهد، هر ذی‌نفع حق دارد از بازرس مؤسسه اعتباری بخواهد که به دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضای هیأت‌مدیره با رعایت تشریفات لازم اقدام کند. بازرس مکلف به انجام چنین درخواستی حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد.

ماده ۶۸ — در صورتی که بنا به هر دلیل، تعداد اعضای هیأت‌مدیره از حد نصاب مقرر کمتر شود و تشریفات مذکور در ماده ۶۷ برای مدت بیش از یک ماه توسط بازرس بلااقدام بماند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند ضمن سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری، برای اداره امور مؤسسه اعتباری و تمهید مقدمات برگزاری مجمع عمومی، فردی را از میان خبرگان و متخصصین امور بانکی به عنوان سرپرست منصوب نماید. فرد منصوب دارای کلیه اختیارات هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری بوده و باید حداکثر ظرف مدت هشت ماه نسبت به برگزاری مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت‌مدیره اقدام نماید. در هر حال، مدت مسئولیت سرپرست تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک سال نخواهد بود. جبران خدمات سرپرست، بر عهده مؤسسه اعتباری است.

استعفاي اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۹ — در صورتی که هر عضو هیأت‌مدیره بخواهد از سمت خود استعفا دهد، باید موضوع را به هیأت‌مدیره و بازرس اطلاع دهد و تا تعیین جانشین، در سمت خود باقی بماند. کلیه مسئولیت‌های عضو هیأت‌مدیره تا زمان تعیین جانشین، متوجه عضو مستعفی نیز خواهد بود.

غیبت در جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۰ — عدم حضور هر یک از اعضای هیأت‌مدیره بیش از چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در طول یک سال شمسی بدون عذر موجه، خود به خود موجب سلب عضویت وی در هیأت‌مدیره می‌شود. تشخیص موجه بودن غیبت برعهده سایر اعضای هیأت‌مدیره است.

سهام وثیقه

ماده ۷۱ — هر یک از اعضای هیأت‌مدیره باید حداقل [حداقل ده هزار سهم] سهم از سهام مؤسسه اعتباری را در تمام دوره مأموریت خود دارا باشد و آن را به عنوان وثیقه نزد مؤسسه اعتباری بسپارد. این سهام برای تضمین خساراتی است که ممکن است از تقصیرات اعضای هیأت‌مدیره منفرداً یا مشترکاً بر مؤسسه اعتباری وارد شود. سهام مذکور با نام بوده و قابل انتقال نیست و مادام که مدیری مفاسد حساب دوره تصدی خود در مؤسسه اعتباری را دریافت نداشته است، سهام مذکور نزد مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه باقی خواهد ماند. وثیقه بودن این سهام مانع استفاده از حق رأی آن‌ها در مجامع عمومی و پرداخت سود به صاحبانشان نخواهد بود.

رییس، نایب رییس و منشی هیأت‌مدیره

ماده ۷۲ — اعضای هیأت‌مدیره موظفند اولین جلسه هیأت‌مدیره را حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی که هیأت‌مدیره را انتخاب کرده است، تشکیل دهند. در جلسه مذکور، اعضای هیأت‌مدیره باید از بین خود، یک رییس و یک نایب‌رییس برای هیأت‌مدیره تعیین نمایند. مدت ریاست رییس و نیابت نایب‌رییس بیش از مدت عضویت آن‌ها در هیأت‌مدیره نخواهد بود. رییس و نایب‌رییس قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند. اعضای هیأت‌مدیره از بین خود یا از خارج، یک نفر را به عنوان منشی جلسات انتخاب می‌نمایند.

ماده ۷۳ — هرگاه رییس هیأت‌مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب‌رییس هیأت‌مدیره انجام خواهد داد و در صورت غیبت رییس و نایب‌رییس، اعضای هیأت‌مدیره، یک نفر از اعضای حاضر در جلسه را تعیین می‌نمایند تا وظایف رییس را انجام دهد.

تشکیل جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۴ — ترتیب برگزاری جلسات هیأت‌مدیره توسط اعضای هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. جلسات هیأت‌مدیره در مواقع مقتضی که فاصله

آن‌ها نباید بیش از یک‌ماه باشد، به دعوت کتبی رئیس یا نایبرئیس و یا دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره تشکیل می‌شود. بین تاریخ ارسال دعوت‌نامه و تشکیل جلسه هیأت‌مدیره باید فاصله زمانی متعارفی وجود داشته باشد. چنانچه در هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، تاریخ تشکیل جلسه بعد تعیین و در صورتجلسه قید شود، ارسال دعوت‌نامه برای اعضای که در همان جلسه حضور داشته‌اند، ضرورت نخواهد داشت.

تبصره — در موارد اضطراری، مدیرعامل می‌تواند درخواست تشکیل جلسه هیأت‌مدیره را به رئیس یا نایبرئیس هیأت‌مدیره ارائه دهد.

ماده ۷۵ — جلسات هیأت‌مدیره در مرکز اصلی مؤسسه اعتباری یا در هر محل دیگری که در دعوت‌نامه تعیین شده باشد، برگزار خواهد شد.

حد نصاب برای رسمیت جلسه هیأت‌مدیره

ماده ۷۶ — جلسات هیأت‌مدیره در صورتی رسمیت دارد که حداقل دو سوم اعضای هیأت‌مدیره در آن جلسات حضور داشته باشند. تصمیمات هیأت‌مدیره با رأی موافق حداقل نصف به علاوه یک کل اعضای هیأت‌مدیره معتبر خواهد بود.

تبصره — اعضای هیأت‌مدیره نمی‌توانند برای حضور در جلسات هیأت‌مدیره، نماینده یا وکیل معرفی نمایند.

صورتجلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۷ — برای هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، باید صورتجلسه‌ای تنظیم شود که به امضای تمامی اعضای حاضر در جلسه برسد. نام اعضای حاضر و غایب و خلاصه‌ای از مذاکرات و همچنین تصمیمات متخذه در جلسه با قید تاریخ در صورتجلسه ذکر می‌گردد. نظر هر یک از اعضا که با تمام یا بعضی از تصمیمات مندرج در صورتجلسه مخالف باشد، باید در ذیل صورتجلسه قید شود.

جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۷۸ — جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره، توسط مجمع عمومی عادی و با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هر عضو هیأت‌مدیره در مؤسسه اعتباری حضور خواهد داشت، تعیین می‌گردد. اعضای هیأت‌مدیره و افراد تحت تکفل آنان حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از مؤسسه اعتباری دریافت دارند. اعطای تسهیلات و اعتبار به

اشخاص مذکور در چارچوب ماده ۱۱۳ این اساسنامه امکان‌پذیر است.

پاداش اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۷۹ — هر سال طبق تصمیم مجمع عمومی عادی، می‌تواند نسبت معینی از سود خالص به عنوان پاداش با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب به هیأت‌مدیره اعطا شود.

ماده ۸۰ — هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری در چارچوب تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌هایی از جمله کمیته حسابرسی و کمیته عالی مدیریت ریسک را تشکیل داده و نحوه فعالیت آن‌ها را تعیین و به مورد اجرا می‌گذارد.

ب- هیأت‌عامل

ماده ۸۱ — مدیرعامل، قائم‌مقام و معاونین مدیرعامل، اعضای هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری را تشکیل می‌دهند که باید به صورت موظف و تمام وقت در مؤسسه اعتباری اشتغال داشته باشند. ریاست هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری با مدیرعامل است.

تبصره ۱ — رئیس هیأت مدیره نمی‌تواند از میان اعضای موظف (اجرایی) هیأت مدیره انتخاب شود و مسئولیت اجرایی در مؤسسه اعتباری داشته باشد.

تبصره ۲ — انتخاب اعضای هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری از میان اعضای هیأت مدیره مشروط به رعایت حکم مقرر در ماده ۵۷ مجاز است.

ماده ۸۲ — مدیرعامل، بالاترین مقام اجرایی مؤسسه اعتباری است که از میان اشخاص حقیقی، توسط هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده مؤسسه اعتباری محسوب گردیده و از طرف مؤسسه اعتباری حق امضاء دارد. مدیرعامل مؤسسه اعتباری یک نفر را به عنوان قائم‌مقام و یک یا چند نفر را به عنوان معاون/معاونان مدیرعامل - که قبلاً انتخاب آنان به تأیید هیأت‌مدیره رسیده باشد-، منصوب کرده و می‌تواند برخی از اختیارات خود را به آنان یا سایر کارکنان مؤسسه اعتباری با حق تفویض و توکیل به غیر ولو کراراً تفویض نماید.

ماده ۸۳ — انتخاب مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای آنان توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل مؤسسه اعتباری باید دارای شرایط مقرر در ماده ۶۳ باشند.

وظایف و اختیارات هیأت‌عامل

ماده ۸۴- هیأت‌عامل در حدود آن دسته از اختیاراتی که متضمن امور اجرایی بوده و توسط هیأت مدیره به آن تفویض شده، دارای

اختیار است؛ از قبیل موارد ذیل:

۸۴-۱- نمایندگی مؤسسه اعتباری در برابر کلیه اشخاص ثالث حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی از جمله دستگاه‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیردولتی، مراجع قضایی، شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

۸۴-۲- اقامه هرگونه دعوی حقوقی و کیفری و دفاع از هر دعوی حقوقی و کیفری اقامه‌شده در هر یک از دادگاه‌ها، دادسراها، مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری از طرف مؤسسه اعتباری؛ دفاع از مؤسسه اعتباری در مقابل هر دعوی اقامه‌شده علیه مؤسسه اعتباری چه کیفری و چه حقوقی در هر یک از مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری با حق حضور و مراجعه به مقامات انتظامی و انجام کلیه اقدامات مورد نیاز در دادرسی از آغاز تا اتمام آن از جمله حضور در جلسات، اعتراض به رأی، درخواست تجدیدنظر، فرجام، واخواهی و اعاده دادرسی، مصالحه و سازش، استرداد اسناد یا دادخواست یا دعوا، ادعای جعل یا انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل، تعیین جاعل، حق امضای قراردادهای حاوی شرط داور یا توافقنامه داور و ارجاع دعوا به داور و تعیین و گزینش داور منتخب (با حق صلح یا بدون آن)، درخواست اجرای حکم نهایی و قطعی داور، درخواست صدور اجراییه و تعقیب عملیات آن و اخذ موضوع اجراییه و جوه ایداعی و پیگیری‌های لازم در خصوص آن‌ها، تعیین مصدق و کارشناس، انتخاب و عزل وکیل و نماینده با حق توکیل مکرر، اقرار در ماهیت دعوا، دعاوی ورود و جلب ثالث و دفاع از آن، دعاوی متقابل و دفاع در مقابل آن‌ها، قبول یا رد سوگند، تأمین خواسته، تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم و امور مشابه دیگر؛

۸۴-۳- ایجاد و تعطیلی شعبه، باجه و یا نمایندگی در ایران یا خارج از ایران در چارچوب ضوابط؛

۸۴-۴- افتتاح هر نوع حساب و استفاده از آن به نام مؤسسه اعتباری نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز؛

۸۴-۵- دریافت مطالبات و پرداخت دیون مؤسسه اعتباری؛

۸۴-۶- صدور، ظهنویسی، قبولی، پرداخت و واخواست اوراق تجارتي؛

۷-۸۴- انعقاد هر نوع قرارداد، تغییر، تبدیل، فسخ و یا اقاله آن در مورد اموال منقول و غیرمنقول که مرتبط با موضوع فعالیت مؤسسه اعتباری باشد و انجام کلیه عملیات و معاملات مذکور در ماده ۳ این اساسنامه و اتخاذ تصمیم در مورد کلیه ایقاعات؛

۸-۸۴- به امانت‌گذاران هر نوع سند، مدرک، وجوه مؤسسه اعتباری یا اوراق بهادار و استرداد آن‌ها؛

۹-۸۴- به رهن‌گذاران اموال مؤسسه اعتباری اعم از منقول و غیرمنقول و فک رهن ولو کراراً؛

۱۰-۸۴- اجاره و استجاره و واگذاری و فسخ اجاره و تقاضای تعدیل اجاره‌بها و دفاع از این نوع تقاضاها در تمام مراحل و مراجع و تخلیه عین مستأجره و تقاضای تجدیدنظر در رأی صادره یا اجرای آن؛

۱۱-۸۴- احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات؛

تبصره — اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی منحصر به موارد فوق نیست. شرح موارد فوق فقط برای ذکر مثال بوده و به هیچ وجه به اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی به ترتیب مقرر در صدر ماده خلی وارد نمی‌سازد.

ماده ۸۵ — مدت تصدی و جبران خدمات و سایر شرایط استخدامی اعضای هیأت‌عامل و همچنین ترتیبات برگزاری جلسات هیأت‌عامل توسط هیأت‌مدیره تعیین می‌شود.

معاملات اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با مؤسسه اعتباری

ماده ۸۶ — اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل آن‌ها باشند، نمی‌توانند بدون تصویب هیأت‌مدیره در معاملاتی که با مؤسسه اعتباری یا به حساب مؤسسه اعتباری می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهم شوند. در صورت تصویب نیز، هیأت‌مدیره مکلف است بازرس مؤسسه اعتباری را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده، بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد. بازرس نیز مکلف است ضمن گزارش خاص حاوی جزییات معامله، نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل ذی‌نفع در معامله در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی، هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور، حق رأی نخواهد داشت.

رقابت اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با مؤسسه اعتباری

ماده ۸۷ — اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری نمی‌توانند معاملات نظیر معاملات مؤسسه اعتباری که متضمن رقابت با مؤسسه اعتباری باشد انجام دهند. هر مدیری که از مقررات این ماده تخلف کند و تخلف او موجب ضرر و زیان مؤسسه اعتباری گردد، مسئول جبران آن خواهد بود. منظور از ضرر در این ماده اعم است از ورود خسارت یا تفویت منفعت.

بلاتصدی بودن سمت مدیریت‌عامل

ماده ۸۸ — در صورتی که به دلیل استعفا، برکناری، فوت یا هر دلیل دیگری، سمت مدیرعاملی مؤسسه اعتباری بلاتصدی شود، هیأت‌مدیره باید ظرف حداکثر یک ماه با رعایت مفاد اساسنامه، شخص دیگری را به این سمت تعیین و جهت تأیید صلاحیت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معرفی نماید. تا زمان انتخاب مدیرعامل، قائم‌مقام کلیه وظایف و مسئولیت‌های مدیرعامل را بر عهده خواهد داشت.

صاحبان امضای مجاز

ماده ۸۹ — کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور مؤسسه اعتباری، با دو امضای مجاز معتبر است. دارندگان امضای مجاز و شرایط و نحوه امضای کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور را هیأت‌مدیره تعیین می‌نماید. اسامی این اشخاص طی صورتجلسه‌ای به اداره ثبت شرکتها جهت درج در روزنامه رسمی اعلام می‌گردد.

بخش ششم: بازرس و حسابرس

انتخاب بازرس

ماده ۹۰ — مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار یا سازمان حسابرسی، یک بازرس اصلی و یک بازرس علی‌البدل را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در قوانین و مقررات مرتبط و همچنین اساسنامه مؤسسه اعتباری، برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

ماده ۹۱ — مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرس را عزل کند به شرط آن که جانشین وی را در همان زمان انتخاب نماید.

ماده ۹۲ — مؤسسه اعتباری نمی‌تواند بازرسی را که برای چهار سال متوالی بازرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان بازرس انتخاب نماید.

تبصره - چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان بازرس مؤسسه اعتباری تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

وظایف بازرس

ماده ۹۳ — بازرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، وظایف و مسئولیت‌های زیر را نیز برعهده دارد:

۹۳-۱- اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری؛

۹۳-۲- اظهارنظر درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که هیأت‌مدیره در اختیار مجامع عمومی قرار می‌دهد و آگاه ساختن مجامع در صورت ارایه اطلاعات خلاف واقع توسط هیأت‌مدیره؛

۹۳-۳- حصول اطمینان از رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام در حدود قانون و اساسنامه مؤسسه اعتباری؛

۹۳-۴- ارایه گزارش به مجامع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل؛

ماده ۹۴ - گزارش بازرس باید لااقل ده روز قبل از تشکیل مجامع عمومی عادی جهت مراجعه صاحبان سهام، در مرکز اصلی مؤسسه اعتباری آماده باشد. تصمیماتی که توسط مجمع عمومی راجع به تصویب صورت‌های مالی بدون قرائت گزارش بازرس اتخاذ شود، از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره — بازرس موظف است یک نسخه از گزارش مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز تسلیم نماید.

اختیارات بازرس

ماده ۹۵ — بازرس می‌تواند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهد.

ماده ۹۶ — بازرس می‌تواند به مسئولیت خود در انجام وظایفی که برعهده دارد، از نظر کارشناسان استفاده کند، به شرط آن‌که آن‌ها را قبلاً به مؤسسه اعتباری معرفی کرده باشد. این کارشناسان در مواردی که بازرس تعیین می‌کند، مانند خود بازرس، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت.

جبران خدمات بازرس

ماده ۹۷ — جبران خدمات بازرس توسط مجمع عمومی عادی تعیین می‌گردد. بازرس و افراد تحت تکفل وی حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از مؤسسه اعتباری دریافت دارند.

معاملات بازرس با مؤسسه اعتباری

ماده ۹۸ — بازرس نمی‌تواند در معاملاتی که با مؤسسه اعتباری یا به حساب مؤسسه اعتباری انجام می‌گیرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم ذی‌نفع شود.

انتخاب حسابرس

ماده ۹۹ — مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، یک حسابرس را برای حسابرسی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

وظایف حسابرس

ماده ۱۰۰ — حسابرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، موظف است در خصوص صحت و درستی صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری از حیث رعایت الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری ایران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ضوابط مربوط، اظهارنظر نماید.

ماده ۱۰۱ — حسابرس باید یک نسخه از گزارش حسابرسی مؤسسه اعتباری را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارایه دهد. همچنین حسابرس موظف است حسب مورد بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های ویژه در خصوص عملکرد مؤسسه اعتباری از حیث رعایت مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را تهیه و به آن مؤسسه اعتباری تسلیم نماید. جبران خدمات حسابرس در خصوص گزارش‌های مورد درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۰۲ — مؤسسه اعتباری نمی‌تواند حسابرسی را که برای چهار سال متوالی حسابرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان حسابرس انتخاب نماید.

تبصره — چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مؤسسه اعتباری تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

بخش هفتم: سال مالی و صورتهای مالی مؤسسه اعتباری

سال مالی

ماده ۱۰۳ — سال مالی مؤسسه اعتباری از روز اول فروردین ماه هر سال آغاز می شود و در روز آخر اسفندماه همان سال به پایان می رسد. اولین سال مالی مؤسسه اعتباری استثنائاً از تاریخ ثبت آن در مرجع ثبت شرکتها آغاز شده و روز آخر اسفندماه همان سال خاتمه می یابد.

صورتهای مالی سالانه

ماده ۱۰۴ — صورتهای مالی سالانه مؤسسه اعتباری باید توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، حسابرسی شود.

ماده ۱۰۵ — هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای هر سال مالی، صورتهای مالی مؤسسه اعتباری را به ضمیمه گزارشی درباره فعالیت و وضع عمومی مؤسسه اعتباری طی سال مالی مزبور تنظیم نموده و در اختیار بازرس قرار دهد. اسناد مذکور در این ماده باید اقلأً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالانه در اختیار بازرس گذاشته شود تا پس از رسیدگی، به انضمام گزارش بازرس، جهت تصویب به مجمع عمومی صاحبان سهام تقدیم گردد.

حق مراجعه صاحبان سهام

ماده ۱۰۶ — از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه، هر صاحب سهم می تواند به مرکز اصلی مؤسسه اعتباری مراجعه کرده و رونوشت صورتهای مالی مؤسسه اعتباری را دریافت دارد.

مفاصاحساب

ماده ۱۰۷ — تصویب صورتهای مالی مؤسسه اعتباری در هر دوره توسط مجمع عمومی، به منزله مفاصاحساب هیأت مدیره برای همان دوره مالی خواهد بود.

اندوخته قانونی، احتیاطی و اختیاری

ماده ۱۰۸ - هر سال بخشی از سود ویژه مؤسسه اعتباری که نباید از ۱۵ درصد آن کمتر و از ۲۰ درصد بیشتر باشد، مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان اندوخته قانونی نگهداری می‌شود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید، اختیاری است. همچنین در هر سال بخشی از سود ویژه به ميزانی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید، به عنوان اندوخته احتیاطی نگهداری می‌شود.

ماده ۱۰۹ - هیأت‌مدیره می‌تواند با موافقت مجمع عمومی عادی، قسمتی از سود ویژه هر سال را به سایر اندوخته‌ها اختصاص دهد.

سود قابل تقسیم

ماده ۱۱۰ - تقسیم سود و اندوخته‌های اختیاری بین صاحبان سهام، فقط پس از تصویب مجمع عمومی عادی جایز خواهد بود. در صورت وجود سود، تقسیم حداقل ۱۰ درصد از سود ویژه بین صاحبان سهام الزامی است.

پرداخت سود به صاحبان سهام

ماده ۱۱۱ - پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف حداکثر مدت چهار ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی انجام پذیرد.

بخش هشتم: مقررات لازم‌الرعايه

ماده ۱۱۲ - مؤسسه اعتباری عضو صندوق ضمانت سپرده‌ها بوده و تابع کلیه شرایط و ضوابط آن می‌باشد.

ماده ۱۱۳ - اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط با مؤسسه اعتباری که مصادیق آن توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است و قبول تعهدات به نفع آن‌ها تا سه سال پس از شروع فعالیت مؤسسه اعتباری ممنوع بوده و پس از آن صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۴ - اعطای تسهیلات به ذینفع واحد و قبول تعهدات به نفع وی، صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۵ - در صورتی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، صرفاً ۱۰ درصد سود ویژه سالانه مؤسسه اعتباری قابل تقسیم بوده و مابقی سود قابل تقسیم در همان سال مالی و سال‌های مالی آتی تا زمان رسیدن نسبت مذکور به حد مقرر، به عنوان «اندوخته کفایت

سرمایه» منظور می‌گردد. تقسیم اندوخته کفایت سرمایه در صورتی مجاز است که نسبت کفایت سرمایه از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر نشود.

ماده ۱۱۶ - چنانچه نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از ۵۰ درصد حد مقرر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

۱- افزایش سرمایه؛

۲- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱۱۷ - مؤسسه اعتباری نمی‌تواند سهام خود را که متعلق به سهامداران آن است، برای تضمین تسهیلات اعطایی و یا تعهدات ایجادشده به عنوان وثیقه بپذیرد.

ماده ۱۱۸ - مؤسسه اعتباری باید متناسب با هر یک از طبقات دارایی‌های خود، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ذخیره کافی اختصاص دهد.

ماده ۱۱۹ - مؤسسه اعتباری همواره بخشی از دارایی‌های خود را در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت دارایی‌های آنی نگهداری می‌نماید.

ماده ۱۲۰ - طراحی و پیاده‌سازی نظام جامع از مدیریت ریسک در مؤسسه اعتباری در چارچوب حداقل الزامات تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۱ - طراحی و پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلی و حاکمیت شرکتی در مؤسسه اعتباری، مطابق با حداقل الزامات تعیین‌شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است.

ماده ۱۲۲ - مؤسسه اعتباری ملزم به رعایت قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با آن بوده و در اجرای آن، واحد سازمانی مستقلی را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایجاد می‌نماید.

ماده ۱۲۳ - مؤسسه اعتباری اطلاعات مربوط به صورتهای مالی، مدیریت ریسک، حاکمیت شرکتی و همچنین گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای عموم منتشر می‌نماید.

ماده ۱۲۴ - مؤسسه اعتباری، اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر خود را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نگهداری و امحاء می‌نماید.

ماده ۱۲۵ — ایجاد یا تعطیلی شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسه اعتباری در داخل یا خارج کشور، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲۶ — خرید و فروش اموال توسط مؤسسه اعتباری صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۷ — مؤسسه اعتباری بر اساس ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عملیات حسابداری، دفترداری و تهیه و تنظیم صورت‌های مالی خود را انجام می‌دهد.

ماده ۱۲۸ — اعطای تسهیلات به اشخاص و قبول تعهدات به نفع آن‌ها، منوط به اعتبارسنجی اشخاص مذکور مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۲۹ — مؤسسه اعتباری متناسب با میزان سپرده‌های دریافتی (اعم از ریالی و ارزی)، باید سپرده قانونی به میزان ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نزد آن بانک تودیع نماید.

ماده ۱۳۰ — مؤسسه اعتباری نرخ کارمزدها را در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید.

ماده ۱۳۱ — مؤسسه اعتباری سامانه جامع اطلاعات مشتریان را به گونه‌ای ایجاد می‌نماید که قادر باشد هرگونه اطلاعات و آمار مورد نیاز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعم از مالی یا غیرمالی را به صورت ادواری یا موردی و همچنین انفرادی یا تلفیقی در اختیار آن مؤسسه اعتباری گذارد.

ماده ۱۳۲ — سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری به حساب خود در سهام و سایر اوراق بهادار منتشره توسط سایر اشخاص صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳۳ — منافع حاصل از تسهیلات اعطایی مؤسسه اعتباری، براساس قرارداد منعقد، متناسب با نوع، مدت و مبالغ سپرده‌های سرمایه‌گذاری و رعایت سهم منابع مؤسسه اعتباری به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکار گرفته‌شده در اعطای تسهیلات، پس از کسر حق‌الوکاله مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و تقسیم می‌شود.

ماده ۱۳۴ — اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات توسط مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ تأمین کافی می‌باشد.

ماده ۱۳۵ — اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات به/برای متقاضیان دارای سابقه بدهی غیرجاری به بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ و تعاونی‌های اعتبار و

یا اشخاص داراي چک برگشتي رفع سوء اثر نشده در سامانه اطلاعاتي بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران، ممنوع است.

ماده ۱۳۶ — مؤسسه اعتباري در مقابل خساراتي که در اثر عمليات آن متوجه مشتريان مي شود، مسئول و متعهد جبران مي باشد. اعضاي هیأت مدیره، مدیرعامل و ساير اعضاي هیأت عامل مؤسسه اعتباري نیز مسئول خساراتي مي باشند که به علت تخلف هر یک از آنها، از قوانين و مقررات موضوعه و يا اساسنامه مؤسسه اعتباري به صاحبان سهام و يا مشتريان وارد مي شود.

ماده ۱۳۷ — انجام عمليات بانكي با مؤسسات دولتي و وابسته به دولت و شرکتهای دولتي صرفاً با اجازه بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران و در چارچوب ضوابط مربوط مجاز است.

ماده ۱۳۸ — نگهداري حسابهای وزارتخانه ها، مؤسسات دولتي و وابسته به دولت، شرکتهای دولتي، شهرداریها و همچنین مؤسساتي که بيش از نصف سرمايه آنها متعلق به وزارتخانه ها، مؤسسات دولتي و وابسته به دولت، شرکتهای دولتي و يا شهرداریها مي باشد و انجام کليه عمليات بانكي آنها در داخل يا خارج از کشور، با اجازه بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران و در چارچوب ضوابط مربوط امکان پذیر است.

بخش نهم: ادغام، انحلال و تصفيه

ادغام

ماده ۱۳۹ — ادغام مؤسسه اعتباري با بانکها يا مؤسسات اعتباري غيربانكي ديگر به شکل يکجانبه (بقاء بانک يا مؤسسه اعتباري غيربانكي پذيرنده ادغام و محو شخصيت حقوقي بانکها و مؤسسات اعتباري غيربانكي ادغام شونده) و يا دو يا چندجانبه (محو شخصيت حقوقي بانکها و مؤسسات اعتباري غيربانكي ادغام شونده و ايجاد یک بانک يا مؤسسه اعتباري غيربانكي جديد)، در چارچوب قوانين و مقررات مربوط و با موافقت بانک مرکزي جمهوري اسلامي ايران و با رعايت ضوابط سازمان بورس و اوراق بهادار در اين خصوص، پس از تصويب آن در مجمع عمومي فوق العاده تمامي مؤسسات مشمول ادغام، امکان پذیر مي باشد.

ماده ۱۴۰ — در صورت ادغام، کليه حقوق و تعهدات، داراييها، ديون و مطالبات مؤسسه اعتباري، به بانک يا مؤسسه اعتباري غيربانكي پذيرنده ادغام يا بانک يا مؤسسه اعتباري غيربانكي جديد منتقل مي شود.

انحلال اختياري مؤسسه اعتباري

ماده ۱۴۱ - انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری صرفاً پس از انجام تشریفات ذیل امکان‌پذیر است:

۱- تسلیم گزارش هیأت‌مدیره در خصوص انحلال مؤسسه اعتباری به بازرس؛ گزارش مزبور باید متضمن دلایل و عواملی باشد که اعضای هیأت‌مدیره به استناد آن، پیشنهاد انحلال مؤسسه اعتباری را ارایه نموده‌اند.

۲- اظهارنظر بازرس در خصوص گزارش هیأت‌مدیره؛ تصمیم‌گیری در خصوص گزارش مذکور بدون قرائت گزارش بازرس در مجمع امکان‌پذیر نمی‌باشد.

۳- تصویب در مجمع عمومی فوق‌العاده؛ جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده با موضوع انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری، با حضور حداقل ۷۵ درصد از دارندگان سهام رسمیت می‌یابد.

۴- تسلیم مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طی مراحل قانونی.

انحلال قهری مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۲ - هرگاه اجازه تأسیس مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران لغو شود، بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده برای تصویب انحلال مؤسسه اعتباری برگزار می‌شود و صورتجلسه مربوطه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای انجام سایر اقدامات مربوط به انحلال و تصفیه تسلیم می‌گردد.

ماده ۱۴۳ - مؤسسه اعتباری از تاریخ الغای اجازه تأسیس تا خاتمه تصفیه و آگهی ختم عمل، طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌نماید.

ماده ۱۴۴ - چنانچه بنا به هر دلیلی طی ۴ ماه پس از الغای اجازه تأسیس مؤسسه اعتباری، مجمع عمومی فوق‌العاده نسبت به انحلال مؤسسه اعتباری اقدام ننماید، شورای پول و اعتبار تمامی اختیارات و وظایف مجامع عمومی صاحبان سهام مؤسسه اعتباری را تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل اعمال نموده و انجام می‌دهد.

تصفیه

ماده ۱۴۵ - هرگاه مؤسسه اعتباری پس از انجام تشریفات قانونی مربوطه منحل گردد، مدیران تصفیه مؤسسه اعتباری منحل به پیشنهاد رییس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. تمامی مراحل تصفیه مؤسسه اعتباری مطابق با قانون پولی و بانکی کشور و قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

بخش دهم: سایر موارد

موضوعات پیش‌بینی نشده

ماده ۱۴۶ — مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است، مشمول مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقررات ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

ماده ۱۴۷ — ثبت این اساسنامه در مراجع ثبتی و هرگونه تغییر در مفاد آن، منوط به تصویب قبلی آن در شورای پول و اعتبار و اطلاع رسانی به سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

این اساسنامه، مشتمل بر ۱۴۷ ماده و ۲۰ تبصره در تاریخ به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده و در تاریخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است.

رییس مجمع

نظار

منشی

اساسنامه نمونه بانكهاي تجاري غيردولتي

بسمه تعالي

بخش اول: مشخصات، موضوع و مدت فعاليت بانك

نام بانك

ماده ۱— نام بانك عبارت است از كه به استناد [قانون اجازه ي تأسيس بانكهاي غيردولتي/ قانون اجراي سياستهاي كلي اصل ۴۴ قانون اساسي/ قانون تنظيم بازار غيرمتشكل پولي] و با مجوز شوراي پول و اعتبار در مورخ [تأسيس شده/ به بانك غيردولتي تبديل شده/ به بانك ارتقاء يافته] و از اين پس بانك ناميده ميشود.

نوع بانك

ماده ۲— نوع بانك سهامي عام است.

موضوع فعاليت بانك

ماده ۳— بانك در چارچوب قانون پولي و بانكي كشور، قانون عمليات بانكي بدون ربا و ساير قوانين ذيربط، مقررات ناظر بر عمليات مجاز بانكي و ساير مصوبات شوراي پول و اعتبار و دستورات بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران و با اخذ مجوزهاي لازم، مجاز به انجام فعاليتهاي ذيل ميشود:

- ۳-۱- قبول سپرده؛
- ۳-۲- صدور گواهي سپرده عام و خاص؛
- ۳-۳- ارايه چك و خدمات مرتبط با آن طبق قانون صدور چك؛
- ۳-۴- انجام عمليات بين بانكي؛
- ۳-۵- انجام عمليات اعتباري مصرح در قانون عمليات بانكي بدون ربا و آييننامه هاي مربوطه؛
- ۳-۶- ارايه انواع ابزارهاي پرداخت؛
- ۳-۷- دريافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ريالي و ارزي؛
- ۳-۸- انجام امور نمايندگي به منظور جمع آوري وجوه، انواع قبوض خدمات شهري، ودائع و ...؛
- ۳-۹- گشايش انواع اعتبار اسنادي و صدور انواع ضمانتنامه؛
- ۳-۱۰- ارايه خدمات بانكي الكترونيكي از جمله صدور انواع كارتهاي الكترونيكي (كارتهاي خريد؛ كارت اعتباري، كيف پول الكترونيكي و ...)
- ۳-۱۱- قبول و نگهداري اشياء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتريان؛

- ۱۲-۳- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز، دریافت و اعطای تسهیلات ارزی، صدورحواله های ارزی و ...؛
- ۱۳-۳- خدمات مربوط به وجوه اداره شده؛
- ۱۴-۳- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی؛
- ۱۵-۳- انتشار یا عرضه اوراق مالی اسلامی ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور؛
- ۱۶-۳- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۱۷-۳- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه های خدمات مالی، سرمایه گذاری، مدیریت دارایی ها به مشتریان؛
- ۱۸-۳- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۱۹-۳- سرمایه گذاری از طریق خرید سهام، اوراق مشارکت، اوراق بهادار خارجی و اوراق صکوک؛
- ۲۰-۳- خرید و فروش اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲۱-۳- ایجاد هرگونه پوشش بیمه ای برای دارایی های بانک نزد شرکتهای و موسسات بیمه؛
- ۲۲-۳- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک های داخل و خارج؛
- ۲۳-۳- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک؛
- ۲۴-۳- وصول مطالبات اسنادی؛
- ۲۵-۳- وصول سود سهام مشتریان و واریز به حساب آنها؛
- ۲۶-۳- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛
- ۲۷-۳- انجام سایر عملیات قانونی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

مدت فعالیت بانک

ماده ۴- مدت بانک از تاریخ ثبت، نامحدود خواهد بود. شروع فعالیت بانک، از تاریخ صدور مجوز فعالیت توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

تابعیت و مرکز اصلی بانک

ماده ۵ — تابعیت بانک [ایرانی/خارجی] است و مرکز اصلی بانک در شهر در استان واقع است. هرگونه تغییر نشانی مرکز اصلی بانک در شهر مذکور مستلزم تصویب هیأت‌مدیره و تأیید قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

بخش دوم: سرمایه و سهم

میزان سرمایه و تعداد سهام

ماده ۶ — سرمایه بانک مبلغ (به عدد) (به حروف) است که به تعداد سهم عادی یک‌هزار ریالی بانام تقسیم شده و تماماً پرداخت گردیده است.

سقف مجاز تملک سهام بانک

ماده ۷ — سقف مجاز تملک سهام بانک به صورت مستقیم و غیر مستقیم به شرح جدول ذیل است:

اشخاص	حداکثر سقف مجاز (درصد)
شرکت سهامی عام	۱۰
شرکت تعاونی سهامی عام	۱۰
مؤسسه و نهاد عمومی غیردولتی	۱۰
سایر اشخاص حقوقی	۵
اشخاص خارجی	با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا سقف ۴۰ درصد
اشخاص حقیقی	۵
(همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر)	سقف فردی: ۵
	سقف جمعی: به میزانی که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیأت‌مدیره تعیین کنند.

تبصره ۱ — اشخاص حقوقی که بخشی از سرمایه و یا سهام آن‌ها متعلق به دولت و یا شرکت‌های دولتی بوده و یا تحت مدیریت بخش دولتی قرار دارند نمی‌توانند در بانک سهامدار باشند.

تبصره ۲ — بانک نمی‌تواند در هیچ زمانی، بیش از یک درصد سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگری را دارا باشد. میزان سرمایه‌گذاری بانک‌های غیردولتی در بانک‌های

خارجي، منوط به اخذ تأييده از شوراي پول و اعتبار است.

تبصره ۳ — میزان تملک غیرمستقیم سهام بانک توسط اشخاص، متناسب با میزان مالکیت آنها در سهام یا سرمایه اشخاص حقوقي مشارکتکننده در سهام بانک محاسبه میشود مگر در مواردی که بنا به تشخیص بانک مرکزي جمهوری اسلامی ایران، آن شخص دارای کنترل و نفوذ مؤثر بر شخص حقوقي مزبور باشد. در این حالت، کل سهام متعلق به آن شخص حقوقي در بانک برای شخص مزبور نیز محاسبه خواهد شد.

تبصره ۴ — دولت در بانکهای غیردولتي که قبل از تصویب قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسي دولتي بوده اند، میتواند حداکثر تا ۲۰ درصد سرمایه آن بانک سهام داشته باشد.

ماده ۸ — چنانچه یک شخص حقيقي یا اعضای خانواده وی شامل همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و یا مادر مجموعاً حداقل ۵ درصد سهم در یک شخص حقوقي را دارا باشند، آن شخص حقوقي منحصراً تا سقفی میتواند در بانک سهام داشته باشد که با احتساب میزان تملک سهام شخص حقيقي مذکور و اعضای خانواده وی در بانک، حدود مذکور در جدول ماده ۷ (حداکثر تعیین شده) نقض نشود.

ماده ۹ — تملک سهام بانک از طریق ارث نیز مشمول الزامات مذکور در ماده ۷ و ۸ بوده و وراثت و یا اولیاء قانوني آنها ملزم به فروش مازاد بر سقف، ظرف مدت دو ماه پس از صدور گواهی حصر وراثت خواهند بود. افزایش قهري سقف مجاز سهام به هر طریق دیگر باید ظرف مدت سه ماه به سقفهای مجاز این ماده کاهش یابد.

ماده ۱۰ — واگذاری سهام بانک یا حقوق و منافع ناشی از مالکیت آن از طریق اعطای وکالت به غیر، به نحوی که حدود مجاز مذکور در ماده ۷ توسط وکیل نقض گردد، ممنوع است.

ماده ۱۱ — خرید سهام بانک توسط خود بانک و شرکتهایی که بانک بر آنها نفوذ یا کنترل مؤثر دارد، ممنوع میباشد.

ورقه سهم

ماده ۱۲- اوراق سهام بانک، متحدالشکل، چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای رییس هیأت‌مدیره و مدیرعامل بانک می‌رسد. این اوراق ممهور به مهر بانک می‌گردد. در ورقه سهم نکات زیر ذکر می‌شود:

۸- نام بانک و شناسه ملی/ شماره ثبت آن نزد مرجع ثبت شرکت‌ها؛

۹- شماره ثبت اوراق نزد سازمان بورس و اوراق بهادار؛

۱۰- مبلغ سرمایه ثبت‌شده؛

۱۱- نوع سهم؛

۱۲- مبلغ اسمی سهم به عدد و حروف؛

۱۳- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است؛

۱۴- نام و شماره ملی/ شناسه ملی/ شماره اختصاصی (در مورد اتباع خارجی) دارنده سهم.

انتقال سهام

ماده ۱۳- نقل و انتقال سهام بانک، تا زمانی که نام بانک از فهرست شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خارج نشده باشد، منحصراً از طریق شرکت بورس اوراق بهادار و یا فرابورس ایران امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۴- انتقال سهام باید در دفتر ثبت سهام بانک به ثبت برسد. انتقال‌دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید ثبت انتقال را در دفتر مزبور امضاء نماید. هویت کامل و نشانی انتقال‌گیرنده نیز از نظر اجرای تعهدات ناشی از انتقال سهام، باید در دفتر ثبت سهام قید شده و به امضای انتقال‌گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او برسد. تشریفات مربوط به ثبت انتقال سهام بانک و ثبت و تغییر نشانی انتقال‌گیرنده که از معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران ناشی می‌شود، با رعایت مقررات شرکت بورس اوراق بهادار تهران و یا فرابورس ایران خواهد بود.

ماده ۱۵- ثبت انتقال سهام که منتج به نقض حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه شود، جز در موارد قهری موضوع ماده ۹، در دفاتر ثبت سهام بانک ممنوع است.

ماده ۱۶- تملک یا تحصیل هر بخش از سهام بانک، متضمن قبول مقررات این اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی سهامداران است.

غیر قابل تجزیه بودن سهام

ماده ۱۷- سهام بانک غیرقابل تجزیه است. مالکین مشاع سهام باید در چارچوب ماده ۷ اساسنامه، در برابر بانک به یک شخص نمایندگی بدهند.

الزامات سرمایه‌ای

ماده ۱۸- آورده مؤسسين، پذیره‌نویسان و سایر سهامداران بانک نباید به طور مستقیم یا غیرمستقیم از محل تسهیلات دریافتی از بانکها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی‌های اعتبار یا صندوق‌های قرض‌الحسنه تأمین شده باشد.

بخش سوم: تغییرات سرمایه بانک

ماده ۱۹- تغییرات سرمایه بانک با رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله مفاد لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بازار اوراق بهادار، دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار مصوب شورای عالی بورس و رعایت حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار، انجام می‌گیرد. تبصره- برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده بانک جهت هرگونه تغییر در سرمایه، نیازمند تأیید و مجوز قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

ماده ۲۰- هرگاه زیان انباشته بانک از ۵۰ درصد مجموع سرمایه ثبت‌شده بانک بیشتر شود، هیأت‌مدیره بانک مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت کند تا در خصوص انحلال یا بقای بانک تصمیم‌گیری نمایند. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال ندهد، مجمع باید در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم نماید:

- ۳- افزایش سرمایه حداقل به میزان زیان‌های وارده؛
- ۴- کاهش سرمایه به میزان سرمایه موجود مشروط بر آن‌که سرمایه فعلی کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذیصلاح - نباشد.

کاهش سرمایه

- ماده ۲۱- کاهش اختیاری سرمایه بانک ممنوع است.
- ماده ۲۲- حقوق صاحبان سهام بانک نباید پایین‌تر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک - تعیین شده توسط مراجع ذیصلاح - باشد. چنانچه حقوق صاحبان سهام بانک بر اثر زیان‌های وارده از حداقل سرمایه مذکور کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:
- ۴- تکمیل سرمایه بر اساس آیین‌نامه موضوع بند ب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور؛
- ۵- تداوم فعالیت در قالب یکی دیگر از انواع مؤسسات اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که تأسیس و فعالیت آن به سرمایه کمتری نیاز دارد؛
- ۶- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

افزایش سرمایه

- ماده ۲۳ - سرمایه بانک از طریق صدور سهام جدید در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و پس از اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار، قابل افزایش می‌باشد. تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید به یکی از طرق زیر امکان‌پذیر است:
- ۵- پرداخت نقدي مبلغ اسمی سهام؛
- ۶- تبدیل مطالبات نقدي حال‌شده اشخاص از بانک به سهام جدید؛
- ۷- انتقال سود تقسیم‌نشده یا اندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه بانک؛
- ۸- تبدیل اوراق مشارکت بانک به سهام.
- تبصره- انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است.
- ماده ۲۴- مجمع عمومی فوق‌العاده در صورت موافقت با افزایش سرمایه بانک، شرایط مربوط به فروش سهام جدید و تأدیه قیمت آن را تعیین کرده یا اختیار تعیین آن را به هیأت‌مدیره واگذار می‌نماید.
- ماده ۲۵- مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند به هیأت‌مدیره اجازه دهد با رعایت ترتیبات مقرر در ماده ۱۹ ظرف مدت معینی که نباید از دو سال تجاوز کند، سرمایه بانک را تا مبلغی معین، افزایش دهد.
- ماده ۲۶- در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده، افزایش سرمایه بانک را از طریق تبدیل مطالبات نقدي حال‌شده اشخاص به تصویب

بر ساند، تأدیه مبلغ اسمی سهام جدید موکول به اعلام موافقت هر یک از اشخاص مذکور می‌باشد.

تبصره ۱- در صورت عدم تمایل اشخاص به خرید سهام جدید از محل مطالبات آنان، مطالبات نقدي حال شده به اشخاص مذکور پرداخت می‌شود.

تبصره ۲- مطالبات نقدي سهامداران بابت سود، با تصویب یا اجرای افزایش سرمایه از این محل، پس از پایان مهلت استفاده از حق تقدم و با رعایت مفاد ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، حال شده تلقی گردیده و در صورت مطالبه سهامداران پرداخت می‌گردد.

حق تقدم در خرید سهام جدید

ماده ۲۷- در صورت تصویب افزایش سرمایه، صاحبان سهام بانک در خرید سهام جدید به نسبت سهمی که مالک می‌باشند، حق تقدم دارند. این حق قابل نقل و انتقال است. مهلت اعمال حق تقدم، بنا به پیشنهاد هیأت مدیره تعیین می‌شود. این مهلت از روزی که برای پذیره نویسی تعیین می‌گردد، شروع شده و کمتر از ۶۰ روز نخواهد بود. اشخاصی که دارای سهمی بیش از حدود مقرر در ماده ۷ این اساسنامه باشند، حق خرید سهام جدید به واسطه حق تقدم ایجاد شده را ندارند.

اعلام افزایش سرمایه و ارسال گواهی نامه های حق خرید سهام

ماده ۲۸- گواهی نامه حق خرید سهمی که سهامداران حق تقدم در خرید آن را دارند باید قبل از شروع پذیره نویسی از طریق پست سفارشی به آخرین آدرس اعلام شده سهامداران در بانک و یا شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ارسال شود. اعلامیه پذیره نویسی سهام جدید، ضمن درج در روزنامه کثیرالانتشار بانک، از طریق پایگاه اطلاع رسانی رسمی آن نیز به اطلاع سهامداران می‌رسد.

صرف سهام

ماده ۲۹- هرگاه افزایش سرمایه بانک، از طریق صدور سهام جدید به مبلغی بالاتر از مبلغ اسمی سهم مقرر گردد، عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته شده، یا باید به اندوخته منتقل شود یا نقداً بین صاحبان سهام سابق تقسیم گردد و یا در ازای آن سهام جدید به صاحبان سهام سابق داده شود.

انتشار اوراق مالی اسلامی

ماده ۳۰- بانک می‌تواند با تصویب هیأت‌مدیره و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، طی مدت زمانی که نباید از دو سال بیشتر باشد، نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی اقدام نماید. تبصره- تصویب انتشار اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام عادی در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است.

بخش چهارم: مجامع عمومی

ترتیبات تشکیل مجامع عمومی

ماده ۳۱- مجمع عمومی عادی حداقل سالی یکبار، حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از تاریخ پایان سال مالی، تشکیل می‌شود.

ماده ۳۲- مجمع عمومی فوق‌العاده در هر زمان می‌تواند تشکیل شود.

ماده ۳۳- مجمع عمومی عادی سالانه و مجمع عمومی فوق‌العاده را هیأت‌مدیره دعوت می‌نماید. هیأت‌مدیره و همچنین بازرس بانک می‌توانند در مواقع مقتضی، مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند.

ماده ۳۴- سهامدارانی که حداقل یک پنجم سهام بانک را مالک باشند، حق دارند که دعوت صاحبان سهام را برای تشکیل مجمع عمومی از هیأت‌مدیره خواستار شوند و هیأت‌مدیره باید حداکثر ظرف مدت بیست روز از تاریخ تقاضا، مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت کند. در غیر این صورت درخواست‌کنندگان می‌توانند دعوت مجمع را از بازرس بانک خواستار شوند و بازرس مکلف خواهد بود که با رعایت تشریفات مقرر، مجمع مورد تقاضا را حداکثر ظرف مدت ده روز از تاریخ تقاضا دعوت نماید و گرنه صاحبان سهام حق خواهند داشت رأساً به دعوت مجمع اقدام کنند به شرط آن‌که کلیه تشریفات راجع به دعوت مجمع را رعایت نموده و در آگهی دعوت، عدم اجابت درخواست خود توسط هیأت‌مدیره و بازرس را تصریح نمایند.

ماده ۳۵- چنانچه هیأت‌مدیره، مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرس بانک مکلف است رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نماید.

وظایف و اختیارات مجامع عمومی

ماده ۳۶- وظایف و اختیارات مجامع عمومی بانک، به شرح زیر است:

۳- مجمع عمومی عادی:

۱-۱۱- انتخاب و عزل اعضای هیأت‌مدیره؛

۱-۱۲- انتخاب و عزل بازرس اصلی و علی‌البدل بانک و جبران خدمات آن‌ها؛

۱-۱۳- انتخاب و عزل حسابرس بانک و جبران خدمات آن؛

۱-۱۴- استماع گزارش هیأت‌مدیره در خصوص عملکرد سال مالی قبل؛

۱-۱۵- استماع گزارش بازرس و حسابرس؛

۱-۱۶- بررسی و تصویب صورت‌های مالی سال مالی قبل؛

۱-۱۷- تصویب میزان سود قابل تقسیم؛

۱-۱۸- تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره؛

۱-۱۹- تعیین روزنامه / روزنامه‌های کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های بانک؛

۱-۲۰- سایر مواردی که به موجب لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی می‌باشد.

۴- مجمع عمومی فوق‌العاده:

۷-۲- تغییر در مفاد اساسنامه؛

۸-۲- تغییر در میزان سرمایه (اعم از افزایش یا کاهش)؛

۹-۲- انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام؛

۱۰-۲- انحلال بانک با رعایت مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون پولی و بانکی کشور؛

۱۱-۲- انحلال بانک موجود و تشکیل شخصیت حقوقی جدید با بانک یا مؤسسه اعتباری دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوط؛

۱۲-۲- ادغام بانک

تبصره — تفویض تصویب میزان پاداش و جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره و تعیین جبران خدمات بازرس به هیأت‌مدیره بانک، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۷ — مجامع عمومی نمی‌توانند هیچ‌گونه تعهدی به تعهدات صاحبان سهام بیفزایند.

شرایط حضور در مجامع و مشارکت در رأی‌گیری

ماده ۳۸ — در کلیه مجامع عمومی، اشخاص حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق نماینده قانونی خود به شرط ارایه مدرک نمایندگی و اشخاص حقوقی از طریق نماینده یا نمایندگان خود با ارایه مدرک نمایندگی، حضور یابند. هر سهامدار، برای هر یک سهم فقط یک رأی خواهد داشت.

ماده ۳۹ — در مجامع عمومی بانک، هر شخص اصالتاً، وکالتاً و ولایتاً حداکثر تا ۱۰ درصد آرای دارندگان سهام بانک، از حق رأی برخوردار است.

تبصره — بانک‌های غیردولتی که قبل از تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، دولتی بوده‌اند، از شمول این حکم مستثنی می‌باشند.

ماده ۴۰ — اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل نمی‌توانند به وکالت از سهامداران بانک در مجامع عمومی شرکت نمایند.

ماده ۴۱ — در صورت انتقال سهام، سهامدار جدید با ارایه یکی از مدارک زیر، حق حضور در جلسه مجمع عمومی را خواهد داشت:

۵- اعلامیه خرید سهام؛

۶- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپرده سهام؛

۷- اصل ورقه سهام؛

۸- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی.

آگهی دعوت به مجامع عمومی

ماده ۴۲ — دعوت از صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی، باید از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به بانک در آن منتشر می‌گردد و همچنین درج آگهی در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک انجام شود. دستور جلسه، تاریخ، ساعت و محل تشکیل مجامع باید در آگهی ذکر گردد.

فاصله بین دعوت و انعقاد مجامع عمومی

ماده ۴۳ — فاصله بین دعوت و انعقاد هر یک از جلسات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده، حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

دستور جلسه

ماده ۴۴ — دستور جلسه هر مجمع عمومی را مقام دعوت‌کننده آن معین می‌نماید. تمامی موارد دستور جلسه باید به صراحت در آگهی

دعوت ذکر گردد. انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، انتخاب بازرس، تصویب صورت‌های مالی و تقسیم سود و اندوخته‌ها، تغییر اساسنامه و انحلال بانک، قابل طرح در بخش «سایر موارد» و امثال آن نمی‌باشد. موضوعاتی که به استثنای موارد فوق در دستور جلسه پیش‌بینی نشده است، قابل طرح در مجمع عمومی نخواهد بود مگر این‌که کلیه صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر بوده و به قرار گرفتن آن مطلب در دستور جلسه رأی دهند.

ماده ۴۵ — در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی یا هیأت‌مدیره متضمن یکی از امور ذیل باشد، لازم است پیش از ارسال صورت‌جلسه مجمع یا هیأت‌مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها، موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با ثبت موارد مذکور پس از طی مراحل قانونی اخذ گردد:

- ۶- انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل، بازرس و حسابرس؛
- ۷- کاهش یا افزایش سرمایه؛
- ۸- ادغام بانک؛
- ۹- هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه؛
- ۱۰- انحلال بانک و نحوه تصفیه آن.

هیأت‌ریسه مجمع

ماده ۴۶ — مجامع عمومی توسط هیأت‌ریسه‌ای مرکب از یک رئیس، یک منشی و دو ناظر اداره می‌شود. ریاست مجمع با رئیس یا نایب‌رئیس هیأت‌مدیره و در غیاب آن‌ها با ریاست یکی از مدیرانی است که به این منظور از طرف هیأت‌مدیره انتخاب شده باشد.

ماده ۴۷ — در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از اعضای هیأت‌مدیره یا کلیه آن‌ها در دستور جلسه مجمع باشد، رئیس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. دو نفر از سهامداران حاضر نیز به عنوان ناظر مجمع و یک نفر منشی از طرف مجمع انتخاب می‌شوند.

طریقه اخذ رأی

ماده ۴۸- اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود. در خصوص سایر تصمیمات مجمع، اخذ رأی می‌تواند به صورت شفاهی انجام گیرد.

تبصره — در صورتی که به تشخیص بازرس بانک، رأی‌گیری به صورت شفاهی به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد.

جلسات

ماده ۴۹ — هرگاه در مجمع عمومی در خصوص تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه مجمع اتخاذ تصمیم نشود، هیأت‌رئیس می‌تواند با تصویب مجمع، اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعدی را که نباید دیرتر از دو هفته باشد، تعیین کند. تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد، مجمع با حد نصاب جلسه اولیه رسمیت خواهد داشت.

صورت‌جلسه‌ها

ماده ۵۰ — از مذاکرات و تصمیمات مجامع عمومی، صورت‌جلسه‌ای توسط منشی تنظیم می‌شود که به امضای هیأت‌رئیس مجمع رسیده و یک نسخه از آن در بانک نگهداری می‌شود.

اثر تصمیمات

ماده ۵۱ — مجامع عمومی که طبق قانون و مفاد این اساسنامه تشکیل می‌گردد، نماینده عموم سهامداران است و تصمیمات آن‌ها برای همگی صاحبان سهام الزام‌آور می‌باشد.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی عادی

ماده ۵۲- در مجمع عمومی عادی، حضور دارندگان اقلأ بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند ضروری است. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد. جلسه دوم مجمع با حضور هر عده از صاحبان سهامی که حق رأی دارند، رسمیت داشته و تصمیم‌گیری خواهد کرد مشروط بر این‌که در دعوت‌نامه مربوط به جلسه دوم، نتیجه دعوت اول قید شده باشد.

حد نصاب آراء برای تصمیم‌گیری در مجمع عمومی عادی

ماده ۳ — در مجمع عمومی عادی، تصمیمات همواره با اکثریت نصف به علاوه یک آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود، مگر در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره و بازرس که اکثریت نسبی کافی است. در مورد انتخاب اعضای هیأت‌مدیره، تعداد آرای هر رأی‌دهنده در عدد اعضایی که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی‌دهنده برابر با حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رأی‌دهنده می‌تواند آرای خود را به یک نفر بدهد یا آن را بین چند نفر که مایل باشد، تقسیم کند.

حد نصاب برای رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده و اخذ رأی

ماده ۴ — در مجمع عمومی فوق‌العاده باید دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رأی دارند حاضر باشند. اگر در اولین دعوت، حد نصاب مذکور حاصل نشود، مجمع برای بار دوم دعوت می‌شود و این بار با حضور دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رأی دارند، مجمع رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم خواهد نمود؛ مشروط به این‌که در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. تصمیمات مجمع عمومی فوق‌العاده همواره با اکثریت دوسوم آرای حاضر در جلسه رسمی، معتبر خواهد بود.

بخش پنجم: مدیران بانک

الف- هیأت مدیره

ماده ۵ — بانک توسط مجموعه‌ای از مدیران مشتمل بر هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل، اداره می‌شود.

مسئولیت‌ها و اختیارات هیأت مدیره

ماده ۶ — مسئولیت سیاست‌گذاری و نظارت بر نحوه اداره، حسن اجرای قوانین و مقررات و مدیریت ریسک بانک بر عهده هیأت‌مدیره می‌باشد. هیأت‌مدیره برای هرگونه اقدامی به نام بانک و هر نوع عملیات و معاملات مربوط به موضوع بانک که انجام و اتخاذ تصمیم درباره آن‌ها صریحاً در صلاحیت مجمع عمومی نباشد، دارای اختیار است؛ از قبیل تصویب آیین‌نامه‌های داخلی بانک، تصویب ساختار سازمانی، شرایط استخدام و ضوابط تعیین حقوق و دستمزد، تصویب بودجه سالانه بانک، تنظیم صورتهای مالی سالانه، میان‌دوره‌ای و گزارش فعالیت هیأت‌مدیره در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و آرایه آن‌ها به بازرس و حسابرس، تعیین دارندگان امضای مجاز، دعوت مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده و تعیین دستور جلسه آن‌ها، پیشنهاد

تقسیم هر نوع اندوخته به جز اندوخته قانونی، پیشنهاد تقسیم سود بین صاحبان سهام، پیشنهاد اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی فوق‌العاده و سایر وظایفی که در لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت صراحتاً برعهده هیأت‌مدیره گذاشته شده است. تبصره — هیأت مدیره باید آن دسته از اختیاراتی را که متضمن امور اجرایی است، به هیأت عامل بانک تفویض نماید.

غیراجرایی بودن اکثریت اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۷ — اکثر اعضای هیأت‌مدیره فاقد سمت اجرایی در بانک بوده و نمی‌توانند هیچ گونه سمت مدیریتی، کارشناسی، مشاوره‌ای یا نظایر آن به استثنای عضویت در کمیته‌های مذکور در ماده ۸۰ را در بانک بپذیرند.

تعداد اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۸ — هیأت‌مدیره بانک متشکل از [حداقل پنج نفر و حداکثر نه نفر] عضو است که توسط مجمع عمومی مؤسس یا عادی از بین صاحبان سهام واجد شرایط مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب می‌شوند و همه آنها قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند.

تبصره — مجمع عمومی مؤسس یا عادی علاوه بر انتخاب اعضای اصلی هیأت مدیره، نسبت به انتخاب دو نفر دیگر به عنوان اعضای علی‌البدل هیأت‌مدیره براساس اولویت اقدام می‌نماید.

ترتیب عضویت در هیأت‌مدیره

ماده ۹ — انتخاب اعضای هیأت‌مدیره بانک و تمدید دوره مسئولیت آنها، منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مذکور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۰ — در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت‌مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عضو مذکور منفصل تلقی می‌گردد. ادامه تصدی این مدیران در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده ۱۱ — مدیرعامل حداقل دو ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی که انتخاب اعضای هیأت مدیره در دستور کار آن قرار دارد، مراتب را از طریق آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی بانک به اطلاع کلیه سهامداران می‌رساند. سهامدارانی می‌توانند داوطلب عضویت در هیأت مدیره بانک شوند که تأیید کتبی دارندگان حداقل ۵ درصد سهام بانک را به

همراه اعلام داوطلبی خود، حداقل یک ماه قبل از تـــــــاریخ تشکیل مجمع عمومی، به بانک ارسال دارند. مدیرعامل، نام و مشخصات اشخاصی را که به ترتیب فوق اعلام داوطلبی نموده‌اند، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌نماید.^{۱۲۳}

ماده ۶۲ — مدیرعامل بانک حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت فهرست داوطلبان، نام و مشخصات اشخاصی که به ترتیب مذکور در ماده ۶۱ اعلام داوطلبی نموده‌اند را حداکثر تا دو برابر ظرفیت پست‌های بلاتصدی هیأت مدیره، جهت تأیید صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اعلام می‌نماید.^{۱۲۴}

شرایط اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۳ — اعضای هیأت‌مدیره بانک باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

- ۶۳-۱- تابعیت ایران (در مورد مدیرعامل، رئیس هیأت‌مدیره و اکثریت هیأت‌مدیره)؛
- ۶۳-۲- پیرو دین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی؛

- ۶۳-۳- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری؛
- ۶۳-۴- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های مرتبطی که فهرست آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود؛

- ۶۳-۵- نداشتن سابقه محکومیت به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، پولشویی، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این‌که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد؛

- ۶۳-۶- نداشتن محکومیت قطعی متضمن محرومیت در هیأت انتظامی بانک‌ها؛

- ۶۳-۷- نداشتن سهم یا سمت در سایر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مگر با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

- ۶۳-۸- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رئیس و حداقل دو سوم اعضای هیأت‌مدیره؛

- ۶۳-۹- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده ۱۱۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

^{۱۲۳} اصلاح شده طی مصوبه یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ شورای پول و اعتبار

^{۱۲۴} اصلاح شده طی مصوبه یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ شورای پول و اعتبار

۶۳-۱۰- نداشتن بدهی غیرجاری به بانکها و سایر مؤسسات اعتباری اعم از دولتی یا غیردولتی، تعاونی های اعتبار و صندوق های قرض الحسنه؛

۶۳-۱۱- نداشتن چک برگشتی رفع سوء اثر نشده؛

۶۳-۱۲- دارا بودن صلاحیت حرفه ای به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۶۴- اعضای هیأت مدیره بانک صرفاً از میان اشخاص حقیقی انتخاب می شوند.

مدت مدیریت اعضای هیأت مدیره

ماده ۶۵- مدت مدیریت اعضای هیأت مدیره بانک دو سال است. تجدید انتخاب اعضای اصلی و علی البدل هیأت مدیره بانک، برای دوره های بعدی با رعایت شرایط مذکور در ماده ۶۳ و تأیید مجدد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بلامانع است.

تکمیل اعضای هیأت مدیره

ماده ۶۶- چنانچه بنا به هر دلیل از جمله سلب صلاحیت حرفه ای اعضای هیأت مدیره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تعداد اعضای هیأت مدیره کمتر از حد نصاب مقرر شود و عضو علی البدل نیز وجود نداشته باشد یا کافی نباشد، لازم است با رعایت ترتیبات مذکور در مواد ۶۱ و ۶۲، مجمع عمومی عادی بانک جهت تکمیل اعضای هیأت مدیره تشکیل شود.

ماده ۶۷- هرگاه هیأت مدیره، ظرف مدت یک ماه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت مدیره را به سهامداران اطلاع ندهد، هر ذی نفع حق دارد از بازرس بانک بخواهد که به دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضای هیأت مدیره با رعایت تشریفات لازم اقدام کند. بازرس مکلف به انجام چنین درخواستی حداکثر ظرف مدت یک ماه می باشد.

ماده ۶۸- در صورتی که بنا به هر دلیل، تعداد اعضای هیأت مدیره از حد نصاب مقرر کمتر شود و تشریفات مذکور در ماده ۶۷ برای مدت بیش از یک ماه توسط بازرس بلا اقدام بماند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می تواند ضمن سلب صلاحیت اعضای هیأت مدیره بانک، برای اداره امور بانک و تمهید مقدمات برگزاری مجمع عمومی، فردی را از میان خبرگان و متخصصین امور بانکی به عنوان سرپرست منصوب نماید. فرد منصوب دارای کلیه اختیارات هیأت مدیره بانک بوده و باید حداکثر ظرف مدت هشت ماه نسبت به برگزاری مجمع عمومی برای انتخاب اعضای جدید هیأت مدیره اقدام نماید. در هر حال، مدت مسئولیت سرپرست

تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیش از یک سال نخواهد بود. جبران خدمات سرپرست، بر عهده بانک است.

استعفای اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۶۹ — در صورتی که هر عضو هیأت‌مدیره بخواهد از سمت خود استعفا دهد، باید موضوع را به هیأت‌مدیره و بازرس اطلاع دهد و تا تعیین جانشین، در سمت خود باقی بماند. کلیه مسئولیت‌های عضو هیأت‌مدیره تا زمان تعیین جانشین، متوجه عضو مستعفی نیز خواهد بود.

غیبت در جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۰ — عدم حضور هر یک از اعضای هیأت‌مدیره بیش از چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در طول یک سال شمسی بدون عذر موجه، خود به خود موجب سلب عضویت وی در هیأت‌مدیره می‌شود. تشخیص موجه بودن غیبت برعهده سایر اعضای هیأت‌مدیره است.

سهام وثیقه

ماده ۷۱ — هر یک از اعضای هیأت‌مدیره باید حداقل [حداقل ده هزار سهم] سهم از سهام بانک را در تمام دوره مأموریت خود دارا باشد و آن را به عنوان وثیقه نزد بانک بسپارد. این سهام برای تضمین خساراتی است که ممکن است از تقصیرات اعضای هیأت‌مدیره منفرداً یا مشترکاً بر بانک وارد شود. سهام مذکور با نام بوده و قابل انتقال نیست و مادام که مدیری مفاسد حساب دوره تصدی خود در بانک را دریافت نداشته است، سهام مذکور نزد بانک به عنوان وثیقه باقی خواهد ماند. وثیقه بودن این سهام مانع استفاده از حق رأی آن‌ها در مجامع عمومی و پرداخت سود به صاحبانشان نخواهد بود.

رییس، نایب رییس و منشی هیأت‌مدیره

ماده ۷۲ — اعضای هیأت‌مدیره موظفند اولین جلسه هیأت‌مدیره را حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی که هیأت‌مدیره را انتخاب کرده است، تشکیل دهند. در جلسه مذکور، اعضای هیأت‌مدیره باید از بین خود، یک رییس و یک نایب‌رییس برای هیأت‌مدیره تعیین نمایند. مدت ریاست رییس و نیابت نایب‌رییس بیش از مدت عضویت آن‌ها در هیأت‌مدیره نخواهد بود. رییس و نایب‌رییس قابل عزل و انتخاب مجدد می‌باشند. اعضای هیأت‌مدیره از بین خود یا از خارج، یک نفر را به عنوان منشی جلسات انتخاب می‌نمایند.

ماده ۷۳ — هرگاه رئیس هیأت‌مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب‌رئیس هیأت‌مدیره انجام خواهد داد و در صورت غیبت رئیس و نایب‌رئیس، اعضای هیأت‌مدیره، یک نفر از اعضای حاضر در جلسه را تعیین می‌نمایند تا وظایف رئیس را انجام دهد.

تشکیل جلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۴ — ترتیب برگزاری جلسات هیأت‌مدیره توسط اعضای هیأت‌مدیره تعیین می‌شود. جلسات هیأت‌مدیره در مواقع مقتضی که فاصله آن‌ها نباید بیش از یک‌ماه باشد، به دعوت کتبی رئیس یا نایب‌رئیس و یا دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره تشکیل می‌شود. بین تاریخ ارسال دعوت‌نامه و تشکیل جلسه هیأت‌مدیره باید فاصله زمانی متعارفی وجود داشته باشد. چنانچه در هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، تاریخ تشکیل جلسه بعد تعیین و در صورت جلسه قید شود، از سال دعوت‌نامه برای اعضای که در همان جلسه حضور داشته‌اند، ضرورت نخواهد داشت.

تبصره — در موارد اضطراری، مدیرعامل می‌تواند درخواست تشکیل جلسه هیأت‌مدیره را به رئیس یا نایب‌رئیس هیأت‌مدیره ارایه دهد.

ماده ۷۵ — جلسات هیأت‌مدیره در مرکز اصلی بانک یا در هر محل دیگری که در دعوت‌نامه تعیین شده باشد، برگزار خواهد شد.

حد نصاب برای رسمیت جلسه هیأت‌مدیره

ماده ۷۶ — جلسات هیأت‌مدیره در صورتی رسمیت دارد که بیش از نصف اعضای هیأت‌مدیره در آن جلسات حضور داشته باشند. تصمیمات هیأت‌مدیره با موافقت اکثریت اعضاء حاضر معتبر خواهد بود. در صورتی که هیأت‌مدیره با کمتر از ه عضو تشکیل گردد، تصمیمات با حداقل ۳ رأی موافق معتبر خواهد بود. تبصره — اعضای هیأت‌مدیره نمی‌توانند برای حضور در جلسات هیأت‌مدیره، نماینده یا وکیل معرفی نمایند.

صورتجلسات هیأت‌مدیره

ماده ۷۷ — برای هر یک از جلسات هیأت‌مدیره، باید صورتجلسه‌ای تنظیم شود که به امضای تمامی اعضای حاضر در جلسه برسد. نام اعضای حاضر و غایب و خلاصه‌ای از مذاکرات و همچنین تصمیمات متخذه در جلسه با قید تاریخ در صورتجلسه ذکر می‌گردد. نظر هر یک از اعضا که با تمام یا بعضی از تصمیمات مندرج در صورتجلسه مخالف باشد، باید در ذیل صورتجلسه قید شود.

جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۷۸ — جبران خدمات اعضای هیأت‌مدیره، توسط مجمع عمومی عادی و با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هر عضو هیأت‌مدیره در بانک حضور خواهد داشت، تعیین می‌گردد. اعضای هیأت‌مدیره و افراد تحت تکفل آنان حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند. اعطای تسهیلات و اعتبار به اشخاص مذکور در چارچوب ماده ۱۱۳ این اساسنامه امکان‌پذیر است.

پاداش اعضای هیأت‌مدیره

ماده ۷۹ — هر سال طبق تصمیم مجمع عمومی عادی، می‌تواند نسبت معینی از سود خالص به عنوان پاداش با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب به هیأت‌مدیره اعطا شود.

ماده ۸۰ — هیأت‌مدیره بانک در چارچوب تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌هایی از جمله کمیته حسابرسی و کمیته عالی مدیریت ریسک را تشکیل داده و نحوه فعالیت آن‌ها را تعیین و به مورد اجرا می‌گذارد.

ب- هیأت‌عامل

ماده ۸۱ — مدیرعامل، قائم‌مقام و معاونین مدیرعامل، اعضای هیأت‌عامل بانک را تشکیل می‌دهند که باید به صورت موظف و تمام وقت در بانک اشتغال داشته باشند. ریاست هیأت‌عامل بانک با مدیرعامل است.

تبصره ۱ — رئیس هیأت‌مدیره نمی‌تواند از میان اعضای موظف (اجرایی) هیأت‌مدیره انتخاب شود و مسئولیت اجرایی در بانک داشته باشد.

تبصره ۲ — انتخاب اعضای هیأت‌عامل بانک از میان اعضای هیأت‌مدیره مشروط به رعایت حکم مقرر در ماده ۵۷ مجاز است.

ماده ۸۲ — مدیرعامل، بالاترین مقام اجرایی بانک است که از میان اشخاص حقیقی، توسط هیأت‌مدیره بانک انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت‌مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب گردیده و از طرف بانک حق امضاء دارد. مدیرعامل بانک یک نفر را به عنوان قائم‌مقام و یک یا چند نفر را به عنوان معاون/معاونان مدیرعامل - که قبلاً انتخاب آنان به تأیید هیأت‌مدیره رسیده باشد-، منصوب کرده و می‌تواند برخی از اختیارات خود را به آنان یا سایر کارکنان بانک با حق تفویض و توکیل به غیر ولو کراراً تفویض نماید.

ماده ۸۳ — انتخاب مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل منوط به تأیید صلاحیت حرفه‌ای آنان توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

می‌باشد. مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل بانک باید دارای شرایط مقرر در ماده ۶۳ باشند.

وظایف و اختیارات هیأت عامل

ماده ۸۴ — هیأت عامل در حدود آن دسته از اختیاراتی که متضمن امور اجرایی بوده و توسط هیأت مدیره به آن تفویض شده، دارای اختیار است؛ از قبیل موارد ذیل:

۸۴-۱- نمایندگی بانک در برابر کلیه اشخاص ثالث حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی از جمله دستگاه‌های دولتی، مؤسسات عمومی غیردولتی، مراجع قضایی، شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی.

۸۴-۲- اقامه هرگونه دعوی حقوقی و کیفری و دفاع از هر دعوی حقوقی و کیفری اقامه شده در هر یک از دادگاه‌ها، دادسراها، مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری از طرف بانک؛ دفاع از بانک در مقابل هر دعوی اقامه شده علیه بانک چه کیفری و چه حقوقی در هر یک از مراجع قضایی یا غیرقضایی اختصاصی یا عمومی و دیوان عدالت اداری با حق حضور و مراجعه به مقامات انتظامی و انجام کلیه اقدامات مورد نیاز در دادرسی از آغاز تا اتمام آن از جمله حضور در جلسات، اعتراض به رأی، درخواست تجدیدنظر، فرجام، واخواهی و اعاده دادرسی، مصالحه و سازش، استرداد اسناد یا دادخواست یا دعوا، ادعای جعل یا انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل، تعیین جاعل، حق امضای قراردادهای حاوی شرط داوری یا توافقنامه داوری و ارجاع دعوا به داوری و تعیین و گزینش داور منتخب (با حق صلح یا بدون آن)، درخواست اجرای حکم نهایی و قطعی داور، درخواست صدور اجراییه و تعقیب عملیات آن و اخذ موضوع اجراییه و وجوه ایداعی و پیگیری‌های لازم در خصوص آن‌ها، تعیین مصدق و کارشناس، انتخاب و عزل وکیل و نماینده با حق توکیل مکرر، اقرار در ماهیت دعوا، دعاوی ورود و جلب ثالث و دفاع از آن، دعاوی متقابل و دفاع در مقابل آن‌ها، قبول یا رد سوگند، تأمین خواسته، تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم و امور مشابه دیگر؛

۸۴-۳- ایجاد و تعطیلی شعبه، بجه و یا نمایندگی در ایران یا خارج از ایران در چارچوب ضوابط؛

۸۴-۴- افتتاح هر نوع حساب و استفاده از آن به نام بانک نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مجاز؛

۸۴-۵- دریافت مطالبات و پرداخت دیون بانک؛

۸۴-۶- صدور، ظهرونیسی، قبولی، پرداخت و واخواست اوراق تجارتي؛

۸۴-۷- انعقاد هر نوع قرارداد، تغییر، تبدیل، فسخ و یا اقاله آن در مورد اموال منقول و غیرمنقول که مرتبط با موضوع فعالیت بانک باشد و انجام کلیه عملیات و معاملات مذکور در ماده ۳ این اساسنامه و اتخاذ تصمیم در مورد کلیه ایقاعات؛

۸۴-۸- به امانت‌گذاران هر نوع ســند، مدرک، وجوه بانک یا اوراق بهادار و استرداد آن‌ها؛

۸۴-۹- به رهن‌گذاران اموال بانک اعم از منقول و غیرمنقول و فک رهن ولو کراراً؛

۸۴-۱۰- اجاره و استجاره و واگذاری و فسخ اجاره و تقاضای تعدیل اجاره‌بها و دفاع از این نوع تقاضاها در تمام مراحل و مراجع و تخلیه عین مستأجره و تقاضای تجدیدنظر در رأی صادره یا اجرای آن؛

۸۴-۱۱- احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات؛

تبصره — اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی منحصر به موارد فوق نیست. شرح موارد فوق فقط برای ذکر مثال بوده و به هیچ وجه به اختیارات هیأت‌عامل در امور اجرایی به ترتیب مقرر در صدر ماده خللی وارد نمی‌سازد.

ماده ۸۵ — مدت تصدی و جبران خدمات و سایر شرایط استخدامی اعضای هیأت‌عامل و همچنین ترتیبات برگزاری جلسات هیأت‌عامل توسط هیأت‌مدیره تعیین می‌شود.

معاملات اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده ۸۶ — اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل بانک شریک یا عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل آن‌ها باشند، نمی‌توانند بدون تصویب هیأت‌مدیره در معاملاتی که با بانک یا به حساب بانک می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهام شوند. در صورت تصویب نیز، هیأت‌مدیره مکلف است بازرس بانک را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده، بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد. بازرس نیز مکلف است ضمن گزارش خاص حاوی جزئیات معامله، نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل ذی‌نفع در معامله در جلسه هیأت‌مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی، هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور، حق رأی نخواهد داشت.

رقابت اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با بانک

ماده ۸۷ — اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل بانک نمی‌توانند معاملاتی نظیر معاملات بانک که متضمن رقابت با بانک باشد انجام دهند. هر مدیری که از مقررات این ماده تخلف کند و تخلف او موجب ضرر و زیان بانک گردد، مسئول جبران آن خواهد بود. منظور از ضرر در این ماده اعم است از ورود خسارت یا تفویت منفعت.

بلاتصدی بودن سمت مدیریت‌عامل

ماده ۸۸ — در صورتی که به دلیل استعفا، برکناری، فوت یا هر دلیل دیگری، سمت مدیرعاملی بانک بلاتصدی شود، هیأت‌مدیره باید ظرف حداکثر یک ماه با رعایت مفاد اساسنامه، شخص دیگری را به این سمت تعیین و جهت تأیید صلاحیت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معرفی نماید. تا زمان انتخاب مدیرعامل، قائم‌مقام کلیه وظایف و مسئولیت‌های مدیرعامل را بر عهده خواهد داشت.

صاحبان امضای مجاز

ماده ۸۹ — کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور بانک، با دو امضای مجاز معتبر است. دارندگان امضای مجاز و شرایط و نحوه امضای کلیه اوراق، قراردادها و اسناد تعهدآور را هیأت مدیره تعیین می‌نماید. اسامی این اشخاص طی صورتجلسه‌ای به اداره ثبت شرکت‌ها جهت درج در روزنامه رسمی اعلام می‌گردد.

بخش ششم: بازرس و حسابرس

انتخاب بازرس

ماده ۹۰ — مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار یا سازمان حسابرسی، یک بازرس اصلی و یک بازرس علی‌البدل را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در قوانین و مقررات مرتبط و همچنین اساسنامه بانک، برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

ماده ۹۱ — مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرس را عزل کند به شرط آن که جانشین وی را در همان زمان انتخاب نماید.

ماده ۹۲ — بانک نمی‌تواند بازرسی را که برای چهار سال متوالی بازرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان بازرس انتخاب نماید.

تبصره — چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان بازرس بانک تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

وظایف بازرس

ماده ۹۳ — بازرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، وظایف و مسئولیت‌های زیر را نیز برعهده دارد:

- ۹۳-۱- اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورتهای مالی بانک؛
 - ۹۳-۲- اظهارنظر درباره صحت مطالب و اطلاعاتی که هیأت‌مدیره در اختیار مجامع عمومی قرار می‌دهد و آگاه ساختن مجامع در صورت ارایه اطلاعات خلاف واقع توسط هیأت‌مدیره؛
 - ۹۳-۳- حصول اطمینان از رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام در حدود قانون و اساسنامه بانک؛
 - ۹۳-۴- ارایه گزارش به مجامع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل؛
- ماده ۹۴ - گزارش بازرس باید لااقل ده روز قبل از تشکیل مجامع عمومی عادی جهت مراجعه صاحبان سهام، در مرکز اصلی بانک آماده باشد. تصمیماتی که توسط مجمع عمومی راجع به تصویب صورتهای مالی بدون قرائت گزارش بازرس اتخاذ شود، از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره — بازرس موظف است یک نسخه از گزارش مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز تسلیم نماید.

اختیارات بازرس

ماده ۹۵ — بازرس می‌تواند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به بانک را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهد.

ماده ۹۶ — بازرس می‌تواند به مسئولیت خود در انجام وظایفی که برعهده دارد، از نظر کارشناسان استفاده کند، به شرط آنکه آنها را قبلاً به بانک معرفی کرده باشد. این کارشناسان در مواردی که بازرس تعیین می‌کند، مانند خود بازرس، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت.

جبران خدمات بازرس

ماده ۹۷ — جبران خدمات بازرس توسط مجمع عمومی عادی تعیین می‌گردد. بازرس و افراد تحت تکفل وی حق ندارند وجه، دارایی و امتیازات دیگری غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده، از بانک دریافت دارند.

معاملات بازرس با بانک

ماده ۹۸ — بازرس نمی‌تواند در معاملاتی که با بانک یا به حساب بانک انجام می‌گیرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم ذی‌نفع شود.

انتخاب حسابرس

ماده ۹۹ — مجمع عمومی عادی در هر سال از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، یک حسابرس را برای حسابرسی صورتهای مالی بانک برای مدت یک سال تعیین می‌کند.

وظایف حسابرس

ماده ۱۰۰ — حسابرس علاوه بر مسئولیت‌های قانونی، موظف است در خصوص صحت و درستی صورتهای مالی بانک از حیث رعایت الزامات مقرر در اسناد دارد های حسابداری ایران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ضوابط مربوط، اظهارنظر نماید.

ماده ۱۰۱ — حسابرس باید یک نسخه از گزارش حسابرسی بانک را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارائه دهد. همچنین حسابرس موظف است حسب مورد بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های ویژه در خصوص عملکرد بانک از حیث رعایت مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را تهیه و به آن بانک تسلیم نماید. جبران خدمات حسابرس در خصوص گزارش‌های مورد درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر عهده بانک می‌باشد.

ماده ۱۰۲ — بانک نمی‌تواند حسابرسی را که برای چهار سال متوالی حسابرسی آن را بر عهده داشته است، برای سال بعد آن به عنوان حسابرس انتخاب نماید.

تبصره — چنانچه سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس بانک تعیین شده باشد، از شمول قاعده فوق مستثنی است.

بخش هفتم: سال مالی و صورتهای مالی بانک

سال مالی

ماده ۱۰۳ — سال مالی بانک از روز اول فروردین‌ماه هر سال آغاز می‌شود و در روز آخر اسفندماه همان سال به پایان می‌رسد. اولین سال مالی بانک استثنائاً از تاریخ ثبت آن در مرجع ثبت شرکت‌ها آغاز شده و روز آخر اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد.

صورتهای مالی سالانه

ماده ۱۰۴ — صورتهای مالی سالانه بانک باید توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و فهرست معتمد و مورد تأیید

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار و یا سازمان حسابرسی، حسابرسی شود.

ماده ۱۰۵ — هیأت‌مدیره بانک باید حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای هر سال مالی، صورتهای مالی بانک را به ضمیمه گزارشی درباره فعالیت و وضع عمومی بانک طی سال مالی مزبور تنظیم نموده و در اختیار بازرس قرار دهد. اسناد مذکور در این ماده باید اقلأً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالانه در اختیار بازرس گذاشته شود تا پس از رسیدگی، به انضمام گزارش بازرس، جهت تصویب به مجمع عمومی صاحبان سهام تقدیم گردد.

حق مراجعه صاحبان سهام

ماده ۱۰۶ — از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی سالانه، هر صاحب سهم می‌تواند به مرکز اصلی بانک مراجعه کرده و رونوشت صورتهای مالی بانک را دریافت دارد.

مفاصاحساب

ماده ۱۰۷ — تصویب صورتهای مالی بانک در هر دوره توسط مجمع عمومی، به منزله مفاصاحساب هیأت‌مدیره برای همان دوره مالی خواهد بود.

اندوخته قانونی، احتیاطی و اختیاری

ماده ۱۰۸ — هر سال بخشی از سود ویژه بانک که نباید از ۱۵ درصد آن کمتر و از ۲۰ درصد بیشتر باشد، مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان اندوخته قانونی نگهداری می‌شود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید، اختیاری است. همچنین در هر سال بخشی از سود ویژه به میزانی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌نماید، به عنوان اندوخته احتیاطی نگهداری می‌شود.

ماده ۱۰۹ — هیأت‌مدیره می‌تواند با موافقت مجمع عمومی عادی، قسمتی از سود ویژه هر سال را به سایر اندوخته‌ها اختصاص دهد.

سود قابل تقسیم

ماده ۱۱۰ — تقسیم سود و اندوخته‌های اختیاری بین صاحبان سهام، فقط پس از تصویب مجمع عمومی عادی جایز خواهد بود. در صورت وجود سود، تقسیم حداقل ۱۰ درصد از سود ویژه بین صاحبان سهام الزامی است.

پرداخت سود به صاحبان سهام

ماده ۱۱۱ — پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف حداکثر مدت چهار ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی انجام پذیرد.

بخش هشتم: مقررات لازم‌الرعايه

ماده ۱۱۲ — بانک عضو صندوق ضمانت سپرده‌ها بوده و تابع کلیه شرایط و ضوابط آن می‌باشد.

ماده ۱۱۳ — اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط با بانک که مصادیق آن توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است و قبول تعهدات به نفع آن‌ها تا سه سال پس از شروع فعالیت بانک ممنوع بوده و پس از آن صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۴ — اعطای تسهیلات به ذی‌نفع واحد و قبول تعهدات به نفع وی، صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ماده ۱۱۵ — در صورتی که بنا به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت کفایت سرمایه بانک از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، صرفاً ۱۰ درصد سود ویژه سالانه بانک قابل تقسیم بوده و مابقی سود قابل تقسیم در همان سال مالی و سال‌های مالی آتی تا زمان رسیدن نسبت مذکور به حد مقرر، به عنوان «اندوخته کفایت سرمایه» منظور می‌گردد. تقسیم اندوخته کفایت سرمایه در صورتی مجاز است که نسبت کفایت سرمایه از حد مقرر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر نشود.

ماده ۱۱۶ — چنانچه نسبت کفایت سرمایه بانک از ۵۰ درصد حد مقرر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کمتر شود، هیأت‌مدیره موظف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا در خصوص یکی از موارد ذیل اتخاذ تصمیم شود:

۳- افزایش سرمایه؛

۴- تسلیم تقاضای انحلال به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱۱۷ — بانک نمی‌تواند سهام خود را که متعلق به سهامداران آن است، برای تضمین تسهیلات اعطایی و یا تعهدات ایجاد شده به عنوان وثیقه بپذیرد.

ماده ۱۱۸ — بانک باید متناسب با هر یک از طبقات دارایی‌های خود، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ذخیره کافی اختصاص دهد.

ماده ۱۱۹ - بانک همواره بخشی از دارایی‌های خود را در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت دارایی‌های آني نگهداري مي‌نمايد.

ماده ۱۲۰ - طراحی و پیاده‌سازی نظام جامعي از مدیریت ريسک در بانک در چارچوب حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامي است.

ماده ۱۲۱ - طراحی و پیاده‌سازی نظام کنترل‌های داخلي و حاکمیت شرکتی در بانک، مطابق با حداقل الزامات تعیین شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامي است.

ماده ۱۲۲ - بانک ملزم به رعایت قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با آن بوده و در اجرای آن، واحد سازمانی مستقلي را برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایجاد مي‌نمايد.

ماده ۱۲۳ - بانک اطلاعات مربوط به صورتهای مالی، مدیریت ريسک، حاکمیت شرکتی و همچنین گزارش عملکرد هیأت‌مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای عموم منتشر مي‌نمايد.

ماده ۱۲۴ - بانک، اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر خود را مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ثبت و ضبط مي‌نمايد.

ماده ۱۲۵ - ایجاد یا تعطیلی شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک در داخل یا خارج کشور، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲۶ - خرید و فروش اموال توسط بانک صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۷ - بانک بر اساس ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عملیات حسابداری، دفترداری و تهیه و تنظیم صورتهای مالی خود را انجام مي‌دهد.

ماده ۱۲۸ - اعطای تسهیلات به اشخاص و قبول تعهدات به نفع آنها، منوط به اعتبارسنجی اشخاص مذکور مطابق با ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۲۹ - بانک متناسب با میزان سپرده‌های دریافتی (اعم از ریالی و ارزی)، باید سپرده قانونی به میزان ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نزد آن بانک تودیع نماید.

ماده ۱۳۰ - بانک نرخ کارمزدها را در چارچوب ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین مي‌نمايد.

ماده ۱۳۱ - بانک سامانه جامع اطلاعات مشتریان را به گونه‌ای ایجاد می‌نماید که قادر باشد هرگونه اطلاعات و آمار مورد نیاز

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعم از مالی یا غیرمالی را به صورت ادواری یا موردی و همچنین انفرادی یا تلفیقی در اختیار آن بانک گذارد.

ماده ۱۳۲ — سرمایه‌گذاری بانک به حساب خود در سهام و سایر اوراق بهادار منتشره توسط سایر اشخاص صرفاً در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز می‌باشد.

ماده ۱۳۳ — منافع حاصل از تسهیلات اعطایی بانک، براساس قرارداد منعقد، متناسب با نوع، مدت و مبالغ سپرده‌های سرمایه‌گذاری و رعایت سهم منابع بانک به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکار گرفته‌شده در اعطای تسهیلات، پس از کسر حق‌الوکاله بانک، در چارچوب ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و تقسیم می‌شود.

ماده ۱۳۴ — اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات توسط بانک، منوط به اخذ تأمین کافی می‌باشد.

ماده ۱۳۵ — اعطای تسهیلات و یا قبول تعهدات به/برای متقاضیان دارای سابقه بدهی غیرجاری به بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ و تعاونی‌های اعتبار و یا اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ممنوع است.

ماده ۱۳۶ — بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران می‌باشد. اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت‌عامل بانک نیز مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آن‌ها، از قوانین و مقررات موضوعه و یا اساسنامه بانک به صاحبان سهام و یا مشتریان وارد می‌شود.

ماده ۱۳۷ — انجام عملیات بانکی با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی صرفاً با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط مجاز است.

ماده ۱۳۸ — نگهداری حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آن‌ها متعلق به وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی و یا شهرداری‌ها می‌باشد و انجام کلیه عملیات بانکی آن‌ها در داخل یا خارج از کشور، با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در چارچوب ضوابط مربوط امکان‌پذیر است.

بخش نهم: ادغام، انحلال و تصفیه

ادغام

ماده ۱۳۹ - ادغام بانک با بانکها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی دیگر به شکل یکجانبه (بقاء بانک پذیرنده ادغام و محو شخصیت حقوقی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام شونده) و یا دو یا چندجانبه (محو شخصیت حقوقی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ادغام شونده و ایجاد یک بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید)، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ضوابط سازمان بورس و اوراق بهادار در این خصوص، پس از تصویب آن در مجمع عمومی فوق العاده تمامی مؤسسات مشمول ادغام، امکان پذیر می باشد.

ماده ۱۴۰ - در صورت ادغام، کلیه حقوق و تعهدات، داراییها، دیون و مطالبات بانک، به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی پذیرنده ادغام یا بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی جدید منتقل می شود.

انحلال اختیاری بانک

ماده ۱۴۱ - انحلال اختیاری بانک صرفاً پس از انجام تشریفات ذیل امکان پذیر است:

۵- تسلیم گزارش هیأت مدیره در خصوص انحلال بانک به بازرس؛ گزارش مزبور باید متضمن دلایل و عواملی باشد که اعضای هیأت مدیره به استناد آن، پیشنهاد انحلال بانک را ارایه نموده اند.

۶- اظهار نظر بازرس در خصوص گزارش هیأت مدیره؛ تصمیم گیری در خصوص گزارش مذکور بدون قرائت گزارش بازرس در مجمع امکان پذیر نمی باشد.

۷- تصویب در مجمع عمومی فوق العاده؛ جلسه مجمع عمومی فوق العاده با موضوع انحلال اختیاری بانک، با حضور حداقل ۷۵ درصد از دارندگان سهام رسمیت می یابد.

۸- تسلیم مصوبه مجمع عمومی فوق العاده به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طی مراحل قانونی.

انحلال قهری بانک

ماده ۱۴۲ - هرگاه اجازه تأسیس بانک توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران لغو شود، بلافاصله مجمع عمومی فوق العاده برای تصویب انحلال بانک برگزار می شود و صورت جلسه مربوطه به بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران برای انجام سایر اقدامات مربوط به انحلال و تصفیه تسلیم می‌گردد.

ماده ۱۴۳ — بانک از تاریخ الغای اجازه تأسیس تا خاتمه تصفیه و آگهی ختم عمل، طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌نماید.

ماده ۱۴۴ — چنانچه بنا به هر دلیلی طی ۴ ماه پس از الغای اجازه تأسیس بانک، مجمع عمومی فوق‌العاده نسبت به انحلال بانک اقدام ننماید، شورای پول و اعتبار تمامی اختیارات و وظایف مجمع عمومی صاحبان سهام بانک را تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل اعمال نموده و انجام می‌دهد.

تصفیه

ماده ۱۴۵ — هرگاه بانک پس از انجام تشریفات قانونی مربوطه منحل گردد، مدیران تصفیه بانک منحل به پیشنهاد رییس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. تمامی مراحل تصفیه بانک مطابق با قانون پولی و بانکی کشور و قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

بخش دهم: سایر موارد

موضوعات پیش‌بینی نشده

ماده ۱۴۶ — مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است، مشمول مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقررات ابلاغ شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

ماده ۱۴۷ — ثبت این اساسنامه در مراجع ثبتی و هرگونه تغییر در مفاد آن، منوط به تصویب قبلی آن در شورای پول و اعتبار و اطلاع رسانی به سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

این اساسنامه، مشتمل بر ۱۴۷ ماده و ۲۲ تبصره در تاریخ به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده و در تاریخ به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است.

رییس مجمع

نظار

منشی

۳۰- بخشنامه شماره ۰۱/۲۸۸۵۸۳ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۰؛ ابلاغ اصلاحیه «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات

خرد

مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پستبانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۱/۲۴۷۹۲ مورخ ۱۴۰۱/۲/۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»، به استحضار می‌رساند با عنایت به برخی بازخوردهای واصله از شبکه بانکی کشور، نسخه اصلاحی دستورالعمل مزبور بر اساس نکته‌نظرات دریافتی، تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسه اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید قرار گرفت. شایان ذکر است، اهم اصلاحات صورت گرفته در مفاد دستورالعمل مورد اشاره به شرح زیر می‌باشد:

✓ اصلاح ماده (۳) دستورالعمل به شرح زیر:

ماده ۳ — حداکثر مجموع اصل تسهیلات خرد قابل پرداخت به هر مشتری در هر مؤسسه اعتباری مبلغ دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می‌باشد.

تبصره — اعطای تسهیلات در قالب «کارت اعتباری مرابحه» تا سقف حداکثر دویست میلیون تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) در سطح تمامی مؤسسات اعتباری، به هر شخص متقاضی واجد شرایط در چهارچوب ضوابط مربوط مجاز بوده و در سقف تسهیلات خرد به متقاضی در هر مؤسسه اعتباری محسوب می‌شود.

✓ الحاق یک ماده به عنوان ماده (۴) به شرح زیر:

ماده ۴ — در مواردی که مشتری قبلاً تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری دریافت نموده است، مبنای محاسبه مابه‌التفاوت قابل پرداخت به وی تا سقف مقرر در این دستورالعمل، سهم اصل باقی مانده از مانده بدهی می‌باشد.

✓ ادغام مواد (۱۲) و (۱۳) به شرح زیر:

ماده ۱۲- تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و نیز سایر تسهیلات تکلیفی موضوع قوانین مختلف از قبیل تسهیلات فرزندآوری یا تسهیلات حمایتی در حوادث غیرمترقبه مصوب هیأت وزیران و همچنین تسهیلات اعطایی بابت خرید، جعاله، ودیعه و ساخت مسکن، مشمول احکام و ضوابط خاص خود بوده و تابع مفاد این دستورالعمل نمی‌باشد.

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه اصلاحی «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» به شرح پیوست برای استحضار، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد»

در راستای تسهیل دسترسی اقشار مختلف جامعه به تسهیلات خرد قابل اعطا توسط شبکه بانکی کشور، «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- a. بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- b. مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- c. تسهیلات خرد: تسهیلات ریالی با مقاصد غیرتجاری و به منظور رفع نیازهای ضروری اشخاص که در چارچوب شرایط مقرر در این دستورالعمل به مشتری اعطاء می‌شود.
- d. مشتری: شخص حقیقی متقاضی دریافت تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری؛
- e. اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی؛
- f. امتیاز اعتباری: شاخص کمی که مبتنی بر روش‌شناسی مشخص و مورد تأیید کمیته ریسک مؤسسه اعتباری و مصوب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری محاسبه می‌شود و بیانگر احتمال عدم بازپرداخت به موقع (نکول) توسط اشخاص است.
- g. رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی مؤسسه اعتباری که بیانگر اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.
- h. سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری در قالب تسهیلات خرد به مشتری تخصیص می‌دهد.

فصل دوم: حدود و نحوه اعطای تسهیلات خرد

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است، تسهیلات خرد اعطایی را بر اساس شرایط، امتیاز اعتباری، رتبه اعتباری داخلی و سقف اعتبار مشتری در قالب قراردادهای فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه، جعاله و قرض‌الحسنه به مشتری پرداخت نماید.

ماده ۳- حداکثر مجموع اصل تسهیلات خرد قابل پرداخت به هر مشتری در هر مؤسسه

اعتباری مبلغ دویست میلیون تومان (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال) می‌باشد^{۱۲۵}.

تبصره - اعطای تسهیلات در قالب «کارت اعتباری مرابحه» تا سقف حداکثر دویست میلیون تومان (۲۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال) در سطح تمامی مؤسسات اعتباری، به هر شخص متقاضی واجد شرایط در چهارچوب ضوابط مربوط مجاز بوده و در سقف تسهیلات خرد به متقاضی در هر مؤسسه محسوب می‌شود.^{۱۲۶}

ماده ۴- در مواردی که مشتری قبلاً تسهیلات خرد از مؤسسه اعتباری دریافت نموده است، مبنای محاسبه مابه‌التفاوت قابل پرداخت به وی تا سقف مقرر در این دستورالعمل، سهم اصل باقی مانده از مانده بدهی می‌باشد.^{۱۲۷}

ماده ۵- ضوابط، شرایط و سایر جزئیات اجرایی مربوط به نحوه اعطای تسهیلات خرد از قبیل دوره و شیوه بازپرداخت اقساط یا تسویه تسهیلات، شیوه محاسبه سود، کارمزد، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، حسب مورد تابع مقررات ابلاغی مربوط از جمله مفاد دستورالعمل‌های اجرایی عقود و الزامات مقرر در فرم‌های یکنواخت قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی می‌باشد.

فصل سوم: اعتبارسنجی و تضامین

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از اعطای تسهیلات، نسبت به استعلام سابقه چک برگشتی و بدهی غیرجاری مشتری اقدام نماید.

تبصره - اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای چک برگشتی رفع سوء اثر نشده یا بدهی غیرجاری تا زمان رفع سوء اثر از چک برگشتی و تعیین تکلیف بدهی غیرجاری مطابق ضوابط ابلاغی مربوط ممنوع است.

ماده ۷- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری دارای سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت تکالیف قانونی و مقررات مرتبط و همچنین شرایط مندرج در این دستورالعمل، متناسب با امتیاز اعتباری مشتری، میزان تسهیلات خرد اعطایی و درجه نقد شوندگی وثایق و

^{۱۲۵} - اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

^۲ - اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

^۳ - الحاق شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

تضامین ارایه شده، حداکثر دو مورد از تضامین و وثایق به شرح مصادیق ذیل از تسهیلات گیرنده یا ضامن دریافت نماید.

- a. اوراق تجاری از قبیل چک یا سفته مشتری؛
- b. اوراق بدهی اعم از اوراق پذیرفته شده در بازار سرمایه و غیر آن؛
- c. سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس از جمله سهام عدالت؛
- d. واحدهای سرمایہ گذاری صندوقهای سرمایہ گذاری قابل معامله در بورس؛
- e. چک یا سفته توسط ضامن؛
- f. اموال عینی با ارزش عرفی از قبیل خودرو، مسکوکات یا مصنوعات طلا؛
- g. حساب یارانه اشخاص؛
- h. گواهی کسر از حقوق توسط مشتری یا ضامن؛
- i. ضمانت یک نفر کاسب دارای پروانه کسب که در زمان اعطای تسهیلات دارای فعالیت اقتصادی دایر باشد؛
- j. در مناطق روستایی ضمانت یک نفر ساکن روستا که اهلیت و صلاحیت وی توسط شورای اسلامی روستا مورد تأیید واقع گردد مهمور به مهر شورای اسلامی روستا؛
- k. سیم کارت دائمی ثبت شده تحت مالکیت مشتری؛
- l. برای روستائیان، کشاورزان، دامداران سنتی و عشایر، پروانه چرای دام، پروانه چاه کشاورزی، سند مالکیت اراضی کشاورزی، ضمانت زنجیره ای؛
- m. ضمانت صادره توسط بنگاه محل اشتغال مشتری، متضمن تضمین دیون تسهیلات گیرنده؛
- n. قرارداد لازم الاجرا؛
- o. سایر تضامین متناسب با امتیاز اعتباری مشتری و تشخیص مؤسسه اعتباری.

ماده ۸- در اعطای تسهیلات خرد به مشتری فاقد سابقه و امتیاز اعتباری، مؤسسه اعتباری می تواند متناسب با سطح درآمد مشتری و توان بازپرداخت اقساط توسط وی، با اخذ حداکثر دو مورد از وثایق و تضامین مقرر در ماده (۷) برای بار نخست تا سقف یک میلیارد ریال در سطح تمامی مؤسسات اعتباری تسهیلات خرد اعطا نماید.

فصل چهارم: سایر الزامات

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به الکترونیکی کردن قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی در چارچوب اعلام شده توسط بانک مرکزی اقدام نموده و نسخه ای از آن را در اختیار مشتری قرار دهد.

ماده ۱۰- مفاد این دستورالعمل به منظور تسهیل و ایجاد وحدت رویه در فرآیند اعطای تسهیلات خرد تدوین شده است و موجد حق و تعهد برای مشتری و مؤسسه اعتباری نمیباشد و اعطای تسهیلات براساس شرایط، منابع و اولویتهای مؤسسه اعتباری صورت میپذیرد.

ماده ۱۱- دریافت وثیقه نقدي از مشتری در اعطای تسهیلات خرد، در قالب انواع سپردهها ممنوع است.

ماده ۱۲- استفاده از سایر قراردادهای تسهیلاتی به استثنای موارد مندرج در این دستورالعمل به منظور اعطای تسهیلات خرد ممنوع میباشد. مؤسسه اعتباری موظف است محدودیتهای مقرر در این دستورالعمل را به نحو مقتضی در سامانههای کنترلی و نظارتی مربوط اعمال نماید.

ماده ۱۳- تسهیلات قرض الحسنه ازدواج و نیز سایر تسهیلات تکلیفی موضوع قوانین مختلف از قبیل تسهیلات فرزندآوری یا تسهیلات حمایتی در حوادث غیرمترقبه مصوب هیأت وزیران و همچنین تسهیلات اعطایی بابت خرید، جعاله، ودیعه و ساخت مسکن، مشمول احکام و ضوابط خاص خود بوده و تابع مفاد این دستورالعمل نمیباشد.^{۱۲۸}

ماده ۱۴- سایر الزامات ناظر بر اعطای تسهیلات خرد، به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، تابع قوانین و مقررات مربوط میباشد.

«دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» مشتمل بر (۱۴) ماده و (۱) تبصره که در دومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۸ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسیده بود در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن در (۱۴) ماده و (۲) تبصره، تصویب شد.

^۱ اصلاح شده بر اساس مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۹/۲ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

۳۱- بخشنامه شماره ۰۱/۳۰۳۲۳۱ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۸؛ ابلاغ مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی در خصوص "نحوه محاسبه یارانه سهم سود دولت در تسهیلات اعطایی مشمول یارانه سود در عقود مبادله‌ای"

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً پیرو بخشنامه شماره ۹۳/۱۱۴۶۹۹ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۹ مو ضوع ابلاغ «نحوه محاسبه یارانه سهم سود دولت در تسهیلات اعطایی مشمول یارانه سود»، به استحضار می‌رساند؛ با عنایت به بازخوردهای واصله از برخی بانک‌ها مبنی بر این‌که، نحوه محاسبه یارانه سهم سود دولت در تسهیلات اعطایی مشمول یارانه سود در عقود مبادله‌ای با استفاده از روش مذکور در بخشنامه یاد شده، منجر به محاسبه نرخ مؤثر سود تسهیلات مذکور کمتر از نرخ سود مصوب شورای محترم پول و اعتبار می‌گردد. مراتب مورد بررسی قرار گرفت و النهایه بند (ب) بخشنامه مذکور به شرح زیر اصلاح شد و در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱/۲۲ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی مورد تأیید واقع گردید:

«در تسهیلات مبادله‌ای، نرخ سود مصوب شورای محترم پول و اعتبار باید در فرمول «نحوه محاسبه اقساط در عقود بازدهی معین، مصوب شورای پول و اعتبار» (مو ضوع بخشنامه شماره م/۱۵۲۱ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸) منظور شده و پس از محاسبه سود و اقساط تسهیلات، به منظور تعیین میزان سود سهم دولت و سود سهم مشتری، مبلغ مربوط به سود در هر قسط بین دو جزء سهم دولت و سهم مشتری، براساس سهم سود هر یک از طرفین تسهیم بالنسبه گردد.»

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی‌آبادی
الهام چیت‌سازان
۳۲۱۵-۰۲
۳۸۱۶

۳۲- بخشنامه شماره ۱۳۱۹۶۱۶/۱ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۵؛ ابلاغ نرخ تسعیر ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در گزارشگری مالی منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۶۹۸۳ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مو ضوع اعلام نرخ تسعیر ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی شبکه بانکی کشور برای گزارشگری مالی منتهی به اسفندماه ۱۴۰۰، به استحضار می‌رساند؛ حسب مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۱ هیأت عامل محترم بانک مرکزی، مقرر گردید:

«الف) ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی برای گزارشگری مالی پایان سال مالی ۱۴۰۱ در چارچوب مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۵ ستاد هماهنگی اقتصادی دولت، برای هر یورو معادل ۲۶۵،۰۰۰ ریال و برای هر دلار آمریکا معادل ۲۵۰،۰۰۰ ریال و سایر اسعار بر مبنای نرخ برابری آن به یورو در پایان اسفند ماه سال ۱۴۰۱ تسعیر شود.

ب) سود (زیان) ناشی از تسعیر ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در پایان سال مالی به حساب سود و زیان دوره منتقل و چنانچه مانده سرفصل «حساب سود و زیان انباشته» بانک و موسسه اعتباری غیربانکی قبل از تخصیص اندوخته‌ها نشان‌دهنده سود باشد، سود ناشی از تسعیر (پس از حذف آثار مالیاتی احتمالی) به عنوان سود قابل تقسیم محسوب نمی‌شود و باید صرف افزایش سرمایه آن بانک و موسسه اعتباری غیربانکی گردد. ضمناً چنانچه مانده سرفصل مزبور نشان‌دهنده زیان باشد، سود ناشی از تسعیر ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی، صرفاً کاهنده زیان انباشته خواهد بود.

ج) قراردادهای منعقد شده بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با مشتریان، تابع شرایط و مفاد مندرج در قراردادهای فیما بین می‌باشد.

د) مبنای تسعیر اعلامی از سوی بانک مرکزی برای ارقام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در آخرین مقطع تهیه صورت‌های مالی، تا مقطع بعدی اعلام آن، ملاک و مبنای تسعیر ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌باشد. همچنین در خصوص ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی غیرپولی نیز مفاد استانداردهای حسابداری (مبنی بر تسعیر به نرخ ارز زمان ایجاد/تحصیل/تجدید ارزیابی) لازم‌الاجرا است.»

در پایان خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و

مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بخش دوم : بخشنامه‌های اداره مجوزهای بانکی

۱- بخشنامه شماره ۰۱/۱۱۹۱۷۴ مورخ ۱۴۰۱/۵/۱۲؛ تاکید بر لزوم اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری برای

داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری

مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک،
مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران- ونزوئلا

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌ی شماره ۰۱/۱۶۰۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۵ پیرامون لزوم اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای توسط داوطلبان تصدی سمت مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و عضویت در هیأت مدیره بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مطابق با الزام مقرر در بند (۵-۵) «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۹/۲۲۸۱۹ مورخ ۱۳۹۹/۰۲/۰۴، همانگونه که پیشتر نیز طی بخشنامه صدرالذکر اعلام شد، یکی از شرایط تخصصی مورد نیاز برای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی ذکر شده در فوق، برخورداری از چهار گواهینامه «۱ صول بانکداری ۱»، «۱ صول بانکداری ۲»، «مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری» و «مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری» می‌باشد. بر همین اساس، تاکنون آزمون «گواهینامه مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری» برگزار شده و همچنان که طی بخشنامه شماره ۰۱/۱۱۵۳۴۶ مورخ ۱۴۰۱/۵/۹ اطلاع‌رسانی گردید، مقرر است آزمون «گواهینامه اصول بانکداری ۱» نیز در تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۲۶ برگزار گردد. همچنین در نظر است آزمون مربوط به «گواهینامه اصول بانکداری ۲» و «گواهینامه مدیریت فن‌آوری اطلاعات مؤسسات اعتباری» هم طی ماه‌های آتی برگزار شود. لذا مقتضی است:

❖ تمامی مدیران محترم بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که از ابتدای سال ۱۴۰۰، پس از اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای از بانک مرکزی، به عنوان مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و عضو هیأت مدیره انتخاب شده‌اند و مشمول تبصره (۴) ذیل ماده (۵) «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» - موضوع برخورداری از دو دوره سابقه عضویت در هیأت مدیره مؤسسات اعتباری قبل از مسئولیت اخیرشان - نمی‌باشند، تا پایان سال جاری نسبت به اخذ و ارائه گواهینامه‌های یادشده اقدام نمایند.

❖ از تاریخ ۱۴۰۱/۷/۱، رسیدگی به درخواست‌های واصله متضمن بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان پیشنهادی جهت تصدی سمت مدیریتی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی منوط به ارائه گواهینامه‌هایی خواهد بود که آزمون آن‌ها برگزار شده است. بدیهی است پس از برگزاری کلیه آزمون‌های مربوط به گواهینامه‌های چهارگانه موصوف، امکان بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان پیشنهادی بدون ارائه گواهینامه مذکور وجود نخواهد داشت.

لذا خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مجوزهای بانکی

حمیدرضا آذرگون

۲۴۱۶

حمیدرضا غنی آبادی

۳۲۱۵-۰۲

بخش سوم : بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

۱- بخشنامه شماره ۰۱/۱۷۰۰۷ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۷ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت‌اجراهای

مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسات

اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی، پست بانک و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند به موجب تبصره (۳) ماده (۴) قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، تخلف از اجرای آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران، به تشخیص مراجع اداری و قضایی مستوجب دو تا پنج سال انفصال از خدمت مربوط یا محرومیت از همان شغل خواهد بود. علاوه بر آن، به موجب تبصره (۱) ماده (۱۵۸) آیین‌نامه یاد شده، دستگاه‌های اجرایی از جمله بانک مرکزی مکلف شده‌اند تا در صورت شناسایی تخلف یا جرم در اشخاص مشمول تحت نظارت خود از مقررات آیین‌نامه مذکور، حسب مورد نسبت به برخورد قانونی با متخلف بر اساس مجازات‌های اداری و انتظامی قابل اعمال یا اعلام آن به مراجع قضایی و غیره ضایع صالح در چارچوب دستورالعملی که به موجب تبصره (۲) همان ماده توسط دستگاه متولی نظارت مربوط تهیه و به تأیید مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، اقدام نمایند. بر این اساس و به استناد مقررات مذکور، «دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت‌اجراهای مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی» تدوین شد و پس از انجام تشریفات اداری مربوط، نهایتاً در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مطرح و به تصویب رسید.

لذا ضمن ایفاد یک نسخه از دستورالعمل موصوف، خواهشمند است دستور فرمایند به قید فوریت علاوه بر تمهید مقدمات اجرای دستورالعمل مذکور، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده، بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

محمدحسین دهقان

۲۳۱۶

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۲۱۵-۰۲

«دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت اجرای مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین نامه اجرایی

ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی»

به استناد ماده ۱۵۸ آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی و به منظور حصول اطمینان از رعایت مفاد آیین نامه مذکور توسط مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی از طریق تعیین رویه هایی برای اعمال ضمانت اجرای صنفی، اداری و کیفری در قبال متخلفان از اجرای آیین نامه یاد شده، دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت اجرای مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده میشود،» به شرح زیر تدوین می شود:

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می روند:

۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی- مصوب ۱۳۸۶- و اصلاحات و الحاقات بعدی آن؛

۲- آیین نامه: آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران ابلاغی طی بخشنامه شماره ۲۶۳۵۵۰ / ۹۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۸/۰۴

۳- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۴- مراجع قضایی صالح: کلیه مراجع قضایی که به موجب قانون، صالح به رسیدگی به جرائم ناشی از عدم رعایت آیین نامه می باشند؛

۵- مراجع غیرقضایی صالح: شامل: الف- (هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب سال ۱۳۷۲؛ و ب- (کمیته های انضباط کار در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی که مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری نمی باشند.

۶- مؤسسات اعتباری: بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می کند؛

۷- مؤسسه پولی غیربانکی: شرکت تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت واسپاری (لیزینگ) یا شرکت صرافی که با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می کند؛

کارکنان: مستخدمین مؤسسه اعتباری و مؤسسه پولی غیربانکی که براساس ضوابط و مقررات مربوط، به موجب حکم و یا قرارداد مقام صلاحیتدار، در مؤسسه اعتباری و مؤسسه پولی غیربانکی اشتغال دارند.

۹- اعلامیه عدم رعایت: اعلام مکتوب بانک مرکزی خطاب به مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی در صدر آن که در نتیجه نظارت بانک مرکزی بر مؤسسه اعتباری یا «اعلامیه عدم رعایت» با عنوان مؤسسه پولی غیربانکی حاصل شده و مؤید عدم رعایت آیین نامه از سوی مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی می باشد.

۱۰- بدون تأخیر: ظرف یک روز کاری مشروط بر اینکه از ۴۸ ساعت تجاوز نکند.

ماده ۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری و مؤسسه پولی غیربانکی باید از وجود سیاه‌سختها، رویه‌ها، فرایندها و سامانه‌های مناسب و مؤثر برای اجرای آیین نامه اطمینان حاصل نماید. این الزامات باید به نحوی تدوین و طراحی گردند که متضمن تحقق موارد زیر در مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی باشند:

۲-۱- کلیه رویه‌های مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم باید با هماهنگی و تحت نظارت واحد/مسئول مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی اتخاذ شوند.

۲-۲- امکانات، اختیارات و دسترسی‌های لازم برای بازرسی و نظارت واحد/مسئول مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی اختصاص یابند.

۲-۳- موارد عدم رعایت آیین نامه در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و همچنین مفاد این دستورالعمل مورد رسیدگی قرار گیرند.

ماده ۳- مدیرعامل مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز کاری پس از دریافت اعلامیه عدم رعایت، مراتب را برای بررسی و اعلام نظر و از طریق واحد رعایت قوانین و مقررات تطبیق به کمیته رعایت قوانین و مقررات تطبیق مؤسسه اعتباری ارجاع نماید. در صورتی که نتیجه بررسی‌های کمیته مؤید عدم وقوع تخلف از اجرای آیین نامه باشد، مدیرعامل مؤسسه اعتباری باید مراتب را بدون تأخیر و با ذکر توضیحات و ارائه مستندات مربوط به بانک مرکزی ارجاع نماید.

ماده ۴- مدیرعامل مؤسسه پولی غیربانکی موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز کاری پس از دریافت اعلامیه عدم رعایت، مراتب را از طریق واحد مبارزه با پولشویی خود بررسی نماید. در صورتی که نتیجه بررسی‌های موضوع این ماده مؤید عدم وقوع تخلف از اجرای آیین نامه باشد، مدیرعامل مؤسسه پولی غیربانکی باید پس از تأیید هیأت مدیره، مراتب را بدون تأخیر و با ذکر توضیحات و ارائه مستندات مربوط به بانک مرکزی ارجاع نماید.

ماده ۵- در صورت تأیید وقوع تخلف از اجرای آیین نامه، مدیرعامل مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی موظف است بدون تأخیر، اسامی و مشخصات کارکنان متخلف را به همراه کلیه مدارک و مستندات و با اعلام ادله کافی دال بر وقوع تخلف، در چارچوب تبصره ۳ ماده ۴ قانون، حسب مورد به مراجع قضایی و یا غیرقضایی صالح اعلام نماید.

تبصره- در صورتی که تخلفات حادث شده از اجرای آیین نامه، عنوان یکی از جرایم مندرج در قانون یا سایر قوانین جزایی را داشته باشد، اعلام اسامی و مشخصات کارکنان متخلف به مراجع قضایی صالح الزامی است.

ماده ۶- مدیرعامل مؤسسه اعتباری یا مؤسسه پولی غیربانکی موظف است در صورت دریافت گزارش بازرسی و نظارت داخلی از واحدهای نظارتی و بازرسی ذیربط که مؤید وقوع تخلف از اجرای آییننامه توسط کارکنان میباشد، مطابق با ماده ۵ این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده ۷- در صورتی که به تشخیص بانک مرکزی، عدم رعایت آیین نامه ناشی از عدم تأمین زیر ساختها و پیاده سازی الزامات و انجام تکالیف مربوط از سوی هیأت مدیره و یا مدیرعامل مؤسسه اعتباری و مؤسسه پولی غیربانکی باشد، بانک مرکزی علاوه بر پیگیری تحقق نتیجه از طریق مراجع قضایی و غیرقضایی صالح، نسبت به اعمال ضمانت اجرای زیر اقدام می نماید:

۷-۱ - مؤسسات اعتباری: ارجاع موضوع به هیأت انتظامی بانکها برای اعمال مجازاتهای انتظامی مقرر در قوانین و مقررات مربوط؛

۷-۲ - مؤسسات پولی غیربانکی: تذکر کتبی؛ اخطار کتبی؛ تعلیق برخی فعالیتهای مرتبط با کسب و کار به مدت معین؛ سلب صلاحیت اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل؛ ابطال اجازه نامه فعالیت.

تبصره ۱- در خصوص شرکتهای صرافی، بانک مرکزی می تواند علاوه بر ضمانت اجرای موضوع این ماده، نسبت به مطالبه وجه ضمانتنامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی در قبال عدم رعایت آیین نامه اقدام نماید.

تبصره ۲- اعمال هر مورد از ضمانت اجرای موضوع بند ۷-۲ باید به تأیید کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی برسد.

ماده ۸- این دستورالعمل نافذ اختیارات و صلاحیتهای قانونی سایر مراجع ذیصلاح برای بازرسی و رسیدگی به موارد عدم رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسات اعتباری و مؤسسات پولی غیربانکی نخواهد بود.

دستورالعمل نحوه اعمال ضمانت اجرای مقتضی برای حصول اطمینان از رعایت آیین نامه اجرایی

ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی در مؤسسه اعتباری و مؤسسه پولی غیربانکی در ۸ ماده و ۳ تبصره در چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۵ / ۱۲ / ۱۴۰۰ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسه اعتباری به تصویب رسید و پس از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراء می باشد.

۲- بخشنامه شماره ۱/۳۹۶۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰ موضوع ابلاغ دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، ماده (۳۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران و تبصره‌های (۱) الی (۶) ذیل آن به تبیین برخی از احکام و الزامات مربوط به ساختار و تشکیلات واحدهای مبارزه با پولشویی و نیز نحوه احراز صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیر ارشد واحدهای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در اشخاص مشمول قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن پرداخته است. همچنین در تبصره (۶) ماده (۳۷) آیین‌نامه صدرالاشاره مقرر شده که دستورالعمل اجرایی مربوط به نحوه ساماندهی تشکیلات سازمانی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسات اعتباری توسط مرکز اطلاعات مالی با همکاری بانک مرکزی تدوین و توسط بانک مرکزی ابلاغ گردد. بر این اساس به پیوست «دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی» که پس از سیر تشریفات اداری مربوط، نهایی شده است، برای استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی ایفاد می‌گردد. دستورالعمل یادشده مشتمل بر تکالیف مهمی است که از جمله اهم آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- مؤسسات اعتباری مکلف‌اند واحدی را با عنوان واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به صورت مستقل تأسیس نموده و وظایف آن واحد را از سایر واحدها تفکیک نمایند. ساختار سازمانی واحد مذکور باید هم‌تراز با بالاترین سطح واحدهای عملیاتی تنظیم شود. ساختار سازمانی پیشنهادی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم هریک از مؤسسات اعتباری باید پس از تصویب در هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، برای بررسی و انجام اقدامات مورد اشاره در ماده (۶) دستورالعمل به بانک مرکزی ارسال گردد.
- مسئول پیشنهادی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مؤسسه اعتباری باید علاوه بر دارا بودن شرایط عمومی و تخصصی مذکور در مواد (۸) و (۹) دستورالعمل، برای احراز صلاحیت تخصصی به مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی معرفی شود. ارزیابی صلاحیت تخصصی توسط مرکز اطلاعات مالی، پس از وصول نظر موافق بانک مرکزی برای انتصاب وی در سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری صورت می‌پذیرد. شایان ذکر می‌داند، احراز صلاحیت امنیتی و

عمومی فرد موردنظر مؤسسه اعتباری برای انتصاب در سمت مسئول مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم باید رأساً توسط مؤسسه اعتباری و از طریق استعلام از مراجع ذیربط در قانون مبارزه با پولشویی صورت پذیرد.

- عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مؤسسه اعتباری پیش از پایان اعتبار حکم صلاحیت تخصصی وی، صرفاً در صورت تحقق شرایط مقرر در ماده (۲۱) دستورالعمل، میسر خواهد بود. با عنایت به مراتب مذکور، ضمن ایفاد یک نسخه از دستورالعمل یاد شده، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم»

در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی»

در اجرای تبصره (۶) ماده (۳۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران و به منظور ساماندهی ساختار و تشکیلات سازمانی واحدهای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسات اعتباری "دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی" که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود.

تعاریف:

در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی - مصوب ۱۳۸۶- و اصلاحات و الحاقات بعدی آن؛
- ۲- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران ابلاغی به موجب نامه شماره ۹۲۹۸۶/ت ۵۷۱۰۱ هـ — مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲ معاون اول رئیس‌جمهور؛
- ۳- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۴- مرکز: مرکز اطلاعات مالی مذکور در ماده (۷) مکرر قانون؛
- ۵- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- ۶- مرجع تصمیم‌گیری: مرجع تصمیم‌گیری در هر مؤسسه اعتباری هیأت مدیره همان مؤسسه اعتباری است که سیاست‌ها و راهبردهای کلی می‌بایست به تأیید آن برسد؛
- ۷- واحد مبارزه با پولشویی: واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم که به عنوان متولی امر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در ساختار داخلی مؤسسات اعتباری، عهده‌دار تکالیف مقرر در ماده (۳۸) آیین‌نامه است؛

۸- مسئول واحد مبارزه با پولشویی: بالاترین مقامی که در مؤسسه اعتباری، وظیفه اجرای مفاد ماده (۳۸) آیین نامه و مسئولیت نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسه اعتباری بر عهده وی می باشد.

ساختار و تشکیلات سازمانی واحد مبارزه با پولشویی

مؤسسه اعتباری مکلف است واحد مبارزه با پولشویی را به صورت مستقل تأسیس نموده و وظایف آن واحد را از سایر واحدها تفکیک نماید. مؤسسه اعتباری موظف است ساختار سازمانی واحد مبارزه با پولشویی را همتراز با بالاترین سطح واحدهای عملیاتی آن مؤسسه تنظیم نماید.

مسئول واحد مبارزه با پولشویی می بایست زیر نظر مستقیم مدیرعامل مؤسسه اعتباری و از مدیران ارشد آن مؤسسه اعتباری باشد.

مؤسسه اعتباری مکلف است ترتیباتی را اتخاذ نماید که:

۴-۱- انجام اقدامات نظارتی توسط واحد مبارزه با پولشویی و نیز اجرای دستورات مرکز، بانک مرکزی یا سایر مراجع ذیصلاح به سهولت صورت پذیرد.

۴-۲- جایگاه و اختیارات سازمانی واحد مبارزه با پولشویی به نحوی باشد که در صورت درخواست واحد مبارزه با پولشویی، در چارچوب قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، محدودیت‌های لازم در ارائه خدمات به مشتریان اعمال گردد.

۴-۳- واحد مبارزه با پولشویی مستقیماً و مستقلاً و به صورت برخط به اطلاعات آماری، خام، تحلیلی و دسترسی کامل داشته و انجام تحقیقات و ارائه گزارش از سوی این واحد به مرکز، بانک مرکزی و ضابطین قانون، منوط به تأیید و تصویب مرجع دیگری اعم از مدیرعامل مؤسسه اعتباری نباشد.

هرگونه به کارگیری افراد در ساختار مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ گواهی نامه‌ها و گذراندن دوره‌های آموزشی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مطابق استانداردهای ابلاغی مرکز است.

مؤسسه اعتباری مکلف است ساختار پیشنهادی واحد مبارزه با پولشویی را پس از تصویب در مرجع تصمیم‌گیری به بانک مرکزی اعلام نماید. بانک مرکزی نسبت به بررسی و انطباق آن با ضوابط و تناسب با گستردگی و نوع فعالیت مؤسسه اعتباری اقدام و پس از اخذ موافقت و تأیید مرکز، مراتب را به مؤسسه اعتباری اعلام می نماید.

مؤسسه اعتباری مکلف است امکانات، اختیارات، منابع انسانی و بودجه واحد مبارزه با پولشویی را به گونه‌ای تدارک دهد که انجام بازرسی و نظارت حضوری و غیرحضوری از واحدهای تحت امر به منظور اطمینان از اجرای قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم برای آن واحد فراهم شود.

تبصره ۱- اقدامات نظارتی واحد مبارزه با پولشویی باید از رویکرد مبتنی بر ریسک برخوردار باشد، به نحوی که تمام شعب حداقل دو سال یکبار مورد بازرسی قرار گیرند.

تبصره ۲- واحد مبارزه با پولشویی باید از بازرسان کافی و آموزش دیده برای انجام اقدامات نظارتی برخوردار باشد. در صورت ضرورت، واحد مبارزه با پولشویی مجاز است از ظرفیت سایر واحدهای نظارتی مؤسسه اعتباری استفاده نماید.

شرایط عمومی و اختصاصی مسئول واحد مبارزه با پولشویی

شرایط عمومی مسئول واحد مبارزه با پولشویی به شرح ذیل است:

۸-۱- نداشتن منع تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری ناشی از محکومیت‌های قطعی در مراجع ذیصلاح؛

۸-۲- نداشتن بیشتر از یک دهم درصد سهام در هریک از مؤسسات اعتباری؛

۸-۳- نداشتن سمت مدیریتی و مشاوره‌ای و عضویت در کمیته‌های سایر مؤسسات اعتباری؛

۸-۴- قرار نگرفتن در شمول مصادیق ماده (۱۱۱) لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛

۸-۵- ارایه گواهی‌نامه‌های حرفه‌ای مورد تأیید مرکز؛

تبصره - افرادی که سابقه تصدی سمت مدیریتی در مؤسسات اعتباری را دارا می‌باشند و بیش از دو سال از خاتمه دوره مسئولیت آن‌ها سپری نشده است، مشمول حکم موضوع این بند نمی‌باشند.

شرایط تخصصی مسئول واحد مبارزه با پولشویی به شرح ذیل می‌باشد:

۹-۱- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های: حقوق، مدیریت، اقتصاد، فناوری اطلاعات و سایر رشته‌ها به تشخیص مرکز؛

۹-۲- داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در زمینه‌های مرتبط با مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، تدوین مقررات داخلی، بازرسی، امور حقوقی و ریسک عملیاتی؛

تبصره — حکم مسئول واحد مبارزه با پولشویی پس از طی تشریفات مذکور در این دستورالعمل توسط رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری صادر خواهد شد.

ترتیبات رسیدگی

مدیرعامل مؤسسه اعتباری موظف است پس از تأیید مرجع تصمیم‌گیری، فردی را که حائز شرایط عمومی و اختصاصی مذکور در این دستورالعمل می‌باشد به عنوان مسئول واحد مبارزه با پولشویی به طور همزمان به مرکز و بانک مرکزی معرفی نماید.

تبصره- تصدی عنوان سرپرستی واحد مبارزه با پولشویی توسط هر فرد، قبل از احراز صلاحیت‌های تخصصی، امنیتی و عمومی، صرفاً در صورت معرفی وی به مرکز و بانک مرکزی و حداکثر برای مدت ۳ ماه مجاز است. این مدت با تأیید مرکز قابل تمدید است.

مؤسسه اعتباری مکلف است به طرق مقتضی نسبت به اعلام صلاحیت امنیتی و عمومی در خصوص مسئول مبارزه با پولشویی از مراجع ذی‌ربط در قانون مبارزه با پولشویی اقدام نماید و پس از وصول نتیجه آن، مراتب را ضمن ارائه مستندات مربوط به مرکز گزارش نماید.

به منظور ارزیابی صلاحیت تخصصی و حرفه‌ای مسئولین پیشنهادی اشخاص مشمول، کارگروه ارزیابی در محل مرکز تشکیل می‌گردد.

تبصره- ارزیابی صلاحیت تخصصی توسط مرکز در خصوص هر یک از مسئولین پیشنهادی، پس از وصول نظر موافق بانک مرکزی برای انتصاب وی در سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری صورت می‌پذیرد.

فرد پیشنهادی مکلف است حداکثر طی ۷ روز کاری پس از معرفی از سوی مؤسسه اعتباری، نسبت به تکمیل و ارسال کار برگ سوابق تحصیلی و حرفه‌ای و مستندات مربوط به آن اقدام کند. کار برگ مذکور به طریق مقتضی در اختیار فرد پیشنهادی قرار می‌گیرد.

تبصره- در صورت عدم معرفی مسئول واحد مبارزه با پولشویی یا عدم تکمیل پرونده در مدت زمان مقرر توسط مؤسسه اعتباری، تمامی وظایف و مسئولیت‌های واحد مبارزه با پولشویی و نیز اجرای تمامی سیاست‌ها و درخواست‌های مرکز، تا زمان اخذ تأییدیه‌های صلاحیت تخصصی و امنیتی و عمومی وی، مستقیماً بر عهده مدیرعامل مؤسسه اعتباری مربوطه خواهد بود.

کارگروه ارزیابی صلاحیت تخصصی، پس از دریافت کار برگ سوابق تحصیلی و حرفه‌ای فرد پیشنهادی، مستندات را بررسی و نسبت به ارزیابی توانمندی مدیریتی و تخصصی وی اقدام می‌کند.

کارگروه ارزیابی صلاحیت تخصصی، پس از بررسی سوابق و مستندات دریافتی، در صورت لزوم از مسئول پیشنهادی جهت شرکت در جلسه صاحبخانه تخصصی که به صورت حضوری برگزار می‌گردد، دعوت می‌نماید.

مصاحبه تخصصی توسط کارگروه ارزیابی صلاحیت تخصصی مربوطه برگزار شده و ضمن تکمیل کاربرگ نتایج ارزیابی صلاحیت تخصصی فرد پیشنهادی، توانمندی‌های مدیریتی و تخصصی فرد پیشنهادی، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

چنانچه فرد پیشنهادی براساس کاربرگ نتایج ارزیابی صلاحیت تخصصی، واجد شرایط مورد نظر باشد، مرکز مراتب تأیید صلاحیت فرد مذکور را به بانک مرکزی و مدیرعامل مؤسسه اعتباری مربوطه اعلام می‌کند.

پس از تأیید صلاحیت امنیتی و عمومی مطابق تبصره (۳) ماده (۳۷) آیین‌نامه و اعلام آن توسط مؤسسه اعتباری، مرکز نسبت به صدور حکم صلاحیت تخصصی متقاضی، اقدام می‌نماید.

مدت اعتبار احکام موضوع ماده (۱۸)، دو سال از تاریخ ابلاغ می‌باشد و مرکز می‌تواند مدت اعتبار حکم مذکور را بدون طی تشریفات فرایند ارزیابی صلاحیت، تمدید یا منقضی نماید.

در هر مرحله، چنانچه فرد پیشنهادی واجد شرایط ارزیابی نگردد، مرکز فرایند را متوقف و ضمن تکمیل و ارسال کاربرگ اظهارنظر در خصوص صلاحیت تخصصی فرد پیشنهادی، مراتب عدم تأیید صلاحیت فرد مذکور و لزوم معرفی شخص جدید را مطابق ماده (۱۰) دستورالعمل به مؤسسه اعتباری مربوط ابلاغ می‌نماید.

شرایط عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی

عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی پیش از پایان اعتبار حکم صلاحیت تخصصی، صرفاً در صورت تحقق حداقل یکی از شرایط ذیل امکان‌پذیر است:

- ۱- به پیشنهاد مدیرعامل و تأیید مرجع تصمیم‌گیری، منوط به ارائه دلایل توجیهی و تأیید مرکز.
- ۲- تحقق تخلف مشهود و یا قصور از سوی مسئول واحد مبارزه با پولشویی در انجام وظایف، به نحوی که منجر به صدور دستور کتبی مرکز یا بانک مرکزی گردد.

۳- هر زمان مشخص گردد که مسئول واحد مبارزه با پولشویی برای احراز شرایط مقرر در این دستورالعمل، اطلاعات خلاف واقع ارائه نموده، برخی از اطلاعات را کتمان کرده باشد و یا حسب اعلام مراجع ذیصلاح، صلاحیت عمومی و امنیتی خود را از دست داده باشد.

نظارت بر حسن اجرای ضوابط

تعیین مسئول مبارزه با پولشویی و تأیید صلاحیت تخصصی، امنیتی و عمومی وی وفق ضوابط این دستورالعمل، نافی مسئولیت‌های بالاترین مقام اجرایی مؤسسه اعتباری تحت نظارت در اجرای قانون، آیین نامه و سایر ضوابط مربوطه نخواهد بود.

مسئول واحد مبارزه با پولشویی بایستی به صورت دوره‌ای فهرستی از چالش‌ها و اشکالات موجود در ساختار، دسترسی‌ها و منابع تخصیص یافته به امر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسه اعتباری را جهت ارسال به مرکز و بانک مرکزی، به مدیرعامل ارائه نماید.

بانک مرکزی در بازرسی‌های موردی و ادواری خود، ضمن اجرای ماده (۴۱) آیین‌نامه از صحت اجرای این دستورالعمل اطمینان حاصل و نتایج را به مرکز اعلام می‌نماید.

نگهداری سوابق

نگهداری سوابق کاربرگ‌ها و مستندات مبادله شده در خصوص موضوع این دستورالعمل (نظیر مستندات معرفی و احراز صلاحیت فرد پیشنهادی، اسناد هویتی مسئول و پیوست‌های مربوطه، تأییدیه‌های صلاحیت و گزارش ساختار و تشکیلات واحد مبارزه با پولشویی)، توسط مؤسسه اعتباری مربوط حداقل به مدت ۱۰ سال ضروری است.

این دستورالعمل در (۲۵) ماده و (۶) تبصره تدوین شده است.

۳- بخشنامه شماره ۰۱/۴۹۷۱۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۳۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی دستورالعمل حدود و چگونگی

ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیر بانکی توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۶۹۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲۴ شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم، به استحضار می‌رساند، با عنایت به این که دستورالعمل مذکور صرفاً دربردارنده چارچوب و الزامات کلی حدود و نحوه ارائه غیرحضوری خدمات پایه بود، لذا ایجاب می‌نمود جزئیات فنی و اجرایی آن به نحوی که منجر به اجرای یکنواخت مفاد دستورالعمل صدرالذکر گردد، تهیه و ابلاغ شود. بر این اساس، "ضوابط اجرایی دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" متضمن الزامات فنی ناظر بر احراز هویت الکترونیکی، نحوه اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری و نیز نحوه ارائه غیرحضوری خدمات پایه تهیه شد که پس از طرح و تصویب در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۱۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به شرح پیوست برای استحضار ایفاد می‌شود.

با عنایت به مراتب مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۵ به تمام واحدهای ذیربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«ضوابط اجرایی دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری غیربانکی»

با استناد به دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مصوب بیست و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲۴ شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم و به منظور اجرای دقیق و یکنواخت دستورالعمل مذکور توسط مؤسسات اعتباری، شرکت‌های تعاونی اعتبار و شرکت‌های واسپاری (لیزینگ)، ضوابط اجرایی دستورالعمل یاد شده که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود، متضمن الزامات فنی مربوط به ارائه غیر حضوری خدمات پایه به شرح زیر تدوین می‌شود.

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- عباراتی که در «دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» تعریف شده‌اند، در این ضوابط نیز در همان معانی به کار گرفته شده‌اند. همچنین در این ضوابط عبارات زیر در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱- دستورالعمل: دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیر حضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و

مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۶۹۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴؛

۲- مشتری: به شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌گردد که نزد مؤسسه اعتباری پرونده شناسایی دارد؛

۳- متقاضی: کاربر درخواست‌کننده دریافت غیر حضوری خدمات پایه است که نزد مؤسسه اعتباری پرونده شناسایی ندارد یا تطابق هویت وی با مشتری برای مؤسسه اعتباری احراز نشده باشد؛

۴- اعتبارنامه‌های تأیید هویت^۱: ویژگی‌ها، مشخصه‌ها یا ساختار داده‌های شخصی سازی شده‌ای هستند که توسط ارائه‌دهنده خدمت هویت و به منظور احراز هویت الکترونیکی متقاضی، فراهم شده‌اند.

۵- ارائه‌دهنده خدمت هویت^۲: مرجع ملی که به عنوان «فراهم‌کننده خدمت اعتبارنامه»^۳ و واجد صلاحیت برای ایجاد، ثبت و مدیریت اطلاعات هویتی اشخاص می‌باشد. این مرجع در چارچوب قوانین و مقررات امکان صدور اعتبارنامه‌های تأیید هویت را دارد.

۶- ارائه الکترونیکی ادعای هویت: اعلام ویژگی‌ها و خصوصیات شخصی توسط متقاضی به صورت الکترونیکی که در زمان اعلام آنها، اعتبارسنجی و اصالت‌سنجی نشده‌اند؛

فصل دوم - گستره شمول

ماده ۲- در این ضوابط هرگاه تکلیفی بر عهده مؤسسه اعتباری قرار گرفته، مخاطب آن علاوه بر مؤسسه اعتباری، شرکت تعاونی اعتبار و شرکت واسپاری (لیزینگ) که قصد ارائه غیرحضوری خدمات پایه به متقاضیان را دارد نیز می‌باشد.

ماده ۳- شرکت‌های صرافی و صندوقهای قرض‌الحسنه مجاز به ارائه غیرحضوری خدمات پایه به مشتریان خود نمی‌باشند.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است از ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع محجور و ارباب رجوع کمتر از (۱۸) سال تمام و بدون حکم رشد از دادگاه صالحه، خودداری نماید.

ماده ۵- حدود و نحوه ارائه غیرحضوری خدمات پایه به اشخاص خارجی، تابع ضوابط اجرایی موضوع ماده (۷۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن می‌باشد. تا زمان ابلاغ ضوابط مذکور، رعایت مفاد «دستورالعمل» به منظور ارائه غیرحضوری خدمات پایه به اشخاص حقیقی خارجی و نیز رعایت مفاد «دستورالعمل اجرایی افتتاح حساب سپرده ریالی برای اشخاص خارجی» مصوب یک‌هزار و دویست و بیست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۴ شورای پول و اعتبار و اصلاحیه‌های پس از آن و «دستورالعمل نحوه صدور کارت پرداخت ریالی برای اشخاص حقیقی خارجی» مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۰ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی درخصوص حدود ارائه خدمات پایه به اشخاص حقیقی خارجی الزامی است.

فصل سوم - الزامات اختصاصی

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از ارائه غیرحضوری خدمات پایه به متقاضی، به ترتیب اقدام به احراز هویت الکترونیکی و اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری با رویکرد ریسک‌محور نماید.

تبصره- اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری با رویکرد ریسک‌محور به متقاضیانی که پیشتر در مؤسسه اعتباری شناسایی شده‌اند، تسری ندارد.

- 1.Security Credentials
- 2.Credential Identity Provider
- 3.srvce provider

۳-۱- نحوه احراز هویت الکترونیکی

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است ابتدا سازوکار ارائه الکترونیکی ادعای هویت توسط متقاضی را فراهم نماید و سپس نسبت به احراز هویت الکترونیکی اقدام کند.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است سازوکاری را اتخاذ کند که ارائه الکترونیکی ادعای هویت توسط متقاضی، مستلزم تکمیل کلیه قسمت (فیلد)های اقلام اطلاعات پایه هویتی به شرح زیر باشد:

۸-۱- اشخاص حقیقی ایرانی: نام، نام خانوادگی، تاریخ تولد، شماره ملی، نام پدر، شناسه (کد) پستی محل اقامت، شماره تلفن همراه؛

۸-۲- اشخاص حقیقی خارجی: نام، نام خانوادگی، نام پدر، نام جد، تاریخ تولد، تابعیت، کشور محل تولد، شماره اختصاصی، نوع مدرک شناسایی، شماره مدرک شناسایی، تاریخ صدور مدرک شناسایی، تاریخ انقضای مدرک شناسایی، وضعیت اقامت در ایران (مقیم/غیرمقیم)، تاریخ اتمام اجازه اقامت در ایران، شناسه (کد) پستی محل اقامت، تاریخ ورود به کشور، شماره تلفن همراه.

تبصره ۱- تکمیل قسمت (فیلد) "نام جد" فقط برای متقاضی عرب تبار الزامی است.

تبصره ۲- نوع مدرک شناسایی اشخاص حقیقی خارجی باید شامل یکی از مدارک شناسایی مورد اشاره در بخشنامه شماره ۹۹/۲۸۸۷۴۷ مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۱ و اصلاحات بعدی آن باشد.

ماده ۹- ارائه الکترونیکی ادعای هویت باید مبتنی بر اقلام اطلاعات هویتی ضروری ارائه شده توسط متقاضی صورت پذیرد. در صورت عدم اظهار اطلاعات هویتی مذکور و یا عدم تطابق اطلاعات هویتی اظهارشده با یکدیگر، مؤسسه اعتباری مجاز به مبنا قرار دادن یک یا چند قلم اطلاعاتی، تکمیل و یا اصلاح اطلاعات و ارائه خدمت به متقاضی نمی‌باشد.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است پس از دریافت اطلاعات هویتی متقاضی، آنها را به طور کامل برای وی به نمایش گذارد و سپس به منظور حصول اطمینان از صحت اطلاعات مبادله شده، به صورت غیر حضوری از متقاضی تأییدیه دریافت نماید.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از بررسی انطباق ویژگی‌های هویتی متقاضی با استفاده از عوامل اثبات هویت، اقدام به راستی‌آزمایی اطلاعات هویتی از طریق سامانه‌ها و پایگاههای اطلاعاتی مربوط نماید.

ماده ۱۲- راستی‌آزمایی اطلاعات هویتی متقاضی حسب مورد باید از طریق پایگاههای اطلاعاتی زیر انجام شوند:

۱۲-۱- اطلاعات هویتی اشخاص حقیقی ایرانی: پایگاه اطلاعات هویتی سازمان ثبت احوال کشور

موضوع ماده (۱۶) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱۲-۲- اطلاعات هویتی اشخاص حقیقی خارجی: پایگاه اطلاعات هویتی وزارت اطلاعات موضوع ماده

(۲۱) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی؛

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است احراز هویت الکترونیکی متقاضی را بر پایه دو یا چند عامل از عوامل اثبات هویت شامل عامل مالکیت، عامل دانستنی و عامل ذاتی اعمال کند.

ماده ۱۴- چنانچه متقاضی قبلاً در مؤسسه اعتباری دارای پرونده شناسایی نباشد، حداقل یکی از عناصر اثبات هویت غیرحضوری وی باید با اتکاء بر اطلاعات هویتی ثبت شده یا اعتبارنامه‌های تأیید هویت صادر شده توسط سازمان ثبت احوال کشور اصالت‌سنجی گردد. برای این منظور، مؤسسه اعتباری موظف است سازوکارهای زیر را مبنا قرار دهد:

۱۴-۱- احراز هویت مبتنی بر دریافت و استخراج اطلاعات هویتی الکترونیکی ذخیره شده در کارت هوشمند ملی متقاضی از قبیل تصویر چهره وی صادره توسط سازمان ثبت احوال کشور و اعتبارسنجی آن از طریق استعلام از سازمان ثبت احوال کشور؛

۱۴-۲- احراز هویت از طریق دریافت ویدئو از چهره متقاضی و اصالت‌سنجی انطباق کامل تصویر چهره با تصویر ثبت شده متقاضی در سامانه ثبت احوال کشور.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری مجاز است یکی از عناصر اثبات هویت غیرحضوری متقاضی را از طریق اعتبارنامه‌های تأیید هویت صادر شده توسط اپراتورهای مجاز تلفن همراه، مانند اعتبارسنجی مالکیت و در اختیار داشتن سیم‌کارت، اعتبارسنجی نماید.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مجاز است در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی از جمله مفاد بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۹۵۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۸ از امضای الکترونیکی معتبر برای متقاضی به عنوان یکی از عوامل اثبات هویت غیرحضوری استفاده نماید.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است از اعتبار امضای الکترونیکی به نحو مقتضی اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۷- در صورت به‌کارگیری سازوکارهای پردازش هوشمند تصاویر در احراز هویت الکترونیکی از طریق شناسه ویدئویی، مؤسسه اعتباری موظف است برای مواقعی که سطح اطمینان بالا- ۹۹ درصدی- و مورد انتظار از نتیجه پردازش هوشمند تصاویر حاصل نشده است، از عامل انسانی نیز به منظور بررسی و اصالت‌سنجی تصویر ویدئویی چهره متقاضی استفاده نماید.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری باید سازوکاری را اتخاذ نماید که پردازش تصاویر مبتنی بر هوش مصنوعی در فرآیند احراز هویت الکترونیکی از طریق شناسه ویدئویی و اصالت‌سنجی تصویر ویدئویی چهره متقاضی امکان

تشخیص زنده و واقعی بودن چهره و هرگونه دستکاری غیرمجاز در تصاویر را فراهم کند.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری باید اطمینان یابد که سازوکار احراز هویت الکترونیکی در بردارنده تمامی اقدامات زیر است:

۱-۱۹- تعداد دفعات تلاشهای ناموفق متوالی متقاضی، در مدت یک ساعت نباید از سه مرتبه تجاوز کند؛

۲-۱۹- نشستهای ارتباطی^۴ باید در برابر ضبط^۵ دادههای اصالت سنجی منتقل شده حین احراز هویت و همچنین در برابر دستکاری توسط طرفهای غیرمجاز، محافظت شوند.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری باید با انجام اقدامات اطمینانبخش، مخاطرات ناشی از آشکار شدن فرآیند احراز هویت الکترونیکی متقاضی از طریق عامل ذاتی را نزد طرفهای غیرمجاز به حداقل ممکن کاهش دهد به نحوی که احتمال پذیرش هویت طرف غیرمجاز به جای مشتری و از طریق ابزارهایی که برای بررسی عامل ذاتی به اشخاص ارائه شدهاند، به صفر میل نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری فقط در صورتی مجاز به استفاده از عامل ذاتی در فرآیند احراز هویت الکترونیکی می باشد که اقدامات لازم در خصوص مقاوم نمودن دستگاه و نرمافزار در برابر دسترسی و به کارگیری غیرمجاز، انجام شده باشد.

ماده ۲۲- به منظور حصول اطمینان از اجرای صحیح فرآیند احراز هویت الکترونیکی متقاضی و کاهش مخاطرات مرتبط، مؤسسه اعتباری باید ویژگیهای امنیتی مناسب نظیر «مشخصات الگوریتم»، «حسگر زیستسنجی^۶» و «ویژگیهای حفاظتی الگو^۷» را برای دستگاه یا نرمافزاری که عامل ذاتی را بررسی می کند، لحاظ نماید.

ماده ۲۳- تمامی عناصرو اعتبارنامههای تأیید هویت متقاضی که در فرآیند احراز هویت الکترونیکی توسط مؤسسه اعتباری مورد استفاده قرار می گیرند، باید توسط دستگاههای مرتبط ارائه دهنده خدمت هویت صادر شده باشند.

ماده ۲۴- شناسایی غیرحضوری اشخاص حقوقی، مستلزم احراز هویت الکترونیکی فرد یا افرادی است که به موجب قانون، ادعای هویت دارنده (دارندگان) امضای مجاز شخص حقوقی را دارند.

ماده ۲۵- ارائه غیرحضوری خدمات پایه به مشتری حقوقی مستلزم احراز هویت الکترونیکی فرد یا افرادی است که به موجب پروفایل اطلاعات شناسایی مشتری حقوقی، دارنده/دارندگان امضای مجاز مشتری حقوقی می‌باشند.

۳-۲- نحوه اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری

ماده ۲۶- به منظور اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری، مؤسسه اعتباری موظف است سازوکاری را اتخاذ نماید که از طی مراحل زیر اطمینان حاصل شود:

۲۶-۱- شناسایی ریسک برقراری تعامل کاری با مشتری از طریق تشکیل پروفایل ریسک

۲۶-۲- ارزیابی ریسک برقراری تعامل کاری با مشتری برپایه پروفایل ریسک وی

۲۶-۳- مدیریت ریسک برقراری تعامل کاری با مشتری از طریق اعمال یکی از رویه‌های شناسایی مقتضی شامل شناسایی معمول و مضاعف.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری موظف است اقلام اطلاعات مورد نیاز برای تشکیل پروفایل ریسک مشتری و نیز اقلام اطلاعاتی موردنیاز برای اعمال یکی از رویه‌های شناسایی مقتضی را همراه با اسناد و مدارکی که امکان کسب اطمینان از اصالت اطلاعات مزبور به ویژه اطلاعات اقتصادی فراهم می‌کنند، حسب مورد از مشتری یا دستگاههای ذیربط اخذ نماید.

تبصره ۱- اقلام اطلاعات مورد نیاز برای تشکیل پروفایل ریسک به شرح مذکور در تبصره (۱) ماده (۵۲)

آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی و اقلام اطلاعات مورد نیاز برای اعمال رویه‌های شناسایی مقتضی به شرح مذکور در مواد (۶۰) و (۶۱) آیین نامه اخیرالذکر می‌باشد.

تبصره ۲- در خصوص مشتری حقوقی، انجام تکالیف موضوع این ماده منوط به ارائه اطلاعات از سوی یکی از دارندگان امضای مجاز مشتری حقوقی و تأیید سایر آنها می‌باشد.

ماده ۲۸- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به تعیین سطح فعالیت مشتری اقدام و خدمات مربوط را متناسب با سطح فعالیت تعیین شده ارائه نماید.

ماده ۲۹- تصویر اسناد و مدارک مربوط به فرآیند شناسایی غیرحضوری مشتری، باید از طریق دوربین دستگاهی که برنامه کاربردی احراز هویت الکترونیکی ارائه شده توسط مؤسسه اعتباری در آن فعال می‌باشد، دریافت شده باشد. بارگذاری فایل عکس تصاویر مورد اشاره توسط مشتری مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳۰- مؤسسه اعتباری موظف است کلیه اقداماتی که در اجرای صحیح تکالیف شناسایی مشتریان به صورت حضوری پیش‌بینی نموده است را حداقل با همان سطح اطمینان در سازوکارهای فنی و فرآیندی مربوط به شناسایی غیرحضوری مشتریان نیز به کار گیرد.

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر اعتبار سنجی سالانه مالکیت سیم‌کارت و تلفن همراه معرفی شده توسط مشتری، از فعال بودن و نیز در دسترس بودن آن از طریق روشهایی نظیر ارسال پیامک اطمینان حاصل نماید.

۳-۳- نحوه ارائه غیرحضوری خدمات پایه

ماده ۳۲- ارائه خدمات پایه زیر به صورت غیرحضوری مجاز می‌باشد. ارائه سایر انواع خدمات پایه، حتی در صورت تشابه بخشی از فرآیندهای آن با خدمات مذکور در این ماده، ممنوع است.

- مؤسسات اعتباری: افتتاح انواع حسابهای بانکی ریالی غیر از حساب سپرده قرض الحسنه جاری؛ اعطای هرگونه ابزار پذیرش؛ اعطای انواع ابزارهای پرداخت؛ اجاره صندوق امانات؛ اعطای تسهیلات قرض الحسنه و نیز اعطای تسهیلات با موضوعات غیرتجاری به اشخاص حقیقی در زمینه‌هایی نظیر ساخت، خرید و یا تعمیر مسکن و یا خرید کالاهای ضروری نظیر خودرو و همچنین صدور ضمانتنامه که برای اهداف غیرتجاری مورد استفاده قرار می‌گیرند؛

- شرکت‌های تعاونی اعتبار: افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه پس‌انداز ریالی برای اعضاء و اعطای وام قرض الحسنه ریالی به اعضاء؛

- شرکت‌های واسپاری (لیزینگ): اعطای تسهیلات با موضوعات غیرتجاری به اشخاص حقیقی.

ماده ۳۳- در رابطه با ارائه خدماتی که مستلزم عقد قرارداد یا پذیرش رسمی شرایط مجاز استفاده از آنها توسط مشتری می‌باشند، مؤسسه اعتباری موظف است پیش از اخذ تأییدیه از مشتری نسبت به نمایش الکترونیکی پیش‌نویس قرارداد/ شرایط به وی اقدام نماید به نحوی که مشتری به صورت شفاف و کاملاً آگاهانه قرارداد الکترونیکی را تأیید نماید.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری موظف است قابلیت دریافت یک نسخه از تصویر و عکس امضای نوشتاری مشتری را از طریق ابزار الکترونیکی وی فراهم نماید.

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از ارائه خدماتی که فهرست آن توسط بانک مرکزی اعلام خواهد شد، اعتبار شناسه شهاب مشتری را از سامانه نهاب استعلام کند.

تبصره- اجرای تکلیف موضوع این ماده در مورد مشتری شرکت واسپاری (لیزینگ) و تعاونی اعتبار تسری ندارد.

ماده ۳۶- مؤسسه اعتباری مکلف است کنترل‌های لازم را به نحوی اعمال نماید تا اطمینان یابد اقدامات کافی در خصوص اشخاصی که ارائه خدمات به آنها مجاز نیست و یا با محدودیت‌هایی در ارائه خدمات مواجه می‌باشند، صورت می‌پذیرد.

فصل چهارم- سایر الزامات

ماده ۳۷- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی ملاحظات و الزامات فنی و امنیتی طراحی و توسعه راهکارهای احراز هویت الکترونیکی، اعمال رویه‌های شناسایی غیرحضوری و ارائه غیرحضوری خدمات پایه را رعایت نماید.

ماده ۳۸- تمام مراحل شناسایی الکترونیکی و غیرحضوری متقاضی باید بر بستر کانال ارتباطی رمزنگاری شده به صورت رمزنگاری انتها به انتها^۸ صورت پذیرد.

ماده ۳۹- کلیه اطلاعات مشتری که در فرآیند ارائه غیرحضوری خدمات پایه ایجاد و یا مبادله می‌شوند باید در زیرساخت‌های تحت مالکیت یا کنترل مؤسسه اعتباری ذخیره یا نگهداری شوند.

ماده ۴۰- در فرآیند ارائه غیرحضوری خدمات پایه، مؤسسه اعتباری باید اطمینان یابد که عوامل حداقلی زیر در سازوکارهای پایش تقلب در نظر گرفته شده‌اند:

۴۰-۱- فهرستی از عوامل اثبات هویت سرقت شده یا به خطر افتاده

۴۰-۲- سناریوهای تقلب شناخته شده در ارائه غیرحضوری خدمات پایه

۴۰-۳- نشانه‌های آلودگی به بدافزار در هریک از فرآیندهای اثبات هویت غیرحضوری

۴۰-۴- کلیه رویدادانگاشت‌های^۹ به کارگیری ابزارهای مربوط.

ماده ۴۱- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی سوابق و رویدادانگاشت‌های هر مرتبه از اجرای الزامات مذکور در این ضوابط را ثبت و نگهداری نماید و در صورت درخواست مراجع ذیصلاح، آن سوابق را در اختیار مراجع مذکور قرار دهد.

ماده ۴۲- مؤسسه اعتباری مکلف است امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات موضوع «دستورالعمل» و این ضوابط را مطابق ضوابط اعلام شده از سوی مراکز ذیربط فراهم نموده و مجوزهای لازم را اخذ کند.

ضوابط اجرایی دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، در (۴۲) ماده و (۷) تبصره در چهارمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۱۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی مطرح و مورد تأیید قرار گرفت.

Event ^, End-to-End Encryption
^ Logs

۴- بخشنامه شماره ۵۴۷۸۵/۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۴ موضوع ابلاغ دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت

اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی

توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند به موجب ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پول‌شویی م‌صوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند به منظور پایش مستمر ارباب رجوع در فرآیند شناسایی معمول و نیز ارزیابی ریسک برقراری تعاملات کاری با آن‌ها، نسبت به تعیین سطح فعالیت ارباب رجوع اقدام نمایند. بر این مبنا، به عنوان گام نخست از اجرای تکالیف و الزامات مقرر در ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پول‌شویی، الزامات اجرایی مربوط به تعیین سطح فعالیت اشخاص محجور به نحوی که امکان سوء استفاده از حساب‌های سپرده و سایر خدمات بانکی قابل ارائه به آن‌ها محدود گردد، طی مقرراتی با عنوان «دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری» تدوین شد و پس از سیر تشریفات اداری تصویب، به موجب بخشنامه شماره ۵۴۷۸۵/۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۲ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. در ادامه و به عنوان گام دوم، تدوین الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال در دستور کار قرار گرفت. بر این اساس، مقرراتی تحت عنوان «دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال» تدوین گردید که پس از طرح و تصویب در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۴ هیأت عامل محترم بانک مرکزی، به پیوست جهت استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی ایفاد می‌گردد. ضمن اعلام این‌که در مرحله بعدی الزامات مربوط به تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی شاغل و اشخاص حقوقی فعال ابلاغ خواهد شد، شایان ذکر می‌داند دستورالعمل پیوست متضمن احکام مهمی است که اهم آن‌ها به قرار ذیل می‌باشد:

- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی باید نسبت به تعیین سطح فعالیت موردانتظار اشخاص حقیقی فاقد شغل یا اشخاص حقوقی غیرفعال اقدام نموده و مراتب را مطابق با رویه‌ای که بانک مرکزی تعیین می‌کند به بانک مرکزی اعلام نمایند. سطح فعالیت تعیین شده نباید از حدود مجاز اعلامی بانک مرکزی برای اشخاص مزبور فراتر رود. البته در مقرر ابلاغی شرایطی در نظر گرفته شده است که به موجب آن، اشخاص حقیقی فاقد شغل در صورت وجود درآمدهای غیرشغلی مستمر مانند دریافت اجاره از املاک و یا سود دریافتی از سپرده‌های بانکی، بتوانند با ارائه اسناد و مدارک معتبر خدمات بانکی مورد نیاز خود را به نحو مطلوبی مدیریت نمایند.

• بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی باید سطح فعالیت مورد انتظار هر یک از اشخاص حقیقی فاقد شغل یا حقوقی غیرفعال را به صورت سامانه‌ای نگهداری نمایند و سطح فعالیت محقق شده آن‌ها نزد خود را حداکثر پس از ۴۸ ساعت از زمان وقوع هر تراکنش محاسبه نمایند، به نحوی که در صورت تخطی سطح فعالیت محقق شده شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال قبل از سررسید یک ساله از سطح فعالیت مورد انتظار وی، مراتب به صورت خودکار اعلام گردد.

• اشخاصی که در چارچوب رویه فوق از سطح فعالیت مورد انتظار عبور می‌نمایند، باید به طریق مقتضی از جمله از سال دعوت‌نامه به نشانی ارباب رجوع، از سال پیامک و یا سایر روش‌ها، برای ارائه توضیحات و عندالزوم تسلیم مدارک و اسناد مثبت به درگاه‌های حضوری یا غیرحضوری مؤسسه اعتباری دعوت شوند و فرم پیوست برای تکمیل در اختیار آن‌ها قرار گیرد. در این شرایط، نحوه اقدام مؤسسه اعتباری متناوب با توضیحات ارائه شده از سوی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال مربوط تبیین شده است. همچنین ضمانت اجرای مقتضی برای عدم مراجعه اشخاص مزبور در مهلت یک‌ماهه تعیین شده جهت مراجعه به درگاه‌های حضوری یا غیرحضوری مؤسسه اعتباری و ارائه توضیحات مذکور در نظر گرفته شده است.

• علاوه بر پایش سطح فعالیت اشخاص یاد شده، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی باید از طریق اتصال اطلاعات اصدای اشخاص به سامانه‌های عملیاتی خود، از عدم ارائه خدمات بانکی شامل افتتاح حساب سپرده تجاری، اعطای هرگونه ابزار پذیرش و اعطای تسهیلات و قبول انواع تعهدات با موضوعات تجاری به اشخاص حقیقی فاقد شغل و نیز افتتاح حساب سپرده بانکی، اعطای هرگونه ابزار پذیرش، اعطای هرگونه ابزار پرداخت، اعطای انواع تسهیلات و قبول انواع تعهدات و اعطای دسته چک جدید به اشخاص حقوقی غیرفعال اطمینان حاصل نمایند.

با عنایت به مراتب فوق و ضمن ایفاد یک نسخه از «دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال»، خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق آن، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیر فعال»

به استناد ماده (۶۷) آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پول شویی م صوب جل سه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران ابلاغی طی بخ شننامه شماره ۹۸/۲۶۳۵۵۰ مورخ ۱۳۹۸/۰۸/۰۴ و به منظور تبیین ضوابط اجرایی مربوط به چگونگی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیر فعال در مؤسسات اعتباری و نحوه مواجهه با موارد بروز مغایرت در سطح فعالیت مورد انتظار آن اشخاص، «دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیر فعال» که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می شود، به شرح زیر تدوین می گردد:

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصلاحات و عبارت به کار رفته به شرح زیر تعریف می شوند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- مرکز: مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی؛

۳-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می کند؛

۴-۱- شخص حقیقی فاقد شغل: به شخص حقیقی اطلاق می شود که اشتغال به کار ندارد و وضعیت اطلاعات شغلی خود را به مؤسسه اعتباری تحت یکی از عناوین زیر اظهار داشته است:

- بازنشسته: کلیه اشخاصی که حقوق یا مستمری مربوط به خود را به دلایلی نظیر رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در قوانین مربوط یا از کار افتادگی از صندوقهای بازنشستگی از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و ... دریافت می کنند. همچنین اشخاص حقیقی فاقد شغلی که از مستمری بازماندگان بهره مند می شوند، در این سند در شمول مصادیق اشخاص بازنشسته می باشند.

- مستمریگیر: کلیه اشخاص تحت پوشش نهادهای حمایتی از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره) و یا سازمان بهزیستی کشور که مستمری و یا کمک هزینه مخارج زندگی، از نهادهای مذکور دریافت می کنند.

- بیکار: کلیه اشخاص حقیقی فاقد شغل که شامل مصادیق اشخاص «بازنشسته» و «مستمری بگیر» نمی باشند.

دانش‌آموزان، دانشجویان، بانوان خانه‌دار، اشخاصی که مقرری بیمه بیکاری دریافت می‌نمایند و نیز اشخاص حقیقی خارجی دارای اجازه اقامت معتبر که فاقد مجوز فعالیت معتبر در کشور می‌باشند، در شمول اشخاص بیکار تلقی می‌شوند.

۱-۵- شخص حقوقی غیرفعال: شخص حقوقی که به موجب تبصره (۴) ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم موصوب سال ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی، به مدت پنج (۵) سال فاقد فعالیت اقتصادی بوده و از طریق پایگاه اطلاعات هویتی اشخاص حقوقی ایرانی به عنوان «غیرفعال مالیاتی» به مؤسسات اعتباری معرفی می‌شود.

۱-۶- حساب سپرده بانکی: حساب سپرده قرض‌الحسنه (پس‌انداز/جاری) و حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاهمدت عادی؛

۱-۷- ابزار پرداخت: انواع کارتهای فیزیکی یا مجازی و یا هر روش و ابزاری که مؤسسه اعتباری در اختیار دارنده آن قرار می‌دهد و برای وی امکان دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه را به شخص دیگر فراهم می‌سازد؛

۱-۸- ابزار پذیرش: دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌ای الکترونیکی که می‌توان با استفاده از ابزار پرداخت نسبت به انجام عملیات دریافت، پرداخت و یا انتقال وجه اقدام کرد؛

۱-۹- سطح فعالیت مورد انتظار: پیش‌بینی مجموع حداکثر گردش بدهکار و بستانکار تمامی حسابهای سپرده بانکی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال نزد هر مؤسسه اعتباری در مقاطع زمانی یک‌ساله که انتظار می‌رود از ابتدا تا انتهای هر سال شمسی، محقق گردد.

۱-۱۰- سطح فعالیت محقق شده: مجموع گردش بدهکار و بستانکار تمامی حسابهای سپرده بانکی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال نزد هر مؤسسه اعتباری در پایان هر روز و از مبدأ ابتدای سال شمسی. تراکنش‌های بستانکار ناشی از واریز سود حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدتدار، واریز و برداشت ناشی از اشتباه واریزی وجوه توسط مؤسسه اعتباری، نقل و انتقال الکترونیکی بین حسابهای سپرده بانکی شخص نزد همان مؤسسه اعتباری یا سایر مؤسسات اعتباری در شمول سطح فعالیت محقق شده قرار نمی‌گیرند.

۱-۱۱- نقل و انتقال الکترونیکی: هرگونه عملیات بانکی که از طریق ابزارهای الکترونیکی انجام شود و به ازای آن مبلغی از حساب سپرده مشتری نزد مؤسسه اعتباری به حساب ذینفع در آن مؤسسه اعتباری یا مؤسسه اعتباری دیگر منتقل گردد. هرگونه نقل و انتقال وجوه که از طریق سامانه‌های پرداخت کشور شامل سامانه تسویه ناخالص‌آنی (ساتنا)، سامانه پایاپای الکترونیکی (پایا)، سامانه پرداخت لحظه‌ای (پل) انجام شود یا به طریق نقل و انتقال درون بانکی وجوه بین حسابهای سپرده صورت پذیرد، در شمول نقل و انتقالات الکترونیکی می‌باشد.

۱-۱۲- تفاوت فاحش: در این دستورالعمل، تفاوت ۱۰ برابری سطح فعالیت محقق شده شخص حقیقی فاقد

شغل یا شخص حقوقی غیرفعال با سطح فعالیت مورد انتظار آن شخص، به عنوان تفاوت فاحش محسوب می‌شود.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری مکلف است نسبت به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال اقدام نموده و مراتب را مطابق با رویه‌ای که بانک مرکزی تعیین می‌کند به آن بانک اعلام نماید.

ماده ۳- حد مجاز سطح فعالیت مورد انتظار بانک مرکزی برای شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال به شرح جدول زیر است:

نوع شخص	حداکثر سطح فعالیت مورد انتظار
بازنشسته	۲۰ میلیارد ریال
مستمری بگیر	۱۰ میلیارد ریال
بیکار	۵ میلیارد ریال
غیرفعال مالیاتی	۵ میلیارد ریال

تبصره ۱- در صورتی که سطح فعالیت مورد انتظار شخص حقیقی فاقد شغل به دلیل وجود درآمدهای غیر شغلی مستمر مانند دریافت اجاره از املاک و یا سود دریافتی از سپرده‌های بانکی و ...، بیش از حد مجاز سطح فعالیت مورد انتظار مذکور در جدول فوق برای اشخاص فاقد شغل باشد، مؤسسه اعتباری در هر مورد باید پس از دریافت اسناد مثبته دال بر وجود درآمدهای غیر شغلی مستمر در همان سال شمسی و به نام شخص مزبور، مراتب را پس از تأیید واحد رعایت قوانین و مقررات مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی اعلام نماید.

تبصره ۲- چنانچه شخص حقیقی فاقد شغل در شمول اشخاص محجور موضوع دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسه اعتباری ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۴۱۸۰۴/۲۴۰۰ مورخ ۲۲/۰۸/۱۴۰۰ نیز قرار داشته باشد، تعیین سطح فعالیت مورد انتظار آن شخص باید مطابق با ماده (۲) این دستورالعمل انجام پذیرد.

ماده ۴- اشخاص حقیقی فاقد شغل می‌توانند در صورت اعتراض به سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده توسط مؤسسه اعتباری برای آنها، حداکثر ظرف مدت ۲ ماه پس از اطلاع از سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده، به مؤسسه

اعتباری مراجعه نموده و با ارائه اسناد و مدارک مربوط، تقاضای خود برای افزایش سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده را به مؤسسه اعتباری تسلیم نمایند.

تبصره ۱- عدم مراجعه شخص حقیقی فاقد شغل به مؤسسه اعتباری ظرف مهلت زمانی مذکور، به منزله تأیید سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده می باشد.

تبصره ۲- در صورت تأیید تقاضای شخص حقیقی فاقد شغل توسط مؤسسه اعتباری، افزایش سطح فعالیت مورد انتظار وی بلامانع خواهد بود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری مکلف است سطح فعالیت مورد انتظار شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال را به صورت سامانه‌ای نگهداری نموده و سطح فعالیت محقق شده وی نزد خود را حداکثر پس از ۴۸ ساعت از زمان وقوع هر تراکنش محاسبه نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است سامانه‌های اطلاعاتی خود را به نحوی طراحی نماید که در صورت تخطی سطح فعالیت محقق شده شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال قبل از سررسید یک ساله از سطح فعالیت مورد انتظار وی، به صورت خودکار، مراتب اعلام گردد. در این صورت، مؤسسه اعتباری مکلف است پس از دریافت اعلامیه سامانه‌ای عبور از سطح فعالیت مورد انتظار، از شخص مزبور به طریق مقتضی از جمله ارسال دعوتنامه به نشانی ارباب رجوع، ارسال پیامک و یا سایر روشها دعوت نماید تا برای ارائه توضیحات به مؤسسه اعتباری مراجعه کند.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری می تواند از راهکارهای غیرحضوری برای اخذ توضیحات از شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال نیز استفاده نماید.

تبصره ۲- مهلت مراجعه شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال به درگاههای حضوری و غیرحضوری مربوط نمی تواند بیش از یک ماه از زمان دریافت اعلامیه سامانه‌ای عبور از سطح فعالیت مورد انتظار باشد. مؤسسه اعتباری مربوط باید در دعوتنامه ارسالی، مهلت یادشده را ذکر نماید.

ماده ۷- چنانچه اعلامیه سامانه‌ای عبور از سطح فعالیت مورد انتظار حاکی از تفاوت فاحش باشد، علاوه بر دعوت از شخص مزبور مطابق فرآیند مقرر در ماده (۶)، مراتب باید بلافاصله به صورت محرمانه و بدون اطلاع شخص مورد نظر، به واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری اطلاع داده شود. واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری نیز باید پس از بررسی اولیه، نسبت به ارسال گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرکز حداکثر تا پایان همان روز کاری اقدام نماید.

ماده ۸- پس از مراجعه شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال به درگاههای حضوری یا غیرحضوری مؤسسه اعتباری، «فرم مغایرت سطح فعالیت محقق شده با سطح فعالیت مورد انتظار» به شرح پیوست باید در اختیار

آن شخص قرار داده شود. مؤسسه اعتباری باید فرم تکمیل شده مذکور را بررسی نموده و حسب مورد مطابق یکی از موارد ذیل اقدام نماید:

۸-۱- چنانچه دلایل و یا مستندات اعلام شده از سوی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال مورد تأیید مؤسسه اعتباری قرار گیرد و ناشی از تراکنش (تراکنش‌هایی) باشد که به صورت غیرمستمر (اتفاقی) و خارج از عملیات متعارف شخص مذکور به وقوع پیوسته باشد، مؤسسه اعتباری بدون نیاز به تغییر سطح فعالیت موردانتظار، مراتب را در پرونده شناسایی آن شخص ثبت می‌نماید. در این شرایط، تراکنش‌های مربوط از شمول محاسبات سامانه‌ای خارج می‌گردند و محاسبه سطح فعالیت محقق شده شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال نزد مؤسسه اعتباری، با خارج کردن تراکنش‌های مزبور، مجدداً از ابتدای سال شمسی صورت می‌پذیرد.

۸-۲- چنانچه دلایل و یا مستندات اعلام شده از سوی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال، مورد تأیید مؤسسه اعتباری قرار گرفته و ناشی از تراکنش (تراکنش‌هایی) باشد که به دلیل تغییر وضعیت اقتصادی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال به وقوع پیوسته است، مؤسسه اعتباری باید نسبت به اخذ مستندات کافی از آن شخص اقدام نموده و علاوه بر اصلاح سطح فعالیت موردانتظار با لحاظ حد مجاز مذکور در ماده (۳)، اسناد و مدارک مرتبط را به روزرسانی نماید. در این شرایط، محاسبات سامانه‌ای بر مبنای سطح فعالیت موردانتظار جدید صورت می‌پذیرد.

۸-۳- چنانچه دلایل و یا مستندات اعلام شده از سوی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال مورد تأیید مؤسسه اعتباری قرار نگیرد، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به صورت محرمانه و در قالب گزارش معاملات و عملیات مشکوک به انضمام «فرم تکمیل شده مغایرت سطح فعالیت محقق شده با سطح فعالیت موردانتظار» و مستندات دریافتی از شخص مزبور، به مرکز ارز سال نماید. دلایل و یا مستنداتی که نشان دهد تراکنش‌های حسابهای سپرده بانکی شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال مربوط به شخص دیگری است در شمول ضوابط این بند می‌باشد.

تبصره ۱- چنانچه اشخاص حقیقی که قبلاً وضعیت اطلاعات شغلی خود را به مؤسسه اعتباری «فاقد شغل» اظهار نموده‌اند، اطلاعات و مستندات معتبری ارائه نمایند که نشان‌دهنده اشتغال آنها باشد مؤسسه اعتباری باید سطح فعالیت موردانتظار آنها را مشمول ضوابط مربوط به تعیین سطح فعالیت اشخاص دارای شغل که متعاقباً اعلام خواهد شد، قرار دهد.

تبصره ۲- چنانچه اشخاص حقوقی که قبلاً در پایگاه اطلاعات هویتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با عنوان «غیرفعال مالیاتی» معرفی شده بودند، در پایگاه مذکور به حالت «فعال» تبدیل شوند، مؤسسه اعتباری باید سطح فعالیت موردانتظار آنها را مشمول ضوابط مربوط به تعیین سطح فعالیت اشخاص حقوقی فعال که متعاقباً اعلام خواهد شد، قرار دهد.

ماده ۹- چنانچه شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال در مهلت یکماهه تعیین شده به درگاههای حضوری یا غیرحضوری مؤسسه اعتباری مراجعه ننماید، مؤسسه اعتباری مکلف است همه ابزارهای پرداخت آن شخص را غیرفعال نماید. فعال نمودن مجدد ابزارهای پرداخت منوط به مراجعه شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال و ارائه اسناد مثبت و بررسی و تأیید آنها توسط مؤسسه اعتباری می باشد.

تبصره- مؤسسه اعتباری باید همزمان با غیرفعال نمودن ابزارهای پرداخت شخص حقیقی فاقد شغل یا شخص حقوقی غیرفعال و نیز متعاقباً توأم با فعال نمودن مجدد آن، مراتب را مطابق با رویه ابلاغی توسط بانک مرکزی، به بانک مرکزی اعلام نماید. بانک مرکزی نسبت به محدودیت یا ممنوعیت دسترسی شخص مزبور به سامانه های پرداخت کشور اقدام می نماید.

ماده ۱۰- حسابهای سپرده سرمایه گذاری بلندمدت تراکنش محور نمی باشند و مشمول محاسبات سطح فعالیت موردانتظار و سطح فعالیت محقق شده نمی گردند. ایجاد قابلیت دریافت و پرداخت برای حسابهای سپرده مذکور و یا اتصال کارت پرداخت به آنها به هر نحو مطلقاً ممنوع است.

ماده ۱۱- ارائه خدمات زیر به اشخاص حقیقی فاقد شغل یا اشخاص حقوقی غیرفعال مجاز نمی باشد. ارائه سایر خدمات بانکی به اشخاص فاقد شغل/فعالیت، منوط به رعایت قوانین و مقررات مربوط بلامانع است:

۱-۱۱- اشخاص حقیقی فاقد شغل:

- اعطای هرگونه ابزار پذیرش،
- اعطای تسهیلات و قبول انواع تعهدات با موضوعات تجاری از قبیل گشایش اعتبار اسنادی، تسهیلات در قالب مضاربه، خرید دین، سلف و ...

• افتتاح حساب سپرده تجاری؛

۲-۱۱- اشخاص حقوقی غیرفعال:

- افتتاح حساب سپرده بانکی،
- اعطای هرگونه ابزار پذیرش،

- اعطای هرگونه ابزار پرداخت،
- اعطای انواع تسهیلات و قبول انواع تعهدات،
- اعطای دسته چک؛

تبصره- ممنوعیت ارائه خدمات به اشخاص حقوقی غیرفعال مشمول خدماتی که در دوره فعال بودن آنها اعطاء شده‌اند، نمی‌گردد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری پس از تعیین سطح فعالیت موردانتظار اشخاص حقیقی فاقد شغل، باید با استفاده از روشهایی نظیر ارزش سال پیامک یا درج در پایگاه اطلاع رسانی خود، اطلاع رسانی لازم را در این خصوص انجام داده و تمهیدات مقتضی را برای دریافت اعتراضهای احتمالی اشخاص مشمول به سطح فعالیت موردانتظار تعیین شده در چارچوب ماده (۴) این دستورالعمل فراهم نماید.

«دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال» در (۱۲) ماده و (۱۰) تبصره در هفتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۴ هیأت عامل بانک مرکزی مطرح و مورد تأیید قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ آن لازم الاجراست.

۵- بخشنامه شماره ۰۱/۹۹۲۷۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ موضوع افتتاح هرگونه حساب سپرده بانکی به صورت گروهی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی

توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، به موجب ماده (۵۸) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران، افتتاح حساب سپرده بانکی از جمله خدماتی است که ارائه آن مستلزم اعمال رویه‌های شناسایی معمول می‌باشد. بنابراین بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی باید پیش از افتتاح حساب سپرده بانکی برای متقاضیان، تدابیر مناسبی اتخاذ کنند تا از انجام رویه‌های شناسایی معمول به ویژه اقدامات مذکور در مواد (۵۹)، (۶۰) و (۶۱) آیین‌نامه یادشده اطمینان حاصل نمایند. با وجود مراتب فوق، بررسی‌های به‌عمل آمده حاکی از آن است که برخی از مؤسسات اعتباری بنا به درخواست مشتریان حقوقی، اقدام به افتتاح حساب سپرده بانکی به صورت گروهی و به نفع اشخاص حقیقی که عموماً دارای روابط استخدامی و قراردادی با شخص حقوقی متقاضی هستند، بدون انجام تشریفات و الزامات مذکور در فوق می‌نمایند. بدیهی است این اقدام نه تنها امکان انجام رویه‌های شناسایی معمول را از مؤسسه اعتباری سلب می‌نماید بلکه اجرای قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را خدشه‌دار می‌کند.

با عنایت به مراتب فوق، مقتضی است دستور فرمایند از افتتاح هرگونه حساب سپرده بانکی به صورت گروهی نظیر افتتاح حساب سپرده به صورت گروهی برای کارکنان اشخاص حقوقی و به تقاضای شخص حقوقی مربوط، احتراز گردد. بدیهی است متقاضیان افتتاح حساب سپرده به روش مذکور می‌توانند از روش‌های غیرحضوری و در چارچوب دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۶۹۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ و نیز ضوابط اجرایی دستورالعمل مذکور که به موجب بخشنامه شماره ۰۱/۴۹۷۱۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۳۱ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید، اقدام به افتتاح حساب سپرده نمایند.»

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد..

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

۶- بخشنامه شماره ۱/۱۴۸۸۴۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۴ موضوع ابلاغ «دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و

خدمات بانکی مرتبط با آن»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیربانکی توسعه، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود

باسلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند به منظور تمهید شرایط لازم برای اجرای قوانین و مقررات ناظر بر تفکیک حساب‌های تجاری و غیرتجاری از جمله مواد (۱۰) و (۱۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸، تبصره (۱) ماده (۵۲)، بند (۳) ماده (۵۹) و ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران و نیز تبصره (۱) ماده (۹) و ماده (۱۵) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص م صوب یک‌هزار و دویست و هشتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۹ شورای پول و اعتبار با اصلاحات و الحاقات بعدی، اقدامات مختلفی در دستور کار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی کشور قرار گرفته است. برای این منظور، سامانه‌هایی تدارک یافته و وب‌سرویس‌هایی برای تبادل اطلاعات فیما بین بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی کشور و نیز فیما بین بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور در نظر گرفته شده است تا فرآیند یادشده با حداکثر سهولت و سرعت انجام پذیرد.

با آماده شدن زیرساخت‌های لازم برای اجرای طرح فوق‌الاشعار، تدوین مقرراتی به منظور تفکیک حساب‌های سپرده بانکی اشخاص به حساب‌های تجاری و غیرتجاری ضروری می‌نمود. در این راستا، مقرراتی با عنوان «دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن» تدوین شد که در بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۲ هیأت عامل محترم بانک مرکزی مورد تأیید واقع شد. بدین‌وسیله ضمن ایفاد نسخه‌ای از دستورالعمل یادشده به شرح پیوست، خاطر نشان می‌سازد اهم احکام دستورالعمل موصوف به قرار زیر است:

- تمامی حساب‌های سپرده بانکی اشخاص حقوقی، حساب تجاری محسوب می‌شوند.
- حساب سپرده بانکی اشخاص حقیقی، حساب غیرتجاری است و فقط در صورت طی یکی از تشریفات مذکور در ماده (۴) دستورالعمل به حساب تجاری تبدیل می‌شود. غیرتجاری شدن حساب‌های تجاری اشخاص حقیقی نیز فقط در چارچوب رویه‌های مذکور در همان ماده میسر است.
- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به پذیرش درخواست تجاری شدن حساب سپرده مشتری خارجی است که یکی از مجوزهای فعالیت معتبر شامل اجازه اشتغال صادره توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا مجوز سرمایه‌گذاری خارجی موضوع ماده (۶) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی را ارائه نماید. مشتریان خارجی فعلی مؤسسات اعتباری که از ابزارهای پذیرش استفاده می‌کنند، یک‌سال مهلت دارند تا مجوزهای لازم را اخذ و به مؤسسه اعتباری ارائه نمایند.

- مؤسسه اعتباری مجاز به پذیرش درخواست ورود شریک جدید به حساب تجاری مشترک نمی‌باشد. متقاضیان در صورت نیاز به توسیع شرکاء، باید درخواست افتتاح حساب مشترک جدید به مؤسسه اعتباری ارائه و تشریفات لازم را سپری کنند. شایان ذکر می‌داند، درخواست خروج هریک از شرکاء از حساب تجاری مشترک، پس از طی رویه‌های مذکور در ماده (۹) دستورالعمل میسر می‌باشد.
- در دستورالعمل مذکور و در رابطه با خدمات بانکی مرتبط با کسب و کار اشخاص کنترل‌هایی در نظر گرفته شده که مهمترین آن‌ها به قرار زیر است:
 - ❖ هرگونه ارائه خدمات بانکی برای تأمین ارز مربوط به واردات کالا و خدمات منوط به وجود حساب تجاری به نام متقاضی واردات می‌باشد. انتقال وجوه ریالی مربوط به تقاضای تأمین ارز به منظور واردات کالا و خدمات نیز صرفاً از محل حساب تجاری امکان‌پذیر می‌باشد.
 - ❖ هرگونه اعطای تسهیلات ریالی و ارزی منوط به وجود حساب تجاری به نام متقاضی تسهیلات و کارسازی وجه آن در حساب تجاری می‌باشد. مگر آن‌که به تشخیص رکن اعتباری مربوط در مؤسسه اعتباری اعطای تسهیلات ریالی در قالب قرض‌الحسنه، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، جعاله و مرابحه به مشتری، در امور غیرتجاری کاربرد داشته باشد. این مهم بر صدور هرگونه ضمانت‌نامه و نیز گشایش هرگونه اعتبار اسنادی نیز تسری دارد.
- برای صاحبان حساب‌های تجاری مشوق‌های بانکی به شرح مذکور در ماده (۱۶) دستورالعمل در نظر گرفته شده که مؤسسه اعتباری با لحاظداشت ماهیت و میزان فعالیت تجاری صاحبان حساب‌های تجاری موظف به کاربست آن‌ها می‌باشد.
- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری مسئول نظارت بر اجرای مفاد این دستورالعمل در نظر گرفته شده است.

با عنایت به مراتب فوق و ضمن ایفاد یک نسخه از «دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن»، خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق آن، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخش‌نامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن»

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می روند:

۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲- سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور؛

۳- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۴- مشتری: به شخص حقیقی اعم از ایرانی و خارجی اطلاق می گردد که دارنده حساب سپرده بانکی نزد مؤسسه اعتباری باشد و یا درخواست وی مبنی بر افتتاح حساب سپرده بانکی به مؤسسه اعتباری ارائه شده باشد؛

۵- حساب تجاری: هرگونه حساب سپرده بانکی متعلق به مشتری که به عنوان حساب تجاری از سوی سازمان اعلام شده و فعالیت تجاری متناظر با آنها تعیین شده باشد. حساب های فروش پس از تأیید سازمان و نیز حسابهای سپرده اشخاص حقوقی، حساب تجاری محسوب می شوند.

۶- حساب غیرتجاری: هر حساب سپرده بانکی متعلق به مشتری غیر از حساب های تجاری؛

۷- سامانه سیاح: سامانه ای است که تحت راهبری و مدیریت بانک مرکزی بوده و از طریق آن، اطلاعات حساب های سپرده توسط مؤسسات اعتباری ثبت می گردد.

۸- شخص حقوقی غیرفعال: شخص حقوقی که به موجب تبصره (۴) ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب سال ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی، به مدت پنج (۵) سال فاقد فعالیت اقتصادی بوده و از طریق پایگاه اطلاعات هویتی اشخاص حقوقی ایرانی به عنوان «غیرفعال مالیاتی» به مؤسسات اعتباری معرفی می شود.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری دارنده حساب تجاری مکلف است سیاست ها، رویه ها و فرایندهای مشخص و شفافی را با لحاظ قوانین و مقررات مربوط، از جمله مفاد این دستورالعمل تهیه و پس از تصویب در هیأت مدیره، برای اجرا به واحدهای ذیربط ابلاغ نماید. این سیاست ها، رویه ها و فرایندها، باید متضمن ایجاد اطمینان کافی نسبت به استفاده و بهره برداری از حساب تجاری صرفاً توسط مشتریانی باشد که پرونده فعال مالیاتی نزد سازمان دارند.

فصل دوم- ضوابط ناظر بر حساب تجاری

ماده ۳- حساب تجاری مشتری فقط در قالب یکی از انواع حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز، حساب سپرده قرض الحسنه جاری و حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی قابل افتتاح می باشد.

ماده ۴- حساب سپرده بانکی مشتری، حساب غیرتجاری است و فقط در صورت تحقق یکی از موارد زیر، به حساب تجاری تبدیل می شود.

4-1- اعلام اطلاعات حساب سپرده بانکی به سازمان توسط مشتری و دریافت تأییدیه سامانه ای سازمان از طریق سامانه سیاح که متضمن تجاری شدن حساب سپرده بانکی مربوط باشد؛

4-2- اعلام اطلاعات حساب سپرده بانکی و پرونده مالیاتی به مؤسسه اعتباری توسط مشتری و دریافت تأییدیه سامانه ای سازمان از طریق سامانه سیاح که متضمن تجاری شدن حساب سپرده بانکی مربوط باشد.

تبصره ۱- تغییر وضعیت حساب سپرده سرمایه گذاری بلندمدت و حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه مشتری به حساب تجاری مجاز نمی باشد. مؤسسه اعتباری موظف است تمهیدات لازم را برای ممنوعیت تغییر وضعیت مذکور در این تبصره به روش سامانه ای اتخاذ نماید.

تبصره ۲- تبدیل حساب تجاری به غیرتجاری صرفاً در صورت تحقق یکی از موارد زیر میسر است:

۱- اعلام اطلاعات حساب تجاری به سازمان توسط مشتری و دریافت تأییدیه سامانه ای سازمان از طریق سامانه سیاح که متضمن غیرتجاری شدن حساب سپرده بانکی مربوط باشد؛

۲- اعلام اطلاعات حساب تجاری به مؤسسه اعتباری توسط مشتری و دریافت تأییدیه سامانه ای سازمان از طریق سامانه سیاح که متضمن غیرتجاری شدن حساب سپرده بانکی مربوط باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری فقط مجاز به پذیرش درخواست تجاری شدن حساب سپرده مشتری خارجی است که یکی از مجوزهای فعالیت معتبر شامل اجازه اشتغال صادره توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا مجوز سرمایه گذاری خارجی موضوع ماده (۶) قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب سال ۱۳۸۰ را ارائه نماید.

تبصره- در رابطه با مشتری خارجی که مجوز موضوع این ماده را در اختیار ندارد، لیکن حساب سپرده آن از طریق رویه موضوع بند (۴-۱) ماده (۴) دستورالعمل به مؤسسه اعتباری معرفی می شود، مؤسسه اعتباری مجاز به تغییر وضعیت حساب سپرده به وضعیت تجاری نمی باشد. مشتری خارجی مشمول این تبصره میتواند حداکثر ظرف مدت یکسال پس از ابلاغ این دستورالعمل، به مؤسسه اعتباری مراجعه نموده و با ارائه مجوزهای مربوط، تقاضای خود برای تجاری شدن حساب را تسلیم نماید. در صورت عدم اقدام ظرف مهلت زمانی مذکور، کلیه ابزارهای پذیرش اختصاص یافته به وی غیرفعال می گردد.

ماده ۶- در رابطه با مشتری ایرانی که اطلاعات اقتصادی آن نزد مؤسسه اعتباری مؤید وجود فعالیت تجاری به نام آن نباشد، لیکن حساب سپرده آن از طریق رویه موضوع بند (۴-۱) ماده (۴) دستورالعمل به عنوان حساب تجاری معرفی می شود، مؤسسه اعتباری باید پس از تغییر وضعیت حساب سپرده به وضعیت تجاری، از مشتری دعوت نماید تا ظرف مهلت ۲ ماه نسبت به به روز رسانی اطلاعات اقتصادی خود نزد مؤسسه اعتباری اقدام نماید. در صورت عدم ارائه اطلاعات لازم از سوی مشتری، حساب مشتری به وضعیت غیرتجاری تغییر می یابد و مراتب به نحوی که بانک مرکزی تعیین می نماید، به سازمان اعلام می شود.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به ایجاد قابلیت های لازم برای تغییر وضعیت حساب سپرده بانکی از وضعیت غیرتجاری به وضعیت تجاری و نیز از وضعیت تجاری به وضعیت غیرتجاری در سامانه های عملیاتی خود اقدام نماید به نحوی که این تغییرات بلافاصله و به روشی که بانک مرکزی تعیین می کند، به سامانه سیاح اعلام شود.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری باید در سامانه های عملیاتی و نظارتی خود ترتیباتی را اتخاذ نماید که امکان مشاهده وضعیت حساب سپرده بانکی اعم از غیرتجاری و تجاری برای کاربران واحدهای نظارتی و عملیاتی مؤسسه اعتباری و مشتریان مربوط فراهم باشد.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است تمهیداتی را اتخاذ نماید که درخواست خروج هریک از شرکاء از حساب تجاری، پس از بررسی مستندات توسط واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری، به روش سامانه ای به بانک مرکزی ارسال شود. بانک مرکزی با همکاری سازمان درخواست مذکور را بررسی و نتیجه را به مؤسسه اعتباری اعلام می نماید.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری تا زمان اعلام نتیجه از سوی بانک مرکزی، مجاز به پذیرش درخواست موضوع این ماده نمی باشد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری مجاز به پذیرش درخواست ورود شریک جدید به حساب مشترک تجاری نمی باشد.

متقاضیان در صورت نیاز به توسیع شرکاء، باید درخواست افتتاح حساب مشترک جدید به مؤسسه اعتباری ارائه و تشریفات موضوع ماده (۴) دستورالعمل را سپری نمایند.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری مکلف است سازوکاری را اتخاذ نماید که بلافاصله پس از تغییر وضعیت حساب سپرده «از وضعیت غیرتجاری به وضعیت تجاری» یا «از وضعیت تجاری به وضعیت غیرتجاری»، اعلامیه آن در قالب پیامک به شماره تلفن همراه متعلق به مشتری ارسال شود.

فصل سوم- اعمال کنترل های مقتضی بر خدمات بانکی مرتبط با کسب و کار اشخاص

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است هرگونه ارائه خدمات بانکی برای تأمین ارز مربوط به واردات کالا و خدمات را منوط به وجود حساب تجاری به نام متقاضی واردات نزد همان مؤسسه اعتباری نماید. انتقال وجوه ریالی مربوط به تقاضای تأمین ارز به منظور واردات کالا و خدمات، صرفاً از محل حساب تجاری امکانپذیر می باشد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است هرگونه اعطای تسهیلات ریالی و ارزی را منوط به وجود حساب تجاری به نام متقاضی تسهیلات و کارسازی وجه آن در حساب تجاری وی نماید.

تبصره ۱- در صورتی که به تشخیص رکن اعتباری مربوط در مؤسسه اعتباری، اعطای تسهیلات ریالی در قالب قرض الحسنه، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، جعاله و مباحه به مشتری، در امور غیرتجاری کاربرد داشته باشد، وجود حساب تجاری به نام متقاضی تسهیلات، در شمول احکام مقرر در این ماده قرار ندارد.

تبصره ۲- در رابطه با تسهیلاتی که اعطای آنها مستلزم دریافت صورتحساب میباشند و وجه تسهیلات باید در حساب سپرده بانکی فروشنده کالا/خدمت کارسازی شوند، مؤسسه اعتباری موظف است از تجاری بودن حساب سپرده بانکی مقصد اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است صدور هرگونه ضمانتنامه و نیز گشایش هرگونه اعتبار اسنادی را منوط به وجود حساب تجاری به نام ضمانت خواه/متقاضی اعتبار نماید.

تبصره- در صورتی که به تشخیص رکن اعتباری مربوط در مؤسسه اعتباری، ضمانتنامه مورد تقاضای مشتری در فعالیتهای غیرتجاری کاربرد داشته باشد، وجود حساب تجاری به نام ضمانت خواه در شمول احکام مقرر در این ماده قرار ندارد.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری مکلف است سازوکاری را اتخاذ نماید که هرگونه ابزار پذیرش فقط به صاحبان حسابهای تجاری اختصاص یابد. مؤسسه اعتباری باید همواره از اتصال ابزار پذیرش به حساب تجاری اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه بالاتر از "ده میلیارد ریال" درون بانکی و بین بانکی روزانه مشتری که از محل یک یا چند حساب تجاری وی انجام می شود را منوط به تکمیل قسمت (فیلد) بابت در فرم های مربوط و ارایه اسناد مثبته دال بر انجام معامله، قرارداد و یا علت انتقال وجه نموده و تصویری از اسناد مثبته مربوط به انتقال وجه در پرونده تراکنش مذکور را نگهداری نماید.

فصل چهارم- اعمال مشوق های بانکی برای حمایت از صاحبان حساب های تجاری

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری موظف است با لحاظ داشت ماهیت و میزان فعالیت تجاری صاحبان حساب های تجاری، مشوق های بانکی زیر را متناسباً و حسب مورد برای آنها فعال نماید:

16-1 اعطای دسته چک جدید در صورت بازگشت تمامی برگه های دسته چک های قبلی و نیز بازگشت سه پنجم (۶۰ واحد درصد) از برگه های آخرین دسته چک متصل به حساب تجاری؛

۱۶-۲ اعمال تخفیف در کارمزد خدمات بانکی حداکثر تا "۴۰ درصد" فقط در رابطه با سرفصل های " صدور انواع ضمانتنامه"، "حواله ها" و "وصول بروات" مندرج در «جدول کارمزد خدمات بانکی ریالی و الکترونیکی» مصوب هیأت عامل بانک مرکزی؛

۱۶-۳ افزایش محدودیت روزانه برداشت غیر حضوری از کلیه حساب های تجاری مشتری، حداکثر تا پنج میلیارد ریال؛
16-4 افزایش محدودیت ماهانه برداشت غیر حضوری از کلیه حساب های تجاری مشتری، حداکثر تا سی میلیارد ریال؛

16-5 در اولویت قراردادادن ضمانت اشخاص دارای حساب تجاری به عنوان یکی از وثایق قابل قبول برای اعطای تسهیلات خرد، موضوع «دستورالعمل اجرایی اعطای تسهیلات خرد» مصوب کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

16-6 عدم اعمال محدودیت های مربوط به تعداد مجاز حساب سپرده اشخاص حقیقی در افتتاح و نگهداری حساب تجاری برای مشتری؛

تبصره - بانک مرکزی با ملحوظ نظر قراردادادن ماهیت و میزان فعالیت تجاری مشتری، محدودیت تعداد حساب تجاری را در هنگام افتتاح حساب از طریق سامانه سیاح اعمال می نماید.

فصل پنجم- سایر موارد

ماده ۱۷- تفکیک حساب های تجاری از حساب های غیر تجاری مشتریان نزد مؤسسه اعتباری باید به نحوی باشد که مؤسسه اعتباری قادر به پایش رفتار مالی مشتری بر مبنای عملیات تجاری و غیر تجاری وی، اجرای سیاست های تشویقی و نیز اعمال کنترل های مذکور در دستورالعمل به صورت سامانه ای باشد .

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری مکلف است رفتار مالی دارندگان حساب های سپرده نزد خود را مستمراً تحت رصد و ارزیابی داشته باشد. بدین منظور، حساب های غیر تجاری بر مبنای میزان درآمدهای شغلی و غیرشغلی دارندگان آنها و در چارچوب مقررات ناظر از جمله «دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری» مصوب هیأت عامل بانک مرکزی و حساب های تجاری متناسب با ماهیت کسب و کار دارندگان آن حساب ها و با استفاده از اطلاعات اقتصادی موضوع مواد (۶۰) و (۶۱) «آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» و حسابهای تجاری اشخاص حقوقی غیر فعال وفق «دستورالعمل الزامات اجرایی تعیین سطح فعالیت

اشخاص حقیقی فاقد شغل و اشخاص حقوقی غیرفعال» موصوب هیأت عامل بانک مرکزی باید مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری باید با استفاده از روشهایی نظیر ارسال پیامک یا درج در پایگاه اطلاع رسانی خود، اطلاع رسانی لازم را در خصوص مفاد این دستورالعمل به ویژه فرآیند ایجاد حساب تجاری و نیز مشوق های بانکی تمهید شده، انجام دهد.

ماده ۲۰- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری مسئول نظارت بر اجرای مفاد این دستورالعمل است و باید گزارش اقدامات خود را در خصوص مفاد دستورالعمل به نحوی که بانک مرکزی تعیین می نماید به صورت ماهانه به بانک مرکزی اعلام کند.

تبصره- مؤسسه اعتباری باید سازوکارهای اجرایی لازم را برای واحد مبارزه با پولشویی تمهید نماید به نحوی که متضمن همکاری سایر واحدهای ذیربط - به ویژه واحد فناوری اطلاعات- با واحد مبارزه با پولشویی باشد .

ماده ۲۱- تخلف از اجرای مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های انتظامی مقرر در قوانین و مقررات مربوط می شود.

«دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن» در (۲۱) ماده و (۱۰) تبصره در بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۲ هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسید.

۷- بخشنامه شماره ۱/۱۵۵۳+۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل

مسئولان واحد مبارزه با پولشویی مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی

توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

باسلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند به موجب مفاد تبصره ماده (۱۲) «دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۱/۳۹۶۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰، بررسی صلاحیت تخصصی افراد معرفی شده برای تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مؤسسات اعتباری توسط مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی منوط به اعلام نظر مساعد بانک مرکزی در خصوص فرد معرفی شده، گردیده است. همچنین بانک مرکزی مجاز است در صورت احراز هر یک از موارد مقرر ذیل بندهای (۲) و (۳) ماده (۲۱) دستورالعمل مذکور، اقدام به عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مؤسسه اعتباری پیش از پایان اعتبار حکم صلاحیت تخصصی وی نماید. بر این اساس و به منظور ایجاد سازوکاری شفاف و واحد برای ارزیابی افراد موصوف، مقرراتی با عنوان «ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» تهیه گردید که پس از طرح و بررسی در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۳۰ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسه اعتباری بانک مرکزی، مورد تأیید قرار گرفت. بر این اساس، چنانچه تاکنون فرد پیشنهادی آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی برای تصدی سمت مسئول مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به بانک مرکزی معرفی نشده است، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب پس از تأیید هیأت مدیره آن مؤسسه اعتباری با قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود.

با عنایت به مراتب فوق، ضمن ایفاد یک نسخه از ضوابط اجرایی مذکور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به اشخاص و واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی مؤسسات اعتباری توسط بانک

مرکزی جمهوری اسلامی ایران»

به استناد ماده (۳۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران و در اجرای تبصره ماده (۱۲) و بندهای (۲) و (۳) ماده (۲۱) «دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» ابلاغی طی بخ شننامه شماره ۰۱/۳۹۶۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰، «ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد:

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده ۱- عباراتی که در «دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی» تعریف شده‌اند، در این ضوابط نیز در همان معانی به کار گرفته شده‌اند. همچنین در این ضوابط عبارات زیر در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱-۱- دستورالعمل: دستورالعمل نحوه تشکیل و ساماندهی واحد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۱/۳۹۶۶۱ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰؛

۱-۲- کمیسیون: کمیسیون تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی؛

۱-۳- داوطلب: شخصی حقیقی است که برای تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی به بانک مرکزی

معرفی می‌شود؛

۱-۴- تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای: موافقت کتبی بانک مرکزی با تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی.

ماده ۲- گستره شمول این ضوابط محدود به نحوه اقدام بانک مرکزی برای موافقت با انتصاب داوطلب تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی موضوع تبصره ماده (۱۲) دستورالعمل و همچنین نحوه اقدام بانک مرکزی برای عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی موضوع بندهای (۲) و (۳) ماده (۲۱) دستورالعمل می‌باشد. تأیید صلاحیت نهایی مسئول واحد مبارزه با پولشویی و همچنین انجام سایر ترتیبات مقرر، در چارچوب مفاد دستورالعمل خواهد بود.

ماده ۳- دبیرخانه کمیسیون در اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی مستقر می‌باشد و وظایف و مسئولیت‌های دبیرخانه کمیسیون نیز بر عهده آن اداره است.

فصل دوم: ترتیبات رسیدگی

ماده ۴- مدیرعامل مؤسسه اعتباری موظف است پس از تأیید هیأت مدیره، نام و نام خانوادگی داوطلب را به همراه فرم مشخصات، مدارک و مستندات آن‌ها و همچنین سوابق کاری و تخصصی داوطلب در خصوص میزان شناخت و آگاهی وی از مباحث مرتبط با حوزه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم برای تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی به منظور اخذ تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای به بانک مرکزی معرفی نماید.

تبصره ۱- مسئولیت احراز صحت و سقم مدارک و مستندات ارایه شده داوطلب و کسب استعلام از مراجع ذیصلاح بر عهده مؤسسه اعتباری است.

تبصره ۲- فهرست مدارک و مستندات مورد نیاز و فرم‌های مربوطه اعم از مدارک و مستندات مربوط به احراز شرایط مورد اشاره در مواد (۸) و (۹) دستورالعمل و نحوه ارسال آن‌ها، توسط دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده ۵- دبیرخانه کمیسیون موظف است فرم مشخصات، مدارک و مستندات ارسالی را بررسی نموده و در صورت ناقص بودن مدارک و مستندات مراتب را به مؤسسه اعتباری اعلام نماید. در صورتی که مؤسسه اعتباری ظرف مدت بیست روز کاری نسبت به تکمیل و ارسال مدارک اقدام نکند، منصرف تلقی می‌گردد و نمی‌تواند تا مدت دو ماه نسبت به معرفی مجدد همان داوطلب اقدام نماید.

ماده ۶- دبیرخانه کمیسیون پس از دریافت کامل مدارک و مستندات، اقدامات ذیل را انجام می‌دهد:

- ۶-۱- تطبیق مدارک و مستندات ارایه شده با مقررات مذکور در دستورالعمل و این ضوابط؛
- ۶-۲- حصول اطمینان از احراز شرایط لازم توسط داوطلب وفق مفاد دستورالعمل از طریق دریافت مدارک و مستندات مرتبط از مؤسسه اعتباری به همراه تأییدیه مؤسسه اعتباری مذکور مبنی بر اعتبار و اصالت مدارک و مستندات ارایه شده؛
- ۶-۳- تمهید مقدمات برگزاری جلسه ارزیابی تخصصی کمیسیون در صورت حصول اطمینان از دارا بودن شرایط لازم توسط داوطلب وفق مفاد دستورالعمل و همچنین ارسال مشخصات، مدارک و مستندات مرتبط با داوطلب برای اعضای کمیسیون، قبل از برگزاری جلسه ارزیابی صلاحیت؛
- ۶-۴- اقدام به دعوت از داوطلب برای شرکت در جلسه صاحب، از طریق ارسال دعوت‌نامه با ذکر تاریخ، ساعت و محل انجام جلسه مصاحبه به نشانی مؤسسه اعتباری قبل از برگزاری جلسه؛

ماده ۷- در صورتی که داوطلب امکان حضور در جلسه مصاحبه در تاریخ مقرر را نداشته باشد، مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را حداقل سه روز کاری قبل از تاریخ برگزاری جلسه با ذکر دلایل و ارایه مستندات مربوط به دبیرخانه کمیسیون اعلام نماید.

تبصره - در صورتی که داوطلب، حسب تشخیص کمیسیون بدون عذر موجه در جلسه مصاحبه حاضر نشود، منصرف تلقی می گردد و مؤسسه اعتباری مربوط نمی تواند تا مدت دو ماه از تاریخ برگزاری جلسه کمیسیون نسبت به معرفی مجدد همان داوطلب اقدام نمایند.

ماده ۸- داوطلب تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی موظف به اخذ گواهینامه های حرفه ای لازم می باشد. انجام مصاحبه تخصصی در چارچوب زمانی ابلاغی از سوی بانک مرکزی، منوط به ارائه گواهینامه های حرفه ای مربوطه می باشد.

فصل سوم: ترکیب و سازوکار کمیسیون

الف - نحوه ارزیابی کمیسیون:

ماده ۹- کمیسیون به منظور احراز صلاحیت تخصصی داوطلب، توانایی های تخصصی وی را با استفاده از مدارک واصله و یا بنا به تشخیص از طریق دعوت به مصاحبه، از حیث موارد ذیل ارزیابی می نماید:

۱-۹- سابقه کاری و عملکرد گذشته داوطلب از حیث موارد مرتبط با نیازهای حرفه ای و تخصصی؛

۲-۹- میزان شناخت و آگاهی داوطلب از مباحث مرتبط با حوزه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم؛

ماده ۱۰- اعضای کمیسیون پس از ارزیابی صلاحیت تخصصی داوطلب نسبت به اعلام نظر خود مبنی بر تأیید یا عدم تأیید صلاحیت حرفه ای داوطلب اقدام می نمایند.

ب - ترکیب کمیسیون

ماده ۱۱- به منظور تأیید صلاحیت تخصصی داوطلب و عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی، کمیسیونی با عنوان «کمیسیون تأیید صلاحیت حرفه ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی» در بانک مرکزی تشکیل می شود.

ماده ۱۲- ترکیب اعضای کمیسیون به شرح زیر می باشد.

۱-۱۲- مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی؛

۲-۱۲- نماینده مدیرکل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

۳-۱۲- نماینده مدیرکل نظام های پرداخت؛

۴-۱۲- مدیر اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی؛

۵-۱۲- مدیر اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی و یا معاون وی؛

تبصره - ریاست کمیسیون با مدیر کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی می‌باشد.

ماده ۱۳- احکام مربوط به انتصاب هر یک از اعضای کمیسیون توسط معاون نظارت بانک مرکزی صادر می‌گردد.

ماده ۱۴- یکی از معاونین اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی به انتخاب رئیس کمیسیون به عنوان دبیر کمیسیون تعیین می‌گردد.

ماده ۱۵- جلسات کمیسیون با حضور رئیس کمیسیون و حداقل سه عضو دیگر کمیسیون رسمیت می‌یابد.

ماده ۱۶- تصمیمات کمیسیون با رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه و پس از تأیید معاون نظارت بانک مرکزی نافذ می‌باشد.

تبصره- در صورتی که تعداد اعضای حاضر در جلسه ارزیابی داوطلب در کمیسیون (۴) نفر باشد و آرای مأخوذه از تساوی برخوردار باشد، رأی رئیس کمیسیون به عنوان رأی تعیین‌کننده نتیجه ارزیابی محسوب می‌گردد.

ج- ترتیبات پس از ارزیابی

ماده ۱۷- صورت جلسه ارزیابی داوطلب شامل تاریخ تشکیل، مدت زمان برگزاری، نام حاضرین، مشتمل بر اعضای کمیسیون، دبیر و داوطلب و نتیجه ارزیابی‌ها، توسط دبیر کمیسیون تنظیم شده و به امضای اعضای کمیسیون رسیده و پس از تأیید معاون نظارت بانک مرکزی، نسخه‌ای از آن به همراه سایر مدارک، توسط دبیرخانه کمیسیون بایگانی می‌شود.

ماده ۱۸- دبیرخانه کمیسیون پس از ارزیابی صلاحیت‌های تخصصی داوطلب، به شرح ذیل اقدام می‌کند:

۱-۱۸- در صورت عدم تأیید صلاحیت: مراتب عدم تأیید صلاحیت داوطلب و لزوم معرفی فرد جدید را

مطابق ماده (۱۰) دستورالعمل به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید؛

۲-۱۸- در صورت تأیید صلاحیت: مراتب تأیید صلاحیت داوطلب را به مرکز اعلام و رونوشتی از آن را

برای اطلاع به مؤسسه اعتباری ارسال می‌نماید.

تبصره- تأیید نهایی صلاحیت تخصصی داوطلب پس از طی تشریفات مذکور در دستورالعمل و مطابق نظر مرکز خواهد بود.

تبصره ۲- چنانچه صلاحیت حرفه‌ای داوطلب تأیید نشود، بررسی صلاحیت مجدد وی به منظور تصدی

سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری، برای بار اول پس از (۳) ماه، برای بار دوم پس از

(۶) ماه و برای دفعات بعد پس از (۱) سال از تاریخ اعلام عدم تأیید صلاحیت وی امکان پذیر خواهد

بود. ۱۳۹

فصل چهارم: نظارت

ماده ۱۹- حصول اطمینان از کارایی و اثر بخشی عملکرد مسئول واحد مبارزه با پولشویی بر عهده اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی می باشد. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مورد نیاز برای ارزیابی اثربخشی و کارایی عملکرد مسئول واحد مبارزه با پولشویی را مطابق با چارچوبی که اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی تعیین می کند برای آن اداره ارسال نماید.

ماده ۲۰- اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، شیوه نامه اجرایی ارزیابی عملکرد مسئول واحد مبارزه با پولشویی متضمن شاخص های کمی و کیفی ارزیابی موصوف را تهیه و برای تصویب به کمیسیون ارائه می نماید.

ماده ۲۱- اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی بر اساس شیوه نامه موضوع ماده (۱۹) به صورت موردی و ادواری اقدام به ارزیابی عملکرد مسئول واحد مبارزه با پولشویی می نماید.

ماده ۲۲- چنانچه عملکرد مسئول واحد مبارزه با پولشویی در مقاطع شش ماهه، قابل قبول ارزیابی نگردد، اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی، گزارش موضوع ماده (۲۴) دستورالعمل را در رابطه با فرد مزبور به مرکز اعلام می نماید.

فصل پنجم: ترتیبات عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی

ماده ۲۳- دبیرخانه کمیسیون در صورت و صول گزارش در خصوص هر یک از موارد زیر و یا احراز این موارد، موضوع عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی را در دستور کار کمیسیون قرار می دهد:

۱-۲۳- تحقق تخلف مشهود و یا قصور از سوی مسئول واحد مبارزه با پولشویی در انجام وظایف محوله به

تشخیص اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی؛

۲-۲۳- ارائه اطلاعات نادرست و یا گمراه کننده در زمان معرفی و بررسی صلاحیت حرفه ای؛

۳-۲۳- گزارش اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بانک مرکزی مبنی بر عملکرد غیرقابل قبول

مسئول واحد مبارزه با پولشویی موضوع ماده (۲۰) این ضوابط؛

^{۱۲۹} مصوب دومین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۶ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری بانک مرکزی.

۴-۲۳- اعلام مراجع ذیصلاح مبنی بر ضرورت بررسی مجدد صلاحیت حرفه‌ای مسئول واحد مبارزه با پولشویی.

تبصره ۱- در صورت موافقت کمیسیون با عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی، دبیرخانه کمیسیون مراتب را پس از اخذ تأیید معاون نظارت بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری ابلاغ و رونوشتی از آن را نیز جهت اطلاع به مرکز ارسال می‌نماید.

تبصره ۲- در صورت عزل داوطلب، معرفی مجدد وی برای تصدی سمت مسئول واحد مبارزه با پولشویی به مدت (۵) سال ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۴- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از دریافت ابلاغیه بانک مرکزی مبنی بر عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی، ضمن صدور حکم عزل شخص مورد نظر، اقدامات لازم را به منظور معرفی داوطلب جدید در چارچوب مفاد دستورالعمل و این ضوابط انجام دهد.

ماده ۲۵- در صورت استنکاف مؤسسه اعتباری از اجرای دستورات بانک مرکزی مبنی بر عزل مسئول واحد مبارزه با پولشویی، پرونده مؤسسه اعتباری متخلف برای اعمال مجازات‌های انتظامی و نظارتی مقتضی به معاون نظارت بانک مرکزی ارجاع می‌شود.

«ضوابط اجرایی تأیید صلاحیت حرفه‌ای و عزل مسئولان واحد مبارزه با پولشویی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» در بیست و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۳۰ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی در (۲۵) ماده و (۸) تبصره به تصویب رسیده بود. مجدداً در دومین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۶ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی با الحاق یک تبصره به ماده (۱۸) در (۲۵) ماده و (۹) تبصره اصلاح شد و به تصویب رسید.

۸- بخشنامه شماره ۱/۲۶۴۰۸۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۱ موضوع ابلاغ ضوابط اجرایی ماده (۷۷) و تبصره (۳) ماده (۸۰)

آیین نامه ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه ۱۴۰۱/۰۹/۲۶ هیات عامل محترم بانک مرکزی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسات اعتباری غیر بانکی

توسعه، کوثر، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند به موجب تبصره (۲) ماده (۷۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران مقرر شده؛ دستگاه‌های متولی نظارت با هماهنگی مرکز اطلاعات مالی، ظرف یک سال پس از تصویب آن آیین‌نامه، شاخص‌ها و الگوهای تراکنش‌های غیرمعمول را به مؤسسات مالی و اعتباری اعلام و آن را حداقل به صورت سالانه به‌روزرسانی کنند. همچنین وفق مفاد تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین‌نامه مذکور، اشخاص مشمول مکلفند در مواردی که امکان انجام رویه‌های شناسایی مضاعف وجود ندارد، از ارائه خدمت به اشخاص خودداری کنند.

با امعان نظر به مراتب مذکور؛ "ضوابط اجرایی ماده (۷۷) و تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی" تدوین شد و پس از هماهنگی با مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی، در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۶ هیئت عامل محترم بانک مرکزی مطرح و مورد تأیید قرار گرفت.

لذا ضمن ایفاد یک نسخه از "ضوابط اجرایی ماده (۷۷) و تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی"، به شرح پیوست؛ خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق ضوابط موصوف، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظ بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ گردیده و نسخه‌ای از آن به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال شود و بر حسن اجرای آن نیز نظارت گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

«ضوابط اجرایی ماده (۷۷) و تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین نامه ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی»

در اجرای تبصره (۲) ماده (۷۷) آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران مبنی بر این که دستگاه‌های متولی نظارت مکلفند با هماهنگی مرکز، ظرف یک سال پس از تصویب آیین نامه، شاخص و الگوهای تراکنش‌های غیرمعمول را به مؤسسات مالی و اعتباری اعلام و آن را حداقل به صورت سالانه به‌روزرسانی کنند و تبصره (۳) ماده (۸۰) آیین نامه مذکور دایر بر این که اشخاص مشمول مکلفند در مواردی که امکان انجام رویه‌های شناسایی مضاعف وجود ندارد، از ارائه خدمت به این اشخاص خودداری کنند و به منظور تبیین حداقل شاخص‌ها و الگوهای تراکنش‌های غیرمعمول، «ضوابط اجرایی ماده ۷۷ و تبصره (۳) ماده ۸۰ آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی» که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این ضوابط عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

۱- آیین نامه: آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران و ابلاغی به موجب نامه شماره ۹۲۹۸۶/ت ۵۷۱۰۱ هـ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲ معاون اول رئیس جمهور؛

۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- مرکز: مرکز اطلاعات مالی موضوع ماده (۷) مکرر قانون مبارزه با پولشویی با اصلاحات و الحاقات بعدی؛

۴- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده است و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌کند؛

۵- مالک واقعی: هر شخص (اشخاص) حقیقی که دارای مالکیت نهایی است یا ارباب رجوع تحت کنترل مستقیم یا غیرمستقیم وی اقدام می‌نماید یا معامله و عملیات از طرف وی انجام شده است. همچنین شخص (اشخاص) حقیقی که بر یک شخص حقوقی کنترل مؤثر و نهایی دارد؛

۶- مشتری: شخص حقیقی اعم از اکیل، وکیل یا نماینده قانونی وی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب سپرده بوده یا به نام وی حساب سپرده افتتاح شده؛

۷- حساب سپرده: شامل انواع حساب سپرده قرض الحسنه و سرمایه‌گذاری می‌باشد؛

۸- واحد تأییدکننده: واحد مبارزه با پولشویی موضوع تبصره (۲) ماده (۳۷) آیین نامه؛

- ۹- برداشت: هرگونه دستور پرداخت مشتری در سامانه بین بانکی ساتنا و سامانه های درون بانکی؛
- ۱۰- آستانه مقرر: تراکنش های بالاتر از مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال؛
- ۱۱- واحد عملیاتی: شعبه/باجه مؤسسه اعتباری که درخواست انجام تراکنش توسط مشتری به آن ارائه شده است.
- ۱۲- تراکنش های دارای الگوی غیرمعمول: هرگونه تعامل کاری مشتری و مؤسسه اعتباری که حداقل یکی از موارد زیر را دربرگیرد:
- الف- در مواردی که هدف قانونی یا اقتصادی تراکنش با اطلاعات پروفایل مشتری اعم از اطلاعات اقتصادی و مالک واقعی همخوانی نداشته باشد؛
- ب- تراکنش هایی که دارای هدف قانونی یا اقتصادی نامشخص باشند؛
- ج- دستور پرداخت های ارائه شده از سوی مشتری به واحد عملیاتی مؤسسه اعتباری بالاتر از آستانه مقرر در این ضوابط و الحاقات و اصلاحات بعدی آن؛
- د- سایر موارد به تشخیص و اعلام بانک مرکزی.
- فصل دوم- فرآیند اجرایی
- ماده ۲- مؤسسه اعتباری مکلف است رویه های جامع و کارآمد به منظور کنترل و مدیریت تراکنش های دارای الگوی غیرمعمول را وفق مفاد این ضوابط در فرآیندها و سامانه های عملیاتی خود تعبیه و اجرا نماید.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری مکلف است در فرآیندها و سامانه های عملیاتی خود سازوکارهای کنترلی مقتضی را تعبیه نماید به گونه ای که امکان انجام تراکنش هایی که عنوان انتخاب شده برای فیلد "بابت" با مقصد و علت تراکنش همخوانی نداشته باشد، فراهم نگردد.
- ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است واحد مبارزه با پولشویی را به عنوان واحد تأییدکننده تراکنش های دارای الگوی غیرمعمول انتخاب نماید و ترتیبات مندرج در تبصره (۱) ماده (۳۷) آیین نامه را به منظور کسب اطمینان لازم از رعایت کامل الزامات این ضوابط، به کار گیرد.
- ماده ۵- انجام تراکنش بالاتر از آستانه مقرر، بدون تأیید واحد تأییدکننده ممنوع است.
- ماده ۶- چنانچه مجموع برداشت از کلیه حساب های سپرده متعلق به مشتری در یک مؤسسه اعتباری با مقصد یکسان در یک روز از آستانه مقرر تجاوز نماید، واحد عملیاتی مؤسسه اعتباری مکلف است ضمن دریافت مستندات مربوط به علت انجام تراکنش، کنترل و بررسی های اولیه را انجام داده و مستندات مذکور را جهت بررسی های تکمیلی و تأیید

نهایی به واحد تأییدکننده ارسال نماید. در صورت اعلام واحد تأییدکننده مبنی بر بلامانع بودن انجام تراکنش، تراکنش انجام می‌پذیرد.

ماده ۷- واحد تأییدکننده مکلف است اطلاعات مربوط به تراکنش‌های انجام‌شده ماده (۶) را به مرکز اعلام نماید.

ماده ۸- در صورت عدم تأیید کفایت و انطباق مستندات ارائه شده از سوی مشتری توسط واحد تأییدکننده، موضوع به واحد عملیاتی مبنی بر عدم انجام تراکنش اعلام می‌گردد.

ماده ۹- مهلت زمانی اعلام نتیجه درخصوص انجام تراکنش بالاتر از آستانه مقرر توسط واحد تأییدکننده بین ۱ تا ۲۴ ساعت می‌باشد.

تبصره ۱- انجام تراکنش قبل از سپری شدن حداقل زمان تعیین‌شده ممنوع می‌باشد.

تبصره ۲- در صورت عدم اعلام نتیجه توسط واحد تأییدکننده پس از اتمام مهلت زمانی تعیین شده در این ماده، موضوع به منظور پیگیری به نماینده مدیرعامل که به این منظور انتخاب شده و از اختیارات کافی برخوردار است، ارجاع می‌شود.

ماده ۱۰- در تراکنش‌های بالاتر از آستانه مقرر که با استفاده از فرم (۶) جدول مستندات موضوع ماده (۸) "دستورالعمل نحوه اخذ مستندات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۱) و تبصره (۱) ماده (۱۲) دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص" صورت می‌پذیرد، انجام تراکنش طبق مفاد ماده (۶) این ضوابط منوط به انجام مراحل زیر است:

۱-۱۰- مطابقت اطلاعات مشتری با الزامات مقرر در ماده (۷۹) آیین‌نامه؛

۲-۱۰- به روزرسانی پروفایل (رخ‌نما) مشتری در بازه زمانی شش ماهه اخیر؛

۳-۱۰- انطباق مبلغ و مقصد وجه با اطلاعات اقتصادی و مالک واقعی مندرج در پروفایل مشتری؛

۴-۱۰- دریافت اطلاعات و مستندات کافی درخصوص منشاء وجه تراکنش و صحت‌سنجی آن تا حد ممکن؛

۵-۱۰- استعلام اطلاعات و مستندات ارائه شده از طرف مشتری از طریق سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی در دسترس.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری مکلف است گزارش تراکنش‌های موضوع این ضوابط را به نحوی که بانک مرکزی مشخص می‌نماید، به این بانک ارسال نماید.

«ضوابط اجرایی ماده ۷۷ و تبصره (۳) ماده ۸۰ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی»

در (۱۱) ماده و (۲) تبصره در چهل و هفتمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۶ هیئت عامل بانک مرکزی مطرح شد و مورد تأیید قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ آن لازم‌الاجراست.

۹- بخشنامه شماره ۱/۳۲۱۴۸۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۸ موضوع ابلاغ تمدید اعتبار کارت‌های ملی هوشمند اشخاصی که

مهلت اعتبار کارت‌های ملی آنها منقضی شده

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و ادارات بازرسی بانک‌های دولتی،

غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری غیربانکی توسعه، ملل، نور و کاسپین ارسال می‌شود.

با سلام،

احتراماً، به پیوست تصویر بخشنامه شماره ۱/۲۴۰۲۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۳ سازمان ثبت احوال کشور، منضم به نامه شماره ۱۴۰۱/۹۶۹۷۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۹ آن سازمان، مبنی بر تمدید اعتبار کارت‌های ملی هوشمند اشخاصی که مهلت اعتبار کارت‌های ملی آنها منقضی شده، تا پایان سال ۱۴۰۵ برای استحضار و صدور دستور مقتضی ارسال می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید و نسخه‌ای از آن نیز به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال گردد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و
مبارزه با پولشویی
اداره مبارزه با پولشویی و تأمین
مالی تروریسم
حمیدرضا غنی‌آبادی محمدحسین دهقان
۳۲۱۵-۰۲ ۲۳۱۶

جمهوری اسلامی ایران

وزارت کشور

سازمان ثبت احوال کشور

شماره: ۰۱/۲۴۰۲۸

تاریخ: ۱۴۰۱/۸/۲۳

معاون وزیر و رئیس سازمان

«بخشنامه»

معاونین محترم سازمان

مدیران کل محترم سنادی

مدیران کل محترم ثبت احوال استان ها

سلام علیکم

نظر به پایان اعتبار برخی از کارتهای هوشمند ملی، با عنایت به تبصره ماده ۲ آئین نامه اجرایی قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی مصوب سال ۱۳۷۸ و نامه شماره ۵۹۹۳۰/۲۶۶۶۷ مورخ ۱۴۰۱/۵/۸ دبیر محترم هیئت دولت، با استناد به مجوز شماره ۱۵۲۱۱۷ مورخ ۱۴۰۱/۷/۳۰ جناب آقای دکتر احمد وحیدی وزیر محترم کشور، بدینوسیله اعتبار آن دسته از کارت های هوشمند ملی که تاریخ اعتبار آنها انتهای سال ۱۴۰۲ و قبل از آن می باشد تا پایان سال ۱۴۰۵ تمدید می گردد نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه بر عهده معاونت امور هویتی و حقوقی و معاونت فناوری اطلاعات و آمار جمعیتی سازمان می باشد.

هاشم کارگر